

Um ein gleiches Buch zu erhalten,
bestelle man folgende Nummer:

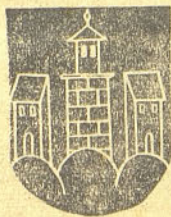
Nummer	Blatt	Preis
400K	150	KOZ 220

TRŽKA KRONIKA MOZIRJA

PRVI KRONIST JE BIL FRAN PRAPROTNİK, KI JE
NAPISAL TUDI BOGAT UVODNI DEL V TO KRONIKO

Najstarejša znana pisana listina pomeni kozirja, začela jo je Gabrijela del negro, poročnik vajd, bogatka + kozirja, nekteri št. 22, letos 11.

IZ KRONIKE SLOVENSKE TRGOV
IN MEST

MOZIRJE, prvič omenjeno sredi 12. stol. kot last oglejske cerkve, se kot trg omenja šele leta 1348. Leta 1581 so mu potrdili prejšnje leto uničene privilegije in tudi stari trški grb: na modrem polju trije stolpi na zelenem griču.

7.9.

1960

DELJSKI TEDNIK

TRGI V SAVINJSKI DOLINI

Jože Curk:

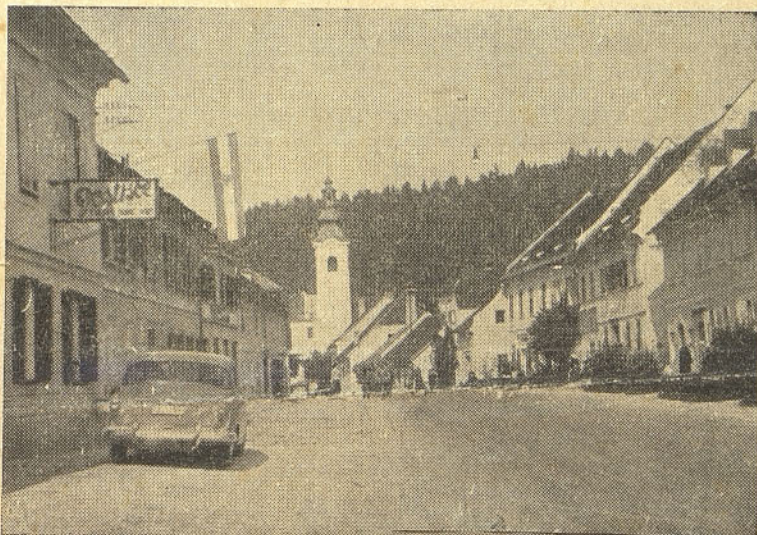
TRGI V SAVINJSKI DOLINI

(Nadaljevanje — 3)

MOZIRJE. Kraj se prvič omenja leta 1146 kot Mosiri. Zaradi prometne lege je postal že v 13. stoletju trg in se kot tak imenuje leta

1348. Ker so stari trški privilegiji leta 1580 pogoreli, jih je nadvojvoda Karel naslednje leto obnovil. Trg je imel lastno mitnico in pravico do

točenja pijač, kar je bilo izven trga prepovedano. V dobi turških vojn je bila cerkev, ki se prvič omenja leta 1241, obdana z obzidjem in stolpi, cesar Friderik III. pa je dovolil leta 1472 zgraditi v nezavarovanem trgu stolp, ki je služil obrambi prebivalstva. V dobi narodnega preporoda je Mozirje prednjačilo vsem drugim slovenskim trgom, za kar gre glavna zasluga znanim rodbinam: Goličnik, Lipold in Goričar. Znamenitosti v trgu so: gotško-baročna cerkev, ostanki tabora okoli nje, župnišče iz druge polovice 16. stoletja, gostilna »Pri pošti«, ki se prvič omenja leta 1571, hiša št. 82, ki je predelan obrambni stolp iz 15. stoletja ter dvorec v zapadnem delu trga, ki kaže na 17. stoletje. V okolici Mozirja je mnogo prirodnih zanimivosti: jam, ledenic, prepadov in izvirkov.

Mozirje

Nj. Vel. kralj Aleksander I.

Vodnikove pralike

Bakrotisk Delniške tiskarne d. d. v Ljubljani

Predgovor.

Govoriti in obsirno razpravljati o veliki važnosti krajevnih kronik, se mi pač ne zdi potrebno, vsaj ga menim, da ni razumnika, kateri bi o tem le količkaj dvomil. Kakor nam splošna zgodovina človeštva kaže, kako se je isto v teku časa razvijalo, kako je napredovalo, ni tudi propadalo, ravno tako nam kažejo krajevne kronike, katere zbirajo in nabirajo vso bogato posameznih krajev, kako so isti v teku časa rasli in se razvijali; one nam kažejo, kaj je njihov razvoj pospeševalo, kaj oviralo, kaj jih je povzdignilo, kaj in kateri so bili viri njihovega napredovanja, kaj koper je prouročilo njihovo propadanje in nakliranje.

Zgodovina, pravijo, nas ni veli učiti, in ta beseda je povsem resnična, kajti ona nam kaže tako posamezne osebe, kakor cele narode in države z vsemi svojimi vrlinami in slabostmi. Kakor nas sedaj veliki značaji s svojimi vrlinami vzbujajo, da jih posnemamo, ravno tako so nam drugi s svojimi slabostmi koper v svarilo. Zgodovina neovzgljivo spominja, da le značajnost dovede tako posameznika, kakor cele narode do sreče, ugleda

veljave in blagostanja, nernacajnost pa jih tira v neizogibno poglob.

Na čisto enake prikažni, kakor v svetovni zgodovini, naletimo dostikrat tu, če pri dogodkih posameznih krajev. Če ti pa so za dotični kraj tem več, jega pomena in imajo tem večji vpliv na prebivalstvo, ker so z njim mnogo tesneje zvezani, kakor dogodki svetovne zgodovine.

Mnogokrat pa nastopajo v krajevni zgodovini tudi moške, kateri so si s svojim umom in s svojo občestno velavnostjo veliko nasteg za dotični kraj pridobili. Po takih moških so kraji nastovali vrsti, krat daleč naokrog. Takim nasteg, nim rjakaom ohtaniti časten in krajev sponin, je gotovo lepo in častno. Krajevna kronika bodi torej tu, če častna knjiga za dom in narod nastegnih moških.

Krajevne kronike so bile in bodo vedno ostale prevažni viri zgodovine, kakor to priča svetovna zgodovinsčina, katera se premmnogoterat sklicuje in opira na kronike, katere so svoje dni spisovali razni kronisti. Čato je pa poljubno, da se piše kronika popolnoma objektivno, vendar pa tako, da se kot zgodovinska knjiga, kar bi naj kronika vedno bila, tudi prijeto čita. Čato se tudi v kroniko opisovali v prvi vrsti le taki dogodki, kateri imajo zgodbo.

vinsko vrednost in so torej s posebnim okoliščinam na kraj spomina vredni. Upisavali se bodo tedaj vsakovrstni dogodki, kateri bi se kakorkoli ulegnili animati potomce ter niso brez vse važnosti za krajevo zgodovino.

Školski in drugi pojavi narodnega življenja so vredni čisto posebnega upravljanja. Čisto se bode vedno tudi ozirati na narodne običaje, in na narodno gospodarstvo, kakor na kmetijstvo, knjižnico in obitnost.

Če nas Slovence je pa še posebno važno, da paznim očesom raziskujemo, kako napreduje — ali tudi propada — narodna kavečnost. Čisto bomo govorili v kroniki tudi o narodnih društvih, o raznih narodnih slovesnostih in se o drugih veseljih in igrah, gostinskih prireditvah v narodnem življenju.

Poleg vsega tega se bode v kroniki zabiljevalo tudi se marsikaj, kar sicer ni toliko zgodovinske važnosti, kar bi pa vendar ne, gnilo se počne naslednike animati. Tako n. pr. bode karalo prav kratko omeniti tudi letine, klasti ako so bile iste se kakorkoli izvanredne, potem čisto izvanredne vremenske prikazni, vremenske neugode itd. itd.

Spomnimo si veliki pomen krajevnih kronik, izrekel je se naš preaslavljeni vse, shanski delavni Slomšek želje, da bi se vsaj pri vsaki župniji sestavljale in spisovali cerkvene, okolišna krajevne kronike. Če se tej njegovi želji ni povsod ustreglo, tako

je vendar resnično, da so se prav po nje,
govej spodbudvi kjerbodi jele sestavljati
cerkvene in krajevne kronike.

Tudi Intkaj je spisal tako kronik Ignac
Orožen, kateri je bil Intkaj župnik od leta
1854-1864. Iz te kronike, katere se stran,
juje v župnišču, posneli so tudi skromaj
vsi dogodki starejšega časa. Dogodki no,
vejšega časa pa so se porisovali od po,
pomoma uanesljivih svedokov, večinoma
takih, kateri so jih sami doživeli.

Končno se izrečemo istereno željo, da
bi ta kronika našla in imela vedno
dovolj prijateljev, kateri jo bodo s poseb.
nim veseljem pisali in navajevali sebi
v naslugo, svojim ožjim rojakom pa
v čast in slavo!

Moxirje dne 1. januarja 1903.

Franz Trappnik
nabavatelj

Moxirje.

(Kemljepisne črte)

Moxirje, to je občina moxirska, se razširja Lega in meje ob reki Savinji in sicer ob njenem levem in desnem bregu. Savinja teče, rekli bi, od Celin do Soleske po občini moxirski. Proti jugu meji na Moxirski in Braslovski Dobrol, na zahodu dela mejo Hričnik, na severu pa gre ista po vrhu Golče plani, ne, proti severu - zahodu in zahodu pa meji na sosese Sv. Florjana, na Skorno in na Slatine.

Svet po občini moxirski je veloma go, Gore rat, veloma raven. Najvišje Gorovje je pač Golča planina, katere je poprek okoli 1000m visoka. V njenem kroju se razširja breško gručevje, katero se končno poravnabi v moxirsko dolinico. Na zahodu je meš Rečico in Moxirjem z lesom obraščeno Hričnik, na jugu je Dobrol, na zahodu, na meji proti Braslovcam in Sv. Martinu ob Paki so pa vinorodne Slatine.

V tem višjem in nižjem hribovju je več vrhov, od katerih imenujemo samone, katere. V Golčki planini je Boshovec 1590m; Medvedjak 1566m. Brezje 481m, Olynik, Brčki vrh 376m, Brecljnov vrh 481m; Florenov vrh, Kolovratnikov vrh 468m, Moxirska gora 568m; Ločka gora 654m

Doline

Med temi gorami je več manjših in več,
jih dolin. Največja je Mokirska dolina
katera se od Celin do Solčeske razširja na
obeh bregovih Savinje. Dolga je $\frac{3}{4}$ me
(3 km) široka pa $\frac{1}{2}$ me (2 km). Manjše
dolinice so ob pritokih Savinje, kakor
od Trnavi, Sibiji, Skutboeni potoku,
Kozirnici itd. Precej veliko polje je
v okolju Sv. Radekunde, kjer stoji
vasi Trnavče in Pirkovc.

Savinja

Doglavitna reka je bistra Savinja,
ki priteče iz Solčavskih planin, sto-
pi pri Celinah v občino mokirsko
ter isto v Solčeski, kjer napusti Sv.,
je dni je tekla tik pod Brcami,
pozem pa se je zela premikati bolj
proti ločki strani. Njen prot je bil
jako obsežen in kadar so nastale
velike povodnje, takrat je reka kar
poprek vse preplavila in prav dobi-
krat je bil tudi trg v veliki nevar-
nosti. Da bi se take povodnje v pri-
hodnje deloma zadržale in da bi se
nekaj sveta zopet pridobilo v kul-
turne namene, zato se je l. 1880
začela Savinja uredovati. Sedaj
sedaj gre njen tek od Celin proti
severo-vzhodu, na Presečkem polju pa
krene bolj proti jugo-vzhodu. Vendar
pa se tudi še sedaj zgodi, da velika
povodenj razvede drugo ter jo krene
po svojem potu. Zato se mora njena
struga prav pogostokrat popravljati.
Vendar je pa uredjena Savinja bi,

la velika dobrota na celo občino, kajti sea, soma se Savinja golovo toliko uglobi, da ne bove več tako lahko prestopila svojih bre, gov in travaj tudi poravnje ne bove več tako nevarne. Ob se bove pa tudi mnogo sveta ob obrežji Savinje pridobilo, ki se bove v teklu let spremenil v rodovitno polje.

Največji pritoki Savinje so na njenem desnem bregu. Malo nad trgovinjo je Moxir, nica, katara izvira v Dol. Luhu ter dela nekaj časa mejo med rečisko in moxirsko krajino, ter se izliva v moxirsko strugo. Svoje dni se je najhitreje imenovala Moxir, nica, kajti je bila odlok raznih več, jih in manjših mocrirjev. Gledje pri, pisujejo vodi v Moxirnici neko po, sebno zdravilno moč in je baje voda tudi po kimi jako topla. Pri ka, kimi 40. leti je živelo v Moxirnici vse polno najlepših rakov, kateri so pa vsled raje kuge malodane vsi poginili.

Drugi večji pritok Savinje je Trnava. Trnava Ta izvira pod Belopečjo, teče po Strmi, ni v dolino, potem Skori Sotesko in trg ter se pri kopališču izliva v Savin, jo. Ob Trnavi je mnogo mlinov, les, reznic in drugih obrtnih priprav. Pritok Trnave je Trški potok. Ta izvira v Grosovem lesu v Brezji, teče v rnožju Olinika in se pri brvah izliva v Trna, vo. Otem potoku gre med ljudmi go, vorica, da tisti ne zapusti več Moxir, ja, kateri se je v vodi tega potoka umil.

Libija Potok Libija, tudi Lubija, izvira v zahodnem Strani Sv. Križa. Nekaj časa teče po vrhu, potem pa se izgubi v neznane zemeljske globočine ter se le obče znanem izvirem Libije pride na dan. Tinkaj je pa še tako močna, da čene mline in kage. Tujci kaj radi nahajajo k jako romantične, um izviri Libije, da si ogledajo to prirodno znamenitost. Njena struga se vije naprej proti jugu ter se blizu libijske cerkve izliva v Savinjo. Tudi ob Libiji je vse polno lesoreznic in drugih obrtnih stavb.

Škrnbov potok Škrnbov potok izvira v korozi Sv. Antona, teče radi na Preseko ter se v Soleski izliva v Libijo. Imenuje se po posestniku Škrnba, mimo katerega teče.

Karun je seveda še vse polno manjših potokov po občini, kateri pa nimajo posebnih imen ter se splošno jarkji (grabni) imenujejo. V zelo suhem poletnem času se tudi mnogo teh jarkov popolnoma posuši.

Študenca Obče pa se mora reči, da je povsod dovolj vode, kajti nikjer ne manjka dobrih in zdravih študencov, iz katerih teče najokusnejša voda. Klasti pa se študenca po Golčki planini pa našajo s prav čisto in dobro vodo.

Nekaterim študencem, kakor na pr. one, um v Brezji, kateri se imenuje tudi študenec sv. Jošta, pripisuje se v ljudski govorici celo posebna zdravilna moč.

Prva cesta je najstarejša okrajna cesta, ka- Ceste
tera gre po dolini na levem bregu Savinje. Ke-
daj se je ta cesta delala ni znano. Cesta je o-
krajna in jo skoraj tudi okraj vzdržuje.

Ko so bile svoje dni ob cestah še mitnice,
je bilo tudi ob tej cesti več mitnic. Hovir-
ska mitnica bila je med trgom in Libijo
primeroma na sredini in se danes ljudje
isto mesto, na katerem je bila mitnica, ime-
nujejo „pri mitnici“. Sedaj stoji blizu tam
nova hiša, katere je lastnik Tom. Krejčelj, podmače
Murga in se je poročil l. 1898.

Razn. okrajne ceste so v občini še se-
le občinske ceste:

a) cesta iz trga pod Ojnikom v Hi-
kove in Trnavce,

b) cesta od strane na Libijo proti iz-
viru Libije,

c) cesta iz trga v Loke,

d) cesta čez Ojnik v Smihel.

Druge ceste so kolovozni, katerih je povsot
prav mnogo.

Razn. mnogo manjših mostičev, so v Mosti
občini ti le večji mosti: most pri Štern-
bu čez Šternbov potok; most pri Murgu
čez Libijo, most na trgu čez brški potok
in Trnava, most pri Ferdinandelu čez
Hovirnico, most čez Savinjo v Loke.

Tukaj se je naredil most še le takrat, ko
se je uvaževala Savinja (l. 1880). Popred
so ljudje na plitvinah Savinje hodili
in vozili čez reko. Most je naredila ob-
čina. Leta 1900 je poveden skoraj pol
mosta obrnela. Novi sedajni most naredil
se je l. 1901 in je veljal čez 4000 kron. Delal

ga je Alojz Goričar. Troške za most je prevzela občina, katere je v t. o. b. odbora stajerstega v ta namen prejela 600 kron podpore.

Jez

Največji jež je moziški jež na zahodni strani brga. Narevil se je za jež okoli l. 1880. Ko je uvaževala struga Savinji. Od tega ježa sta napeljani 2 strugi, ena na levem in ena na desnem bregu; prva se imenuje moziška, druga pa ločka struga. V obeh strugah je mnogo obrtnih stamb.

Sela

Mozirje

Trg z imenom Mozirje je največje selo v občini. Hiše se večinoma druga druge oblikajo in stojé v dveh vrstah ob obeh krajih okrajne ceste. Skoraj vsa teče potok Tinaava in njen pritok, trški potok. Del brga na desnem bregu Tinave se imenuje Trate.

Hiše v trgu so večinoma zidane in z opeko krite. Stare, lesene in se slamo krite hiše, kakor jih je bilo pred kakimi 30 leti še mnogo, zginele so skoraj na vsega. Sedaj je v trgu samo še ena se slamo krita hiša, namreč številka 50 na Tratah. Ta hiša se je l. 1913 po, vrta in se je na istem mestu postavila nova zidana hiša.

Leta 1914 pa se je prezidala hiša številka 52 na Tratah.

Leta 1911 je pa trgovec R. Čivec pozidal novo hišo številka 39.

Leta 1900 se je pozidala hiša številka 106.

Leta 1900 " " " " " 104.

" 1896 " " " " " 38. l. 1911 pa hiša številka 111.

" 1903 " " " " " 103, " 1862 " " " 33.

Sibija Vas Sibija leži v dolini ne blizu izliva
potoka Sibije v Savinjo. Hiše stojé ob
obeh bregovih Sibije in so večinoma
xidane.

Preseka Preseka je $\frac{1}{4}$ ure ot Sibije oddalje,
na proti izhodu in leži na desnem
bregu Škrbčevega potoka. Vasi je
5 posestnikov.

Ržišé Ržišé je vas ot potu proti Lepi,
njivi na levem bregu Sibije.

Kal, da se morajo prevelike župnije raz-
deliti ter napraviti več manjših žup-
nij. Vleč tega nkeara ustanovilo se
mnogo novih župnij klasti v bolj ot-
valjenih goratih krajih. Tudi tukaj
sta se takrat na novo ustanovili žup-
niji Sv. Mihaela pod Goltmi in pa
Belevoče; ozemlje na desnem bregu
Savinje pa se je priključilo župniji Sta-
karski; katera se je tudi takrat na
novo ustanovila.

Samostan v Tavarjih se je poridal si,
cer že mnogo popreč; župnija kot
tak z vsemi opravki dušnega pastir-
stva pa se je tudi tukaj ustanovila
še le l. 1786.

Do l. 1864 so tudi še orglarji v Moru-
ji imeli pravico po celi nekdevajni
koxirski župniji pobirati žitno
bero, katera je bila vredna okoli
100 fl. (200 kron). Tega l. pa je c. kr. na-
mestništvo v Gracu pobiranje žitne
xbirke po Smihelški, belovoški in
naxarski župniji prepovedala in so
tako moriški orglarji, okroma uč-
selji, kaseri so pa takrat opravljali
tudi orgljarstvo službo, mnogo
na svojih dohodkih izgubili.

Župnija Sv. Mihaela. Kakor že rečeno je sedajna župnija
Sv. Mihaela pod Goltmi do leta 1786
pripadala k koxirski župniji. To
leto pa se je na nkear cesarja Jože
fa II ustanovila samostojna župnija
z imenom Sv. Mihael pod Goltmi.

Trnavci Vzhodju Sv. Radegunde je vas Trnavce,
tako imenovana po potoki Trnava. V
vasi je posestnikov. Glavice so večino
ma zidane in x opeko krile.
Vas leži 449 m nad morjem.

✓
Kikore Od Trnavi 1/4 ure je oddaljen Kikore,
kaj čedna in lična vasica se kida
nimi in x opeko krilimi hišami.

Globoko. Precej visoko nad Soltesko leži vas
Globoko, v kateri so samo 3 po-
sestniki. Vas leži 608 m nad morjem.

Brdo. Na potu proti Sv. Mihelu je na ma,,
lem gričku vas Brdo. V tej vasi je 5
posestnikov in so vsi precej premož,,
ni, kar prica klasti lepo pohisje.

Prečna. Od Brdega proti severo-izhodu je vas
Prečna s 3 posestniki

Krnice. Krnice je mala vasica severo-izahodno
od Brezja, namreč v cerkve sv. Roka
na Brezji. Vas leži v mali globini
- krnici - in v to tudi ime Krni,,
ce. Tnkaj sta le dva večja posestni,,
ka.

Kavriše. Malo vt Rniš je mala vas Kavriše.

Lokove. Kahe $\frac{1}{2}$ ure vt cerkve Leponjivske je v
mali dolinici vas Lokove.

Loke. Loke so vas na vesnem bregu Savni,
je.

Stani. Kar je prebivalstva in van tega in ravno
kar navedenih vasij, tisto prebiva na
stanéh.

Cerkve.

V Moxirski občini sta 2 župniji, nam, rec' župnija Moxirska in pa župnija Sv. Mihaela pod Goltni. Kar je pa občine na desnem bregu Savinje, tista pa pri, pada k župniji Naxarje.

Župnija Moxirje ima svojo župnijsko cerkev v zahodnem koncu vga in je posvečena sv. Jurju. Prvokrat se ta cerkev imenuje v neki listini iz l. 1241. V poznejšem času se je cerkev večkrat prezidala in povečala, kakor nam vse to precej natančno pripoveduje cerkvena kronika*)

Župnija Moxirska sama je pa bila svoje dni mnogo večja, nego je dan, danes. Poleg sedanjega ozemlja pripa, dalo je k tej župniji tudi še vso ozemlje, kar se ga danes razširja po žup, niji Sv. Mihaela, Belihvot in Naxarjih. V istem času je bilo v Moxirji več du, hovníkov, kateri so od tod po nedeljah in praznikih hodili k oddaljenim podružnicam opravljat bržjo službo. Ker so se pa radi velike oddaljenosti od župnijske cerkve klasti v hudih zimah prigovile mnogokrat nesre, če, do so n. pr. otroci med potom k krstu umrli, da so bolniki po, gostokrat umrli, preden je prišel du, hovník s poslednjim tolažilom, nato je ljubeznivi cesar Jožef II. l. 1786 reka,

*) Primeri kronika, spisal Ignac Orožen, int. župnik.

Podružnice

Olinik Še dolgo časa je bila na gričku Oliniku mala kapelica posvečena sv. Stefanu. Leta 1837 je pa bivši tirkajski kaplan Strašek postavil sedajno nekoliko večjo cerkvico. Okoli l. 1837 je okoli te cerkvice tudi župnijsko pokopališče.

Brenje. Šer stoji sedajna cerkev sv. Roka, tam je bila baje poprejšnja kapelica sv. Jindoka. Imenjuje se pa ta cerkev v starih listinah že l. 1618, ko je bila tirkaj že cerkev katere božje.

Libija Cerkev sv. Miklavža v Libiji se imenuje v starih listinah že l. 1582. Poprejšnja je bila ta cerkvica posvečena sv. Ožbaldu, sedaj je pa sv. Miklavžu, katerega posebno splavarji kot svojega patrona in varuha častijo. Kmpnik J. Orožen je staro cerkev povzel ter je pozival novo sedajno cerkev, katero je škof Šlomišek l. 1858 posvetil.

Leponjiva Leponjivska cerkev se v starih listinah imenuje že l. 1392.

Tr. Radegunica Tr. Radegunice cerkev stoji na pr. bočji Golčke planine in je podružnica sv. Mihaela. Poprejšnji 14. aprila 1895 jo je tako razrusil, da so morali cerkev povzeti. V veliki mi troški postavili so novo, katero so l. 1900 blagoslovili.

Okolice

Občina Moxirski je več večjih in manjših okolici. Večje okolice so Moxir, je, Brezje, Sibija, Sepanjiva in Sv. Radequinde okolica. manjše okolice so pa Celine v okolici Moxirski Rožnik, Brecljivot vrh, Tele, Jarbi, ne v Brezji, Holovrat, Gnjec, So, leska v Sibiji, Lokove v Sepinji, vi in Dobrot

Površina. Cela občina z vsemi svojimi večji, mi in manjšimi okolici ima 53.44 km² površine.

Nadmorska visočina vsega tega sveta pa znaša 347 m (Moxirje) - 1590 m (Boskovec)

Prebivalci

Prebivalci občine Mozirske so po svoji narodnosti Slovenci in le prav malo drugih se tukaj kak pravi Nemec naseli. Tudi pa je med njimi tudi nekaj takih, ki se stnijo med Nemce in kateri se splošno nemškotariji rajejo. Tega pleva je med Slovenci povsot dovolj in se ga tudi tukaj ne manjka.

Prebivalci pecajo se vecinoma s kme, ljištvom, so ledoj kmetiskega stanu. Vmes je seveda tudi nekaj rokodelcev, trgov, cev in še drugih obrtnikov. Pa tudi le ti se pecajo poleg svojega obrs, stva tudi s kmetljištvom.

Kakor povsot, je tudi tukaj kme, ljištvo zelo jako pešak in kmetlje čedalje bolj propadajo. Uroki se žalostne prikazni so različni in mnogovrstni. Deloma so se pohe, be življenja jako pomnožile, de, larske moči so se pa tako podirali, le, da prihodki, katere donaša zem, lja nisi v nikaki pravi razmeri s troški, katere obdelovanje zemlje zahteva. Tudi svetovni promet se je v raznih deselstvih močno raz, vil, kar vse neugodno upliva na kme, ljiški stan, kateri se razmeram novega časa ne more lahko prilagoditi in to najbolj rati lega. Ker nošen in kme, lu popolnoma manjka strokovne

brez katere danes nobeden stan nima,,
jaki ne more. Le ako se v tem oziru
kaj spremeni, ako se boče po stro,,
kovnih solah tudi kmetu nudila
prilika, da si privoli na svoj stan
podrebnega znanja, potem se ntegne
tudi položaj kmetiskega stana
nekoliko izboljšati. Potrebno je pa
tudi, da se zakonodajstvo na raz,,
mere na kmetih kolikor mogo,,
če okira.

Žita

Kar se tiče poljedelstva, tako se pridelu,,
jejo vsakovrstna žita. Vendar se na teh
ne privela toliko, da bi razstovarala po,
trebam, kakor je to bilo še pred 30. leti,
ni se mora primanjkljaj od drugot
moževati. Čalostna resnica je namreč,
da danes skoraj nobeden kmet ne
privela toliko žita, kolikor ga
potrebuje na dom, temveč ga morajo
skoraj vsi kupovati.

Žirvinoreja

Žirvinoreja je prav znamenita in se
je ista klasti v raznih 30 letih po pri,,
navarvanji raznih nastopov jako izbolj,,
šala. Staro manj vredno plemo gi,
ne čedalje bolj in vedno več se re,,
di žirvine, boljsega klasti marja,
dvorskega plemena. Časihga nato
gre deloma deželi, posebno pa okraj,
nastopu, Katera sta oba po sodih
varilih odlikovala tiste kmete, kateri
so imeli posebno lepo žirvino, kar je
jako vspešno nplivalo na prebi,,
valstvo.

V novejšem času so začeli nekateri tudi sa. hmelj
diti hmelj. Resnično je namreč, da ima ta pri,
delek tako visoko ceno, da se obilni truden,
ali dobro izplača. Vendar pa se je bati, da ne
bi hmeljarstvo, katero potrebuje mnogo mila,
dih dreves, popolnoma unicalo naših ne
itak zelo irsekanih gorov. To bi pa nleg,
nilo okraju več škodovati, kakor je vre,
den voliček, katerega donosa hmeljar,
stvo.

Svoje dni so imeli ljudje tudi prav Vinogradi
mnogo vinogradov. Pridelalo se je prav
dosti dobrega in okusnega namirnega
vina. V Brezji v Rožniku so bili ob
južni strani sami vinogradi in pri,
raslo je tukaj toliko vina, da so ga
menihi v Tavarjih tukaj po prosto,
voljni zbirci nabrali čez polovnjak
(283l). Tudi v koroju Brecljinevega
vrha so bili sami vinogradi. Sedaj
so tam, kjer so bili še pred 40 leti vino,
gradi večinoma travniki in sadov,
niki. Le v Koloratu so stari vino,
gradi še ostali, ki pa tudi močno
pesajo. Unicile so vinograde razne
nime, pred vsem peronospora ali škru,
pena rosa, proti kateri se klasti po,
čistoma ni uporabljevalo nobeno
sredstvo. Vsled tega je bila tako opesa,
la, da se njeno obdelovanje ni več iz,
plačalo in so se torej vinogradi raje opus,
tili.

Prav močno se je pa v zadnjih 20 letih Urabela
jela širiti amerišanska urabela. Či

le brle napravili so ljudje toliko brzi, da
je danes skoraj ni več hiše brez braj,
de. Nekateri pridelajo na teh brajdahtih,
liho vina, da ga imajo dovolj za do-
mače potrebe in ga nekaj tudi se pro-
stajo. Da si je vino od ixabele bolj
lahko, tako je vendar prav dobra
in okusna pijača za dom. Pa tu,
si proda se prav lahko, posebno v
takih letih, kakor so sedaj, ko se sku-
gega boljšega vina le malo pridelala.
Tako je postala ixabela nekako na-
domestilo za drugo vino, katerega je
tukaj od leta do leta manj.

Amer. vinogradi. Našem tujajšnem vinarstvu pre-
ti pa tudi še druga huda uima, ka-
tera gotovo stare vinograde popolno,
ma uniči. To je trna us, katera se
čedalje bolj širi in se preš ali slej
zanese tudi v ta okraj. Klavar se pa
to zgodi, potem pa ne bo več drugega
preostalo, kakor da se bomo morali
poprijeti nove, ameriške sorte.

Novih ameriških vinogradov je
sedaj tukaj še prav malo. Deloma je
naprava teh vinogradov še zelo draga,
deloma pa ljudje tega še neumejo.

Dosedaj naredili so se trije ameriški
nasarji, mi sicer je naredila nov vinograd
koroška posojilnica v Gl. Lovratu leta
1898, potem župnik Rodošek tudi v Gl.
Lovratu l. 1899 in pa naducitelj Fr. Pra-
protnik v Rožniku l. 1899. Ako se ti vi-
nogradi obnesejo, potem je upati, da se po-

primejo tudi mnogi drugi nove amerikan-
ske vrtove.

Prav važna kmetijska stroka postalo je tu. Sadjarstvo
vi sadjarstvo klasič ob časa, ko se je brgo,
vina se sadjem po novih kletnicah
jako okrivela. V tiste ^{dobe} postalo je sadje ve-
važen kmetijski pridelek, kateri se vedno
lahko in po visoki ceni proda. Čisto pa
tudi zanimanje na to preimetičnost,
ko kmetijstva med ljudstvom raste ob
leta do leta.

Če navzgora Ivan si je privoščeval
kakor drugod, tako tudi v tem okraju sad-
jarstvo povzdigniti. Po njegovem prika-
zanju se je Ankaj okoli leta 1837
ustanovila podružnica kmetijske druž-
be štajerske in se je napravil tudi
podružnični vrst malo drevesnic ob
okrajni cesti. Ta svet se se danes
imenuje podružnični vrst (Fihlgarten)
in je sedaj lastnina občine Mozirke.

Velik prijatelj in pospešitelj umnega
sadjarstva je bil tudi Ankajski brat in
poslušnik Jožef Lipolt. Da si ni bil po-
pomoma več sadjarstvu ni je savi in
cepil le divjake, katere je iskal in iskal,
paval po lesih, tako je vendar zasavi
toliko dreves, da imajo sedaj pri Lipoltu
največ sadja in so tudi že lepe denarje
zanj prejeli. Ako mu je pa kdo rekel, da
mu bodo drugi sadje pokravili, je dejal:
"Zasavi ga bodem toliko, da ga bodemo"
"imeli vsi navosti, mi in tudi tisti, kateri"
"ga kravejo."

Prav živahno gibanje na tem polju pa se pričelo šele, ko je naducitelj Franc Daprovnik l. 1889 tukajšno nač. učiteljsko mesto nastopil. On je čutil, da mnega sadjarstva vohle v sohi in je imel tudi mnogo govorov o tej stroki na ovršene.^{*)} Leta 1891 napravil je tudi na šolski njivi precej veliko drevesnico, v kateri se je odgojilo mnogo dreves in so se tam, kaj tudi otroci in ovršeni podučevali v praktičnem sadjarstvu.

Omenimo tudi še, da se je leta 1898 tukaj ustanovilo sadjarško društvo. Ker pa vodstvo društva ni vedno v sprecnih in izkušnih rokah, zato tudi njegova delavnost nima tistih uspehov, katere bi lahko imela, ako bi mu načelovali vsesobni invecija, in in izkušeni sadjarji.^{xx)}

Precej veliko drevesnico je leta 1897 osnoval tudi tukajšni brat in posestnik Alojz Goričar. On je to, vsil svoje dni kmetijsko solo in se je totaj tudi na napredek sadjarstva močno karimal.

Leta 1898 naredil je naducitelj na m. jein posestvu v Brexji novo precej obsežno drevesnico, v kateri se bode odgojilo lepo število dreves na nove na, sale.

Drevesnica na šolski njivi se je pa l. 1903 popolnoma opustila, kakor tudi ona, katero je naredil Alojz Goričar.

^{*)} Slavni obrat nastop gorinigradski je 2 leti zaporedoma (1891 in 1892) tal migrator 35k, zato, da sem imel po tukajšnjem obratu govore o sadjarstvu.

^{xx)} L. 1910 je to društvo prenehalo.

Da so se pa ljudje na napredek sadjarstva
jeli močno ranirati, temu so vsekaj pri-
pomogla dobra sadna leta, kakršnih je
bilo v zadnjih 20. letih več in pa visoke
cene, katere je sadje imelo. Tako n. pri je
je bilo leto 1900. Kar se sadja tiče silno
rodovitno in so tujkajšni prebivalci ve-
liko čez 10.000 kron na probano sadje
prejeli.

Kadar bo de pa svet dovolj nasajen in
kar je glavna stvar, sprav rlahtrnimi
sadnimi vrstami, takrat pa se bo de
na sadje dobilo se mnogo več in če
danes lahko rečemo, da bo de sadje,
Kadar se sadjarstvo dovolj vseshansko
razvije, postalo prvi in najimenitnej-
ši kmetijski pridelek. Heliti je
le, da bi se ljudstvo sadjarstva z vsa
gorečnostjo poprijelo in ga tako vi-
soko cenilo in spoštovalo, kar to is-
to po vsej pravici zasluži.

Kar se tiče obrtstva, tako isto komaj. Obrtstvo
radostuje domaćim potrebam. Na
izvoz ali valjno prodajo se pravni,
česar ne izdeluje. Svoje dni je bila
precej dobra kupcija vsaj po naših
sejnih z domaćim suknom in
raševino. To suknjo je tako raslo,
velo, da se je sploh "kovirsko suknjo"
imenovalo in so prihajale narocitve
nanj celo iz oddaljenih krajov. Danes
pa je tudi ta kupcija popolnoma pre-
nehala.

*) Da bi ljudje rlahtrne sadne vrste kembolj spoznali, prireabila se je
leta 1900 in 1902 v šolskem postopje razstava najboljših sadnih plemen.

Velikih obrtnikov in tovarnicarjev
pa v tem okraju sploh ni. Le neki Ke,
mec Hoke iz Graca je kupil posestvo
v Sibiji ter je naredil tamkaj tovarnico
za rdeče barve.

Lesna trgovina Največjega pomena je bila na An,
kajšno prebivalstvo, kakor sploh na
celi gornjegradski okraj lesna trгови-
na, katere je bila še pred kakimi
30. leti silno živahna. Les se je
spravljat po Savi in v Savi v Srbij-
jo, Bolgarijo, Rumunijo in sploh
v izhodne dežele in se je tamkaj
drago prodal. Takrat je cela dolina
v grolnem oziru izvrstno irhajala
in marsikateri je prišel do lepega
premoženja. Koliko je bilo takrat bla-
gostanje AnKajšnega prebivalstva, to
najbolj pričajo Lepi hrami in gospo-
darska poslopja po dolini, katere
so se večinoma takrat postavila.

V novejšem pa lesna trgovina peša
od leta do leta in ž njo vred pa
tudi splošno blagostanje. Urok
je temu je ta. Ker so lesi večinoma
posekani, deloma pa tudi to, Ker
vela les, ki se dobiva iz Bosnije, AnKaj-
šnemu lesu veliko konkurenco. Od
l. 1878. namreč, ko je Avstrija rasula
Bosnijo, in se je jel od tamkaj irvarati
les, jela je trgovina z lesom čedalje bolj
pesati. Usled tega je pa tudi izgubil
rasknik, katerega so popred ljube od lesne
trgovine imeli.

Ker je bila popred trgovina z lesom tako cvetoča,

kato je tudi skoraj vsak večji kmet imel svojo lesoreznico, katerih je vse polno ob Savinji in njenih strugah in pritokih. Ker pa pojemala les, jih mnogo sedaj že stoji in razpada.

Tudi se tukaj omenimo, da so kmetje pa, ki kupovali les v gornjegrafske grasiine, les so potem sami spravili k lesoreznicam in ga tudi rezali. Dobivali so pa les po taki ceni, da so poleg na svoje delo in trudi še imeli malo kaslužka. Tako sta dobro izhajala, grasiina in kmet. Se, vajni škof ljubljanski, Jeglič, je pa tudi ta kaslužek kmetom odvzel ter je proval svoj les tujcem, neki bogati turški na Laškem. V ta namen postavila se je l. 1901 velika lesoreznica v ta, krajih. Tako se v leti izpraznijo tudi grasiinski gozdi in žalostna posledica tega bude, da bude ta kraj popolnoma hvožal in da bodo ljudje prišli ob ves kaslužek, katerega so poprej pri lesni trgovini imeli. Mi se torej prav nič čuditi, da domačini napuščajo domaći kraj ter se kar srumoma selijo v dalj, no Ameriko.

Prav mnogokrat so v tej okolici iska, Rudokopi le in nasledovale razne kopanine. Pre leta 1857. sta nasledila malo premogovo žilo v Soteski gornjegrafski sodnik Jož. Pavlič in pa rudar in v nozirji čiga Leykauf. Vendar je bila pa žila tako slaba, da se delo ni izplačalo. V tistega časa se je premog vedno iskal in so se na večjih mestih delali postkusi, pa dosežaj se še ni posrečilo naslediti večjo lego pre.

moga. Leta 1900 začel je kopati premog na Butejevem posestvu tovarnicar v Sibiji, pa ker se delo ni izplačalo, je nadaljno kopanje kopel opustil.

Va Sibijo

se je nasledila preč nekaterimi leti ruda antimon, pa ker je ni bilo toliko, da bi se bilo delo izplačalo, se kopanje in dobivanje te rude kopel opustilo.

Tako se delajo vedno postensimiraj, iskavanja in upati je, da se sčasoma morebiti kaj najde, kajti skoraj ni misliti, da bi bil celi ta kraj brez vseh koparin.

Narodno življenje. V prejšnjih časih je imelo narodno življenje čisto neki poseben značaj. Jutro je imelo tako malo pomena, da si je namoglo malovane vse doma preskrbeti. Doma se je naredila obleka, doma se je privdelal tudi veski, več. Ženske so nobile krila iz doma, če preje, moški pa so imeli vsestori obleko iz suknya in raševine, kar se je vse doma naredilo. Čisto so se pa tudi pri vsaki hiši porno v noč po zimskih večerih vrtili kolovrati. Sedaj pa se se le malokje prede in nekdaj tako priljubljeni kolovrat bode našim naslednikom znani le še po imenu. Dandanes pa se obleka vsestori kempje, kar prav mnogo velja in je pri vseni tem še mnogo slabša, nego je bila domača. Tudi živelo se je jako skromno in

to večinoma ož lega, kar se je doma prile,
lalo. V prodajalnice se je preč kakimi 40 leti
se prav malo denarjev nosilo. Vendar so
pa bili ljudje zadovoljni in srečni ter so tu,
ki najraje ostali celo svoje življenje v svo-
jem domačem kraju. Kato pa tudi ni
manjkalo delavcev in jih je bilo na ma-
li denar prav lahko dobiti.

Dehke so imele takrat, preč 40 leti nam,
reč, po 12-18 fl (24-36 kron) plačila na le-
to, hlapci pa po 20-30 fl (40-60 kron); sedaj
pa imajo dehke po 40-60 fl, hlapci pa po 60-
100 fl in se več plačila na leto. Ravno tako
so se podražili tudi črnarji in kmetaki.
Sedaj se plačuje po 120-160 h kenskam in
po 160-220 h in se več moškim delavcem
na dan in jih dostikrat se ni dobiti, po-
preč jih je bilo na 40-60 h na dan dobiti
dovolj.

Privatki so bili tedaj se preč 40 leti mnogo
manjši, kakor danes in so tedaj tudi
gospodarji mnogo boljje inhajali, kakor
sedaj, ko se je vse podražilo in so tudi
potrebe življenja postale večje in mno-
govrstnejše, kakor so bile v poprejšni do-
bi.

Pa tudi raznovrstni davki so v zadnjih
treh desetletjih tako narasli, da jih ljud-
stvo komaj se zmaguje.

Kar se tiče noše, tako smo že rekli, da noše
so se moški oblačili vsestruki v domače
sukno, nosili so barhasto obleko, kakor
so dejali. Ženske pa so imele ravno tako
krila iz domače preje in se večje gospodin-
je so si včasih na praznik kupile obleko

v prodajalnici. Neka posebnost žensk pa je bila, da so do leta 1870. skoraj brez izjeme po neveljah in praznikih nosile na glavi bele rute ali peče s čipkami. Potem pa se je ta navada jela opuščati in sedaj so te peče popolnoma izginile.

Tudi kožuhke so bili v rimskem času popreč zelo v navadi in pri moških in ženskah. Moški so nosili tudi čevlje z visokimi škornjicami, ki so se, gale dostikrat čez koleno, hlače pa imeli kratke, prav pogostoma so se takrat nosile tudi izhaste hlače.

Ob svatovščinah imeli so vsi svatje plašče, neveste pa so do leta 1850 i, imele na glavi veliko, z klatim na, kom obrobljeno čepico. Druge žene na svatovščini pa so se ponasale z veliko sreberno klato verigico okoli pasu. Na telovnikih pa so morje no, sili dolgo vrsto velikih belih gumb. Sege in navade. Klakor povsot drugot ima tudi tu, kaj ljubeštvo mnogo seg in navad. Se mnogo več pa jih je imelo popreč, od katerih se jih je pa veliko že popolnoma porabilo.

Največ ohranilo se je še tistih seg, ka, kere so v nekaki rverci s cerkvenimi obredi, pa tudi od teh se jih je mnogo že opustilo.

Na umrlem človekom obhajajo se seč, mine, seveda le, ako je dotičnik toliko napustil, da se namore ista na njegove hoke naročiti. Popreč nekaj obhaja

le so sedmine doma v adventnem času, sedaj
pa se navadno na dan pogreba v krčmi.

Na pustni dan so se poprej ugajale raz-
ne bolj ali manj dostojne burke in šale,
sedaj pa tudi ta navada čedalje bolj po-
jema.

Na sv. Stefana blagoslovi se sol, na sv. Jane-
za pa vino, voda pa večkrat v letu.

Poprej kdaj so se na dan sv. Stefana bla-
goslovili tudi konji, katere so ljudje prigna-
li lepo okinčane na župnijsko dvorišče.

Tam jih je duhovnik blagoslovil, na kar so
jih razjezili ter jih v diru povili na olj-
nik, okoli cerkve in napet naraj v trg.

Do pozne noči se je potem po krčmah po-
piralo. Ta navada prenehala je popol-
noma okoli leta 1850.

Neka posebnost v tem kraju so pa Posebnosti
svečarji. Na razne cerkve večinoma po-
brušnice se vsako leto v poznem jesenskem
in zimskem času v celi okolici pobirajo
darovi bodi si v denarjih, bodi si v dru-
gih poljskih pridelkih. Kdo je povsot vse
pobrano, naredi se velika pojedina, na-
vadno vsako leto pri drugem kmetu,
na katero se povabijo vsi kisti. Kateri
so pobirali in tudi drugi odlicnejši so,
seščani. Ker pobiraseči pri pobiranju
vele razno hvite vsčene sveče, zato
se imenujejo svečarji.

Narodna govorica. Ljudstvo govori tukaj svoj materni jezik še precej pravilno, da ni se, kakor povsod drugod narodna govorica, nekoliko razlikuje od pismenega jezika.

Narodne pravljice. Gotovo je, da so svoje dni ljudje vedeli prav mnogo narodnih pravlji, katere so se pripovedovale od roda do roda in katere so poleg narodnih pesmi skoraj edino duševno razvedrilo v prejšnji dobi, ko je bila splosna izobrazba še tako malo razširjena med ljudstvom. Nekaj teh pravlji ohranilo se je do danes, nega vne, druge kapel so se porabile in izgubile.

Pravljica o cerkvi. Enkrat je pasel Breznik svojo četo na mesto, na Brezji kjer stoji sedaj cerkev sv. Roka. Priidruki se mu sv. Jošt, ker mu reče, da naj na tem mestu Bogu v čast postavijo cerkev. Ko pa Breznik ugovarja, da to ne more, ga ni mogoče, ker v bližini ni dovolj vode za tako stavbo, pravi sv. Jošt, To vas naj nikar ne odvrača, vodo vam pre, šabim že jaz. To izreče, veli Breznik, da gre z njim. Pelje ga do neusahljivega studenca nekoliko nižje v goru, kjer je ravno kar začel izvirati. Sedaj so začeli staviti cerkev in jim jo, se ni primanjkovalo. Dotični studenec pa se še dan današnji inemuge studenec sv. Jošta.

Imana je tudi še pravljica o gradu Kalju pri sv. Radegundu. To pravljico porablja Vodovnik na Valjsko pesem, katere se nahaja v zbirki njegovih pesmi.

Narodne pesmi. Prav mnogo se je v tem kraju nabralo. Ta pravljica se je tudi objavila v „Kabarini knjižnici“, katero je uredaval A. Kosi v Ljubljani. Tudi narodna pesem ima to vsebino.

tudi narodnih pesmi. Večina teh je objavljena
na 10 zbirki slovenskih narodnih pesmi, ka-
tero zbirko sestavlja dr. Štrekelj, vseučiliščni
profesor v Gracu, Kalaga in inčeva pa je
"Slov. Matica".

Uobzračba ljudstva napreduje neprestano in narodna izobrazba
leta do leta in gotovo je, da bodo v teku ma-
lo let anafalbeti popolnoma izginili. Taj,
več kaslug v tem oziru si je pač pridobila
narodna šola, katere je klasti ob časa,
otkar je v veljavi novi šol. zakon sil,
no veliko storila za narodno prosveto.

Storila bi pa gotovo še mnogo več, ako
bi se razvoj šolstva tako strašno po-
raznih činiteljih ne oviral ako bi šoli
ne delale toliko naprek tiste shanke, ki
žele ljudstvo ohraniti v nevednosti in
nesamostojnosti in tako tudi v bedi in
siromastvu. Da kakor vsaka pose-
na ni pravična reč končno zmaga,
tako bode tudi končno narodna šola
premagala vse ovire ter se bode povz-
pignila do tiste dovršenosti in veljave,
katere jej z ozirom na njen preur-
šeni namen po vsej pravici pristaja.
Kako se je pa šolstvo tukaj od ustanovitve
šole l. 1783. pa do danes razvijalo, o tem
govori obširno šolska kronika.

Narodna pesem.

1. Breznik je živincopasel	4. Kak' bom kibal cerkev belo,
Tam na hribu rožnatem, rožnatem!	Ko pa vobe tukaj ni, tukaj ni!
2. Sv. gost se mi prikaže	5. Voda se dobila bo,
Tako pravi, govori - govori!	Pravi sv. gost na to - gost na to!
3. Kida, kida cerkev belo,	6. Kdo kenta se odpre,
Tu hribu rožnatem - rožnatem!	Študenec bster vrn priore, umprine
7. Študenec pa usahnul ni	
Sv. gost se tu časti - tu časti!	

Ugodovinske črtilce

Okolica Norirska pripadala je pred Rimljani Najstarejša doba. ni, kakor tudi potem, ko so Rimljani te kraje pridobili, l. 33. pred Kristom pokrajini Norikum. Če v najstarejših časih se je ta dežela razdelila v grofije. Posavinje je bilo tudi grofija, h kateri je pripadala okolica Norirska. Na časa silosnega preseljevanja narodov je prenehal pokrajina Norikum in tudi ime se je opustilo. Ko je pa Karol Veliki (788-819) pridobil Karantanijo ter je isto priključil nemško-rimskemu cesarstvu, ustanovil je v varstvo južnih dežel posebno mejno grofijo, katere se je razširjala ob Begovih Savinji in Save in katere se je l. 895. imenovala grofija ob Savinji, pozneje pa kar krajina ter končno slovenska krajina. L. 1341. se je pa Posavinje ločilo od slov. pokrajine ter se je priključilo vojvodstvu štajerskemu. Od l. 1341. se je pa poprejsna slov. krajina imenovala grofija Celjska in je bila tudi lastnina celjskih grofov. Ko so pa l. 1456 celjski grofi umrli, prišla se je ta krajina zopet vojvodstvu štajerskemu. Posavinje se je potem še nekaj časa imenovalo grofija Celjska, potem se je to ime polagoma opustilo in imenovalo se je četrtna Celje, potem okrožje Celje in ko so se l. 1849. odpravila okrožja, prenehalo je tudi to ime.

Ime Mokirje. Ime Mokirje je prvotno ime te naselbi-
ne ter je nastalo iz imena „Močvirje“,
kar prica, da je bil svet okrog te nasel-
bine zelo močvirnat. To je tudi po-
polnoma verjetno, kajti se vendar
je svet okrog in okrog te naselbine
zelo moker in ilovnat. Takrat pa je
bil še bolj, kajti je bila sluga La-
vinje mnogo širja, kakor je sedaj in
na časa velikih povodenj preplavila
je kar celo dolino. Da si je voda
kopi otekla, tako je vendar kjerbodi
naostajala ter delala večja in manjša
močvirja. Vsa jetudi se vendarasnji
dosti močvirnatoga sveta okrog brga,
kakor tudi po travnikih o Gubiji in
Pieseki. Tudi na Ruskem se nahaja
naselbina z imenom Mokirje in tu-
di tam pomeni to naselbino na
močvirnatem svetu.

Odkod je pa ta naselbina dobila nem-
ško ime Drassberg, se pa ne ve gotovo.
Nekateri trdijo, da je bil tukaj nekadašnji
grad s tem imenom, kar pa ni po-
polnoma zanesljivo, kajti mi niti
o tem gradu najmanjšega sledi. Naj-
bolj verjetno je, da so nemški urad-
niki, kakor marsikje drugod, tako
tudi tukaj, kar samovoljno se na-
selbini priigali nemško ime „Drassberg“.
To ime se je seveda v raznih časih kaj raz-
lično pisalo, dokler ni končno sedajna
pisava obveljala.

Kakor drugot, tako so tudi na Kaperstem najstarejši prebivalci.
ne veliko let pred Kristusom živeli ljudje. Kateri naravnosti so bili prvotni tukajšni prebivalci, se sicer gotovo ne ve, vendar pa najnovejša raziskavanja pričujejo in trdijo, da so bili Slovani. Ko so poteni Rimljani l. 33. pred Krist. celo sedajno Spodnjestajersko svoji oblasti pridobili, nastale so ob reki Savinji tudi rimske naselbine, kojih največja in najstarejša je bila Celeja, sedajno Celje. Da je bilo pa tudi drugot po Sav. dol. mnogo rimskih naselbin, to pričajo razni rimski spomeniki, katerih se mnogo najde v Sav. dolini.

Na časa splošnega preseljevanja naroda v 5. in 6. stoletji ste so gotovo bume narodov tudi mimo Norija. To je zelo verjetno že razli tega, ker je bila stara rimska cesta komaj 23 me oddaljena. Mogoče je, da so se prebivalci spodnje Sav. doline, da bi se ognili raznim naravnim navadam v tem času iselili bolj v zgornje kraje te doline.

Mnoge posebnosti zgodovinarjev, seveda večinoma nemških je sicer bilo, da so Slovenci se le proti koncu 6. stoletja rasevli svoje sedajne pokrajine. Davorin Trstenjak^{*)} pa, ni da njim tudi se nekateri drugi zgodovinarji so skušali zgodovinskih potom dokazati, da so bili prvotni tukajšni prebivalci slovanskega pokolenja.

^{*)} Davor. Trstenjak je bil avstrijski Slov. Grac in je občasno slovenski pisatelj in zgodovinar.

Ravno to dokazujejo tudi najnovejši
izkopavine po raznih slovenskih kra-
jih. Kato se je tudi našli, da se ta
stvar sešasoma popolnoma razjas-
ni in počen ter se enkrat za vse-
lej ovre brditev nemških zgodov-
narjev, da so namreč Slovenci v
svoja sedajna bivališča prišli še
le v 6. stoletju, in da so poprej tukaj
prebivali Škelti in Bog ve kdo še.

Slov. kneri. Slovani so imeli počelkom svoje
knere, katere so sami volili. Ko so
v te pokrajine prihruli razni
divji narodi, premagali so prvotne
prebivalce, ter si osvojili vso oblast.
V II polovici 7. stoletja je

kralj Samo pa slavni kralj Samo premagal
vse sovražnike Slovanov ter je osno-
val veliko slovansko državo, v ka-
teri je mnogo let srečno in slavno
vladal. Ko je pa Samo umrl, je na
neizmerno škodo slov. narodov ta
država ropet razpadla, ne da bi se
bila kdaj ropet obnovila.

karol Veliki Pranje je frankovski kralj Karol
Veliki podrgel tudi Slovence ter je
njihove pokrajine priklupil rimsko-
nemškemu cesarstvu.

Cesar Karol Veliki je razdelil vse na
novoprivobljene dežele v krajine ali gro-
fije ter je poslal potem v te dežele
sebi udane grofe, kateri so potem v
njegovem imenu v deželi vladali.
V 10. stoletju bili sta v naši deželi

Dve mejni krajini, dolnja krajina, sa,
vinska in podravska in gorenja kra-
jina. Gorenjo krajino dobili so grofi Tra-
vengavski, kateri so prebivali v mestu
Štajer in je dežela v kateri dobila ime
Štajersko. Grofi Travengavski so de-
lomna podedovali, deloma pokupili
tudi dolnjo krajino, tako da je
radnji Travengavec Otokar VIII.
vlastal celo deželo. Temu je toraj tudi
cesar Friderik Rulcebravec podeli-
lil vojvodsko dostojanstvo.

Ker je Otokar VIII. umrl brez otrok,
povedoval je Štajersko Leopold I. Ba-
benberski l. 1192.

Ka časa medvladja 1246-1282 po-
lastil se je štajerske dežele Otokar II.
kralj češki. Rudolf habsburski pa
je premagal Otokarja na morav-
skem polju ker je potem podelil šta-
jersko svojemu sinu Albrehtu l.
1282. Tako je prišel slov. narod pod
vlado habsburžanov, kateri vlada-
jo v slov. deželah še sedaj.

Stari spominiki v Mozirski okolici.

Leta 1857. je posestnik Fr. Praprotnik, po domace Pistošnik v Jarbinah, okolič Brezje hiš. štev. 26. pri oranji izkopal 4-5 srpu podobnih orodij. Ti srpi gotovo izvirajo iz časa pred Kristusom.

V bližnji Mozirski okolici se pa do, sicerot se ni drugega našlo, kakor neki stari denar, katerega je pa najhitreje Savinja iz zgornjih krajev semkaj prinesla.

V spodnji Rečici naletel je kmpnik Orožen ob potu, ki pelja v Prihove na Rečico vstanke rimskega poslopja, v katerem je bila opeka z napisom: „Leg. II Ital“ - legio secunda italicata je druga italijanska legija - vojaško krilo, toda ravno taka opeka, kakoršna se je našla na Polzeli v ostankeih rimske naselbine na Bregu.

V spodnji Rečici, v Mlačunovi hiši štev. 12. se je l. 1870. našel kamen s sledečim latinskim napisom:

AGI	ILR	= Agilori
C. F. Y. L.	KL	= Caji filius anorum 40
AV. Y. T. A.	M. A. R. Y.	= Avita Mari
F. M. A. R. Y.	O. O. P. T. Y.	= filia marito optimo
F. E. C. Y. T.	S. Y. B.	= fecit sibi

Ta kamen se je baje našel v nekem groblji na Rečiškem polji.

V vinogradu pri zgornjem kra, samu v Lelusu se je pa preč več

leki našel rimski kamen, ki ima ta-le
napis:

„IV ALBANU... SE V. F. SIBI ET“

„SURAE UHOR CI XXV.“

to je: Albanus je dal ta spominski
kamen se pri rivljenju postariti
sebi in svoji ženi Suri. Ta kamen se
je vrival v kovačnico, katere stoji na
sproti spodnjemu hrašču ob cesti;
ko se je pa ta kovačnica preridala,
irgnbil se je tudi ta kamen.

Ko se je delala cesta na Sibi, našlo
se je nekaj turških potkov.

Drugih starih spominkov pa se
posevaj v tej okolici še ni našlo.

Stari gradovi.

Posebnega spomina vredni so ostanki starih gradov in stolpov, kateri se v okolici še nahajajo. Taki grabi in stolpi so bili:

1. Stolp na Gregorčevem vrhu v soseski Sepanjiva nad Trenkelnom. Oč tega stolpa sicer ni najti nikakih ostankov več, pa ljudstvo se vendarles o njem govori in se trdi mesto, kjer je svoje vni stal, imenuje gradišče.
2. Grad na gričku med Sv. Radegun, do in cerkveno hišo, oč tega gradu našlo se je pred malo leti nekaj rud, nih ostankov ni raznega čelera.
3. Grad na gričku pred Kagrašmi, kovem hlevom pod Sv. Radegun, kateri pa je izginil brez sledi.
4. Grad na "Kalu" severno oč Prelog v Trnavcih. V jarku tega gradu je še mnogo kamnja oč nekdanjega gradu iz česar bi se dalo sklepati, da se je grad siloma porušil. Pravljica pripoveduje, da sta tukaj ni v gradu pri Sv. Radeguni prebivala dva vitera, katera sta se hudo sovražila ter se medsebojno preganjala.
5. Korenov grad, ki je stal na Korenovem vrhu nad Sovinjem v Brezji. Sled se, ga gradu pozna se še vendarles. Včas, noma pa se je kamnje oč tega gradu porabilo na stavljenje Korenove hiše.
6. Grad Negojnica, ki je stal na jako

strmem in ostrem rebro ob Tiri, v kúpní,
ji Pečiški. Ta mali grad je bil med dvema
skalama, ki sta moleli cekenj. Tinkaj je
najli še dosti kidojja. Okoli l. 1830 je
nekdo prodril temeljno kidojje ter je na,
pravil vanj celi rov, ker je mislil, da bode
nasel podzemeljski naklat, ali narvaj
klet polno vina. Tudi l. 1898. so tinkaj
rarni ljudje začeli razkopavati ki,
dojje, misleci, da najdejo v podzemelj,
skih kletih polne kavi čistega klata.

7. Grad Ruvenek na Pečiškem trgom,
od katerega se se vidijo razvaline. Škof
Tomaž Hren je ta grad kupil in je
postavil v njem tudi malo kapelico.

8. Stolp v bgu Morirje na desnem bre,
gu Trnave. Ljudje se danes pravi,
jo na „turnu“. Kupnik Ivan Stuler
je dal na tem stolpu postaviti hišo,
ki je sedaj lastnina njegovega ne,
čaka, jermenarja Ivana Stuler. Kakor
se čita*) je cesar Friderik 22. decembra
1422. l. branom v Morirji dovolil, da si
smejo v brambo proti Turkom posta,
viti stolp.

Končno se še omenja, da je pod Brecljino,
vim vrhom griček, ki je sedaj obraščen
s hrasti in je lastnina trške občine Morir,
je, ter se imenuje gradišče. Najhitreje
je tudi tinkaj svoje dni stal mali
gradič.

*) Luthar odgovorina dek. štajerske VIII. vez. str. 18.

Gospodstva in oblasti.

V starodavnih časih so naši predniki stari Slovani živeli v kadrugah. Po glavar kadruge je bil starešina, kateremu so se vsi kadruginiki pokorili. Več kadrug skupaj je bila hrpanja in njen predstojnik se je imenoval hrpan. Hrpanije pa so bile združene v kneževino, kotera je imela svojega knega, ki je bil vrhovni vladar in tudi visji vojski vojskih čet. Knez je prebival v gradu, ki je stal navadno v sredi kneževine.

Ko je cesar Karol Veliki podrgel Slovence ter jih je spravil pod svojo oblast, razdelil je novopridobljene pokrajine med svoje vojskovođe in vojsčake ter je upeljal snanost podanikov. Od tega časa izgubilo je ljudstvo svojo svobodo ter je bilo pod oblastom posvetnih in duhovskih vladačnikov do l. 1848. ko se je snanost popolnoma odpravila.

Kot najstarejši graščinski grad v tem okraju je bil najhitrejši grad Horj, kateri se imenuje že l. 1240. Pozneje se je grad Horj združil s Senekom.

Razun Horja so imele takaj svoje poslovnike še mnoge, druge graščine in gradi, kakor Senek & gradom v Horji, hrpanja Horjska, trg Horj,

grač Bree, samostan Gornjigrač, grač Vr-
bove, grač Paha in Lestanj s kačjekom,
Novo Celp, opatija v Celp, župnija Bras-
lovč, grač Tabor in grač Salek.

Takratni kmetje niso bili lastniki
svoje zemlje, temveč vsa zemlja je bila
last graščine in kmetje so jo imeli le
v najemu. Čato so pa morali oprav-
ljati slako in davati desetino od
vseh svojih pridelkov. Ako je bil graj-
ščak še človek, ki je imel kaj srca
v sebi, sedaj je bilo kmetom še in-
hajati. Pa navadno so bili to trino-
gi brez srca in usmiljenja, ki so
ljudstvo grozno mučili in spincili.
Ljudstvo pa je voljno špelo ter prena-
šalo vso to gorje. Včasih pa je trpljen-
je ljudstva postalo toliko, da ga isto
ni moglo več prenašati; spuntalo se
je, napadlo in vropalo je gradove, po-
morilo gospodo ter razbijalo in uničilo
vse, kar mu je prišlo pod roke.

Kakor smo že rekli, opravljali so kmetje
slako. Graščinska, navadno zelo obsej,
na posestva so morali rastonj obde-
lovati. Moški opravljali so vožnje in
druga težka dela, ženske pa klet-
plevo in druga ženska dela. Čadi-
ka delavec pa je navadno stal grajski
birič z okovano palico, s katero je lu-
di pri delu priganjal. Prav nič se ni
čuditi, da je ubogo ljudstvo, katerega
je včasih do krvi spincil, biriča hu-
do sovražilo in je ime "birič" se dandanes

na slabem glasu.

Poleg tega, da je ljudstvo opravljalo
slabo, moralo je davati se tudi desetino
vseh svojih pridelkov. Ob času rešve
prišli so grajski ter so na njivah po-
brali rito, vzeli so vsako deseto kôpo
ni vseh rita, kakor pšenice, rži,
ovsa, prosa itd. gospodinjci pa so morale
davati jajca, piščeta, kopune, jagneta,
praseta, maslo, predivo, platno, splah
vseh, kar se je pri hiši pridelalo.
Poleg vsega tega pa se je morala še
plačevati pristojbina od kapuščin,
prijemščina pri spremembi po-
sestva, in pristojbina na pisarje
ter še več drugega.

Kmečje so v tistem času stanovali
v bornih, lesenih kočah. Lepe ribane
hiše si takrat splah ni smel nihče
postaviti, kajti gospoda se je bala,
da bi se ljudstvo preveč povečalo,
ako bi stanovalo v lepših hišah.
Tudi v sole takrat kmečje brez do-
voljenja gospostve niso smeli po-
siljati, kajti se je reklo, kaj bo
potem z gosposkimimi otroci, ako bo,
do kmečki pokazali višje sole. Splah
se za omiko in izobrazbo ljudstva ni
storilo nič, kajti veljalo je načelo,
da se da neneko ljudstvo boljše pro-
siti in vladati, kakor pa navadnim
izobraženim ljudje.

Kako prijetno pa je bilo življenje takratne gos-
poske. V svojih močnikih in dobro kavarar-
nih gradovih, katere je moralo rihovati in
staviti ljudstvo, živela je brezskrbno, ne-
čimerno in rarkošno, medtako je nbo-
go ljudstvo na vso moč trpinčila in
izkoriščala. Tudi je bila takrat gos-
poska, posvetna in duhovska, prosti-
vseh davkov, katere je plačeval lenbo-
gi, rasušljeni knez, kakor je tudi
on edini moral davati svoje sinove
v vojakke.

Posesniki gradov so bili vseskor-
tujenarodni, nemški plemiči, kateri
so seveda svojini gradovom dali ali
čisto nemška imena, ali pa so sloven-
ska imena spremenili v nemška. Tem
plemničem pa je bila slepo u-
dana takratna duhovščina, katere
je odobravala vse, kar so počinjali ter
je z njimi vedno pomagali tlačiti
nobogo ljudstvo.

Omeniti pa moramo, da je tudi takrat-
na duhovščina bila večinoma tujena-
rovná. Višji duhovniki, kakor škofi in
drugi bili so vseskorji plemenitarji, ka-
teri so bili že po svojem sorodstvu in
po svoji odgoji istega duha in istih
mislí, kakor gospoda po gradéh. Ni-
já duhovščina pa je bila popolnoma
odvisna od svojih višjih in že torej sled-
kega na tlačeno ljudstvo prav nič stori-
ti ni mogla.

Brez dovoljenja gosposke takrat tudi

kmet ni smel poslati svojih sinov v
višje šole. Gosposka je namreč rekla,
aho se bodo kmečki otroci šolali ter
nasevili boljše službe, kaj pa potem
počnemo s svojimi otroci? Kato so
bili pa tudi kmečki sinovi v vsjih
državnih službah prao bele vrane.
Tudi med duhovenstvom je bilo pri-
meroma le prav malo domačih si-
nov.

Ljudstvo je bilo takrat popolnoma
brezpravno; gosposka uživala je vse
pravice in vse državne ugovnosti, ka-
to pa je bila prosta vseh davkov, ka-
kor tudi vseh drugih državnih ob-
veznosti, kar vse je moralo prenašati
in trpeti do kosti izmolkno in iz-
mučeno ljudstvo.

Se le dobrosrčna vladarica Marija
Terezija (1740-1780), klasti pa njen sin
Jožef I (1780-1790) sta napela vse svoje
moči, da vpravita sužnost podlož-
nikov ter vlajšata ubogemu ljudstvu
to grozno in neznosno trpljenje. Pri-
rejevanje teh dveh vladarjev je ime-
lo ta uspeh, da se je l. 1848. sužnost
kmečkega ljudstva popolnoma odma-
vila ter da je isto pričelo nekoliko
svobodneje dihati.

Razni dogodki

1140. So klahniki pl. Kaker prejeli desetino v Vokenici, Braslovčah, Mokirju in Gornjemgradu.
1241. Je grof Vilhelm Heuenburski z dovoljenjem svoje žene in dedičev nekaj svojih pravic pri Sv. Vidu, Sv. Rupertu in v Mokirji na prigovarjenje opata Henrika za večino blagor svoje vose prepustil samostanu benediktincev v Gornjemgradu proti temu, da se mu izplača 20 mark v gotovem in da bove od te vose od svojih podložnikov dobival samo 1 skaf suršice, 2 skafa orsa in dvoje piščel. Tu, ki morajo dotični kmetje iti z njim v boj ter se povoreci njegovi sodni oblasti. (Arhiv v Gornjemgradu)
1247. Je najhitreje patriark Bertolt pridobil grad Mokirje. Priče pravijo:
- a) Friderik od Blastela, posestnik gradu Mokirje je prepustil patriarku Bertoltu Mokirje, zato mu je pa patriark prepustil drugo posestvo na Frjavelskem.
 - b) Patriark sam je prišel v grad Mokirje, kjer mu je Alujin Luchi s svojo celo posadko prisegel kvestobo na kar je prejel pravice aglajškega ministerijala.
 - c) Oporiku iz Rankove, ki je bil patriarkov marsal, se je naročalo, da vrameta ta grad na patriarka v posest, ta

je tudi ključč v gradú izročil patriarhu, ki jih je pa kopet dal sluginu Suchemu.

17. Ko je patriark ta grad 2 leti poseboval, nkaral ga je razrusiti.

(Najhitreje je bil to gradč na korenovem vrhu)

1456. Tega leta je bil Ulrik, kadnji grof Celjski, v Belemgradu umorjen. Vsled sedne pogodbe prejel je vsa posestva celjskih grofov deželni knez in tako tudi grad Mozirje. O tega časa pristevalo se je Mozirje deželno-kneznim nadom.

1461. Se je kmpnija Mozirje priklopila ljubljanskej škofiji.

1507. Prejel je ljubljanski škof Kristof Pav, ber grad Senek in grad Mozirje v kastavo.

1581. Je nadvojvoda Karol dne 21. februar, ja v Gracu mozircanom potrdil stare pravice, katere so se vsled požara iz, gubile, kakor: 1. pravico voliti brškega sodnika; 2. pravico, da pobira ta sodnik najemnino ot hiš in darke ot brānov na graščino Senek; 3. pravico, da opravi, vici male prepire brānov, hudodel, nike pa izroči graščini Senek; 4. pravico, da imajo svoj lasten grb. Vo, voli se jim cerkveni shod v nedeljo po sv. Jurju in v nedeljo po Marijnem rojstvu.

Ki pa znano, kedaj je Mozirje postalo trg, kakor tudi ne, kedaj so stare pravice zgorele.

1598. Dne 23. februarja potrdil je kopet nad,

vojvoda Ferdinand v Gracu stare pravi,
če tukajšnega trga.

✓ 1635. So se kmelje v sled neprestanega mu-
čenja in trpinčenja graščinske gospode
spuntali, ter so se sekirami, krampi,
capini in oboroženi napadli grabo-
ve Šenek, Vrbove, Rudenek, in Gornji
grabi; Vrbove so popolnoma razdja-
li.

1652. Pohodil je v Pragi dne 26. septembra
cesar Ferdinand III. vse pravice, ka-
tere so bržani že popreč uživali.

1657. Tega leta je bilo v trgu 59 hiš in 323
prebivalcev. V celi župniji pa je bilo
1944 prebivalcev, sedaj skupaj 2267.

1660. Pogorel je trg in župnišče.

1682. Tega leta razsajala je v trgu kuga, v sled
česar se je krog in krog postavila stra-
ža. Opravilo po nedeljah in prazni-
kih se takrat ni obhajalo v cerkvi,
temveč na župnijskem korolcem na
Veismanovem travniku. Ljudje pa so sta-
li po travniku tako daleč vsak sebi,
da sapa ni prišla od enega do dru-
gega.

Kuga se je lotila tudi župnika Usar-
ja, ki je bil popreč tukaj župnik, ta-
krat pa je živel tukaj v pikoju. Ko
se je čutil bolanega, je vzel svoje kla-
te, jih je navel v klopič preje, ter je
šel do straže proti Sibiji, ter je vrgel klop-
ič svoji sestri, ki je prišla iz Sibije.
Ko se je pa vračal, počutil se je tako
slabega, da se moral vleči na travnik,
kjer je tudi izdihnil svojo dušo.

Pa ravno po teh klatih ranesla se je
kuga tudi v Ljubijo. Čupnika pa so
pokopali na mestu, kjer je umrl.
Na grob pa so mu položili kameni,
to ploščo s tem-le napisom:

Gaceo et clamo ad te,
Traneas ora pro me,
Qui peste recessi
Anno 1682.

Antonius Ussar
Olin parochus
Prassbergensis.
JH-MRA-DH

Dobre tri sežnje niže postavil se je krmni
križ, ki je imel na zadnji strani ta-le
napis:

" Shalosten spomin. Trauno tega sna,"
" mena so visoke klasti nredni "
" gospod duhovni Anton Ussar "
" pokopani, ki so u kufni bo "
" lefni u letu 1682 to smert storili "
Ta križ stal je do leta 1890 na pokop
Golickem, sedaj pa Ivan Lipoldovem
travniku. Tega leta pa se križ po-
klil in se ni več postavil.

Sploh je pa kuga tako hudo razsajala,
da so nekatere hiše popolnoma izmrle.
Tako so n. pr. pri Vrhovniku (Droge št. 30)
pomrli vsi ljudje pri hiši, razun ene dekle,
katera je bolnikom stregla. Ko sta zboleli
in umrli zadnji dve hčeri pri tej rodbini,
izkopala je še tista dekla na hišo grob ter

jih je tamkaj pokopala. Usar pa je blagosto,
vil grob. Dekla ostala je sama pri hiši ter je
tudi na umrlimi deklicami povečovala dom.

Ker je kuga xlasti v trgu tako strašno
rarsajala, nato se je krog trga postavil
la straža, katere ni pustila nikogar
v trg in nikogar iz trga. Spomin na
to stražo ohranil se je pa še do danes,
našnega dne. Se dandanes se nam,
reč imenuje mesto, kjer je stala ^{straža} proti
Sibiji, to je tam, kjer krene v okraj,
ne ceste občinska cesta v Sibijo, pri vrah,
ti."

Kakor smo že rekli je kuga ljudi stra-
hovitno morila. Kato se pa tudi mladiči
niso pokopavali več pri cerkvi na
pokopališču, temveč na občinskem
svetu med strugo in spodnjim kon-
cem trga.

Kakor tukaj, tako je ta strahovita bo-
lexen tudi drugod po deželi bolj ali
manj grozno rarsajala.

1744 Pritožili so se Moxirčani pri cesarici
Mariji Terenziji radi prask na mostu
pri Vrbovcu. Vrbovcani namreč Mo-
xirčanom niso dovolili, da bi šli z
govto in nabasanimi puškami skri
Vrbovc, ter so zahtevali, da gredo pri
Babinu čez Savinjo, ali pa, da gredo
čisto mirno mimo Vrbovca.

1754. Se je župnijska cerkev nekoliko preri-
vala.

1783. Lega leta se je po ukazn cesarja Jožefa II.
tukaj ustanovila šola.

1786. Do leta 1786. je mnogo župnij na Šta-
jerskem spadalo pod Ljubljansko
škofijo. Med temi so bile tudi vse
župnije sedajne gornjegradske deka-
nije. Tega leta pa so se vse te župni-
je izločile iz ljubljanske škofije
ter so se pridružile lavantijski
škofiji. Med temi župnijami je bi-
la seveda tudi župnija Mozirska.
- Omenili smo že zgoraj, da je bila
župnija Mozirje svoje dni mno-
go večja, nego je danes. Ta,
krat je bila namreč z Mozirjem
združena še današnja župnija sv.
Mihaela pod Goltni, potem župnija
Belevode in pa veliki del sedajne
Maraske župnije. Leta 1786. pa so
po ukazu cesarja Jozefa II. velike žup-
nije razdelile ter se je ustanovilo
mnogo manjših samostojnih župnij
in med ^{temi} sta bili tudi župniji sv.
Mihaela in Belevode, obe sta bili po-
prej podružnici Mozirski.
1798. Vnel se je v Lipoldovem hlevu
ogrev ter se je tako hitro širil, da
je skoraj celi trg pogorel.
1820. So se delila občinska posestva na
desnem bregu Savinje med posamezne
posestnike v trgu.
1835. Pokopališče je bilo popreč okoli župnij-
ske cerkve ter je bilo krog in krog ob-
dano z močnim zidom. Leta 1835 pa
se je isto prestavilo na Olinik. Vendar pa
so se mladi, na posebno željo sorodnikov se
do l. 1880. pokopavali na starem pokopa,

lišču.

1839 in 1840. Delala se je česta ož Škrlba čez Gorenjski vrh in Pernik v Sostanj.

1848. Ko se je mesca marca izvedelo, da je cesar Ferdinand svojim podložnikom postal večje prostosti, priredile so se, kakor drugot, tako tudi tukaj razne slovesnosti. Na kraterno nevedjo v postu, dne 19. marca, je bil ravno ko so ljudje prihajali v cerkev slovesen obhod po bgu & gozbo in nastavanju. Tudi razna kborovanja so bila v bgu, pri katerih so se ljudstvu nove privolitve razlagale.

Isto tako se je tudi tukaj, kakor drugot, osnovala narodna bamba.

Ko se je bilo izvedelo, da je veliko ogrskih konjikov - huzarjev - na Siskem iz armade pobegnilo proti domu, so nekateri mislili, da jo bodo nbarili čez Kranjsko in Ljnice na Štajersko in potem na Ogrsko. Vsled tega so jih ljudje pričakovali ob cesti pot Celinani. Kjer so pot s klovi in kamenjem zastavili. Pa huzarji so krenili po drugih potih v domovino. Nekaj jih je šlo čez Floroško in potem za Dravo proti Mariboru. Pri Kamnici pa se jim je zastavil pot in so bili skoraj vsi uničeni. Nekaj jih je potomilo v Dravi, mnogo so jih pa vjeli ter potem usmrtili.

Tega leta je tudi novoimenovani škof Lavantinski A. Mart. Plomšek prvičrat tukaj birmoval.

Tega leta so se drugokrat delila občinska posestva med posamezne posestnike v trgu, klasti lista, kar jih je bilo na desnem bregu Savinje v Lokah in pa na Ojnitru. Mili šola je dobila ož občinskih posestev v Lokah eno njivo v svojo last.

1853. Na dan sv. Perežije se je vrgal oblak, vsled česar je Trnava tako narasla, da je vrhla v vse bolj nizke hiše v trgu.
1854. Dne 10. avg. je kopeč Stomšek tunkaj birmoval.

Tega l. je dobil Maks Stepišnik, cesarski mojster v Celji naročilo, da presterbi angleski vojaki v krimski vojski les na lesene bajte-barake. Deske na te barake presterbeli so tunkajšni lesni trgovci, kar Ivan Sipold, Matija Goricar, in še drugi. Nakrat so vse lesternice v bližnji okolici noč in dan rezale, da so se deske pravočasno odposlale.

1856. Če bil tunkaj strašen vihar, ki je preves podiral ni je tudi na poslopih dosti škode naredil.

1857. Nasledila sta v Soleski premog Jož Pavlič, sodnik v Gornjem gradu in kiga Leykam rudar v Nozdrji. Vendar pa kila ni bila dovolj močna in se je toraj na daljno nasledovanje kopeč opustilo.

1858. Tega leta se je popravila in preizidala grascina na Brach. V prejšnjem času je bila ta grascina razčlena z grascino Lesje pod Homcem.

Kolikor je znano, so bili posestniki na

Break ti-le:

Berger do l. 1649; Pöselni Daniel l. 1654;
Freundl Ivan Kristof; Freundl Ivan Da-
niel; Majasie Fr. Ksaver; Jožef Walter
1780; Trudrik Mali; Smičkar Franc;
Ferdinand pl. Dienersterg do l. 1856; An-
tonija Florijančič, katere je ta grabič
kupila l. 1856 in ga poseduje še sedaj.

1861. Dobil je Ivan Sipolt naročilo za 2500
lesenih nabojev za topove krogle.

1863. Je bila velika beseda "Celjske čitalnice"
v Sipoltovi hiši. O vseh strani zbra-
lo se je neizmerno veliko ljudstva.

Tega prišla je prva pošta iz Celja, kar
se je slovesno obhajalo s shajanjem to-
pičev. Prihajala je po trikrat na teden
iz Celja.

Popreč, ko se ni pošta redno vrnila, sel je
vsak seden dvakrat poseben pot s košem
v Celje po pošto in nicer iz Gornjegograda.
Ta pot prinesel je vso pošto za Gornjesavino;
sko dolino ter je potem isto med potem
maraj delil dočelnim strankam.

1865. Tega l. je pa začela pošta vsak dan
redno voziti iz Celja do Mozirja in vt-
tam v Gornjigrad. Poštni voz je šel o
5. uri popoldne iz Mozirja v Celje in ni-
cer čez Brastovec, Polzelo, Sv. Peter, Ka-
lec, ter je prišel v Celje o 10. uri zvečer,
včasih pa tudi še pozneje. Pošta je ostala
čez noč v Celji; o 5. uri zjutraj pa se je
koper vrnila nakaj ni je prišla po istem
potu okoli M. ure v Mozirje. Ta vožnja
je klasti pri slabem vremenu ohrno muč-
na in težavna.

Odkar se je pa otvorila celovniška proga
Celje-Velenje l. 1891 pa nahaja pošta vsak
dan po dvakrat na postaji Rečica, in
pelja tudi po dvakrat v Gornjigrad. Leta
1903 pa je iz Mozirja v Gornjigrad na-
čel voziti še boljši poštni voz; ta pa
pelja na post. iz Mozirja o 2. uri
popoldne v Gornjigrad po kardreški
dolini; v Mozirje pa pride po navrat,
nem postu o 9^h uri dopoldne.

1864. Dne 18. septembra je bila kopel velika
Beseda pri Lipovici.

1868. Dne 18. avgusta je bil tabor v Kalcu.
Na tem taborn se je zbralo okoli
15.000 ljudi iz cele Sav. dolini. Vsi
brez razločka stani nahlevali, da
se slov. ljudstvu podeli vse po kako,
nih kajanečane, vsem narodom ena,
ke pravice. Navdušenje na sveto na-
rodno stvar je bilo nepopisno.
Mozirski bržani so bili na taborn
pomoštevito nastopani. Peljali so se
na malo okinečanih vozeh, iz katerih
so plapolale narodne zastave - slovenske
trobojnice.

Dne 5. avg. l. l. je bila radi bojitve šole
ot cerkve komisija na licu mesta, ka-
tero je vodil takratni okrajni vodnik Pirk,
majer.

1875. Se je osnovala posojilnica

1877. Se je ustanovila čitalnica. V prvem času
je čitalnica prao dobro vspevala in so
bili vsi bržani brez izjeme njeni udje.
V čitalnici je bil takrat združen svet

slav. razumnosti v liguri in bližnji okolici. Vsako leto priredila je več narodnih veselj, katerih so se ljudje v najboljnjem številu udeležili. Tudi lepo knjižnico se je že bila napravila. V poslednjem času je pa tudi to društvo zelo močno hiralu in kar je najbolj žalostno, porušile so se skoraj vse knjige. Svoje prostore je imela čitalnica nekaj let pri Alojzu Gorican (sedaj ekspozitura) potem pri Ivanu Sipolt (Golicko), l. 1902 pa se je preselila k našemu kesetu.

1878. Tega leta dne 18. 4. 78. je umrl Janez Sipolt. Pokojnik je bil eden prvih bojevnikov za pravice slav. ljudstva naša, rodno probujena Slav. dolina mu je tudi ravnateljstvo njegove narodne izobrazbe in karala svoje posebno zanimanje s tem, da ga je imenovala svojim poslancom v drž. zbor.

1882. Se ustanovil Slav. Sokol. Pri tej priliki priredila se je velika narodna slavnost, katere se je udeležilo ogromno ljudstva iz vseh krajev širne slav. domovine. Sokolovo nastavo, katere je veljala okoli 8000 (8000 kron) blagostojil je takratni gornjegrajski dekan Poločnik.

Pa kakor vse, tako je tudi to društvo zelo močno pesati, tako sicer, da se je sedaj ko je preteklo komaj 20 let od ustanovitve ohranilo le še ime in spomin na nekdanji Sokol.

Is društva „Sokol“ izločilo in razvilo se je

časoma gasilno društvo. To društvo
je dobilo l. 1898. novo brigalnico, l. 1902
pa novi voz, breg.

1880. Sežela marnavati stuga Savinska.

1888. Se je delal most čez Savino v Sohe.

1890. Dne 20. januarja je umrl Jožef Lipolt.
Njegov pogreb je bil veličasten. Iz cele Sa-
vinske in tudi Salske doline so pri-
hiteli njegovi častilci, da so mu v
najobilnejšem številu izkazali po-
slednjo čast.

Jož. Lipolt je bil veliko let kmpan
kozirski in starosta Sav. Sohola. V
narodnem okviru je bil odločen in
neustrašljiv. Na slovensko-narodnem
polju deloval je z največjim uspe-
hom in na njegovega časa je kg. Kozir-
ski naslovel radi svoje narodne odloč-
nosti in navednosti po vsem Slovenskem.
Kozirje je tako rekoč igralo prvo vilo,
go ne le med kg. Sav. doline, temveč
med slov. kg. sploh. Čal, da je po nje-
govi smrti narodna navednost tudi
tukaj jela močno propadati, ker se je
prejšnja narodna probujenost skoraj
rozgnabila in je povsod prevladala
neodmisljiva narodna mlacnost.

1891. Je prvokrat tukaj birmoval novokrvlje,
ni škof lavandinski Mihael, kapelnik

1892. Se je osnovalo lepševalno društvo.

Primeri dopis v „Domovini“ št. dne 5. II. 1893.

1892. V Ljubljani je umrl jako imovit vele-
brlec Treobrez oporoke. Ker so bili nje-
govi predniki doma v Kozirji, je bilo
tukaj še mnogo njegovih sorodnikov,

kateri so se kot dediči oglasili. Sodisce je res peterim tirkajšnim Trebovskim sorodnikom prisodilo prav knatne kneske. Izracunilo se je da so vsi skupaj prejeli okoli 2¹/₅ 000 fl. = 550000 kron. Ti dediči so se izplačali l. 1892. Pa kakor dolje, no, tako izgubljeno. Breven je muntlo 10 let, od teh denarjev skoraj ni bi, lo več sledi in volični dediči so malovane ubožali.

1893. Na predvečer sv. Kirila in Metoda je bila velika narodna slavnost. Borogu je šla gozba, pevci so prepevali narodne pesmi, po hribih okrog po ekolici pa je gorelo mnogo kresov.

Dne 14. avgusta t. l. se je postavil pri lipi sredi Trga visok drog, na kateri se je obesila veličastna slov. brobojnica. Mnogo let je ta brobojnica na tem mestu vihrala ter vsakemu oznanjevala, da je Moxirje vložno narodni trg. Končno pa je izgubil tudi ta tako lepi in veličastni krunajni znak narodne navednosti tirkajšnih prebivalcev.

V noči od 24-25. septembra je bila velika povodenj.

Primeri dopis v Domovini od dne 5. 10. 1893.

Dne 13. februarja je tirkaj preminol krdar, mik dr. A. Pavliček. Onjerm je prijavila „Domovina“ v podlistku od dne 5. marca sledeče vrstice:

Dr. Anton Pavliček.

Neizrekljiva žalost je presresla vso prebivalstvo moxuškega trga, ko je dne 13.

februarja zjutraj tako tužno kapel smrtni
zvon, nannanjajoč prečalostno vest, da je
preminol tunkajski zdravnik dr. Ant.
Pavliček. Ta vest je vse tako prebresla,
da so bili popolnoma potrli in čina
kastava na tškem svetovališči jetudi
mnunajno nannanjala prebrisko tu,
go, ki je polnila in se polni srce vsek
serega, kdorkoli je pokojnika poznal.
Isto tako je navzdol vprognjena bio,
bojnica viračala svojo žalost ob ta,
ko rani izgubi veslega sina ma,
tere Slave. Tako je moral on, ki je v
tem kratkem času, kar je bil tunkaj
med nami, marsikateremu tntjen
je se podaljšal ter izgubljeno zdravje
kopet nrtvil, v cveku svoje dobe isi
pot smrtno koso. Kdo bi si bil pač
mislil, da bove že po presleku dobe,
ga leta kot mlíč vspotoval naraj
v ljubljeno svojo domovino Česko ot,
koverje bil pred 13. mesci prisel sem,
kaj cil, kdav in krepak. Pokojnik
se je porovil dne 10. junija 1866. leta v
Tyn-u na Vltavo, kjer so mu bili
voditelji obče spoštovani trgovci. Prve
sole vbriskoval je doma, z 10 leti pa
je vstopil v latinsko solo, katero je z
vrtiko dovršil. Izvohosi si zdravniški
stan, vpisal se je na česko vsencilišče
v Pragi na katerem je bil tudi se le 24
let star dne 11. julija 1890. promoviran
doktorjem vsega zdravilstva. Pri tej svojej
izbornej marljivosti in vstrajnosti, s
katero se je svojini nankam posvetil,

je pa kot pravi rovoljub izvrševal tudi svoje domovinske dolžnosti ter je kot npr. "Tokola" v Pragi v počitnicah razbujal in vramil svoj v južni Češki se ne tako naveden narav na delo in vsajenje. Samo po sebi se umne, je, da je bil pokojnik radi redkih vrlin, ki so ga dale, čast in veselje svojih roditeljev, kakor tudi prava ljuba svojega rojstnega mesta. Po dovršenih nankih ostal je do konca leta 1890. v splošni bolnici v Pragi, odkoder se je kot okroži, ni zdravnik preselil v Tovo, kjer je dobro leto služboval. Na posebno priporočanje J. Marka Šipola se je potem vrnil na, pustiti domovino Češko ter se nastaniti med nami Slovenci, kamor je došel meseca decembra l. 1891.

Vse se je torej od prihoda dr. Pavlička prav in srca razveselilo in vsak je govil prav gorečo željo, da bi se takaj pri nas kmalu udomačil, da bi nas nikdar več ne zapustil. In ne se nam je zdelo, da se nam ta naša želja izpolni, kar posebej bližka vsoda vmes in priga mis mladega življenja. Nekoliko pred Božicami se je pokojnik vlegel. Nihče pač takrat ni mislil, da je bolezen tako nevarna, vendar pa je postajala od dne hujša in ni je bilo mogoče več ozdraviti. V svojih zadnjih dneh je trpel pokojnik grozne bolečine in lenavost ljube matere in brata pristava, ki sta oba prišla iz daljnega češkega senkaja, mu je le strahovite muke vaj nekoliko olajševala. Bil je pa pokojnik popoln,

nama vdan v bojo voljo in večkrat je
rekel svoji pobožni materi, da mu na
glas molijo pri postelji, češ, da mu
molitev srpljenje olajša. Tako je vse
in Bogu vdan srpel dokler ni dne
12. februarja ob 9. uri vdihnil prebla-
ge svoje duše. Pokojnik se je vsake
mu, kvorkoli je imel priliko ga spoz-
nati, še prvi hip silno priklonil.
V svojem občevarnji & ljudmi je bil
ves ponižen, prijazen in ljubezniv
ter moč posenjaka in plemenit zna-
čaj od nog do glave. Kot rojen Čeh
se je moral tukaj seveda princi-
stov. jemiti, katerega je v tem letu
še toliko umel, da se je prav lahko
ravgovarjal & bolniki in drugim.
V živsevarnji vojih stanovskih vola-
nostij bil je jako vesten in natančen,
pa tudi jako spreten in iskren. Ka-
to si je tudi v prav kratkem času
pridobil spoštovanje in zampanje
vsega prebivalstva; njegovo ime na-
stovelo je hipoma daleč, daleč na
okrog. Pokojnik je bil pa tudi vesel
in delaven društvenik. Vsa tukajsna
društva stela so ga vojini udom in
vselej se je udeležil bojnacih, kakor
tudi zornajnih narodnih svečanostih.
Kot iskren in rodoljuben Čeh, bil je
po svojem mišljenju pristav tiste shanke
»Čehi, ki imajo dandanes shorajetno
še toliko poguma, da občno in neusta-
jeno ragovarja pravice narodov slov-
skih»

*) To je bila mladočeska shanka, h kateri je poudarjeno pristeval.

Podpiral je slovstvo češko, kakor tudi slovensko. Naroč česki je tujaj 4 v. Pavličkom izgnbil enega svojih najprejših sinov, slovenskado, morina pa moka, ož kojega se ji je bilo nadjati najkrepkejše in najizdatnejše podpore povsot, kjerkoli bi je bilo treba. Dozemeljske ostanke njegove dala je rat, bina prepeljati v njegov rojstni kraj v Tyn na Vltavo, kjer so jih dne 17. fe. bruarja pri vseshanstri udeležbi ljudstva, raznih društov isti položili k večne, mu počitku. — V Mohirji pa se je v navzočnosti velike množice ljudi, solske mladine, učiteljstva občinske, ga in okrajnega nastopa krsta blago, slovila, na kar peoci kapojo, Blagor mu "in", Nač kvenkami". Potem pa se je krsta, ovencana s prekrasnimi venci, katere so na njegov grob položili brško inpanstvo, školica, rovolju, bi mohirski, rovbine Lipolt, Tribni, Goricar, vdvignila na voz ter se odpeljala proti železniški postaji na Recico. Spremljali so pa tučajni prebivalci pokojnika na 14 vdkovih med temi društvo, "Sokol" 4 nastavovito v črno tancico. Na postaji reciški, kjer se je kopet kbrali mnogo ljudstva, peoci se enkrat kapojo, na kar se vlak 4 blagim polrajnikom odpelje. Dne 18. februarja je "Savinski Sokol" njen na čast prireval se poseben večer v gostilni Alojza Goricar, na katerem se je po običaju vsencelishnikov mel, "salamander", pelle ka, kostinke ter govorili primerni govori.

*Tujaj je tam c. R. ekspozitura.

Na preranem grobu tega vrlega in ljubečnega sina kaluje in se solzi blaga mu mati, draga mu brata, mnogo prijateljev in znancev, na njim kalujejo in bitke solze pretakajo vsi prebivalci gornje Sav. doline, kajti izgubili so z njim skoraj nenadno, mestljivega kovačnika, prijatelja in tolažnika. — Počivaj toraj, dragi nam Anton! mirno in sladko v predragi zemlji domaći! Da si se tako rano ločil od nas, vendar si nam zapustil svoj blagi spomin, spomin tako živ in svet, da meč nam ni nikdar ugasnil ne bo.

V naših hvaležnikih in Tebi popolnoma udanih srcih živis in živel boš, dokler tudi nam ne dotecè čas razljudenja ter se potem, tako npramo, s teboj ko, pes snidemo tam gori nad kverčami

J. Ráprobnik

Korvije dne 19. februarja 1893

1894. Dne 8. julija je bil Ankaš šot politik. Ljudski šot tega društva na slov. Štajersko. Šot se je vsilil v gostilni pri "Kroni", katera je bila prenapolnjena ljudstva. Navzoči so bili: državni poslanec Gregorec in Miha Vošnjak. Deželni poslanec Dr. Serneč in Dr. Dečko, nadalje Dr. Krasovec in hribar iz Celja; notar Kačič iz Sostanja in Svetina iz Gornjegagrada in še več drugih. Dr. Gregorec je kot predsednik društva šot odvil. Prvi je govoril državni poslanec Miha Vošnjak, drugi mednik "Imovine",

petji dr. Hrasovec iz Celja, četrti dr. Gregorec,
in peti nadučitelj Fr. Trapotnik. Sprejelose
je tudi več ~~re~~solucij.^{*)}

1894. Dne 18. oktobra se je poslovil odloč knani
Anton Aškerc slov. slovstvenik in pesnik Anton Aškerc.
Pri tej priliki so prebivalci priredili ot,
hajajočemu jako slovesen obh^o, ter so ta,
ko pokazali, kako zelo ceniti in spošto,
vati mo^a, ki si je na slov. slovstvenem
polju pridobil neveljivih naslug mo,
ka, ki je na glasu kot neomahljiv in
neustrašen knačaj, mo^a, ki zagovarja
vedno le resnico, ter se ne uda nobenemu
pritisku in naj pride od koderkoli.
Na predvečer je bil obh^o po bgu z bakljami
do, pri kaplaniji pa so pevcⁱ obdani ot
velike množice ljudstva kapeli več
pesmic v slov. Potem so se kbrali
pevcⁱ in drugi br^aani v gostilni pri
„Kroni“, kjer se je obh^o Aškercov, kateri
je bil seveda tudi navzoč, obhajal s
pesjem in raznimi govori.

Drugi dan se je Aškerc odpeljal na
voz, katerega so moziška dekleta
krasno z obilnimi šopki in vencⁱ okin,
čale, mnogo br^aanov pa ga je na vozek
spremljalo do Lokeste. Nekaj pa jih je šlo
z njim do Skal, komor je obh^o odšel.

Aškercu je radi njegove odkritosrčnosti
ni mo^alasti pač vsak visoko spošto,
val, kdorkoli ga je natančneje poznal.
Vzvrševanju svojih stanovskih volinosti
je bil jako vesten in natančen kot ka,
lehel je bil jako marljiv in ljublⁱ prijatelj.

^{*)} Primeri „Domovina“ št 15. jul. 94, kjer je ta shod natančneje opisan.

šolske mladine. Le ljudje, ki ne slišijo
ravi resnice, mn niso bili posebno na-
klonjeni. Klasti pa pri svojih sestankih
nikoli ni bil nič kaj priljubljen. Tu
bi škof Napotnik ga je vtrgal od
poklical v Maribor na odgovor. Ča
trg Mozirje pa je gotovo častno, da je
eden prvih pesnikov slov. naroda in eden
najplodovitejših njegovih slovesnikov
tukaj preživel dobri 2 leti. Posloviti
se vedel, poklonil je v spomin trgu Mo-
zirje te-le verstice:

"Mozirje, ti biser Savinske doline"
"Ostani ponos mi slovenske očine!"
"Kot voje planine uvek trdno stoj,"
"Ko bije na dom mi svoboda se boj." "

1895. Mesca januarja pavel je izvanredno
visok sneg.

Dne 15. aprila ponoči bil je grozen
pošres na Kranjskem in Štajerskem.
Kjerbovi je popotkalo hišno krovje, km
niki so padali kruseni in na streh, sneg,
na opetla letela je na sla. Čaporedoma
je bilo več sunkov, katere je spremljalo
grozno podzemeljsko bučanje. Ljudje
seveda so bili v velikem strahu, vse je bi-
lo na trgu. Rajti si skoraj nihče ni
upal biti v sobi. Najbolj je tukaj po-
tres potroval staro šolo in kapla-
nijo. Na tem potopji je krovje tako
razpotkala, da se moralo nadaljno pot-
nčevanje tukaj opustiti.

Tega leta otvorila se je tudi koč planinske
ga društva na Medvedjaku.

J. A. Škerc je umrl 2. junija 1912.

1896. Inkaj je vsako leto 4 sejnov in sicer na dan sv. Vincencija, 22. jannarja; v torek po Binkoštih; na v. Vila, 15. junija; potem je čespljev sejm v Ronckogetu pred 8. / 9.; na dan sv. Petra, 16. avgusta in pa na dan sv. Lučka, 18. oktobra.

Razni trgovci postavijo svoje vbre potegn ob obeh straneh ceste.

Trži sejmnišče na rivi no je bilo do leta 1896. V trgu in sicer v spodnjem Roncu. To leto pa se je isto prestavilo k Savinji gaj, kjer je sedaj met Savinjo in strugo.

Dne 2. avgusta os. mi kynhaj parala je dobre pol ure tako strahovita toča, da je vse popolnoma potolkla. Bravle in trnli sadno dreve poškodovala je na več let.

Dne 19. novembra blagoslovilo se je novo solsko postopje. Slovesnost, katere se je pri tej priložnosti prirečila, opisana je natančno v solski Kroniki.

Veljalo je pa novo solsko postopje ravno 16.000 fl - 32.000 kron, brez zemljišča; starbeni prostor, telovadišče in vsi vse skupaj pa 1000 fl - 2000 kron.

1897. Tega leta je pogorel hlev pri Grabneju; potem Golica jev ko, kotc, ki je stal tik ob obojni cesti in pa hlev pri Francku v jarku ob Sibiji.

Škof Mih. Najosnik je letos drugokrat inkaj birnoval.

Dne 18. septembra obhajal je pri "Kroni" svojo 60 letnico znani preiskovatelj Sav. pla.

min Frischant, profesor na vseučilišču
v Gradcu. Pri tej priliki vročila se mu
je tudi častna diploma občin Luce
in Solčava, kateri sta ga izvolili
svojim častnim občanom.

1898. Dne 31. marca je umrl in kajsni kmpnik
Jožef Kehel. O njem je prijavila „Domovina“
tudi dne 20. maja šte. 20. take življenjske: *)

Jožef Kehel.

„Sled plemenitega moza ne izgine“
Goethe.

Dne 31. marca preminil je eden najblajših
in najplemenitejših mož, č. g. Jožef Kehel, biv-
ši kmpnik v Mokirji. Rabil se je l. 1824 v Gor.,
njemgradu, kjer so imeli njegovi roditelji
sicer malo, pa vendar dobro trgovino. Tve-
da v tistem času še pač ni bilo pri vsa,
kern kroniku toliko trgovcev, kakor danes,
danes ni tako so tudi tisti, ki so bili korje
in hajali. Mala trgovina dala je toliko do-
bička, da je namogel oče svojim otrokom
presterbeni potrebni povuk in kroniku. Jo-
žef vstopil je po dokončanej ljudski soli
v latinske sole v Celji, katere je s kraso do-
brim uspehom dovršil. Kako po ceni so pa
takrat dijaki v Celji živeli, pričeto, da
se je kaj placevalo samo 4 gohlinarje-8
kron - na mesec, kakor je to sam več
krat pravil.

Končavši gimnazijske študije v Gra-
ci, vstopil je l. 1844. v bogoslovje v Celov-
cu, kjer je bil 1848. l. posvečen v du-
hovnika. Letos bi bil sedaj pel klasto

*) Izhiral je življenjske povuk in kroniku. Fr. Praprotnik.

sv. mašo, koje se je silno veselil in z njim vret
tudi vsi drugi, ki so preblagega moža poz,
nali in ga visoko spoštovali. Pa Bog mu
v svoji neskončni modrosti tega dneva ni
dal doživeti.

Kot mladi duhovnik služil je na večjih
knjpnijah, kakor v Ribnici na Pohorji, pri
Sv. Martinu pri Slovenskemu, na Tran,
skem in še drugot. Več let je bil knj,
nik v Luceh in pri Sv. Petru v Sav.
dolini, od l. 1886. pa je bil knjnik v
Kozirji.

Žehel je že kot dijak, bogoslovec in
tudi pozneje kot duhovnik slovel
radi svoje ponižnosti, vgljdnosti in
prijaznosti, kakor sploh radi svoje,
ga v vsakem okoliščini uravnega živ,
ljenja. Kato se je pa tudi vsakemu,
kterikoli je imel priliko se z njim
seznati, silno priljubil. Užival je
je največje spoštovanje ne le med so,
jimi duhovnimi tovarši, temveč
povsot, kjer je bil in koder so ga poz,
nali. Da je dolžnosti svojega stanja
opravljal z največjo natančnostjo,
tega nam pač ni treba še posebej omen,
jati. Do svojega 62. leta je še v soli
podučeval otroke v kerkanskem nan,
ku. Se le, ko mu je že v dvajsete je,
lo nekoliko pesati, poiskal si je mesto,
kjer je imel duhovniškega pomoč,
nika.

Kako vnet je bil Žehel na lepoto bož,
je hiše, to pač najbolj pričajo cerkve,
katere je povsot, koder je knjnikoval,

popravljal in olepsal. V Luceh bil je celo namenjen na prijaznem grickem po-
staviti novo cerkev in poleg male hi-
šice, v kateri je nameraval svoje stare
dni preživeti. V ta namen je tudi že
pripravljaj potrebno gradivo. Ker
so se na nekateri temni ustavljali,
ga je to tako uradilo, da je sklenil
Luce zapustiti. Preselivši se k Sv.

Petru je tudi tukaj v cerkvi mno-
go prenaresil in popravil. Ko se je l.
1886. preselil v Koruže, našel je cerkev
silno zapuščeno in zanemarjeno. Da-
si že zelo v letih, se je vendar s pro-
mladostnim ognjem lotil prepotrebnih
poprav pri cerkvi. Najprej postavil
je novi zvonik. Ko je bil ta srečno
dokončan, lotil se je notranjih cer-
kvenih prostorov. Omislil je skoraj
vse nove oltarje s podobami svet. po-
tem je dal celo cerkev prestikati in ji
je prestrbel tudi novi tlak in nove
klopi. Tako je sedaj cela cerkev čisto
popravljen in prenovljena. Poleg te,
ga je napeljal še mnogo cerkvene
oblike. Kakor na koprniški cerkev,
ravno tako je skrbel tudi na po-
stojniški, pri katerih je tudi mno-
go kaj popravil. Tako se je pri so-
bohu na Brezji postavila mala in
zelo potrebna hišica, katere popred ni
bilo. Da je vse to jako veliko veljalo, si
pač lahko mislimo. Da nekele ni ljudi
nikdar silil, da bi morali kaj dati,
temveč samo prosil je, da vsak vloži

toliko, kolikor ravno more, kdor pa nič ne da,
je včasih dejal, sistemu pa tudi jekina ni tre-
ba prilagati. Tako so se vsi ti ogromni troš-
ki polagoma pokrili. Koliko je pa on sam
iz svojega varoval, to pa vé le. Bog, ki
mu boče gotovo tudi vse to bogato po-
plačal. Tako je ta plemeniti mož delo-
val in živel le na čast božjo in olep-
šanje božjih hiš, kakor mu pač nuplja,
ni nikdar radosti hvalazni biti nemo-
rejo.

Kot človeka kincale so ga najlepše
čednosti. Bil je čez vse usmiljen in ra-
dobaren proti ubogim. Kot kvest sin
stov. staršev je vse dobrodejne in koristne
naprave stov. ljudstva vedno krepko
podpiral. Da si se s politiko ni rano
mnogo pečal, tako vendar nikdar ni
mrtostal, kakor ga je pomorina klicala
na branik. Vločen nasprotnik pa
je bil medsebojnega narodnega in sta-
novskega prepira, kateri bolj, tako je po-
gostokrat trdil, koristil le nasprotnikom,
nam vsem pa je ne mi se bove mnogo
škodoval. — Njegova hiša bila je čez
vse gostoljubna. Hkovkoli, duhovskega
ali posvetnega stanu, je prišel k nje,
mu, vsakemu je po čmače postregel.
Kato so ga pa tudi ob posebnih pri-
likah s prav obilnem številu obiskali
in počastili njegovi tovarsi, kakor tu-
di drugi ljudje.

Rehel je bil vedno veselega srca in da-
si je bil v zadnjih letih ne nekoliko bo-
lehan, ga vendar nikdar nisi videl

čmernega in xlovolynega, temveč je bil vedno poln nedolžne šale. Klakor je bil pa sam vedno vesel, tako je tudi ljudi okoli sebe rad videl vesele in xadovoljne in večkrat je dejal, da mu ni Raj bolj xoprnega, kakor čmeren in siten človek, kateremu ni ničesar po volji. Saljivk pa je imel v veseli družbi vedno dovolj na razpolago.

Hehel je bil tudi velik čestilec Šlomsč, ka, koenmu je bil s celim srcem nvan. Klakoroli je o njem pripovedoval, ta, krat se mu je beseda posebno ogrela in s prav mladostnim ognjem je mnogokrat govoril o tem in onem kar ga je spominjalo na Šlomsč'ka.

Pri Šlomsč'vrih, Drobnicah" so, loval je nekoliko tudi Hehel.

Sploh pa je bil pokojnik tako blagega in plemenitega značaja, ka, krsnih je malo. Šiba ni jere niti mi poznal, pač pa je v svoji blagohotnosti postiskal tudi solze.

Radi teh in drugih lepih lastnosti ki so ga dicile v najvišji meri, bil je radno tako priljubljen pri ljudstvom kakor pri vsjeh. Knerosko, fujstvo imenovalo ga je duhovnim svetovalcem, neki cerkveni dostojan, stvenik pa se je o njem izrazil re, koc: „Pri Hehelnu je vse čisto xlato, pri njem ni nič navideznega, nič ponarejenega. In tako je tudi bilo v istini.“

Dobrega blaga si pokojnik ni

nabiral in tako je tudi kapuščina pravnemal,
na. Pa pomanykanya tudi ni trpel nikdar,
kakor je sam večkrat rekel. „Človek kaže
tudi v poslednji volji, kakšnega duha je
bil,“ pravi Slomšek. To je pokazal gotovo
tudi Kehele. Kakor je živel in deloval
le za cerkev in za povisane časti brž,
je, tako je tudi v svoji poslednji volji
vso svojo kapuščino izročil cerkvi.^{*)}
V Kehelehom izgnbila je cerkev nveste,
ga smrkabnika, inpljani pa prebta,
gego dušnega pastirjani očeta. Bodi
nim blag in trajen spomin! Količno
pa se privenemo pesnico, koja nam
je pokojnik nekaj časa pred smrtjo
izročil. Glasi se tako - le:

Slovo.

Oj kak drago, kak veselo,
Če nvest stoji pri bratu brat,
Kdo bi v srečno to krvelo,
Tudi sam ne stopil raj.

Tudi jaz sem, brate dragi,
V vami raj se veselil,
Kdaj stojim pa ne na pragi,
Bom ov vas se postavit.

Texa let me navleguje
Triplo v zemljo ne tisci,
Dusa v prsih pa vdičuje
Ch bliza konc se mojih dni.

^{*)} Vendar so pa cerkve le malo dobile. Kapušček je pachtol 300000.

Torej bratje, dragi mili,
Spomnite se brata se,
Kavar v hladni on gomili,
Kavne spavje spava ne.

Čehelno pogreb je bil veličasten. Od vseh strani so prihitali njegovi znanci in prijatelji, da mu izkazujejo poslednjo čast. Prebivalcem nočiške inpnije pa bo, če ostal Čehel vedno v najboljšem spominu. Kajti inpnika, kakoršen je bil Čehel, ne bodo več tako hitro in, kaj imeli.

Posebno velik prijatelj je bil pokojni Čehel sol. mladini. Kakor tudi učiteljstvu. Ko so nekateri zli duhovi hoteli raniti prijateljstvo med njim in učiteljstvom, je mirno in odprito srčno dejal: "Mi se poznamo dobro, kakor smo živeli, bomo se tudi medsebojno prijateljstvo, tako kot smo tudi naprejši, dokler bo, dem jaz in Kaj."

Kakor je bil Čehel vnes na vsako dobro in koristno reč, tako je bil tudi velik prijatelj mninega sadjarstva. Večkrat je dejal, da je sadjarstvo v narodnem gospodarstvu največjega pomena in da si vsak, ki se z njim peča, pridobi mnogo koristi na splošno blaginjo.

Take in enake namore je gojil pokojni Čehel v svojem pleminem steni, in kar je v sebi čutil, to je tudi v

dejanji karal in izvrševal. Nato je pa tu,
ki na njegovega tukajšnega bivanja pov-
sot vladala ljubek in nastopnost,
kar se je pač najbolj pokazalo v tem,
da so ljudje na takna popravila pri
cerkvi v tako kratkem času, namreč
v roku 12 let, prostovoljno vložili
1400 fl. ali 28.000 kron.

1400 fl. = 28000 kr.

140000 - 280000 kr.

Pocivaj toraj mirno in sladko, bla-
gi potobjnik, ki si si se svojini iz-
glednim in miroljubnim življen-
jem sam postavil meč namí naj-
dražjeji spornenik! ^(*)

Cesarjeva 50letnica. Ker je to leto minulo 50 let, odkar vla-
da sedajni cesar Franc Jožef I. nato so
se po celem cesarstvu prirejale primer-
ne slavnosti. Tinkaj je ta spomin naj-
popreč obhajala solška mladina dne
18. avg. ni je točna slavnost nata-
čno opisana v sol. kroniki. Vne-
beljo po 18. avg. pa se je priredila še
druga slavnost, katere so se klasti
posluženi vojaki v mnogobrojnem
število udeležili. Po sv. pravilu v
cerkvi, so napravili obhoč po trgu,
na kar so se po raznih krcmah krat-
kočasili do večera.

V spomin tega leta se je tudi več
savnih in drugih dreves v okolici
zasadilo.

Po posebnem priporočanju okrajne-
ga glavarja v Celji, Altemsa, se je tu-
di starosta tukajšnih kranov Anton

Goričar uvrstil med tiste, kateri so se ce-
sarju predlagali, da jih povodom svoje
50 letnice odlikuje. Prejel je klad krakec,
ker letovisniki, ki so bili to leto
tinkaj je bil tudi sekcijski načelnik
v namčenem ministerstvu na du-
naju Bežek, ki je bil pozneje nekaj
let češki minister.

1899. Se je tinkaj ustanovila c. k. ekspozitura
okraj glavarstva v Celji.

1900. Dne 20. aprila je bil tinkajni
posestnik in kčan Jozip Tiroš.
Dokajnik je bil več let tajnik vske
obcine in okraj zastopa. Na sloven-
sko narodnem polju pridobil si je
mnogo zaslug. Bil je vedno obo-
čen in neustrašen, kadar je bi-
lo treba braniti svoje narodne pra-
vice, pa tudi porisovalen, kadar
je bilo treba kaj varovati na na-
rodno stvar. Kot svojega premorjen-
ja je tudi nekaj volil in kapustil
narodnim društvom, kakor bratovi-
so. Cirila in Metoda v Ljubljani. Na
časa svojega življenja pa je velike-
dušno podpiral skoraj vsako dobro,
velno in občinskiho podjetje med
slov. narodom.

Bodi temu neustrašenemu in po-
risovalnemu rodoljubu na vse
blag in kazen spomin!

1900

V 100letni spomin Slomščekovega rojstva priredilo je gornjegrajsko učiteljsko društvo posebno slavnost, katere se je vsela dne 5. julija na Brežekovem v Brezji*).

Isto tako se je tudi v 100letni spomin pes., mika Preserna na predvečer dne 3. dec. priredila razsvetljava.

Mesca novembra in decembra vsile soseske volitve v državni klub na Dunaju. Pri teh volitvah se je prvokrat volilo tudi v V. kuriji ali skupini. V tej skupini volijo vsi moški, ki so 24 let stari. Nastopila sta v tej skupini dva kandidata, ta in sicer Dekan Kličkar, kot kandidat klerikalne stranke in Dragotin Hribar, knjigotiskar v Celji, kot kandidat napredne stranke. Nastal je tako silovit volilni boj, kakoršnega se do sedaj nihče ni doživel. Volja klerikalne stranke je bil kaplan Pan, kracij Gregorc, on je agitiral na vso moč, da je pri volilni volilnih mož resnično zmagal. Vsi tisti prebivalci v trgu, ki so večinoma na prebrega mišljenja, silno ogorčeni in razjarjeni, vse je bilo tako razburjeno, da se je bilo bati celo večjih izgrediv. Da bi se to preprečilo, hotel je takratni pol. Komisar Lehman od Krčme do Krčme ter si je na vso moč pritrdil, da je razkačeno ljudstvo vsaj toliko pomiril, da ni prišlo do večjih rabuk. Nasprotja pa, ki so vsled tega nezastisanega hujšanja med takratnimi prebivalci. Glej. Domovina "od dne 3. avg. 1900 šte 60.

nastala, se se do danes niso popolnoma po,
ravnala in se morebiti tudi ne bodo ta,
ko hitro.*)

Letina.

Letina bila je srečnja. Poselno bogato je pa
obrodilo sadje. Bilo ga je toliko, da nekda,
keri niso vedeli, kam ji njim. Povrat
se je pa vse in se prav dobro prodalo.

Novo stoletje. Mnogo so se ljudje med seboj prepirali,
kedy se prav na prav začne novo sto,
letje. Nekateri so rekli, da se začne s
1. januarjem 1900, drugi pa, da s prvim
januarjem 1901, kar je tudi naše mnenje.

Ljudsko štetje. Prvo splošno ljudsko štetje se je vsilo
31. decembra 1870, drugo 31. dec. 1880; v
tem letu se je v občini Moravje našlo
466 hiš in 2570 prebivalcev in sicer 1264
moških in 1303 ženske.

Četrta splošna ljudska šteta se je vsi,
la dne 31. dec. 1900. V kraju je bilo
86 hiš in 511 prebivalcev in sicer 242
moških in 269 žensk.

*) Primeri: Slov. Narod' 26. nov. 1900, 24. dec. 1900 štev. 293. Isto tako
sta mnogo pisala, Domovina in Slov. Gospodar "sveta vokal in svojega naklāča."

Čevrarnik. Leta 1900 se je Anka j naselil sedajni
čevrarnik dr. Böhm. Pred njim je bil Anka j
nekaj let dr. Kaisersberger. Pred tem pa je
bil Anka j že imenovani dr. Pavliček. Pri
Pavličkom je bilo Anka j okoli leta dni dr.
Stander. (1890)

Razum teh so bili tudi še nekateri drugi
čevrarniki Anka j, pa le kratko časa.

Veliko let pa je Anka j kot čevrarnik delo,
val ranocelnik Kiga Seykauf. Ta je bil
tudi moriški hrán in je umrl.

Kiga Seykauf je nasadil kostanje pri
izlivu Trnave v Savinjo, kakor tudi
akacije ob potu na pokopališču. Te
akacije pa so se pozneje kopel vpravile.

1901. V sredi leta so bile občinske volitve, pri katerih je kopeč kaplan Pankracij Gre, gore na vso moč po kumpniji agitiral, ker je tako res nekaj svojih privrženecov spravil v občinski odbor. Kupan je postal Valentin Kros, posestnik na Brlem.

1902. Tega l. je odsel tukajšni komisar Lehman
v Celje, na njegovo mesto pa je prišel okrajni
glavar iz Ljutomerja Knapčič.

Most pri Vrbovcu čez Savinjo se je to leto
narevil ter se je ob enem otvorila tudi
nova cesta ob Dreti iz Mozirja v Gornji
grad.

Sadje je to leto še precej obrobito. Dobi se
pa tudi s tistimi sadnimi vrstami,
katere so posebnega priporočila vredne,
se bolj sernanili, prirečila se je 17. in
18. oktobra v šoli mala razstava naj-
boljših sadnih vrst. Razstavo ogledalo
si je prav mnogo ljudi od blizu in
daleč.

Drugi poljski pridelki so srednje obro-
bili.

1903. Dne 31. julija bila je velika povodenj,
katera je obnesla s vel mostu čez
Savinja v Loke. Most se je se tisto
leto krepel popravil.

Khima je bila to leto silno huda
ni volga. Skoraj celi januar je bilo po
16°-12° R mraka. Vслед tega hudega
mraka je tudi vinskih leta skoraj
popolnoma pozebla ni je bilo tudi
le malo vina.

Letina je bila srednja. Nekoliko je bilo
hrušek, ni čespljev, jabolk pa skoraj
nič. Dungi poljski pridelki obrodili
so le srednje. Prav dobro pa se je
obnesel kmeti ni je imel tudi
izvanredno visoko ceno; kilogram
se je prodaval po 4-5 kron.

1904. Nozirska struga se je poglobila in jex
nač krom se je ponirjal. Vsa ta dela
je izzvil kemljemerec Bnta.

Mesca septembra je bila volitev poslanca v
Ner. klub štajerski. Na čelito knrijo. Trvo,
lil se je Fer. Ros, posestnik Trbovjak.

Mesca novembra so bile volitve v občin,
skri zastop. Kler dosejajni inspan Valentin
Glos ni hotel več prevzeti inspanstva,
izvolil se je inspanom T. Ovčnjak, posestnik
v Lokah.

Med letom je bilo izvanredno velikono,
viht, ni sta tudi toča in strela hudo raz,
sajala.

Dne 22. julija je tudi tuja toča hudo
pobila in potolkla. Kacela je padati
okoli 9. ure zvečer in je sta dobre pol
ure. Vnicila je skoraj vse poljske pri,
velke, Rajti je padala tako gosta, da
je letino popolnoma pobelila. Klasti
je naredila mnogo škode v vinogradih,
na sadju in hmelju. Najhujše je naredila
Brce, Brecljnov vrh, Rožnik in gozdi
del trga. V Ljubiji se je toča že dosti manj
poznala. Vintar pa je naredila silno
škodo posebno na sadju. Keatero je letos
prav bogato obrodkilo, pa se ni moglo
prodati. Ker je bilo preveč obtočeno.
Pač pa so ljudje napravili dosti dobre
pijace.

Hmelj je imel prav dobro ceno. Prodaval
se je po 4 K. Kg. Kato se ni čutili, da se ljudje
Hmeljoreje vedno bolj poprijemajo.

V vinogradih je pa poleg toče, tudi pero,
nospira dosti škode naredila.

Mozirska struga. Katera pelja na levem
bregu Savinje od Mozirskega jera do
Dibije se je to leto precej poglobila in
popravila. Mozirski jek se je pa dodatno
pomiril.

1905. Deželni odbor v Gracu je v svojem jesenskem
nasedanju dovolil, da se loci trg od okolice
in da se ustanovi 2 občini, namreč trg
Mozirje in pa okolica Mozirje. Unarodnem
cziru pa pomeni ta locitev foliko, kakor
da preide oprava brske občine preč ali
slej v roke naših nasprotnikov.

Kako pa narodna ravnost vsem nekelej ta,
ko slovečim narodnem tugu propada in gine,
prica pa posebno to, da se je pri nekelej občin-
skej seji stavil nasvet, da se vpelje v 4tem
vrredu turkajšne ljudske sile popolno-
ma nemški učni jezik. Ta vest se je hi,
poma razširila ter je vzbudila v nam nas,
prosnem taboru nepopisno veselje. Vsi
nemški listi so to prijavili ter izražali
voje veselje, da turki nekelej tako naravno
šokirje skoraj prestopi v nam nasprotni
tabor. Ta turki slov. listi so dovolj osvetli-
li naše prave, kateri z oro silo delajo
na to, da se naše gimnazij sem preje potujci.
Res turine mi žalostne razmere. (*)

Posesnica na Brezah Antonija Florjancič
prodala je svoje posestvo. Kupil jo je lastnik
v Gornjem gradu v Centa. Isto se priklapi
posestvom ljubljanskih škofov.

[illegible]

Letina

Letina je bila pa bolj slaba kakor dobra.
Čisto obrodilo je srečnje; sajava ni bilo nič;
vina le prav malo. Kmetj je sicer dobro
obrodil, pa ni imel prav uobene cene.
Prodaval se je po 60-100 h Kilogram. Množi
tedaj niti soliko niso dobili zanj, da
bi se pokrili pridelovalni stroški.

Toda je tudi letos po mnogih krajih
dosti škode naredila.

"Slov. Stajer" kateri in haja v Kranjski prijavil^{je} svojem bratru
iz Sav. doline to-le sliko našega Moravja.
Narodno ozračje se žal razenja tudi v nasij le,
pej dolini precej temniši. Kar se je letos pri-
godilo v Moravju, to je velik škandal, ki dela
sramoto ne le Moravju, temveč celaj nasij čisti
slovenskej dolini. Da bi se bilo nekdaj tako od-
ločno narodno Moravje v tako krastkih letih po-
polnoma prelevilo v tako ostudno in grob nem-
čurško selo, tega bi pač ne bil nihče pričakoval.
Kd bi pokojna Lipolt in Tirs vse to vedela, tedaj
bi se res v grobu preobračala. Ka časa njihove-
ga življenja in plodonosnega delovanja v
blago naroda in slavo domovine se je Moravje
povzdignilo na vrhunce svoje slave; pivo
se je takrat med slov. brgi kalesetalo v čistem
narodnem klastu. Nekdaj je bilo Moravje bi-
ka ni ponos slov. ozemlja, danes pa je
selo polno narodne mlacnosti in narodnega
irvajstva. Nekdaj je tamkaj visoko v zraku
plapolala slov. trobojnica, danes pa se ob
cerkvenih slovesnostih izobesajo hrastove ve-
je s plavicami. Trav lahko se tudi strvi-
mo, da se bode ob takih prilikah varobe-
sile in častile frankfurterce. Nekdaj so se tu
kaj zbirali odlični narodni nastopniki na

posvetovanje v narodnih zadevah, danes pa se stika,
jo glave v pomenke, kako obrepiti in povzdigniti
nemčurstvo. To je prežalostna slika netlečaja na,
ravno tako navednega koxirja!

D^r. Böhm Dne 28. aprila je tklaj preminol kdrakonik
D^r. Böhm. Njegov naslednik je postal tklajini
rojak D^r. Joz. Gorčar.

Lesina Lesina bila je bolj slaba nego dobra. Ki,
so je le srednje obrodilo

1906. Ker sta vmrta 2 državna poslanca, Katera sta Volitev v Drž. in kajšni okraj nastopala, bile so nove volitve dne 28. maja in dne 17. julija. Pri prvi volitvi je bil po silni agitaciji imenovan dr. Horošec, pri drugi pa dr. Fr. Vošček.

Ker je vez. zbor sklenjen nakon o ločitvi tega Volitev občin, od okolice dobil najvišje potrdilo, osnovele shenga zbor. so se 2 samostojni občini namreč Trška in okoliska. Volitev občinskega zbor. na trg vsila se je dne 19. dec. na okolico pa dne 20. decembra. Proti vsakemu pričakovanju nastale sta v kraju naenkrat 2 stranki in sicer narodnjaško-klerikalna in pa napredno-narodna stranka. Na čelo klerikalni stranki postal se je Ivan Cesar podobar v Kozirju, kateri je seveda tudi upal, da postane župnik. Pri volitvi je pa namagala njegova stranka samo v III volilnem razredu, v II in I pa je namagala Trško-napredna stranka, Katera si je potem izvolila župnika v osebi dr. Jož. Gorčarja. Ta je sedaj prvi župnik samostojne Trške občine V občini okolica Kozirje pa se je izvolil župnikom Janez Ovčnjak.

Letina

Letina bila je srednja. Hmelj se je prodaval po,
celotom po 2 K - 2 K 80h, pozneje pa po 1 - 2 K.

V obližnji trga je tudi saj je dobro oborožilo.
Prodavalo se je početkom po 12-20h kg. pozneje
pa po 20-30h kg.

Najslabše so se pa obnesli vinogradi. Vleč
smpene rose hita vedno bolj pešā mi prav
bati se je, da ulegne popolnoma oslabeči.

Pridelalo se je le malo vina, pa se to je bilo
reko pislo.

Črna letina pa nimā dosti pomena, ker se
čita, itak niti za domačo potrebo ne pridelā
Prav dobro ceno je pa vso leto imela črna

1907 To leto so se vsile državnozborske volitve
in sicer prvokrat po novi volilni reformi, po volitve
Katerej je vsak državljani, ki je dopolnil
24. leto tudi volilec. Boj je bil jako hru
klasi tukaj med napredno in Kleri-
kalno stranko. V tem okraju je zmagal
kandidat napredne stranke, Vinko Je-
žovnik, posestnik v Velenji.

Boj med napredno in Klerikalno stranko
pa postaja od dne do dne hujši in
razstruplja čedalje bolj vse sloje prebi-
valstva.

Letina bila je srednja. Hmeljni imel Letina
prave cene. Početkom se je prodaval po
Kroni, pozneje pa se ceneje.

Jako lepo ceno je pa imela vsa leto
živina in les.

V neposredni bližini trga je tudi letos
sajje prav dobro obročilo. Ker se je
sajje odlikovalo po izborni lepoti in
ker ni posod enako obročilo, zato je
imelo tudi Raj lepo ceno. Okolica
Moravska prejela je za prodano sajje
okoli 12.000 Kron.

Dne 29. septembra privedla se je v sel.
poslopji Krajevna sadna razstava, ki
je imela v prvi vrsti namen prebi-
valstvo seznaniti z najboljšimi sadni-
mi vrstami ter isto vspodbuditi, da se
mnunega sadjarstva s tem večjo vnemo
poprime.

Jako slaba pa je bila letos tukaj vinska
Letina. Vinogradi čedalje bolj pešajo in
bodo najhitreje prav v Kralnem popolnoma
izginili. Najbolj jih uničuje rja in pa rum. mrak.

Vso leto je bilo jako mokrotno. Pava.
lo je veliko dežja, vsled česar je nasto-
la večkrat povodenj, ki je preplavila
rlasti miže ležeče njive in travni-
ke.

1908.

Nesloga ni needinost, katero so med ljudstvo
rasejale sebične politične stranke, čevalje
bolj razjedajo tudi narot, kateri tako v
naravnem, kakor v gospodarskem smislu vedno
bolj propada, med tem ko nas naravni
haspelniki vedno več tal ni več nplira
pri nas pridobiva. Kamoroli se ozremo,
povsod naletimo na velika nasprotstva,
na medsebojno politično sovražstvo, kar
vse kaj neugodno nplira na naše naravno,
politično in socialno življenje.

Kot posledica te splošne nesloge je tudi
samo ~~znan~~ nova ~~na~~ posojilnica, ka-
kera se je letos tujaj osnovala. Poso-
jilnice so vicer potrebne, vendar je pa
pomisliti, da one niso prvotna
podjetja in torej tudi snovanje istih
vzroki političnih nagibov, in kateri
ni v interesu splošne blaginje.

Cesarjeva boleznica obhajala se je dne 18.
avgusta. Na predvečer je bil čili trg raz-
svetlen in gošta je korakala po trgu.
Dne 18. avg. je bila slovesna sv. masa,
na kar se je vsilo blagoslovjenje spominke
plošče, katera se je izidala v občinski
hisi. Sklonostni govor pri tej priloiki je
imel narucitelj Fr. Drajprobnik. Dne
2. dec. se je pa v žoli privetrila akademija
katera se je tudi občinstvo v velikem
številu udeležilo.

Letina.

Letina je bila letos čisto izvanredna.
Celo leto je bilo skoraj brez dežja, brez
neviht. Bila je torej velika suša in
posledica te je bilo veliko pomanjkanje
sena in sploh živinske hrane.

Moja sora je izvrstna krmo, tako je bila
letina v vsakem oziru izvrstna, tako
sicer, kakor maloštečaj. Dosebno bogato
je obrodilo sadje in pa vinska teta.
Sadya menda se mi bilo niterat to,
kako, kakor letos. Vkljub tej veliki
obilnosti, se je pa isto tudi pro-
lahko prodalo in so ljudje lepe
kneske zanj prejeli.

Vspomin čarjave boleznice se je na
Dunaji pribredila sadna rastlina.
Te rastline uveljavili so tudi stiri
rastljarji iz Moravja ter so bili
tudi vsi stiri vrtičkovani. To pač jasno
priča, kako močno je sadjarstvo
tukaj v zadnjih letih napredovalo
in kako lepa prihodnost se mu
obeta.

Ravno tako obilno obrodila je letos
tudi vinska teta.

Kasproso je bila pa pridelek kmečji
jako neznamen. Pa tudi sadi kmečji
ki se je pridelal in imal ni Rade postane
cene. Vse to pa priča, da se ta rastlina
pri nas ne bo obnesla in da bode naj-
kiseje v nekaterih letih popolnoma
izginila.

1909 V spomladi so bile volitve v dež. zbor
stajerski. Pri teh volitvah je popolnoma
zmagala stranka tako imenovane Kmečke
"kveke." Od nasprotnih kandidatur je pri-
šel samo 1 (dr. Runkovec) v dež. zbor.

Koncem leta so bile občinske volitve v
občini „Okolica Mozirje“ županom
se je izvolil Val. Kros, posestnik na
Brdem.

Vsredi leta je ošel Komisar in prest.,
stojnik in kajsine pol. ekspoziture iz
Lubec v Maribor, na njegovo mesto
pa je prišel dr. T. Hohl.

Tudi to leto je bila velika suša, zato
je bilo tudi letos veliko pomanjkanj,
je krme.

Prav dobro so obrodili vinogradi,
saj je pa le tu in tam.

Amelj se je karal pocetkom jako
slab, potem pa se je nekoliko okrepil.
Cena mu je bila kopel enkrat dobra
po 4 m se več za 1 kg.

Umrl je to leto dne 5. nov. bržan sta-
re Kerenine Marka Lipolt. Bil je
vlicen naroden mox, ni vseh slov.
in kajsinih vrstev ni blag po vseh
vseh narodnih podjetij. Bodi mu
zemljica lahka.

Amno sajarstvo se pa čedalje bolj
razvija in tudi ljudem vedno večje id.,
hodka prinaša. Tudi razni časopisi, kakor
„Narodni List“, „Gospodarske novice“ so o tem po-
ročali. V teh svojih poročilih se listi spominjajo
posebno tistih mox, kateri so za razvoj sajarstva naj-
več zaslug pridobili.

1910.

To leto se ravno kaj posebnega ni prigodilo. Pôli-
tične razmere so bile pa ravno tako napete in na-
lostne, kakor druga leta. Povsot se goji ostroonc stran,
karstvo in korošolovstvo, v blagor in prid naroda
se pa prav nič ne stori.

Osemdeseti cesarjev rojstni dan se je prav skresno
obhajal. Klasti je bila krasno razsviljena vila
„Kora“ v Brezji. Sploh pa se je Brezje lesketalo v
kristalinih lučicah. Tudi v tign so bile hiše
razsviļljene. Kvečer pa se je premmogo občinstva
kbralo pri pošti. Kjer so se razni govorniki v
vrnemenih besedah spominjali 80. rojstnega
dneva našega presvitlega cesarja.

Letina je bila srednja. Hmelj je bil jako lep
in mn je bila cena po 2 kroni na kilogram.

Jako slabo so se pa obnesli vinogradi. Kru-
pena rosa nastopila je tako hudo, da je skoraj
vso grozdje popolnoma uničila. Vina se je
torej silno malo pridelalo in mn je torej
bilo cena jako postocila.

Prav dobro je pa obrodilo sadje. Katero je
imelo tudi jako primerno ceno. Prodavalo
se je po 16-20 kron meterški cent. Na sadje
je tukaj v Moravji izplacal trgovec Peter
24000 kron. Ni ga bilo Morav posestnika,
ki bi ne bil lepe denarje za sadje prejel.
Tudi letos so razni časopisi (Morav Slov 115,
Narodni List Slov) poročali, kako lepo se tu,
kaj sadjarstvo razvija.

1911. V političnem oziru na tudi to leto ni prineslo prav nikakih pridobitev, pač pa naši narodni nasprotniki vsled velike nesloge v lastnem taboru vedno hujše na nas pritiskajo. Boj med strankami postaja vedno bolj strasten, kar vse pa le naši narodni nasprotniki v svojo korist igrati bijo.

Imenovan našega vladarja se je tudi letos prav slovesno obhajal, kakor to poroča „Narodni List“ od dne 24. avg. štev. 38., kateri piše tako-le: Rojstni dan Njeh Velicanstva presvitlega cesarja se je v tiskajšni okolici jako slovesno obhajal. Tila „Kora“ v Brezji je bila prebrano razsviljena, od daleč je bila videti, kakor da bi se lesketala v najsvetlejši jutranji zarji. Pa tudi prostor od „Kore“ do cerkve sv. Roka je razsviljevalo več sto ravnobaronih lampijonov. V kvadratu mi na prevesu pri vili sta visoko v zraku visela svetilnika, katere sta polna lučic vsej okolici naznanjala, da se obhaja spomin na 81. rojstni dan presvitlega vladarja. Od vseh strani pa se je kbralo mnogo ljudstva, katero je prepevalo patriotske pesmice. Vsa čast tvoj prirediteljem se tako lepe in spomina vredne slovesnosti.“ Kakor leta poprej tako je tudi letos to slovesnost priredil M. Ogrisek iz Maribora, kateri je bil tiskaj na letovščini v „vili „Kora“ v Brezji.

Letina je bila pa letos jako slaba, kajti je bila dobre 3 mesece tako hruva suša, da je škoda, kaj vse poljske pridelke uničila. Človeku ni bilo skoraj čisto nič, krompirja ni onгих poljskih pridelkov pa je bilo jakomalo.

Vina se ni ravno veliko pridelalo, pa ker je bilo leto suho in tople, je grozdje kaj lepo dozorelo in so bila vina to leto ta, ko izvrstnega okusa, kakor pac malo, kedaj. Leta vinu je po 50-80h liter, v Krimah se pa prodava po 96-120h l.

Sauje se je sicer početkom leta prav le, po zastavilo, pa vslet velike suše je skoraj vse, se preden je dozorelo, ropet npravilo.

Da bi se pa ljudje se bolj vneli za toka varno stroko kmetijstva, zato se je na večih krajih predavalo o umnem sod, jarstov.

Občinski odbor v Tokarjih je pa v svoji seji dne 9. septembra 1911 navrhillega St. Trajčevića z ovziom na njegove iz, vanredne zaslug, koje si je za poudigo sadjarstva v tunkajšem okraju prido. Bil enoglasno imenoval svojim časnim občanom ter mu je tudi izročil posebno izdelano diplomu.

Naravnost moramo priznati, piše, "Suga" v 49. številki in dne 1. decembra 1911, da je bila velika sreča za našo dolino, da je dobila v navrhillegu v Mokirju ne le tako izobraženega in za svoj teraoni poklic vnetega moža, temveč tudi veli, kega dobrotnika in pospešitelja gmotnih interesov svojega ljudstva. V dolgoletni dobi, odkar on pri nas deluje, se je tunkaj vlasti tako velevarno sadjarstvo tako poudignilo in razvilo, da mora to pač vsakega prav in sica veseliti. Diet njegovim prihodom jih je bilo tunkaj le malo, ki bi se bili

brigali na sadjerejo, neustavljeno njegovemu de-
lovanju pa se je posrečilo zanimanje za to da,
ko široko kmetijstva v prebivalstvu tako vabn,
diti, da se danes tunkajšni posestniki prav mar-
ljivo nkvrajajo tudi s sadjerejo.

Prav njegova naskuga je, da se površ po
našoj dolini belajo in nasajo novi sadovni-
ki. In ta na novo nasajena drevesa dona-
sajo ljudem ne sedaj prelepe dohodke, ka-
kor jih bodo klasti se poznim potomcem,
kateri se bodo tega svojega velikega do-
bitnika govorili tudi hvaležno spomin-
jali.

Tudi to je njegova naskuga, da je v naše
kraje vpeljal nove, najbolj priporočljive
in veljavne sadne vrste, katere tunkaj
izvrstno uspevajo, kakor so to pokazale
ot njega priručne sadne razstave.

Uverjeni smo torej popolnoma, da ima
umno in napredno sadjarstvo v našem
plaminskem obnebnju, najlepšo prihodnost.
Po celem okraju pa je imel premnogo
shodov, na katerih je predaval o um-
nem sadjarstvu in priimati moramo,
da je s svojo goreco in naprtnostjo be-
sedo dosegel površ najlepše uspehe.
Njegovo narko osterbovano posestvo
pri Sr. Roku je pa danes pravi kinc
naše doline, ter jasno priča, koliko pri-
dobi s sadnim dreajem nasajena zem-
lja na svoji lepoti in krasoti, kakor tu,
li na svoji vrednosti.

Kako pa tudi temu tako odličnemu rodu,
ljudu, kateri tako nenadno in uspešno
deluje v povzlego umnega in v gospodar,

skem oziru neprecenljivega sodelovanja
na ožikovanju, katero nam je iskral
občinski odbor v Hokejkih, iz vrca česti,
samo ker samo želimo, da bi se on, ki
nitiwa med tutejsnim prebivalstvom
največje spoštovanje, se dolgo, dolgo
let srečen in zdrav veselil svojega ta,
ko plodonosnega življenja.

Posebno pa se mora vsakega poslušanja,
ka tudi to prav veseliti, da je občina
Hokejke podala tako primeren odgovor
na vso tisto ostruho in klobno gonjo, ka,
tero so razni navidneži proti temu
tako vličenemu in razširjenemu pri,
jateljni gibanju napravili.*

Minel je srednje obrodil. Velika suša
je namreč tudi tej rastihi celo škodovala. Cena nam je bila od 6-8 kron za kilogram.

Zima je bila do mesca februarja 1912 siko
prijetna. Dnevi so bili solučni in topli
kakor v najlepší jeseni. Dne 3. februarja
je pa zapadel sneg.

* Razni navidneži so ga ravno tega njegovega občinstvenega delovanja spravili v disciplinarno preiskavo. Da si le-ti navidneži, na celnjim nabornikih in panek niso nič dosegli, tako je vendar to njemu in njegovej rodbini prouzročilo mnogo bledih no.

1912. V političnem oziru se v tem letu ni kaj posebnega prigodilo. Nesloga med slov. pol. strankami pa je še vedno ista. Naši krsti narodni nasprotniki pa vse to porabijo v svoje koristi ter & vso silo delajo na to, da bi med našim ljudstvom udarili vsako ravno narodno gibanje. Tako si s tem vsega obračovanja vrednim shankarstvom, katero vedno bolj prodira tudi v nižje sloje ljudstva, le sami sebi kopljemo grob.

Letina je bila srednja. Ker je bilo leto zelo deževno, nato tudi klasi grozdjenj popolnoma dozorelo in je bilo toraj tudi vino jako slabe kakovosti.

Pisar dobil je pa obrodilo sadjenj je bila toraj tudi krpčija sè sadjem prav kivačna. Tinkaj se je na sadje izplačalo 2400 kron. To pač jasno prica, kako važna je v gospodarskem oziru sadjereja.

Kmetj je srednje obrodil. Cena mu je pa bila od 1K60 - 2K na kilogram.

Predavanja o sadjereji so se tudi to leto vršila na raznih krajih.

Ob koncu leta se v občini "Okolica Mozirje" volil novi občinski svet. Kot kandidat na prihodnjo 3letno dobo je bil pa izvoljen Fr. Smucelj, posestnik v Brezji.

1913. Tudi v tem letu se tukajni kaj posebno črna, menilega prigodilo. Politične razmere pa so se vedno tako žalostne, kakor so bile do sedaj. Strankarstvo dela tudi med priprostim ljudstvom vedno večje rane. Mnogo je pa tudi takih, ki so vsled vsega tega postali popolnoma hladnokrvni ter se prav na ničesar več ne brigajo. Obci pa ljudstvo vsled teh žalostnih pol. razmer propada tako v narodnem, kakor tudi v gmečnem smislu. Tudi vlasti kmetstva mladina če, dalje bolj seli o daljno Ameriko, čemur so glavni vzroki vedno slabše gospodarske razmere na kmetih.

V spomladu so bile precej burne občinske volitve v trški občini. Ostalo je pa vse pri starem je bil ropet dr. J. Gorican involjen na kmparja. Kakor poprejšna leta, tako je bila tu, si letos vilo, "Kora" v Brezji nad pt., večer cesarjevega rojstnega dneva vsa v lucicah.

Selina je bila srednja. Vinista leta si, cer ni bogato obročila, vendar je bilo pa vino obci jako dobro. Poprečna cena za liter je bilo od 50 - 70 h za liter.

Prav slabo je pa obročilo sadno drage. Pa se tisto, saj je, kolikor ga je bilo, je soča dne 19. septembra mudo poskodovala. Kmetj je srednje obročil. Čai pa je čisto porojno ceno. Probal se je po 3-4k. Rg. Cena ririni pa je letos zelo padla. Vsled tega je pa tudi med ljudstvom pomankarja denarja prav občutno. Prav močno pa se povsot občini že skoraj nezmožno

draginja.

Občinski odbor občine „Cholica Moravje“
je upoštevali usluge, kateri si je načelci
selj. Fr. Drapovnik na povzdigovane
sadjereje pridobil istega v svoji redni
sji dne 6. aprila imenoval častnim
občanom. Ravno tako je istemu tudi
trška občina „Rečica“ podelila
častno občanstvo ter mu je izročila
diplomo stem-le besedilom:

„ Trška občina Rečica Vas je po „
„ svojih v javni dne 2. septembra 1913 „
„ obrani naslednikov imenovala „
„ častnim članom in vam podeluje „
„ častno občanstvo zaradi neveljavih „
„ uslug 40 letnega delovanja, stvar „
„ stvenega praksičenja prevajne kme „
„ tiške stroke - sadjarstva - ki ste „
„ se svojim stvarnim duhom uvelja „
„ vihi sloves spodbujajoče sadjere „
„ je.

„ Sosporedno k delom na kmetu „
„ in ljudstvo naslednje se višje „
„ cilje v gojitvi čistega avstrijskega „
„ domoljublja.

„ Toliko v priporočje in spoštovanje! „
„ Neč letom so se vsila tudi na
raznih krajih predavanja o
sadjereji.

Da bi se na ljudje klasti tudi prak-
tično v poglavitnih nankih umne
sadjereje se bolj poducili in iznirili,
puredil se je dne 13. novembra tukaj
sadjerejski tečaj, katerega se je ude-
ležilo okoli 80 sadjarjev iz tega in tuj.

di iz sosednih okrajev. Gotovo bodo tudi ta
tečaj nekoliko pripomogel, da se sadjarstvo
v tem okraju se bolj razvije in povzdigne.
O tem tečaju so položale „Gospodarske Novice“
ot dne 11. 12. šte 25.

Tudi razstava sadja se je pri tej priliki
priredila. Da si letos ni bila posebno ugodna
sadna letina, tako je vendar razstavlje,
no sadje očitno pričalo kako lepo
sadje intekaj roci ni kako lepe prihod,
nobli se sme sadjarstvo intekaj nadjeti.

Na Tratah se je letos postavila nova
hiša, katere ima hiš. številko 50

Kima je bila do konca leta pro-
uodna in prijetna ni so hujše vsa
dela v tem času kaj lahko opraviti.)

Ker je letos umrla radnja posestnica
na Brcah, je postal građ sposestvom
več lastnina ljubljanskih škofov,
na koje se je to posestvo že pri 8 leti
kupilo. Ljudna drevesa na Brchem
travniku so se pa posavila v spom.,
lavi 1908.

1944. Prekalostne naše politično-narod-
ne razmere se tudi v tem letu niso nič
kboljšale. Čato pa tudi čedalje bolj gi-
ne narodna kavednost in popled ta-
ko navdušeno narodno delovanje
Tudi narodna društva, kakor klasi
„Citelnica“ le še životarijo in megne
časoma popolnoma kopel prenehati.
Tako vidimo, da se čedalje bolj siri
narodna mlačnost in brezbrižnost,
kar je le prekalostna posledica naših
pol razmer.

Med ljudstvom pa se povsot prikaku-
je neka ostudna karist in nekamp-
nost, kar vse tudi kaj pognobonosno
npliva na gospodarske in družbin-
ske razmere.

Ker se je dosečajni predstavnik tukaj-
sine pol. ekspoziture preselil v Konji-
ce, je prišel na njegovo mesto komi-
sar dr. Mihel iz Celja.

Kmetijska družba štajerska je na
svojem glavnem zborovanju v Gradcu
Dne 28. marca navdicilega F. Dlaprobnik
v prižnanje njegovih zaslug na polju
mnega kmetijstva odlikovala s
srebrno svetinjo in s časno diplomo.

Dne 6. avgusta je po premirni tukaj-
sni živnik Anton Fischer. Pokoj-
nik je bil tihe in mirne vrati in
jako blagega in plemenitega srca
in je toraj tudi med svojimi življani
nival največje spoštovanje. Bodim
blag in trajen spomin!

Dne 1. avgusta obhajal je nadučitelj
Fr. Drapovnik 40letnico svojega služ-
bovanja.

Hisa na Tratah štev 52, koje lastnica
je Teresija Drapovnik, se je to leto
povečala ter se je na istem mestu na-
stavila nova nekoliko večja in
prostornejša hiša.

0 Mesca avgusta izbruhnila je svetov-
na vojna in se je moralo tudi vrtov
mного močve povesti na bojno polje.

Setina je bila srednja. Kmetj je sicer
dobro obrodil, vendar pa ni imel nič
prave cene. Prodaval se je povprek po 1-
1,2 K kilogram. Prav dobro pa je ob-
rodilo sadje in je imelo tudi čisto
povoljno ceno. To leto so o tem okraju
razni kmeti nakupili 20.000 g sadja.

Tudi živini so cene zelo poskočile. Pa-
no tako postaja tudi ves drugi živex
vedno dražji.

Mesca januarja in februarja je bil dalje
časa jako hudi mrak. Leto pa je bilo
bolj deževno in vlažno in toraj tudi
rasti grozdje ni popolnoma dozorelo
in je bil toraj tudi vinski pridelek
le bolj srednje kakovosti.

1915. To leto se pač sme imenovati leto svetovne vojne, kakoršne vosevaj xgo. doovina človeštva se ne pozna.

V sledi leta napovedali so nam voj- sko tudi naši vosevajni kaverniki Saki.

Da si imajo toraj naši vojaki, ka- teri se morajo s tolikimi sovražniki boriti, jako težavno stališče, tako vendar priknati, da povsot nastopajo naravnost s čudovito hrabrostjo in se toraj tudi trdno nategnema, danas številni naši sovražniki premaga- li ne bodo.

Na občinski kemlji ob Savinji na- revilo se je veliko barak, v katerih pre- bivajo vojaki. Tudi mnogo ujetih Ru- sov poslalo se je semkaj.

Posledica te strašne vojne je pa že skoraj neznosna dragingja raznih kivil, katerih že tudi močno primanj- knje. Najbolj pač vse to občutijo posebno tisti, kateri sami nič ali le malokaj pridelajo in morajo to- raj vse kupovati.

Prav mnogo je prišlo semkaj tudi beguncev iz Primorskega.

V sek^{leto} so se večkrat vsili vojaški nabori. K vojakom so bili namuč pohlicani vsi moški, ki so na to spo- sobni, ot 18-50 leta. Posledica tega je pa, da povsot primanjknje delavcev. Na mnogih kmetijah ostale so doma le ženske in otroci, gospodarji in drugo moštvo pa je moralo viti na bojno polje.

Lesina. Lesina je bila srednja. Hmelj je se
precej dobro obrodil, vendar pa ni imel
nikake prave cene. Kar se je tudi mnogo,
go hmeljišč opustilo. — Sadna lesina
je pa bila se precej dobra in se je tu,
di sadje lahko in dobro prodalo.
Vinski pridelok - irabela - je v letu mnogo,
gega v poletnem času le srednji tako
glede množine, kakor kakovosti.
Sploh je pa jela srta irabela silno pe,
sati in kakor se kaže, nsegne ista
čez nekaj časa popolnoma oslabeti.
Tudi kitni pridelok ni bil posebno
ugoden.
Prva dva mesca bil je jako hudi
mrak, potem pa je bilo mnogo de,
kveja skozi celo leto.

1916. Tudi to leto se je svetovna vojska brez prenehanja na vseh bojiščih nadaljevala.

Vojsko je napovedala tudi Romunija in tako se vojskujejo naši vojaki tudi na Pomurjskem.

Vsled te grozne in strahovite vojske je bilo že povsod primanjkovati potrebnega živeža. Vojaske oblasti so pri posestnikih jemale kito, živino, slamo, seno itd. na vojaške potrebe.

Splošna draginja pa je vsled te vojske postala še večja, kakor je bila popret.

Silno se je podražil živež, obleka, obutev kakor tudi vse drugo, kar človek potrebuje.

Tinkaj v trgu je neki L. Repensšek proval svoje posestvo ter se je preselil k Sv. Jurju na Savnici.

Letina je bila srednja. Kita se ni ravno mnogo pridelalo. Hmeljišča so se recimo, noma opustila. Sena je bilo dovolj prav malo pa je bilo vsled velike poletne suše osave. Prav dobro je pa letos tinkaj obro, bilo saje in je imelo tudi tako ceno, kakor se nikdar popret. V jeseni se je plačevalo po 50-60 h kg, pozneje pa po 1-1.20 h. To leto se je prav pokazalo, kako veliki škanski in nepričakovani so dohodki, katere donasa umno sajarstvo!

Trekrasna in veličastna je bila slovesnost, katere se je tinkaj mesca aprila t. l. priselila ob priliki ko se je na prijaznem gričku v neposredni bližini ni bga kasalil sadovnik v spomin našim tako hrabrim vojakom. Prepričani pač smemo biti, da bo ta tako domoljubna prireditev ostala pri tinkajšnih priobvalcih na vse čase v prav živem spominu. Takoj po slovesni so namsi so vrli učenci nastave in krásno okin,

čana drevesa ter so jih v slovesnem sprevočju nesli skoro tuj na
določeno mesto. Ker je bilo tudi vreme jako ugodno, se je tega spre-
voda udeležilo v prav obilnem številu tudi mnogo občinstvo.
Ko smo tako prišli na nekoliko vriseni griček, ki je lastnina
tinkajšnega inpmišča, so se drevesa posadila na določena
mesta. Po doriseni saditvi je povzel besedo sol. vojda Fr. Pr.,
protiur ter je v daljšem, jako navdušenem govoru razložil
veliki pomen te lepe prireditve. Grojim tako junakiim sino-
vom, je povdarjal govornik, v čad in staro smo posadili ta dre-
vesa ter smo jim tako postavili spomenik, ki bode se pozne ro-
dove bndil in prepil v ljubem do domovine. Usak pogled na
ta drevesa bo vabujal v nas in naših naslednikih spomin
na te junake. In kadar bodo ta drevesa stala pred nami
ovencana s prekrasnim spomladanskim cvetjem, takrat
nas bodo vselej spominjala na tisti smagostavni venee, s
katerim so se ti junaki okrasili sebe in svoj dom. In ka-
dar bodo ta drevesa stala pred nami obložena z obilnim bož-
jim blagoslovom, takrat bodo v nas in naših potomcih vabuja-
la prijetne spomine na tako veliko junaštvo naših vojakov.
Ta danes tinkaj tako slovesno posajena drevesa, bodo ohranila
našim tako hrabrim sinovom na vse čase slavočasten spomin
in bodo vedno tudi pravi klinč in kras tinkajšne okoli-
ce! Končno pa so učenci zapeli in prednasali več jn-
naških pesmic. Tako smo sedaj proslavili naše hrabre
junake in mverjeni smo, da spomin na nje pač nik-
dar izginit ne bo.

1917. Tudi to leto je strašna svetovna vojska prehesala celi svet. Vojško nam je to leto napovedala tudi severna Amerika in še nekaj drugih ameriških ljudovlad. Tako je sedaj le še malo držav, ki bi ne bile zapletene v to strašno klanje človeštva.

Med letom so bili zkratnabori 18-20 letnih mladenc̃ev. Vsled tega je moštva le prav malo doma, vse je moralo oditi na vojno polje. Prav mnogo je tujih gospodarstev, na katerih ni nobenega moškega delavca, ter obdelujejo isto, koli, kor pač morejo, eveno le ženske.

Vojaki, ki so bili 2 leti v tujakšnih barakah so mesca decembra odšli s konji vred na naseljeno ozemlje na Laškem.

Tista grozna in strašna persekucija, katere je tako hudo preganjala in nasledovale vse naravno misleče možje, kavela je tujak tudi Ivana Lipolt. Leta 1916 je bil radi nekaterih malenkostnih besed obsojen na 10 let težke ječe. Celi 2 leti je bil v ječi v Gradcu. Letos pa se vsled cesarjeve amnestije oprostil še nadaljnegaj rapora ter se je zopet povrnil na svoj tujakšni dom.

Vsled te strašne vojske nastalo je veliko pomanjkanje vsega, kar človek potrebuje. Silno se je podražila obleka, katere sploh ni več lahko dobiti. Kater blaga za obleko velja že 60-80 kron, meter platna pa 30-50 kron. Usnja in podplati pa sploh ni več dobiti.

Letina je bila srednja. Vsled velike suše, katere je trpela dobre 4 mesce, se je klasti rita prav malo pridelalo. Tudi sena je bilo le malo, otave pa nič. Srdje je obročilo le bolj v oddaljeni okolici, tujak v bližini trga pa ga ni bilo skoraj nič. Cena mu je bila od 6-10 h kg.

Usled velike in dolgotrajne suše je pa prav dobro dokazelo grozje na brajlah od trteina, bele. To vino je bilo to leto prav dobro in okusno. Cena mu je bila po 3 K za liter. Tudi sadjeveca so nekateri mnogo napravili in mu je bila c. na po 1 K liter.

Vojaška oprava je pa med letom pobrala toliko živine, da iste sploh ni več dobiti in je nastalo veliko pomanjkanje klasti in prasi, ne živine. Usled tega je tudi obdelovanje zemlje postalo jako težavno. Ker se je tudi krme moralo mnogo oddati vojaški opravi, zato tudi iste skoraj povsot primanjkuje. Posledice te strašne vojne so torej vsako leto hujše.

1918 in 1919. Svetovna vojna se je z vsemi svojimi grozovi, sosti in nadaljevala do konca l. 1918. Ko so pa naši sovražniki s pripomočjo Amerike premagali Nemčijo in Avstrijo, razpadli sta ti dve državi in so nastale nove države, med katerimi je tudi Jugoslavija, koje ustanovitev se je pri nas na pre, mnogih prireditvah slovesno obhajala in z veli, kim narodnim navdušenjem pozdravljala.

Posledice te grozovite svetovne vojne pa so bile tudi l. 918 in 919 jako hude. Druginja bila je vedno večja. Za 100kg pšenice se nahlevalo in plačalo po 400-420 kron, 100kg krsice, rži in ječmena je veljalo 200-250 kron, 100kg orsa 150-200 kron, 100kg presa pa 300-400 kron. Blago na obleko je pa veljalo 200-300 kron 1 m. Ženska obutev je veljala 100-200 kron, škornji na moke pa 300-400 kron, klobuki pa veljajo 60-80 kron. Glavni urrok se tako velike druginje je pa v prvi vrsti brezvestno overuštvo, katero se je v teku te vojne silno razvilo ter mnogim pripomoglo do ogromnega premoženja. Takih ostudnih in odurnih overukov je bilo povsot dovolj in jih tudi tukaj ni manjkalo.

Ča tudi na нравno življenje prebivalstva je ta nesrečna vojna kaj slabo nplivala. Med ljudmi ni skoraj nikake odkritosrčne medsebojne pri, jarnosti, kakor tudi nikakega poštenja več. Čalibog, da je ta vojna tudi kaj pognbno npli, vala na нравno življenje ženske in moške mladine.

Letina je bila l. 918 in 919 le srednja. Leto 919 je bilo silno deževno, kar je prav močno nplivalo tudi na poljske pridelke. Leto 918 je prav dobro obročilo sadje l. 919 je pa spomladni požeb sadno letino popolnoma uničil. Čato je bilo pa tudi sadje to leto jako drago, kajti se je plačevalo tukaj po 3-4 kg.

Bolj po višinah pa so to leto prav dobro obrodile
hruške mošnice in je imel liter hrusevca ceno
po 5-8 kron. Prav slabo so pa obrodile vinske
brajbe vt izabele in je še ta malenkostni pri-
delek, ker grozil je vlec neprestanega deževja ni
vzorcelo, skoraj popolnoma neusiten.

Predstojnik inkajšne pol. ekspoziturne^{dr. kuhar} kaleri
je bil čisto nemškega mišljenja, je po tem pol.
prevratu odsel v Gradec, na njegovo mesto je pa
prišel Slovenec Gaipo Lipovšek.

1920. Splošen položaj se tudi v tem letu ni prav nič spremenil. Draginja vseh za življenje potrebnih reči je bila tudi to leto naravnost nermosna, kar posebno močno občutijo manj premožni ljudje, kateri se svojim nermosnim dohodki že komaj izkajajo. Kalibog je le prav malo upanja, da bi se le tako za lostne razmere v kratkem času le količkaj zboljšale.

Mesca junija 11. je bilo v okolici Lepanjiava strašno neurje. Toca je uničila skoraj vse pridelke. Potok Sibija je tako narastel, da je razdjal in odnesel skoraj vse brvi in mostove in tudi mnogo jekov. Tudi cesto ob potoku Sibija je popolnoma pokvaril. Vse to se je moralo seveda popraviti, kar je jako veliko veljalo.

Setina je bila, koder ni bilo soč, srečni. Dobra. Prav dobro je pa to leto obradilo sadje, katero je imelo tudi kaj lepo ceno. Čičkom se je prodavalo po 2-3 krone kg, poznejša pa po 5-7 kron kg. Trkajšni trgovec Pivec je plačal ljudem za sadje 250.000 kron in so karaj isti kaj lepe kneske za sadje prejeli.

Dne 17. oktobra priredila se je v starem sol. poslopiju krajevna sabna razstava, katera se je prav dobro obnesla. Ljudje se kar niso mogli nacičiti temu tako izborno lepemu sadju, katero sedaj trkaj rovi. Razstavo je obiskal tudi sadjarski nadzornik Humek iz Ljubljane. "Glo. Gospodar" je v svoji 45. šte. v dne 11. nov o tej razstavi prijavil to le poročilo: "Kako močno se je sadjarstvo v zadnjih desetletih trkaj razvilo in povzdignilo, v tem nas je prepričala krajevna

„sabrna razstava, katere se je priredila v prostorih
„Bralnega društva. Razstavo je otvoril amban
„trške občine g. A. Goričar, ki je vse navzoče pre-
„srčno pozdravil, ter je še posebno omenil, da
„smo lahko ponosni na to, da imamo naša okoli-
„ca sedaj tako sako lepega sadja. Na njim je
„povzel besedo nadučitelj T. Traprotnik, ter je v
„svojem izbornem govoru poudarjal neizmerno
„važnost in veliki gospodarski pomen umne-
„ga sadjarstva. Kot drugi govornik je nastopil
„velikravec R. Pevec, ki je kot jako izkušen in
„izvečen sabni trgovec navedel posebno liste
„sabrne vrste, katere imajo v sabni trgovini
„veliko veljavo in se toraj tudi v nadaljino pom-
„noženje najbolj priporočajo. Prva med temi je
„Kanada-rajneta, ki se radi svojega tako dobrega oku-
„sa vedno prav dobro plačuje. Istotako se radi finega
„okusa in lepe zvonjavne oblike kajvisko ceni Lon-
„donov pepinek. Radi svoje trpečnosti pa so za sabno
„trgovino prav priporočljive te-le vrste: bobovec, bejko-
„vo jabelko, kralj Samu, kraljeric Rudolf, rubea min-
„ski kalvir, in klasti brdika, katere pa v trnkajšnem
„kraju se ni razsijena. Razstava je bila več dni otvor-
„jena in so v isto prav marljivo prihajali vsi tisti, ki se
„za to tako veljavno široko kmetijstvo le količkaj
„animajo. Tudi potovalni učitelj Goričar in berčnik
„sadjarski nadzornik Humek sta si razstavo ogledala
„in sta se tudi prav ugodno o njej izjavila.

Predstojnik trnkajsne pol. eksposur^{Lipovnick} je to leto odšel o
Prekmurje, na njegovo mesto pa je prišel dr. Gliska
in Krškega.

1921. Splošni tako žalostni položaj se tudi to leto ni
pravič uboljšal, temveč se je isti še poslabšal.
Draginja vseh za življenje potrebnih reči bila
je vedno večja. Manj premožni ljudje, kakoršnih
je pač tukaj največ, so toraj zelo obnpani in se
toraj tudi ni prav nič čuditi, da se vplet seš ta,
ko žalostnih razmer med ljudstvom vedno bolj
širi splošna neradovoljnost in velika nevolja.
Prav dobro se počutijo edino le tisti, kateri so bi,
li tako srečni da so si za časa vojne veliko pre-
moženje pridobili. Le ti bogatini živijo prav nob,
no in se prav malo brigajo za to, kako postaja
splošni položaj vedno bolj obnpen.

To leto so se vsile tudi občinske volitve. Vrhcu
je bil involjen knpanom trgovec R. Pevec, v okoli-
ci je pa ostal še poprejšni knpan na svojem mestu.

Selina je bila jako slaba. Urok temu je bila
velika suša, kakera je trajala celo poletje. Suša
je bila tako huda kakoršne ne pomnijo najstarejši
ljudje. Celo mnogo stencev in vodnjakov je vplet
le tako velike suše usahnilo. Lahko unemo je
toraj, da so tudi poljski pridelki v svoji rasti sil,
no raostali. Prav malo se je toraj pridelalo ri-
ta, kakor tudi razne druge zelenjave. Isto ta,
ko je bilo tudi silno malo krme, sena in otave.
Tudi sadje to leto ni prav nič obrodilo. Glavni
urok temu je bilo pomladno deževje v času, ko je
dreve cvetelo, vplet česar je cvetje poživilo in toraj
sadye ni moglo obroditi. V vinorodnih krajih
je pa vplet velike toplote grozdye prav dobro
dororelo in je bilo toraj tudi vino izvrstne ka-
kovosti. Kar so bile pa tudi cene vinu jakovi,
soke in se je isto prodajalo po 30 kron za 1 liter,
v hrčmah pa se je točilo po 40 kron 1 liter in
tudi se drarje.

Fr. Kocjanec Dne' 28. septembra ji preminil Fr. Kocjanec, po doma-
če Strojic, posestnik v Treseki. Pokojnik je bil hkr
dvoma eden najodličnejših posestnikov. On je bil
na svoj stan jako izobražen ter je vedno marljivo čí-
tal knjige in časopise ter si je tako pridobil
potrebnega znanja. Tudi je neprestano in neumor-
no deloval v priu in blagor občanov ter si je
vedno prikadeval vabujati med njimi stanovsko
zaveznost in povzdigniti med njimi splošno bla-
gostanje. Vedno je z vso odločnostjo razgovarjal
in nastopal vsestranske koristi svojega stanu.
Drugace pa je bil jako ljubeknjiv in prijazen;
vsakemu je sel na roke in mu je rad pomagal
kolikor je le mogel. Radi tega svojega tako
blagega in plemenitega značaja je povsot med
ljutmi užival največje spoštovanje. Več let
je bil občinski odbornik in nekaj let je bil su-
di načelnik kraj. sol. sveta. Soli je bil jako
naklonjen ter je z največjo vneto pospeševal
blagor in koristi sol. mladine. Kato bodo pa
tudi tukajšni prebivalci tega tako odličnega
in blagega moža na vse čase v hvaležnem
spominu ohranili. Počivaj v miru, nam vsem
tako dragi pokojnik!

1922

Franc Traprobnik

uzoren učitelj in pospešitelj sadjarstva.

K sedemdesletnici njegovega rojstva

Življenje naj boče ti delaven dan.

Simon Gregorčič.

Dne 28. januarja 1919 je dopolnil 70. leto svojega življenja mož, ki smo mu dolžni, da se ga, basi porno - krive so te, mu razmere - spomnimo z nekaterimi besedami. Ta mož je nadučitelj Fr. Traprobnik v Mozirju v Savinjski dolini, ki je vse svoje življenje posvetil narodu, iz katerega je iršel. Klasti je pospeševal kmetijsko sploh, sadjarstvo posebej. Služiti nam more, kakor malokdo, na vrglet nesebičnega, porrtvovalnega narodnega delavca.

Rodil se je 28. januarja 1849 v St. Andražu pod Oljstko goro v Savinjski dolini. Ker takrat St. Andraž se ni imel svoje sole, so ga imeli starši meč solskim letom v Smarternem na Paki pri Podgorščku, s katerim so si bili v sorodu. Tu je pohajal ljudsko šolo in napredoval vsled svoje pridnosti in bistrumnosti tako do, bro, da so se starši po dveh letih odločili, basi ga v celjsko gimnazijo, kjer je l. 1870. napravil zrelostni izpit z odliko. Čez 4 leta je nastopil službo podučitelja v Selnici ob Dravi. Odtot se je preselil po dveh letih kot definitivni učitelj v Lembah pri Mariboru, ter bival tu, dokler ni nastopil v spomladi 1881. nadučiteljske službe pri Dev. Mariji v Ptučavi ob Dravi. Se enkrat se je selil in to l. 1889, ko je dobil mesto nadučitelja na takrat dvorakredni ljudski šoli v Mozirju, kjer je še sedaj toraj nat 30 let. Leta 1815. je po več ko stidesetih službenih letih prosil za upokožitev, ki se mu je tudi dovolila. Preselil se je iz sole, ki se je postavila na njega in razširila v štirirakredni, co, na dom svoje blage in delavne žene. Ima pa še posestvo, katero je kupil se svojimi prihranki na naj. lepšem prostoru mozurske okolice, na prijaznem Brezju

otkoder obrača na se pozornost prišleca o' katerekoli strani in so vsleč svoje lege in nreditve.

Njegovo delovanje v šoli.

Le štiri mesta je imel. Kdor hoče met' narobom delovati, mora poznati razmere dolničnega kraja. Vse, kratko preseljevanje pa temu nasprotuje.

Kgoli ljubeken do učiteljskega stanu je napotila Trajprotnika, da se je posvetil učiteljstvu. Njemu ob njegovem mnogostranskem in temeljitim znanju učiteljski stan ni bil zavetišče. Njegova ljubeken do stanu, njegovo znanje, ki ga je razširjeval in poglotoval vedno in povsot, in njegova delaljnbnost dajo nganiti, kakšna je bila njegova šola. Najboljša!

Večkrat je rekel: Pokazi mi rezeke svojih učencev in učenk, in povem ti, kakšna je tvoja šola. "Pa tu", di sam se je ravnal po tem pravilu ter gojil spisje na vso moč. V spisju je dosegel najlepše uspehe. Ker so pa spisi vsev vsega ponka, smemo trditi, da je bil njegov ponk vrgleden. Izrabljal pa je tudi vsa sredstva, da bi vnel mladino ravnk. Preskrbel je šoli raznih na, kornih predmetov slik in knjig, kar je vse uporabljal pri svojem ponku. Ker je temeljito obvladal tudi jenzik - ki ga je govoril, kakor bi rož'ce sadil - je umgljiva naša trditev, da je bila njegova šola najboljša. Sam blag in delaven, kakor čebela, je vgojil tudi blage in delavne mlde človeške družbe.

Učenci, ki so sli študirat", so stopili iz njegove šole na ravnost v srednje šole in pripravnico na učiteljsko, ne da bi sem jim bilo treba na pristop še posebej pripravljati. Tudi varred meščanske šole so novačno preskočili.

Do vsem tem je umgljivo, če povemo, da dobiva o' svojih nektaj, nih učencev in učenk iz vseh krajev, tudi iz daljne Amerike, vedno in vedno fotografije, pisma in razgleidnice s podpisom: Vaš hvalečni učenec, Vaša hvaležna učenka.

Njegovo delovanje na polju kmetijstva posebno sadjarstva. V irvensolskem času se je bavil Draprotnik predvsem s sadjarstvom. Veselje do sadjarstva je vzbudila v njem njegova mati, ki mu je že v prvi mladosti kazala, kako se cepijo drevesa. Ko je videl, kako lepo cepljena drevesa poginjajo, ga je začelo sadjarstvo tako zanimati, da se je že takrat z njim bavil.

V Celju je stanoval v pritličju tiste hiše, v kateri je sedaj okoliška deška šola. Pri hiši si je napravil, ko je bil v 3. razredu, gredico, v katero je zasadil nekaj cepljenih vijakov. Steni drevesi je imel veliko veselje. Na njegovo bivanje v Celju je imel njegov profesor in razrednik Hlušček tam, kjer je sedaj mestni park, malo drevnico. Pri njenem plošču je vijak Draprotnik večkrat stal in gledal, kaj profesor dela v drevnici. Ko je ta opazil, da vijaka to delo zanima, ga je povabil k sebi na vrh. Od tistega časa je redno zahajal v drevnico ter pomagal vzgojevati mlada drevesa. To sodelovanje je veselje mladega vijaka do sadjarstva še poglobilo.

Ko je bil na mariborskem učiteljskem, je zahajal pogosto v tamošnjo sadjarsko in vinarsko šolo, v kateri je bila prav velika drevnica. Takratni ravnatelj Gothe ga je vselej radostno sprejel in mu nudil prihiko, imeniti se v goji sadnega drevja.

Tako pripravljen je nastopil službo učitelja v Sebnici ob Dravi. Prva njegova skrb je bila, da se naredi pri šoli drevnica. Ker pa ni bilo dobili za to primernega prostora, je zasadil prva drevesa na vrhu, ki je bil last tamošnjega nadučitelja Bracka, ki mu je rodovoljno prepustil v ta namen malo gredico. To svojo prvo drevnico, ki jo je imel kot učitelj, je marljivo kakor vse naslednje, ki jih je še imel, uporabljal v navajanje otrok, dečkov in deklic, na vzgojo dreves. Pri tem je ravnal tudi delo otrok, in to v času, ko se v šolah še ni tako povdarjalo delo kakor danes. Na ta način so dobili otroci do sadjarstva veliko veselje, ki je privedlo, da je kraj solski svetniknil,

kupiti ob prvi priliki primerno zemljišče za napravo
sol. vsta. Ker se pa tako zemljišče ni moglo hitro dobiti,
je takratni načelnik kraj. solskega sveta Partner pre-
puslil načasno del svojega vsta soli v porabo in napra-
vo drevesnice. Na tem prostoru se je spomladi 1876 rasedi-
lo in cepilo več sto divjakov. Ako bi bil Triprotnik ostal
več časa v Selnici, bi se mu bilo gotovo posrečilo narediti
pravi sol. vst.

Pri prihodu v Lembach je takoj napravil na solski zem-
lji drevesnico, v kateri je ves čas svojega tamkajšnjega
shranjevanja vgojeval mlada drevesa.

Velika prijatelja sadjarstva sta bila lembaški župnik
Loro Herg, poznejši kanonik in naposled stolni prost v
Mariboru, ter lembaški kaplan Jurij Kmarc, poznejši župnik
na Remšniku. Ta trojica je porot širila misel na
sadjarstvo in rasedila na raznih prostorih mnogo dreves.

Ko je prišel Triprotnik v Dinsčavo, je našel sadjarstvo jako
zanemarjeno. Njegova prva skrb je bila, vzbuditi v prebival-
cih misel na umno sadjarstvo. Dasi ga je prednik očnil
pri prebivalcih radi njegovega odločno naravnega mišljen-
ja, češ, da bo povzročeval nemir in prepir, se mu je njegova
srčna želja vendar izpolnila. Krajni solski svet je vzel
v najem primeren kos Gatičevega zemljišča. Na tem je Tri-
protnik urenil drevesnico, ki je bila tako lepa, da malo takih.
Kadarkoli je prišel takratni okrajni sol. nadzornik Fr. Robič
nadzorovati solo, je ni mogel prehvaliti. Bivši Triprotnikov
učence, sedanjí nadzornik Witzman v Ribnici na Pohorju,
pa pripoveduje o njej to-le: "Drevesnica je bila polna tablic
z reki in pregovori o sadjarstvu. Vse te tablice si je pri-
redil Triprotnik sam. V prostem času pred ponkom in po
ponku ter po četrstih je imel vedno delo z oljnatimi barva-
mi, belil tablice in delal napise. Tudi izprehajal se je
najraje po vrtu in je imel v njem vedno kaj opraviti.
Kanimarje ohran do sadjarstva je vnel s tem, da je moral
vsak imeti "večjih" cepiti in vsaditi po eno drevesce sam. Triprotnik
pa je imel pripravljeno tablico z imenom dotičnika ter jo je prinesel

na vsajeno drevesce. Tako ni bilo nobene rmore, vsak
otrok je vedel, katero drevesce je njegovo." Uspehi Priaprotnik^{ov}
delovanja v Čuščavi so bili naravnost presenetljivi. Čoprej
se je le malokdo brigal za sadjarstvo, sedaj pa skoraj vsi.
Čelo otroci so si vedeli doma male drevesnice. Eden izmed
njih - Peter Korman - pa je imel drevesnico, v kateri je
vrgojil najmanj 300.000 sadnih dreves.

Poleg šolske drevesnice je imel Priaprotnik še tri svoje
drevesnice, kojih drevesa so vsajali v domači in tudi v
sosednjih hišnjah.

Kapustivsi Čuščavo, je prišel Priaprotnik v Mornje. Tudi
tukaj se je posvetil sadjarstvu, za katero je bilo med ljud-
stvom le malo zanimanja. Najprej je skušal dobiti od
ločujoče osebe za to, da bi dobila sola svoj vrst. Proti
pričakovanju se mu to ni posrečilo. Kato je napravil na
lahratni šolski njivi na svoje troške precej obsežno
drevesnico. V njej je vrgojil lepo število dreves, ki danes
že bogato rodijo.

Ko je kupil prej imenovano posestvo na Brezju, je za-
sadil tamkaj precej veliko drevesnico, kateri je po dveh
letih pridružil še eno.

Se le po petnajstih letih je kupil krajni šol. svet pri-
merno zemljišče za šolski vrst. Iz tega so dobili otoci-
leto za letom po več sto dreves brezplačno, da so jih
potem vsak na svojem domu posadili. Pri vsaki hiši
torej rastejo in tudi bogato rodijo vrst njega vrgojena
drevesa. Najmanj 4000 dreves je vrbajal Priaprotnik
samo iz šol. vrsta.

Na časa svojega službovanja je napravil Priaprotnik
11 drevesnic in je vrgojil v njih čez 50.000 dreves.

Da bi se bolj vplenil med ljudstvom zanimanje za
sadjarstvo, je priredil mnogo shodov, kjer je predaval o
umnem sadjarstvu. Tudi učiteljstvo je navduševal za
isto, kadarkoli se mu je mudila prilika.

Se več. Prijel je v ta namen tudi za pero. Od leta 1877
do 1890 je sodeloval pri "Slov. Gospodarju" in je objavil njim

mного spisov sadjarske in splošno kmetijske vsebine. Ko izhajanja "Domovine" v Celju je bil njen soizdatnik in v letih 1892 in 1893 urednik njenih prilog, "Kmetovalca" in pozneje, "Poljedelca". "Koledarji Drnke s. Mohorja" za l. 1893, 1900 in 1901 so prinesli Praprotnikove spise o sadjarstvu. "Popotnik" pa je objavil nekaj njegovih spisov, v katerih klasti kaže, kako je postopati pri kmetijskem podniku v soli. Ako bi se vsi njegovi spisi zbrali, bilo bi jih več knjig. Spisal je tudi knjigo o sadjarstvu, a obilica drugega dela je preprečila, da nišla v tisku. Brez koristi pa le ni bila. Iz nje je objavil marsikateri članek v navedenih listih in knjigah.

Tudi sadjarske razstave naj bi množile vrste umnih sadjarjev. Ko se je v mariborskem okraju ustanovilo sadjarstvo društvo, kateremu je predsedoval okrajni solski nadzornik Fr. Robič, je bil tudi Praprotnik v odboru. Temu odboru se je posrečilo prirediti prvo sadno razstavo na Stajersko; vsila se je v Mariboru l. 1884. Praprotnik je sodeloval tudi l. 1888, ko se je priredila sadna razstava v Celji. Ob otvoritvi se je imel slavnostni govor v "Narodnem Domu." Tudi sam je priredil več sadnih razstav v Mozirju. Priredil in vodil je tudi več sadjarskih tečajev v Mozirju in drugod.

Kaj je hotel z vsem tem doseči? Doseči je hotel, da se tu, bi Slovenci poprimejo umnega sadjarstva in postanejo deležni njegovih tako inženirskih dobrot, da se sadje, ki je zdaj rivek in daje dobro pijačo, med nami vsestransko razširi, da njega preostanek pomnoži vse dohodkov, da postanejo domovi lepši in tako pridobijo na vrednosti in da se ljudje tudi oblažijo.

Drugo delovanje

A tudi na drugih poljih je njegovo delovanje obsirno in velike važnosti; samo nekaj malega naj naštejemo.

V "Popotniku" je objavil premnogo člankov, ki med ^{katerih} imajo nekateri staho vrednost. Tu je poslal v svet tudi mnogo naravnih pravič in pripovedi.

Pomagal je sestavljati ljudskošolska "Berila", ki jih je izdal Peter Glončnik v letih 1878-1884.

Žapisal je mnogo narodnih pesmi, za "Stekeljce", Slov. narodne pesmi.

Šel je veliko število rastlinskih imen, da jih je poslal profesorju Fr. Erjavcu na zbirko "Za polno torbo".

Zbirko sadnih imen, narodnih met' ljudstvom, je izročil profesorju Steklju, ki je radi smrti ni mogel izdati z drugim gradivom, ležečim sedaj kot literarna zapuščina pri Slov. Matici.

Šel je veliko besed na "Pleteršnikov slovar".

Spisal je 4 kronike; ena izmed teh je išla kot pri-mer dobre kronike v "Popolniten" in ponatiskan.

Bil je pri deželni učiteljski konferenci šestkrat in je tam večkrat predaval.

Bil je pri deželni anketi na ureditel' učiteljskih plač pred dvajsetimi leti v Spodnje Štajersko.

O kakovosti Draprotnikovih spisov govori najbolj dejstvo, da so bili nekateri sprejeti v solske knjige, za katere je najboljše jedra dovolj dobro. V najnovejšem času na pr. je Štiasny pridružil sestavkom svojega "Berila" na ponavljalne šole tudi Draprotnikove spise o sadjarstvu.

Njegova odlikovanja in priznanja.

Draprotnik ni nikdar delal na svoj dobiček, na odlikovanja in priznanja. Poplačan je bil, če je videl v raznih panogah svojega dela napredek. Vendar naštejemo odlikovanja in priznanja, ki jih je bil deležen. Uredništvo lista "Obst- und Weinbau" v Klosterneuburgu ga je odlikovalo z bronasto in srebrno svetinjo. Na sadni razstavi v Mariboru l. 1884 je dobil srebrno svetinjo in 2 zlata, na Dunaju l. 1888 srebrno svetinjo in dva zlata, na Dunaju l. 1898 srebrno svetinjo, v Gradcu l. 1909 srebrno svetinjo in v Celju l. 1898 častno diploma, ker je druga odlikovanja odhlenil. Kmetijska družba štajerska pa ga je pri svojih glavnih

zborovanjih l. 1909, 1912, in 1919. izdelovala & bronasto
in dvema srebrnima svetinjema ter srebrni častnimi
diplomami. Poleg tega ima častno občanstvo v obči-
nah: Cinkar in Kumen na Pohorju, Mozirje-okolica,
Rečica (trg) in Hokejce ter 35 priznanih otlakov.
Pomjati sta se mu mesti vadniškega učitelja na
mariborskem učiteljski in okrajnega šolskega
nadzornika v Celju. Ki ju sprejel, ker bi se moral loči-
ti od dela, na katero je bil navajen & vsem srcem.

Sklep.

Skromna slika temeljito izobrazenega, navdušene-
ga in marljivega učitelja stoji pred nami. Delo pa,
ki ga je izvršil, mi je najprimernejši spomenik kdaj
in mi bo tako dolgo, dokler bo stalo met Sloven-
ci preljubo sadno Drevo! *)

*) Ta spis je spisal in objavil v Hodečarju Bratke sv. Mohorja na l. 1922
Fr. Klibernik, sedaj ravnatelj meščanske šole v Lestanju.

Sedemdesetletnica kasluškega vzgojitelja mladine.
Mozirski upokojeni nadučitelj Fr. Džaprotnik obhaja
dne 28. l. m. sedemdesetletnico svojega življenja. Vsi pravi in
pošteni rodoljubi mi prao iz vna čestitamo in želimo, da bi
se še mnogo let pri najboljšem zdravju veselil svojega ta-
ko blagonosnega življenja. Vsa čast temu neustodnemu
in prečastnemu pospešitelju splošne narodne blaginje! *)

*) Pisano vt dne 24. januarja 1919.

Mozirje. Kmetijska družba štajerska je pri letošnjem glav-
nem kborovanju, katero se je vršilo dne 20. in 21. marca
v Gradcu, kopet odlikovala tukajšnega upokojenega
nabavčitelja g. Fr. Praprotnika, kateri si je za povrh,
ga narodnega blagostanja pridobil prave neverjetnih
zaslug. Celo svoje življenje je posvetil duševni in
gmočni blaginji svojega ljudstva in je lahko
tudi ponosen na velike uspehe, katere je pri svoji
tako neumorni delavnosti dosegel. Da se je v na-
ši dolini tako veljavno sadjarstvo tako lepo
in močno razvilo in povzdignilo, to je edino le-
njegova zaslug. Na časa njegovega tukajšne-
ga službovanja se je odgojilo in zasadilo pre-
mного sadnega drevja, katero ni le prava
krasota tega kraja, temveč donasa tudi že na-
ravnost nepričakovane dohodke. On je tudi tukaj
vedel najkvalitetnejše sadne vrste, katere tako
dobro uspevajo, da je naša dolina radi svojega
izbornega sadja raslovela tudi že daleč po
svetu. Na vse to so tukajšni prebivalci temu
svojemu velikemu dobrotniku iz srca hva-
leniš in ga bodo ohranili za vse čase v traj-
nem spominu. *)

*) Štara od dne 2. aprila 1918.

Fr. Jereb okraj. kmet. ref. v Višnjegori je v „Nov. Narodu“
dne 21. aprila 1922 objavil članek „Naš kmet, učitelj in du-
hovščina“ v katerem se med drugim čita tudi to-le:

„Naši mlajši učiteljski generaciji naj bi bili na-
ši solniki starega kova: kirovnik Praprotnik,
ljudovernik in drugi, čiv vrgled, kako se dela
naj sol na kmeta. Nestor naših sadjarjev
Praprotnik v Mozirju je napravil več drevesnic, iz
katerih je drevesa delil med sol. mladino

Ti moč je se sedaj v svoji pozni starosti, na večeru svojega življenja, z veseljem in kadoščenjem okirajo najraj na dovršeno delo. Naše kmetško ljudstvo jih bo ohranilo v hvaležnem spominu, sami pa bodo imeli slavno kavest, da niso živeliastonj, njim je bilo življenje delaven dan."

0 Kaj posebnega se pa to leto ravno ni prigodilo. Splošne razmere se tudi niso prav nič zboljšale. Draginja vseh potrebščin je bila naravnost nernosna.

1 Selina je bila jako slaba. Urrok temu je bila ve, lika suša, katere je trpela 3 mesece. Vselet tega so silno trpeli vsi poljski pridelki. Po travnikih se je pa nakosilo le nekaj sena, olove pa čisto nič, vselet česar je bilo silno pomanjkanje krme.

Prav dobro pa je to leto obrodilo sadje. Šlo je v spomladavi dreve cvetelo, je bilo prav lepo in ugodno vreme in se je toraj tudi cvetje vsestori dobro oplovlilo. Suša pa sadju ni prevec škodovala, pač pa je kaj dobro nčinkovala na kakovost sadja. Knpčija se sadjem je bila toraj tudi jako živahna in so van na dan sli se sadjem obloženi vozovi na čelerniško postajo. Dasi cene sadju niso bile posebno visoke, tako so vendar ljudje pri veliki obilnosti sadja kaj lepe uneske rany prejeli. Knpoval je pa sadje trgovec R. Pever, kateri je potem isto posiljal v izhodne pokrajine naše države. Dobro se je pa to leto kopet pokazalo, kako velika je vrednost sadnega pridelka.

Prav mnogo so ljudje napravili tudi sadjerca, pa, ker je bil tudi vsestori prav dobrega okusa. Vino v državele pa se mi ravno veliko pridelalo in tudi isto mi bilo posebno dobrega okusa.

1 Mēca oktobra se je priredila sadna razstava v Celji, na kateri so razstavili svoje sadje F. Praprotnik, R. Pever in M. Hlinceberger. Vsi trije so se odlikovali s častno diplomom in z denarnim uneskorn.

1923.

Oblikovanje veleraslušnega sadjarja nabucitelja Fr. Praprotnika.

Častava na hotelu „Naxarje“ je narnanjala kraj, kjer se boče vsilavalepomembna prošlawa. Kbrala se je to, lika množina ljudi, da je bila dotična dvorana prenapolnjena. Na mizi je bilo razpoloženo krasno sadje & lepiimi okraški navt njo pa je vsela okusno okrasena podobna Nj. Vel. kralja Aleksandra. Trški inpan R. Šivec je presrečno vse navroče ter je dal besedo Praprotniku, ki je le & njemu dano verno govoril o gospodarskem in etičnem pomenu umnega sadjarstva. Sinjeni so vsi navroči poslušali tako navdušene besede svoblasega starčka. Vozja pol. ekspozitue dr. Janko Siška je pa po opisn tako velikih nastug, katere si je sè mnogoletno, neutrudno delavnostjo pridobil Praprotnik na prsa pripel klato svetinjo, s katero ga je oblikoval Nj. Vel. kralj Aleksander. Svetinja inva napis, „Ka Drazavljanske nastuge.“ Na to je prvi spregovoril Fr. Hlibernik, ravnatelj meščanske šole. Poslanji, ter je natančno opisal pota, po katerih je hodil Praprotnik kot učitelj in sadjar. Nagovarjal ga je velike hvaležnosti in kajsinih prebivalcev, kateri ga brdo vse čase v trajnem sponrinn ohranili. V imenu vseh navročih je izrekel tudi iskreno željo, da bi se sè mnogo let pri najboljšem počutku veselil svojega tako blagonosnega življenja. Čisti tal je slavljenec tudi domači inpanik Fr. Kroselj, ki, lec mn. starijeti sè mnogo pomlavi, da bi se tako sè dolgo, dolgo časa veselil krasno cvetozih sadnih dreves, katere ga očividno osvežujejo. Potem je povzel besedo M. Gorčar, tovarnar v Libiji, ter je v imenu vseh navročih povdarjal, kako jih to veseli, da se

je tako neumorno delavni pospešitelj splošne
 narodne blaginje s tem odlikovanjem dostojno
 počastil. Vidno ganjen se je Dobrahotnik vsem
 navzočim na to tako lepo prireditel presrečno
 zahvalil. Končno je tudi rupan R. Pivec česti-
 sal slavljenca ter je še posebno poudarjal, kako
 veseli so navzoči njegovi bivši učence in učenke,
 da namorejo svojemu tako zaslužnemu in blage-
 mu učitelju na njegova dela in priznanja
 čestitati. Solze v očeh so bile dokaz, da je rū-
 pan Pivec govoril v srca segajoče besede in je
 izrekel vsem navzočim prisrečno zahvalo, da
 so v tako obilnem številu prišli počastiti svoje-
 ga dragega učitelja in dobrotnika ter je porval
 navzoče, da proučitelju današnje slavnosti, ki
 je s tem odlikovanjem počastil prezaslužnega
 moža in tako tudi vse salžarje ter je tako
 pokazal, kako visoko ceni mnogo salžarstvo,
 M. Vel. kraljici Aleksandri rakličjo trikratni
 "Zlato" čenur se je vso rbrano občinstvo z nav-
 dušenjem odpravilo. S tem se je zaključila ta
 velepomembna prireditev, katero bodo vsi nav-
 zoči v dobrem spominu ohranili. *)**)

*) Ta spis je prijavila "Nova Doba" katere uredništvo v Celji, dne 2. februarja
 1923 št. 13 in pa "Domovina", katere uredništvo v Ljubljani, od
 dne 2. februarja št. 5. Uršila se je na slavnost dne 14. januarja 1923
 tudi "Salžar in Pihvar" je v št. 1-2 v dne 28. februarja ta spis
 objavil.

Dne 2. decembra je dobila inkajšna rnpnija 2 nova kruna.
 Splošni položaj pa se tudi to leto ni rboljšal Draginja vseh
 življenjskih potrebščin je bila jako velika.

Letina je bila srednja. Med ledom je enkrat močno
 pavalala toča, katere je mnogo škote naredilo Salžar
 sicer ni bilo dosti, vendar je imelo pa isto jako lepo ceno.

**) Nozinski prvaki in sedajni šol. vodja se v svoji nadzorni domišljavosti in osebni rarišti te tako
 lepe in redke shovesnosti niso udeležili ter so tako pokazali kako je njihovo mišljenje videnje

1924. Kraj posebnega se v tem letu ravno ni prigodilo. Tudi tako ribolovne razmere klasti tihaj v trgu se niso prav nič izboljšale. Ostudna ravist in pa medsebojna osebna mirnija igrata sedaj klasti tihaj v trgu jako veliko nlogo.

Dne 1.1. je preminul tihajski trgovec Fr. Križar. Ravi svoje prijarnosti je ušival tihaj splošno spostovanje.

Dne 7.3. se je preselil v večnost Fr. Harvel, bivši posestnik pri Brecljini. Pokojnik je bil več let načelnik kraj. sol. sveta ter je ves čas deloval v korist sole in v blagor sol mlavine.

Dne 13.2. je pogorela proti jidru novoridana (Holobarjeva) hiša v trgu števil: 37

Dne 11. maja pa se je tihaj na prijarnem gričnem ^{shod} pri Breclj sačjarški shod, kateri se je izborno ^{na griču} dobro obnesel. Udeležba je bila tako velika, ka. ^{pri Breclj} korna se pač ni pričakovala. Vse so pač jasno pričali, da se prebivalci v tihajski dolini na prospek in povzdigo tako varnega sačjarstva zelo zanimajo. Vse navzoče je presrečno povzročil trgovec R. Pevec ter je dal besedo nadzorniku Fr. Praprotniku, kateri je jako obširno govoril o etičnem in gospodarskem pomenu umnega sačjarstva. Drugi govorniki so isto tako povzročali veliki pomen sačjarstva na tihajsko dolino, v kateri zemlja in obneme sačju tako izborno ngaja, da tihaj izvrstno uspevajo najboljše sačme vrste. Vsi navzoči so govornike z največjo pozornostjo poslušali. Brez dvoma bove tudi sa shod prav dobro uplival na tihajšne prebivalce ter bove v njih vzbudil tem večje zanimanje in veselje do tako varnega sačjarstva.

Bivši inkajšni učitelj Fr. Kribernik je v listu
"Vrtinar in Sadjar" ster. 7. št. dne 1. julija 1923 objavil
članek o razvoju inkajšnega sadjarstva, v katerem
piše dobesedno:

" Najplodnejše delovanje na sadjarskem polju pa
" je razvijal in si vsled tega pridobil največje
" zaslugе Fr. Praprotnik. Stideset let star je
" prišel v Mozirje kot nadučitelj - bil je to leta
" 1889 - in je šel takoj na delo. Najprej l. 1893 -
" je napravil jako obsežno drevesnico na njivi,
" katero je o ta namen nporabljal že Skoflek.
" Ko je kupil posestvo (Bežekovo) na Brezju l. 1896
" je nasadil tudi na njem veliko drevesnico, kateri
" je po dveh letih pridružil še eno. Po 15 letih
" njegovega bivanja v Mozirju je kupil krajni
" sol. svet zemljišče na solsko drevesnico (sol. vrt).
" Razprostira se na levem bregu Mozirnice tik
" vzhodnega roba ekrajne ceste. Odtot in tudi
" iz prejšnjih drevesnic so dobivali solski otroci
" leto za letom po več dreves brezplačno, da
" so jih potem vsak na svojem domu posadili.
" Najmanj 4000 dreves je razdaljal Fr. Praprotnik
" samo iz sol. vrta. Ovdaja drevesa se je vsila vedno
" na slovesen način, ki je nekakajnim njegovim
" učencem, pa tudi onim, ki so prisostvovali, slo-
" vesnosti, v živem spominu. Ta sol. drevesnica
" Praprotniku se ni razstovala. Tik nje je že l.
" 1906 uredil na svoji zemlji novo drevesnico. In
" zdaj, ko je 75 letnik, polaga temelj kopet novi dre-
" vesnici na Sirkovem vrtu. Skoraj moramo pri-
" trditi listnin, ki pravijo, da ni kopa, ako ne sadi
" ni kopet sadi. Toliko v Praprotniku kot drevesni-
" čarju. Moč pa je šel še dalje. Njegovo delo so mnogi
" mi sadovnjaki v trškem okrožju, sadjarski tečaji,
" šoli ter sadne razstave, katere je večkrat priredil
" v sol. postopju. Tudi na riborne sadne vrste, katere

so sedaj tujkaj zelo razširjene, se moramo njemu
zahvaliti.

Tukaj pa vso to njegovo delovanje iz želje, da
se sadje ki je zdaj nivo in daja dobro pi-
jaco, razširi, da isto pomnoži vire dohodkov, da
postanejo domovi lepši in pridobijo na vrednosti,
in da se ljudje tudi bolj oblažijo na duhu in
telesu. Visok cilj, ki je pa dosežen, kar nam
pričuje mozirsko sadjarstvo, katero je prvo
na Slovenski zemlji.

V prospek in povzbigu sadjarstva so delovali
tudi Fr. Cesar, ~~Aljoš~~ Goricač in R. Tavec. Zadnji
je posebno vplival na tujkajnem sadju v
vzhodne pokrajine.

Sadjarstvo pri Sr. Martinu ob Paki
je priredilo mesca oktobra sadno razstavo, na
kateri so bile najlepše in najfinije sadne
v izborni lepi obliki razstavljene. Očitno
so poslali svoje sadje na razstavo trgovec
R. Tavec, nabavitelj Fr. Praprotnik in posestnik
Martin Hicelberger. Vsi trije so se odlikovali
s častno diplomom in z meskom v denarjih.
Gotovo bo tudi ta razstava jako dobro vplivala
na prebivalce tujkajnega okraja, kateri se bodo
mnega sadjarstva s tem večjo omenjo poprijeli.

V časopisu "Jutro" od dne 10. 10. l. 1924 števil. 239.
je bilo o tej razstavi objavljeno obsirno poroči-
lo, v katerem se sledeče posebni poudarja:

"Največ nastanov na sadjerejo pa imajo naši naj-
" starejši učitelji-sadjarji med katerimi ravno
" maha odlično mesto Fr. Praprotnik, sedaj pet-
" masedemdesetletnik in pa šestdesetletnik M.
" Levstik. Praprotnik je med prvimi slov. sadjar-
" ji, saj deluje na tem polju že do 50 let. Prvi
" je začel gojenje kaktusnega sadja najprej v Selni-
" ci, Sembohu, posebno pri Dev. Mariji v prsičavi,

pozem je vagojil po celi gornji in spodnji Savinjski dolini najzlatnejše vrste, ki so se videli na rečiški razstavi. Vse to je delo njegovih, nesebičnih in marljivih rok. Traprotnik ima krog svojega mirnega in ličnega doma v Morini, ju lep sadni vrst, ki šteje med svoje gojence, skoraj trideset raznih vrst najplemenitejših jabolk. Imel je sam 12 brevesnic, v katerih je vagojil okrog 60.000 breves. Priemnoga častna odlikovanja Vičijo našega se dosega čilega sarjarskega nestorja Traprotnika in je nje, govo delo ocenil sam kralj Aleksander z zlato, srebrno.

Letina je bila srednje dobra. Ker je bilo leto zelo deževno se je pridelalo rlasti mnogo krmne sena in otave. Kmetna polja so se obnesla srednje dobro. Klasti pa je bila to leto izborna dobra sadna letina. Ker je sadno dreve v spomladu odvečelo pri jako lepem vremenu, so bila ista se sadjem tako obložena, da so se karštila. Sadni pridelek je bil toraj nepričakovano lep in bogat. Trgovina se sadjem je bila toraj tudi jako važna in dan na dan se šli se sadjem maložem vorovi na kletniško postaji Rečica. Ker se je sadje naložilo v kletniške voze, ki so isto odpeljali v izhodne pokrajine. Zmaje so tudi kaj lepe kuste sadje prejeli. Tudi dobrega sadjereč se je prao mnogo napravilo. To leto se je toraj prao očitno pokazalo, da je sadni pridelek na naših kmetijah največje, ga pomena.

To leto je politična ekspozitivna tntakaj prenehala nradovati in se je mesto nje v Gornjem gradu ustanovilo okraj glavarstvo - srez - Kateremu predseduje okraj glavar Fr. Podsek.

Imel je v Sehnici 1, v Ljubljani 1, pri Sv. Mariji v pušicah 4, v Moravi 1, v Merinju pa 6 brevesnic.

1925. Kaj posebnega se v tem letu ni prigodilo. Splošne tako žalostne razmere se tudi niso še prav nič izboljšale. Draginja je bila tudi v tem letu ja, ko velika, kar se toliko bolj občuti, ker je pamanjkanje denarjev vedno večje, čemur je urok ta, ker cene raznim poljskim pridelkom, klasti živini in lesu jako padajo.

Dne 26.1. je preminul inkajšni posestnik in sodar Ivan Klemenuk. Pokojnik je užival radi tako blagega srca splošno spoštovanje. Več let je bil tudi ni kraj sol. sveta in je bil soli vse, skoraj jako naklonjen.

Dne 28.5. se je pa preselil v večnost Janek Orel, posestnik v Kikovu. Pokojnik je bil uroren gos., podar in blag prijatelj svojim sosedom. Nekaj let je bil tudi načelnik kraj sol. sveta in je jako uspešno deloval v blagor in korist mladine, ki je soto obiskovala. Ko se je tako posrebnia in občekoristna solska kuhinja^{ustanovila}, je bil on med prvimi, ki so isto vsestransko podpirali z raznimi domačimi pridelki. Na njegovo posredovanje so pa tudi drugi ljudje prav mnogo v ta namen darovali.

Oba pokojnika sta bila velika prijatelja solske mladine in bodi soraj obetvema blagin trajen spomin.

Letina je bila le bolj srednja. Leto je bilo namreč silno deževno, kar je neugodno uplivalo tudi na razne poljske pridelke. Klasti je so leto jako slabo obrodivo sadno drevje, čemur je bil glavni urok, ker je v spomlad, ko so drevesa cvetela, ves čas deževalo in je tako cvetje, kakor pravijo ljudje, je potonilo.

Slavje gasilnega društva v Mokirju

V nedeljo dne 23. avgusta je obhajalo naše
• prostovoljno gasilno društvo pomembno slo-
vesnost. 9. sreski poglavar dr. Vovšek iz Gornji-
ga grada je odlikoval 12 članov tega društva
s srebrnimi kolajnami za njihovo 25letno
vesto delovanje v društvu. Mnogi izmed oti-
kovancev pa služijo že po več, nego 25 let.
Obenem so slovesnostjo, ki se je vsila na le-
po okraseni odru sredi trga, je obhajalo
društvo 100letnico vseh brigad. Ti dve bir-
galni je nabavil bivši trški magistrat l. 1825.
Oba sta še danes popolnoma porabni. Po ofi-
cijalnem delu se slavnosti se je razvila prav-
živahna zabava na vrtu hotela Goltnik. Po-
setila so nas v lepem številu bližnja sosedna
društva. Posebno pohvalno moramo omeniti dr.
tanjčane, ki so bili zelo častno zastopani.
Njihov izborni moški zbor je vrgnil s soji-
mi lepimi popevkami pomen dneva. Slav-
nostni prostor so prav okusno okrasila bele-
ta iz trga in okolice. Vsa prireditev je prav
dobro in lepo uspela.

Primicija. Dne 12. julija je tukaj primiciral Janek
Orel, sin Janca Orel, posestnika v Kikovcu.

Vodovnik - Siegenfeld

Glúčajno sem prišel l. 1895 v naravno šolo v prelepem Noziju. V skromni a kaj lično urejeni šolski knjižnici sem razgledal debel zvezek. Vzel sem ga v roke radoveden kaj li je v njem. V naslovnem listu sem čital v kamenopisu: Pesmi Karola Siegenfelda. Tega imena doslej si nisem slisal. Bilo mi je povsem neznano. Z velikim zanimanjem odprl in prelistaval celi zvezek.

A kdo je bil ta pesnik? Zvedel sem da je bil Slovenec, rodom Vodovnik, otrok prepro, stih slovenskih starišev. Bil je navdušen sin zelenih gora, ki obdajajo kakor kraljevski venec ralo savinjsko dolino.

Takoj drugi dan sem se napotil s prijarnim nadučiteljem Fr. Draprotnikom tja gori v planino proti Smihelu, kjer je Vodovniku sekla ribelka. Njegovo domovino sem hotel videti.

Od Smihela na zahodno stran se razprosti, ra po strmih, a karadi krasnega razgleda slovečih hribih raztrošena okolica sv. Radegunde. Tukaj v borni hišici šte 38 je bil Vodovnik rojen dne 12. 4. 1824. Se isti dan ga je v Smihelu na ime Florijan, krstil belovolski kurpijski upravitelj Ignacij Hudovernik. Kmalu po bečkovem rojstvu je oče prodal svoje posestvo pri sv. Radeguni, ker je kupil malo kočico tik Libije kamor se je s svojo družino preselil. Pri "Hebru" se je imenoval novi dom. Imetja ni bilo. Oče je bil kolar, s svojim obrtom s trudom svojih rok je preživel mnogobrojno družino. A klata radovoljnost, ki tudi

uboštvu preminja v neprecenljivo bogastvo,
vladala je v pošteni hrščanski hiši
Vodovnikovi.

Tu so cvetela Florijanu vesela leta sladke
mladosti. Kako lepa so bila karjogana,
ljive pesmi s katerimi je pozneje pro-
slavljal svojo mladost, dom in gore.

Ker je deček kazal irredno nadarjenost,
priskrbel mu je oče primeren pouk, po-
siljal ga je v Mozirje v šolo. Skoro 20 let
daleč je moral bržnogi Florijan vsak
dan od desetega do štirinajstega leta
hiteti v šolo v Mozirje. A muka njegova
ni bila zaman. Bil je ljubljeneц vrlega
učitelja Sanjšica in zgovornega kaplana
Jurja Regula.

Mozirске šole ni mogel naš učenec
nikdar pozabiti. Ko je bil že v visoki
službi, spominjal se je iste večkrat z
največjim spoštovanjem in oboroško
ljubljeno. Njej na čast je napisal tudi
pesmico, s katero se pač v oči vemo,
vini nobena ^{šola} ne more ponasati. On
sam je priznaval, da se vse, kar je v
svojem življenju dosegel, opira na pouk
v Mozirski šoli. Tam je bil izvor njegove
sreče in slave.

Po dovršeni ljudski šoli so ga dali do
bretniki l. 1838 v Celje v gimnazijo. Uspe-
hi so bili jednaki, bil je vedno vrgleden
učenec. V počitnicah je bival večinoma
v domačih gorah, kjer je s polnim sreem
užival krasoto svoje domovine. V sisten-
casu se je seznanil z župnikom na
Rečici, Jožefom Lipolt, ki Vodovnika je
bil novi znanec in radodarni dobrotnik,
velevarnega pomena. Lipolt je bil namreč

navarjen narodni pevec in pesnik po
ljuben, slavno znan daleč okrog. V šo-
lah in cerkvah, pri žalostnih in veselih
dogodkih so se pele njegove pesmi.
Njegovo omirje je bilo vedno polno, nena-
vadna gostoljubnost je vedno kraljevala
v prijetnem hišnem krogu. Posebno v počit-
nicah ni bilo dneva brez veselih gostov.
Dijaki so bili Lipoldu najljubši, v njih
je budil navdušenje za urvisene vzore.
Tudi Vodovnik je bil med njimi. V njem
je Lipold prvi zasledil pesniško žilo,
on je v njem vnel ogenj prave poezije. V
Lipoldom je navarjeni dijak složil in pre-
peval prve pesmi.

Po dovršeni gimnaziji je šel Vodovnik v
Gradec, kjer se je posvetil modroslovju.
Želel je postati gimnazijski profesor. Za
ta poklic se je pripravljal z vso vnemo in
je karj zelo izobrazil svoje duševne moči.
Toda ni ga dosegel, borja previdnost ga
je privela nenadoma na nova pota. Ko je
bil drugoletnik v modroslovju, izbruhnila
je prekucija l. 1848.

Vodovnika se je študilo rogoviljenje upor-
nikov. Bil je vrl državljani, zvest podanik
svojega cesarja. Ravi lega se je odločil z me-
čem v roki boriti se za avstrijsko državo,
za obstoj habsburške vlade. Postal je vojak.
Drugi dijaki so pristopili k upornikom,
a on je vstopil v avstrijsko vojno.

A s težko vestjo je vstopil v novi stan.
Mati mu je namreč vedno branila, naj
ne bo vojak. Vse drugo, le vojak nikari
ne. "mi je večkrat dejala, ko je bil še v Celju
dijak. A sedaj je prostovoljno oblekel cesar-
sko suknjo, iz lastnega nagiba si je opasal meč.

Kaj poreče mati? Da je ne bi žalil ni ji nič povedal o svojem namenu. Ka mater je poslej tako rekoč umrl. Devel let ni dal glasu o sebi. Mati je že menila, da je umrl, kakor stotero drugih vojakov. Molila je zanj, a sorodniki so ga že porabili.

Med tem pa je zbiral Vodovnik vence ju naštra in poguma kot hraber vojščak. O najnižje stopinje, kjer je začel poveljeval se je vedno više. L. 1854 je postal častnik v 31. pehotnem polku. Sedaj pa ni mogel več molčati, ropet se je oglasil materi, katero je vedno ljubil. Srce mu je hrepenelo, domov ropet v naročje svoje matere! O veliki noči l. 1857 je prisel po tako dolgem prestanku ropet v domovino. Obiskal je Horvje, kjer pa mladega častnika nihče ni poznal. Potem je šel v planine, kjer je razpuščena bivala mila mati osivela udova, polna karavi boli, kih irgut. Kako je bilo svidenje, to je Vodovnik mojstersko popisal v prekrasni pesmi "Svidenje", ki je med vsemi njegovimi pesmimi najbolj nežna najlepša. Kot častnik je Vodovnik služboval začel koma v Zagrebu, kjer se je v prijateljskih krogih temeljito poučil o odnosajih brat, shega naroda.

L. 1859. je bil poklican v vojsko na Saško, kjer se je tako odlikoval, da je postal že med vojsko nadporočnik in kmalu pozneje stolnik. Vrnivši se v domovino je bival več let v Gracu, kjer se je oženil z Julijo pl. Lankhart. Karavi bolehnosti je stopil l. 1871 v pokoj, toda ko se mu je zdravje obnovilo, sprejel je službo vojaškega

oskrbnika v polku tirolskih lovcev v Ino-
mostu. Leta 1883 se je vrnil kmet - in slednjič
v domovino. V Gradcu je nevarno rbolel.
Dne 21. 2. l. 1884 je rvan v bojšo voljo in
pobožen, kakor je vedno bil v življenju,
katsnil svoje oči k večnemu počitku.
Na pokopališču Sv. Petra v Gradcu počirajo
njegovi kmetijski ostanki.

Vodovnik je bil jako navdaren pesnik.
Ko bi si bil irvolil drug poklic, dosegel
bi bil brezdvomno veliko pesniško slavo.
Pesnikoval je že v dijaških letih v Celju
in pozneje v Gradcu kot modroslovec po,
sebnio marljivo.

Svojih pesmij ni objavljial. Pesništvo mu je
bilo le tajna kadeva. Niti v najozjih kro-
gih njegovih znancev ga niso poznali, ker
se je vedno skrival za imenom, katero si
je pridjal že kot modroslovec: "Karl Sie-
genfeldt". Pozneje mu državna namestnija
v Gradcu celo uradno pripoznala to ime
z odlokom dne 21. 10. l. 1879.

Se le v zadnjih letih svojega življenja je
irval trinajst pesmij v kamnopolisu in jih
je razdelil med najboljše svoje prijatelje.

Nekaj irvodov je poslal tudi v Morirje, ka-
terega nikoli ni mogel porabiti. Ko sem
jark v časniku objavil one pesmi, opozoril
me je stolnik Beckh-Wilmmannstetter, ki je
bil mnogo let njegov posebni prijatelj, da
imajo v Gradcu še več Vodnikovih pesmij.
In res posrečilo se mi je nekatere dobiti.

Pesnikov svak, general Angelo Bozzi, dobil
je nekaj dni preč smrtjo Vodnikovovo o njegova
več pol in raven se celo knjigo, lepo verano,
lastnoročno pisano, v kateri je 125 pesmij.

*Vlistu, "Südtirolische Post" 14. 8. 1895 so le pesmice objavljene.

Ja nje sem jih 25 posnel; druge so zaseb,
nega knačaja, radi tega da javnost ne,
pripravne. Največ Vodnikovih pesniških
in prozaičnih spisov pa je imela baronica
Marenki v Mariboru, katere mož je bil
pri polku tovariš Vodovnikov. A žal; ona
je po smrti svojega moža sezgala vse
listine, ki so bile v kakršni koli dotiki
z njim. Šeč njimi je bilo, kakor mi je
sama razpravljala, tudi mnogo Vodnikovih
del, celo dve gledališki igri. Kdo ve, koliko
lepih umotvorov je bilo takrat pokončanik.
Vsej pesnikovi zapuščini sem vestno in
z največjo skrbjo iskal slovenskih spo,
merikov. Dolgo je bil zaman ves moj trud.
Vendar slednjič sem našel nekakšno trohico
v prav preprosti obliki. Nekaj prijatelj si je
postavil novo hišo, ko so jo blagoslovili;
mu je Vodovnik posvetil te-le kitice:

O blagor mu, ki v hiši svoji
V radosti vživa srečne dni,
In kraven še otrok in žena,
Se družbe ljube veseli.

Daj mili Bog, da Troja hiša
Bo hiša takih srečnih dni,
Da radost, ki jo zdaj preleva,
Nikoli nje ne zapusti.

Naj vlada mir in milost božja
Kot zvesti gost po streho to,
Da hiša Troja vzgled presvitli
Sosednim drugim hisam bo!

Jednako preprosta je druga posvečena vojashi,
tovarišu Jakobu Dorniku. Vodovnik jo je
zapisal v album svojemu prijatelju, ko se

je vrnil iz laške vojske. Glasi se:
He mnogo, mnogo let je preč,
Da tebe nisem videl več
Kako mi zdaj srce kipi,
Ko gledam v tvoje svetle oči.

Pac dober nama bil je Bog,
Ker rešil naj je vseh našlog,
Saj zdav si Ti in zdav sem jaz,
Čveloč se nama je obrak.

Kedaj mi boš razložil Ti,
Kar v času tem doživel si,
Kako ljubezen je na dom
Te gnala v vojske bojni grom!

A jaz cesarju srčno vdan
Na južno poloval sem stran,
V vojaških rokah ostri meč,
In v žilah hrabro kni noseč.

Veliko videl sem dežel,
Bil tužen sem in bil vesel,
Sem vojske gledal, strah gorje,
In v kmagi sem pojil srce.

Povsot je dobro in lepo,
Najboljše biti pa s Tebo
Ljubezen bratovska slavi
Nam srečne in nesrečne dni

Da je Vodovnik kložil se več drugih sloven,
skih pesnij, ne dvornim. Morebiti so že uni,
čene, ker je njegova kapuščina prišla v
roke tujim ljudem, ki jih niso umeli mo,
gocē je pa tudi, da jih srečna ^{roka} se kedaj najde.

Nemške pesni sem zbral in sem jih v posebni knjižici izdal, okraseni s pesni, kovo podobo.

Iz njih naj svet spozna, da je Slovenec s svojimi duševnimi močmi sposoben in zmožen, pesnikovati celo v tujem jeziku. Vodovnikove pesni so toli dovršene, neke, tere klasično-lepe, da jih Slovenci s ponosom smemo podati sosednjemu narodu.

Vodovnika je tudi cesar vtlikoval z visokim redom.

Savinjski dolini pa naj bo njegove pesmi v častno raven, da je in njo prošel vil, dragi domovini, sveti veri in narodu s celim srcem iskreno udani sin, ki jo v navdušenih pesmih proslavljal njeno lepoto in krasoto.*)

*) Ta spis je objavil dr. Anton Medved v listu „Dom in Svet“ l. 1897. Zbirko nemških pesmic je pa tudi v istem letu izdal dr. Medved pod naslovom: „Vodovnik-Siegenfeld's Gedichte“

Anton Askerč.

KULTURNA SKUPNOST
MOZIRJE
ARHIVSKA ZBIRKA

Moja muka ni mehkužna blepljiva
gospodična. Onogorka je, Spartanka
bela korača, ognjevita.

Leba 1912 mesca junija je v bolnici v Ljubljani preminil pesnik A. Askerč.

Umrli je načaj. Viharji življenja so besneli okrog njega, a ga niso mogli ukloniti. Kakor jeklo kleni ime Askerč in jeklen je bil načaj njegovega nositelja.

Umrli je pesnik. Muka njegova ni bila mehkužna, bila je res spartanska. Kakor glas rvonov so donele njegove pesmi, oznanjujoč večne ideale slovanstva, svobode in bratstva. Umrli je človek, ki je nosil preblago, za vse dobro vneto, po splošni sučci človeštva koprnceče srce.

Askerč se je rodil pri Sv. Mariji pri Rimskih toplicah. 9. 2. 1856. Bil je sin priprostim kmečkim staršev. Obiskoval in dovršil je gimnazijo v Celju. V tisti dobi je vladalo med Slovenci popolno edinstvo v mišljenju in nakiranjju. Hbrani so bili vsi v enem laboru po narodno rastavo.

Helja delovati za časnimi in večnimi blagor svojega naroda, peljala ga je po dovršenih gimnazijskih študijah v semeniščni hribu.

Takrat je bil na čelu spodnještarske vladihovine škof Stepišnik, mož nemškega mišljenja, a razumen in toleranten, ki ni nobenemu slovenskemu duhovniku delal ovir pri političnem in kulturnem delu. Semeniščnika Askerca je imel škof jako rad in tako je Askerč z najslajšim upanjem

na svoje življenje zapustil semenišče kot duhovnik.

Služboval je kot kaplan na različnih kurijah. Leta 1893 in 1894 je bil tukaj v Kozirju ter je užival tukaj tudi splošno spoštovanja. Tudi solska mladina ga je čer vse ljubila in spoštovala. Klasi sta bila ves čas prav iskrena prijatelja nadučitelj Drapovich in kaplan Asherc. Sploh pa je bil Asherc tukaj jako rado voljen in srečen, kakor to tudi sam priznava v enem svojih pisem, v katerem piše: Radosno se vedno spominjam tistih veselih dni ki sem doživel ob bisi Savinji. Se žal, da so ti dnevi, katerih pač nikdar pora bil ne bodem tako hitro minuli. Gozdo pa uspešnem pri prvi priliki. Vasi kelji ter običnem klatu Kozirje. To pač priča, da mi je ostalo Kozirje in tukajšno prebivalstvo v prav prijetnem spominu, sicer bi pač ne bil pisal toliko in tako presrečno laskavih pisem, kakor je to resnično storil. Ker pa njegove pesmi sostanovnikom niso posebno ugajale in so ga nekateri celo hujo preganjali, zato je opustil svoje duhovniško službovanje ter se je preselil v Ljubljano, kjer je dobil službo mestnega arhivarja, katero je vesno in natančno do konca svojih dni opravljal. Asherc je najznamenitejši meš slovenski episkimi pesniki. On je bil eden največjih umov, eden največjih naših pesnikov, ki je pobaril svoje mu narodu bisere večne vrednosti. V govorini slov slovstva mu vstane toraj večni spomin.

Priložena slika nam kaže Askerca,
kakoršen je bil ravnja leta svojega
življenja.

h Navojvoda Ivan.

Navojvoda Ivan je bil velik pospešitelj
narodnega gospodarstva. On je tudi tisti,
novil kmetijsko družbo štajersko l. 1819.
Da bi se pa med ljudstvom sembol vzbudi-
lo zanimanje za gospodarski napre-
dek, je po vsej deželi ustanavljal podruž-
nice te družbe. Tudi tukaj je ustanovil
tako podružnico l. 1837. Ta podružnica
je imela tudi svoj vrt ob cesti, kateri
se še danes imenuje podružnični
vrt. Sedaj so v tem vrtu rasajena sadna
drevesa in je isti lastnina občine Mo-
kirje.

Navojvoda pa si je s svojimi občeko-
ristnimi delovanjem pridobil velike rač-
sluge za povzigo vsestranskega gospo-
darstva in tako tudi za povzigo oploš-
nega narodnega blagostanja.

Priložena je slika ustanovitelja kme-
tijske družbe štajerske in velikega na-
rodnega dobrotnika.

4 Sadjarstvo in nja pospešitelji.

Glej stvarnica vse ti ponudi,
Se jemal o' nje ne zamudi!

Val. Vodnik

Sadjarstvo je velevažna kmetijska stroka, katera donasa, ako je dovolj razvita, ljudem čisto nepričakovane dohodke. Izbrano in lepo vzgojeno sadje se lahko po jako ugodni ceni proda. Pa tudi se da sadje mnogovrstno porabiti. Sadje se uživa sveže in je velika sreča na vsako hišo, pri kateri je dovolj tega tako okusnega živeča. Sadje se pa lahko tudi posuši in nam da isto kaj dobro in okusno hrano. Iz sadja se napravlja pa tudi kaj dobra in okusna pijača – sadjevec, kateri dobiva vedno večjo veljavo.

Sadno dreve pa tudi opleša zemljo in povisča njeno vrednost. Kako lepi in veličastni so kraji, ki so polni sadnega drevja, to so pravi zemeljski raji. Pod sadnim drevjem pa tudi trava mnogo lepše raste, ko pa drevo o' starosti in obilne rodovitnosti obnemore, nam da se drva na kurjavo.

Kakor sploh povsod tako je bilo tudi tukaj v Savinjski dolini sadjarstvo silno ranemarjeno. Ob času nadvojvode Ivana, blagega spomina, se je v Mozirju ustanovila v podružnica kmetijske družbe štajerske in se je ustanočil podružnični vrst, v katerem se je nekaj dreves odgojilo, katera so se po zemljiščih v bližini trga posadila. Potem pa se več desetletij ni nihče brigal za umno sadjarstvo. Razen pokojnega Jožefa Lipolc, kateri je na svojem posestvu posadil prav mnogo sadnih dreves. Jako marljiv pospešitelj umnega sadjarstva pa je bil tukajšnji

naducitelj Jakob Skoflek. On je ustanovil
tudi sadjarsko društvo, katero je imelo
svoj vrst, v kojem se je mnogo sadnih dreves
odgojilo.

K največjo verno in ljubljeno do ljudstva
pa deluje sedaj na polju umnega sadjarstva
naducitelj Fr. Praprotnik, ki je pred 20. leti
semkaj prišel. Ne takrat je več sto dreves
seboj pripeljal, katera so tukajšni gospo-
darji po njegovem navodilu na svojih
posestvih posadili. Na solski njivi pa je
na svoje troške napravil in urevil jako
obsežno drevnico. Skimalo na to pa je tudi
sam kupil zemljišče na katerem se do
današnega dne največjo marljivostjo goji
sadno drevo. Vsak prostor je posadil naj-
bolj klahnimi drevesi. Njegova velika
zasluga je tudi ta, da je v tukajšne kraje
uvpel najboljše sadne vrste, katere imajo
klasti v sadni kupčiji veliko veljavo.
Iz svojih drevnic pa vsako leto svojim
mencom daruje mnogo dreves, katera
potem isti na svojih domovih posadijo.
Na ta način se je v tukajšni okolici ne-
kaj lepo število dreves posadilo. Učence
pa z največjo marljivostjo pobučuje v
solu in irven sole v umnem sadjarstvu.
Da bi se pa med ljudstvom razbujilo tem
večje zanimanje za tako važno kmetijsko
stroko, prireja na mnogih krajih preda-
vanja o sadjarstvu. Da bi pa ljudje sadne
vrste tembolj spoznali po imenu in bistvu
in da bi tem večje veselje do sadjarstva dobi-
li, priredil je tukaj tudi večkrat sadne raz-
stave, katere so obiskali tudi sadni trgovci.
Preteklo leto so poslali 4 posestniki svoje sadje
na Dunaj v razstavo ter so bili vsi odlikovani

kar pač jasno priča, kako zlahko sadje
sedaj tukaj dozoreva. Fr. Praprotnik se torej
po vsej pravici prišteva k najmarljivejšim
in najboljšim strokovnjakom umnega
sadjarstva. Brezmejno hvaležnost čuti v
globočini svojih src do njega mozirsko
in sploh savinjsko puelivalstvo in ga
tudi po pravici imenuje očeta umnega
sadjarstva. Veličasten in nerazrušljiv spo-
menik si je postavil pri nas tukaj v
Sav. dolini. Kdorkoli gleda in opazuje
sedaj tukajšne tako obilne in obsežne
sajornike, se spominja preobilnih in
nevenljivih raslug tako marjivega in
za splošno naravno blaginjo tako ne-
umorno delavnega nabavitelja Prapro-
tnika.

Trguje pa tukaj sadje trgovec R. Pever.
On je kupoval sadje od oktobra do februarja
in je odpeljal okoli 30 vagonov, tako je on
vse spravil v denar. Trsostniki sadja torej
izrekamo svojo največjo zahvalo Fr. Pra-
protniku in R. Pever. Da se bo v naši tako
lepi dolini sadjarstvo tembolj razvilo in
tako tudi splošno blagostanje jako pov-
zdignilo, ravnajmo se po Vodnikovem iz-
reku in izpolnjujmo Slomškove besede:
"Kdor sadno dreve sadi, na svojo hišo ve,"
"narje na obresti polaga" To cenjenim čita-
teljem v izvršitev priporoča prijatelj Dobrolyub.*)

*) Ta članek je objavil list: Gospodarske Novice "L. 1910

Ta list je bil takrat priloga "Slovenskega Gospodarja", ki izhaja v Mariboru

h
Mozirje. Čast, komur čast, in hvala, komur
hvala! Kakor že več let popreč je g. Franc
Praprotnik, nadučitelj v Mozirju, tudi v letošnji
spomlad vse svoje učence kaj lepo obdaro-
val, kajli je mednje razdelil kar 300 sadnih
dreves. Tako je po našej knjižnici leto za letom
po več sto sadnih dreves posadil, katera bodo
enkrat obilno rodila, pa tudi učence spomin-
jala na svojega blagega in prezaslužnega
učitelja. Mi stariši pa izpolnujemo le svojo
sveto dolžnost, ako se na tem mestu velikemu
svojemu dobrotniku za to tako in dragoceno
pisanko, katero so naši otroci prejeli, prav iz
srca zahvalimo. Kakor je splošno znano,
dela naš nadučitelj neumorno za povzdigo
splošnega blagostanja v celem našem okraju
ter si je s tem svojim neumornim delovanjem
pridobil neverjetnih zaslug. Da bi ljudstvo za
prekoristno sadjerejo, katera tukajšnjim prebi-
valcem največje dohodke obeta, še bolj navdušil,
prireja v rimskem času na raznih krajih
poučne govore. Ti njegovi govori so polni naj-
večjega navdušenja za umno sadjerejo, ter so tako
živ, praktični in poučni, da segajo ljudem
prav v srce in se je tudi že marsikateri po njego-
vih tako lepih in prepričevalnih besedah nudi-
nil in navdušil za umno sadjarstvo. Ravno
g. nadučitelj so mora naš oteraj zahvaliti, da se
je zanimanje za sadjarstvo med ljudstvom
tako močno vzbudilo in da tukaj sedaj ta tako
lepa stroka kmetijstva tako vsestransko napre-
duje. Prebivalci mu bodo za to tudi iz srca hva-
lekni ostali in ga vedno kot probuditelja um-
nega sadjarstva in neumornega pospešitelja obče-
ga blagostanja častili in visoko spoštovali. Mož
pa, kateri toliko let in toliko marljivostjo in s
takimi velikimi uspehi deluje v povzdigo letnega

in duševnega blagostanja ljudstva, raslini
gošovo največjo kahvalo in vsestranskopi,
znanje vseh poštenih in na splošni blagor
vnetih ljudi, ne pa, kakor to želé nekateri –
še n Kore. „Blazeni, kdor misli in dela pošte-
no, Boga in narod svoj ljubi iskreno.“
Hvaležni starši.

Ta dopis je objavil „Narodni list“, ki je izhajal v Celju
vne' 21. aprila 1910 šte 16.

1926. Kaj posebnega se to leto ni prigodilo. Tudi sedajne tako kalostne razmere se niso prav nič xboljšale. Splošna draginja je bila tudi jako velika. Pri teh tako skrajno neugodnih razmerah ljudje jako težko izhajajo in je to, rajši tudi med njimi nastalo veliko pomanjkanje denarjev. In dohodki, katere vendarle nemlja, se jako visoki davki in razna druga plačila nikakor pokriti ne dajo.

Lelina je bila le srednja. Vслед neprestane ga deževja so bili poljski pridelki le bolj slabi. Sadna drevesa so sicer v spomladu prav lepo cvetela, pa vслед neprestanega deževja so ista le bolj slabo obročila. Najbolje se je pa to leto obnesel hmelj, kateri je dobro obrodil in je imel tudi kaj lepo ceno. Za 1 kg. se je dobilo po 100-150 Din. Vслед tega se tudi sedaj hmelj povsot jako marljivo xasaja.

Sadjarstvo.

Kako se je tukaj razvilo in povzdignilo sadjarstvo, to pa najbolj pričajo množine sadlja, katere se sedaj v dobrih sadnih letinah prodajo. Tako se je tukaj prodala sadja l. 1914 20 vagonov, vagon po 100q-2000q

l. 1918 15 " " " 1500q

l. 1924 60 " " " 6000q

" 1926 10 " " " 1000q

Cena sadja je pa bila v teh letih po 2-3 Din na kg. Sadjeisto v izhodne in južne pokrajine, kantonir je istemu pot vdrl bivši tukajšni trgovec Rudolf Pevec.

1927. Kaj posebnega se tudi to leto ni prigodilo. Tudi tako žalostne razmere se se nisoprav nič izboljšale in so se vedno skrajno ne, prijetne.

Dne 12. septembra je bila pa tukaj povoden kakorsne se ljudje ne pomnijo. Savinja se svojimi pritoki je irstopila iz svojega obrežja ter je poplavlila celo dolino. Vnesla je zlasti mnogo mostov in bera.

Lesina je bila le srednja. Mnogo se je pridelalo hmelja, kojemu je pa cena jako pavela. Savna drevesa pa niso letos prav nič vbrodila in toraj tudi ni bilo tukaj prav nikakega sadja. Nerok temu je bil ta, ker so drevesa spomladi ob jako neugodnem vremenu cvetela.

Dne 10. februarja se je pa preselil v večnost Valentin Kos, posestnik na Brdem. Po pokojnik je bil vzoren gospodar in je bila njegova hiša daleč okrog na najboljšem glasu. Bil je pa tudi preblagega srca ter je vsakemu rad ustregel, kdorkoli ga je kaj prosil. Zlasti je imel za siromake vedno odprto roko in jim rad pomagal. Pokojnik je bil mnogo let član kraj. sol. sveta ter je na tem mestu uspešno deloval v korist soli in mladini, katera je isto obiskovala. Istolako je bil mnogo let rupan tukajsne okoliske občine ter je skrbno in uspešno pospeševal splosne koristi svojih občanov. Zlasti je vedno skrbel, da niso imeli prevelikih placil. Svoji rodbini pa je bil preblagi oče in je tudi vse svoje otroke kaj lepo preskrbel. Njegovega pogreba, ki je bil tudi jako veličasten so se udeležili tukajšni prebivalci v prav obilnem številu. Počivaj mirno, prebragi pokojnik, ki nam boš vedno ostal v preblagem spominu*)

*) Toporocilo je objavila "Domovina" dne 17. 2. 1927.

8
Dne 12. septembra se je jako slovesno blago,
slovilo novo šolsko poslopje na Lepinjski
Prebivalci iz bližnje in daljne okolice so se
le reče slovesnosti v jako obilnem številu
udeležili. Blagoslovil je pa poslopje Mo,
žirski župnik Fr. Hrošelj. Vse navroče je
pa poudaril župan Mozirske okolice.
Slovesen govor je imel upokojeni nadučitelj
Fr. Praprotnik, ki je v svojem govoru klasi
poudarjal veliko varnost dobrega šolske
ga podnaka in tako tudi veliko srečo tega
novega šolskega poslopja za tunkajšno
šolsko mladino. Isto tako sta v tem
smislu govorila tudi bivši tunkajšni
učitelj Fr. Hribernik in pa okrajni šolski
navzočnik J. Dulko. V jeseni se je na
tej soli pričel redni šolski poduk.
V šolo prihajajo učenci v prav obil
nem številu iz bližnje in daljne okolice.

1928. Dne 28. 1. je tukaj upokojeni navučitelj.
Fr. Draprotnik obhajal 80letnico svojega
življenja. Ob tej slovesnosti je od premno-
gih svojih prijateljev prejel jako veliko
presrečnih čestitk. List "Zitko", ki izhaja
v Ljubljani je pa objavil so-le poročilo:
"Navučitelj Fr. Draprotnik osemdesetletnik.
"Kdo ne pozna širom Slovenije marljive,
"ga gospodarskega delavca in vrbo-
"valca g. Franca Draprotnika, upo-
"jenega navučitelja v Mokirju. Rojen
"je bil pri Sv. Andreju nad Polzelo ter
"je služboval po dokončanih študijah
"najprej v Dravski dolini, potem pa dolga
"leta v Mokirju, kjer je kot navučitelj
"stopil l. 1915 v pokoj. Jubilarnt je bil eden
"prvih in najbolj vnetih sarjarjev v
"vsem svojem okolišču. Z neumnim
"ponkom in tudi z lepim praktičnim
"izgledom je spravil v okraj sarjarstvo
"na tako visoko stopinjo, da služi kot
"vrar vsem drugim okrajem. Kaj bo
"uglednemu jubilarntu naklonjenih
"se mnogo zdravih in srečnih let!

Isto tako sta o tem poročala Slov. Gospodar" v Muri-
boru in pa "Nova Doba" v Celju. Tukaj je mala pomota. "Svoj" 80letnico mi obhajal l. 1928 ampak leto poročajo namreč l. 1929.

Dne 22. februarja se je tukaj po daljšem hiran-
ju v 75. letu svoje starosti preselil v večnost
krojač g. Peter Širko. Doma je bil pri Spilju
in je pred 60 leti prišel semkaj s svojo ženo
in pokojno sestro Marijo. Pokopnik je bil bla-
gega in dobrega srca ter je vsakomur, kolikor
mu je bilo mogoče, rad ustregel. Čisto je pa
tudi pri vseh tukajšnjih prebivalcih uži-
val največje spoštovanje. Pri svojem skrom-
nem in varnem življenju si je toliko

prihranil, da si je kupil malo zemljišče,
na katerem je postavil okusno malo
hišico, v kateri je preživel radnja
leta svojega življenja. Njegov pogreb
je bil jako veličasten. Poleg domačih
gasilcev so se ga z zastavami udeležili
tudi gasilci iz sosedne Rečice, Čobrerja
in Kadarja. Udeležili so se pogreba
prav številno tudi prebivalci iz bližnje
in daljne okolice. Počivaj sladko in
mirno, preblagi pokojnik, ki nam bo
ostal v hvalnem in dragem spominu.
* To poročilo je objavila „Domovina“ dne 1. marca 1928

Dne 22. novembra je tukaj vsled kapi, katere
ga je navela, nenadoma izdihnil tukajšni
zdravnik dr. Jožef Goričar. Pokojnik je bil
rojen l. 1871 in je dovršil lasko solo v
Celji, visjo solo pa v Gradcu. Po dovršenih
službah se je naselil v svojem rojstnem
kraju. Ker je ostal do svoje tako nenadne in
rane smrti. Vsled svojega strokovnega znanja
svoje ljubeznivosti, napačnosti, poštenosti
je naveden v vsem okraju največje spoštovanje.
Bil je več let trški inšpan in načelnik okraj.
nastopa. Nekaj let je bil tudi in kraj sol. sveta
in je na tem mestu jako uspešno deloval v
prič sol. in v blagor in srečo sol. mladine.
Njegovega pogreba so se, jako obilnem številu
udeležili prebivalci iz bližnje in daljne okolice.
Ob vprtem grobu pa se je od pokojnika poslo-
vilo več govornikov. Z dr. Goričarjem je legel grob
eden najodličnejših in najprijetnejših mož v tu-
kajšni dolini in ga bodo tudi tukajšni prebi-
valci vse dni svojega življenja v hvalnem
in trajnem spominu okranili.

Letina je bila le srednja. Hmelja se je sicer se
dosti pridelalo, vendar pa isti ni imel prav nikake
poštene cene. Tudi sadna letina ni bila najboljša.
Vsekako pa se je nekaj naložilo 10 vagonov jabok.
Klasi pa se je vsled velike suše mesca junija, julija
avgust in septembra pridelalo jako malo krme za
živino. Drugi poljski pridelki pa tudi niso bili naj-
boljši.

Otvoritev novega mozirskega mostu

Mozirje, 10. oktobra.

V nedeljo se je vršila v trgu Mozirje slo-
vesna blagoslovitev in otvoritev novo zgra-
jenega železobetonskega mostu preko hu-
dournika Trnjave. Lepi most, ki bo kras tr-
gu, je bil ovenčan z zelenjem in cvetjem
s tremi mlaji in državnimi zastavami. Vho-
da na mosta sta bila preprežena z vrvjo,
na kateri je bilo nanizano zelenje in cvetje.

Slovesnemu aktu otvoritve so prisostvo-
vali zastopniki oblastev in vseh krajevnih
uradov. Zastopnik cestnega odbora župan
Goričar Matija je pozdravil vse zastopni-
ke in ostalo občinstvo, posebno še g. sre-
skega načelnika Kandriča. V svojem lepo
zasnovanem govoru je popisal uničujočo
moč hudournika Trnjave, omenil letošnjo
katastrofalno poplavo, ki je lepemu Mozir-
ju povzročila neprecenljivo škodo in mno-
go strahu, posebno pa poudarjal kulturno
gospodarski pomen tega mostu, ki naj ve-
že lepi planinski srez gornjegrajski z dru-
gimi srezi naše ožje domovine. Na njegov
trikratni vzklik »Živio« Nj. Vel. kralju
Aleksandru in g. banu dr. Marušiču se je
soglasno odzvalo vse občinstvo in šolska
mladina, ki je s šopki jesenskih cvetk po-
sula ves most. Po blagoslovitvi je povzel
besedo g. podžupan Čelinšek, zahvaljujoč
se vsem, ki so pripomogli do uresničenja
te lepe zgradbe, vladi, sreskemu cestnemu
odboru in zgraditelju mosta, vodji cestne
obnove Letuš-Gornji grad gradbenemu teh-
niku g. Jonkeju, ter nato govoril o emi-
nentno važni gospodarski vezi tega mostu
za ves gornjegrajski srez. Ljubka učenka
4. razreda mozirske šole Magda Kočarjeva,
v lepi narodni noši je prednašala nalašč za
to slavlje zloženo pesem in je nato podala
g. vladnemu zastopniku krasen šopek.

Sreski načelnik g. Kandrič je v jedrna-
tem govoru lepo orisal pomen mostu, ki
naj bi ne vezal in pospeševal le gospodar-
skega, posebno pa turističnega prometa iz
širne Jugoslavije v prelepo divje romantič-
no Logarsko dolino, temveč naj bi tudi ve-
zal srca ljudstva z ene in druge strani. Z
željo, da bi most res uresničil njegov na-
svet, je prerezal vrvi, ki so zapirale most
in ga tako otvoril splošnemu prometu. Pr-
vi so prevozili most avti in avtobusi, ki
so peljali zastopnike in šolsko mladino.
Posebno vesela je bila šolska mladež, ki se
je na dveh avtobusih prepevajoč in vriska-
joč peljala trikrat gor in dol po trgu preko
mosta. Ta slovesni dan si bo posebno ona
ohranila v trajnem spominu.

Jutro 3 dne
11. 10. 51.

1929. Dne 28. januarja je obhujal tunkajnpokojeni
nabavcilej Fr. Traprobnik soletnico svojega
življenja. Tunkajšni prebivalci so mu knjigovr
soletnici izrekli prav iskrene čestitke ~~in~~ prav srčno
željo, da bi se se mnogo let zdav in čil veselil svojega
tako blagonornega življenja. Tudi razni časopisi
so mu izrekli jako presrečne čestitke, v katerih pov,
darjajo njegovo tako norno in uspešno delovanje v
soli in živem soli. Občinski ^{zastopnik} je soraj z ozirom
na njegove tako velike vsestranske kasluže
pocastil s častnim občanstvom trga Morizje,
Letina je bila le srednja. Hmelja se je sicer
se dosti pridelalo vendar pa isti ni mel
nikake prave cene. Jako ^{lepa} sba je bila pa sadna
letina, čemur je bil urrok, deževno vreme v
spomlad ko so drevesa cvetela, vsluč česar je
cveče polomilo. Kaj drugcega posebnega se pa
so leto ni prigodilo.

1930 Kaj posebnega se to leto ni prigodilo. Letina
je bila le bolj srednja. Tudi sadna letina ni
bila najboljša. Pa ker je sadje imelo nepri
čakovano lepo ceno, so tunkajšni prebivalci
kaj lepe kneske za prodano sadje dobili.
Vse to je pa tudi v njih vzbudilo veliko za
nimanje in veselje do sadjarstva. Tunkajšni
prebivalci se soraj tudi sedaj jako marljivo
pečajo se sadjarstvom.

Do sem je pisal knjigo g. Franc Traprobnik
in jo 4. okt. 1931. izročil francu Hribniku.

1931. Po posredovanju oblastnih poslancev Gle-
kaca, župana v Rečici ob S., in Strnelja, župa-
na v Mokirju - okol., je prešla za poslovanje
oblastne samouprave v Mariboru cesta Letni - Moz-
janjigrad in rok okraj. razlopa gornjegrnjanskega s
roke marib. oblastne samouprave in po utirila
to s roke Draz. banovine. Če oblastne samoupr.
je prišla s obnovitvijo ceste in jo je dovršila
s letn 1929. v pastnega mostu v Rečici ob P.
do letniškega jesa. d. 1930. je delo nadalje-
vala ban. uprava in ga dovršila do srede
lokatke, l. 1931. pa do mostu čez Tr-
navo. Ravni del s trga je padla okoli 100 let
stara brčka lipa pred Kolencem, bila podeta
kapela pod njo, prestavljena kuhinica poleg
nje in pokrit vodnjak, ki jo je izkopan med
trga pred Melencem.

Četko Trnave je bil dolgi slab most, ki
so ga l. 1930. podprli, da bi se ne podrł pod
težo vozil. Ta podpora je bila ključna, da se je
ob strahovitem nalivu 15. 6. 31. pred mostom
voda razjela, pljuskala ob Letničovo in
Tribučovo hišo in odhod s Dobličkovo. Vi-
sina je bil tolik, da so vse imenovane hiše gnale
imela vode do oken in še višje. Tudi druge hiše
so stale bolj ali manj s vodi vse do polovice.
V tem času je stal stari most še nekaj tednov,
nato so ga porušili in zgradili novoga, ki so
ga blagoslovili in vrnili 6. prometa 4. 10. 31.
Dal Bog, da bi služil vojnemu namenu in nikdar
ne porušil katastrofe!

Dne 6. januarja 1929. je K. V. Kralj Aleksan-
der I. ukinil ustavo in razpustil narodno skupščino,
da so se v njej dogajale in dogotile stvari (umori),
ki so jo onemogočile. Ko odgovornost za bodočnost
je prevzel nase in imenoval vladino predsedstvo
armij. generala Belin Čivkovič. Po sreči in pol

lelih so se razmere o volitvah mlačile in ušle,
da je smatral za potrebno idati novo volitvo,
novo volilni zakon in prepisati novo volitvo.
Volilni zakon je prevideval vso stvar kot
eno volilno okrožje, kar je onemogočilo poravnave.
nim bičnim strankam dajete volilnih list,
le združenim strankam bi bilo mogoče predsta-
viti listo. Tega pa stranke niso storile, ker so
se ne zadržile, temveč so se razmenile, da se
volitev ne udeležijo. Vsi pa je složil min. predsed.
Petar Žitkovič listo in sprijel na svojo listo s
smiselnimi volilnega zakona po enega, dva ali
tri spetkih kandidatur na vsak okraj. V Gornji
graškem sporniku kandidirala na listi P. Z.
nominirani Rado Prstoslavnik, rojak iz Luce,
in Matija Gorjanc, rojak s trga Starije.
Gornji del vira se je vbral okoli Prstoslavnika,
spodnji okoli Gorjancja. Prvi je dobil
pri volitvah 3. nov. 31. nekaj nad 1300 gla-
sov, drugi nekaj pod 1300, tako da je znašala
razlika nekaj več ko 50 glasov. Imagal je tudi
Prstoslavnik z negativno večino glasov. Če
pa upoštevamo metode, ki sta se jih postopoma
okandidata, moramo opaziti nastop Gorjancja
kot veliko bolj simpatičen. Ljudem ni obljubljala
starih glasov, pač pa obljubljala delo s svetovno stvarjo
in doline. O okandidatu mi izrekel žal bude
in prepovedal agitatorjem vsako nevarnost.
V novi pred volitvami so bili razporejeni po volil-
okrajih listki s prepisanim dr. Antonom Korošcem,
ki listke ni izdal. Vratko jim je bila velika.
Ker je boljše, da greste na volitev, kajti mi
volite R. Prstoslavnika, Mijsko Križančič
hriče. Dr. Anton Korošec. To mi nič več!!
Čuvali novega moč. moči iz Trnava pri
celkovi glej izpisek in Jutra z dne 11. 10. 31.

L. 1932. Tne 26. 6. je praroval, Sokol 50 letnico svojega obstoja. 66 let priliki je bil tu velik savijsko - Paleškega stroja, ki se je Romal s tebovado na novo splanjanem vjmislu in z ljudsko veselico. ^{+ pustila} Moirja je videlo veliko stovilo gostov, med njimi bana dr. Marušica, ki je prišel popoldne, in probana dr. Birkmajerja, ki se je pripeljal že dopoldne.

Triska občina je mislila iz prejšnje leto na zgradbo občinske hiše na mestu nidanja. Pripravljeni so bili že načrti, material (opetka in les), ali gospodarska hiža, ki je objela ves svet je lani in traja še to leto, je stavba onemogočila. Zato je občina pristopila k u zgradbi tebovade tebovade tebovade, kar je tokol bil pripravljen pripravi 30.000 din. Delo je nazlo napre-
valo in je ^(no 6 letnik) v oktobra je bila stavba potrota. Ker lepi dnovi onemogajo in delo, u to nadaljnje, skomčalo pa u to drugo leto. Potem stavba je bila že stara. Za prisotnost ob slatnem vremenu je manjkalo primernege prostora.

L. 1933. Hiža v gospodarstvu se ni ušla, se po-
ostila se je. Les nadalje ni imel cene, tudi žrnice
ne, sadje pa sploh ni obratilo. Blimo so bili
nečini hmeljari, kakaj cene hmelja so dosegle
skoraj 100 din za kg. Zato bog za v mojih okolišč-
te rastline ni bilo mnogo. Skrajno slabe cene
zadnjih let so ljudi napotile, da so nasade
omejili ali sploh opustili. —

V političnem očinu je pripomniti, da je ostalo
politično življenje v starem tipu. Zaistkom leta
je razburlil javnost pastirski list jargoslov.
episkopata o Sokolu in tudi katoliške Koro-
ške funkcije so odigrale vaki. —

To leto so bile občine zornjene v volitve. Sama
drav. banovina ima edaj namesto 1069 le 869
občin. V uzo u stovilo ni zmanjšalo, izvrila se

je le pomenilo, kaj ene običaja je s svojo manj. —
Ko je bila gomilica zvoščena, so a ovile do volke,
prej po 6. i. 29. V tugu je bila le ene lista z
novicem, doklanjim jupanom Matij. Goriscarjem.
O okolici pa sta bili postavljene 2 listi; novi-
lec ene je bil B. Linderic iz Simihela, ki je
po odslužitvi dolgoletnega jupana francu
Stenclja vrnil jupanstvo prole, novilec druge ^{listu}
Stannill p. J. Koper iz Ljubljane. Dvojčen je
bil Matiji, a se ni prevel svojih prolov. —

Školno gibanje je bilo to leto živahnije in prej.
Kadeti so z dozraditvijo klovstva, ki je prišla
kol dar o roke školov, čim ggrajini del je popol-
noma dojetvoljen in je stoji svojemu namenu,
nos del za vder, ki ga čim se niso jacihi zidati,
bo dovoljen drugo leto. Nov hinc so postavili:
Lukov na Trnaki, vder Pop kotan Matinka,
Solobarje Miha v „filialgartnu“ v blizini Moravice. —

Večjih slovesnosti v tem letu ni bilo, izven
Bijmo Koncena jupanja, ki jo je opravil pomoč:
ikof Ivan Tomajic. Tkom birnovanju v
Zelharji je postal lav. ikof kol naslovil
Anđrija Karlin, ki je umrl. —

Juni je obilo deležalo, gladi 23. 9. je bilo toliko
vode, da je odvečla pri parku del i kape
in razdelila prv mostom pol jera. —

Zaključiti pa tudi moram umrl dock močev,
ki sta med drugim zapustila to svet. 3. 8. je
umrl Alojz Goriscar, pravitnik in tovarnar
v Ljubljani, 20. julija Franc Čaprotnik, nadn. v.
Tri in drugi sta bila za Morije zaslužna moč.
Skupaj sta storila največ, ko so gostili šole,
vicer pa sta vstali v svojem delokrogu imela
sedno prv oimri blaginjo običajno, saj
A. J. je bil jupen, J. P. vderlužen
soljar.

1934. V tem letu je polit. življenje potekalo v starem
tiru. Silno pa je vznemirilo državljane globoiti napad
na N. V. Kralja Aleksandra I., ki se je po vrnitvi iz
bolg. prestolice podal v prijateljsko Francijo, da bi
vložil nos kamen Rohanovski min. Napad se je iz-
vršil nekaj minut po prihodu v Marseille dne 9. 10.
ta zahteval življenje našega žetimitelja. Univerzitetni
vladar se je še spomnil Jugoslavije in izgovoril
okoli stojčim svojo poslednjo željo: Osvajke Jugosla-
vijo! Vsa kraljeva družina so imela žalno spomin-
ske večerosti, največja je bila 14. 10. v Sokolskem
dramu, kjer je govoril spominški govt župan Matija
Gotičar. Druge večernost se je vršila na ^{dan} pogošbe
18. okt., a v manjšem obsegu, in niso bili v S. J. -
Punklaši, ki je bil o njih govt v prej. letu, so se
takoj po smrti N. V. Kralja, ki je dobil priimek
"Viki Kralj Aleksander I. žetimitelj", vrnil iz
konfinacije na svoje domove, med njimi st.
Kopvice. Tudi st. Maček, vohilec Hrvatov, je vrnil
iz zapora domov. V tem letu je še začel
novo vlado pod predsedstvom domstanijskega min.
za zunanje zadeve Bogoljub Jević, ki želi
pritegniti k vdelovanju vse države ob strani
stoječih osebnosti.

V gospod. krizi ni opaziti preokupa. Širše
je imel slabo celo to prijetje let, vendar so bili
kmetjari še zadovoljni. Sestna letina je bila bolj-
ša od lanske, le na črki od Kolovrate proti to.
Autonu jo je uničila tača.

O noči od 25. na 26. 4. je uničil ogenj, ki je
bil postavljen, filipn, ki je bil ovesen st. doma,
gospod. poslopija za hišo.

Novi hiše so si postavili s. filialgartur ³ iohar
Paulin, ^{med. doktor} mag. Sepl, pri sloktrarni Kugovetli.
V tem samem je postavil svojo hišo in v zgra-
dil novo gosp. poslopije trgovca Melave. K. olopija-
rja tega bodo pripomogle bica svoja aka-

*) doktor Jože Sedovnik (2 vzdekorov imenovani Sepl) prijatelj

Večina pletelj 1957

ije, ki so bile zračane po tugu. Seginil je tudi
neokrnjeni vrt ob Trnadi, na mestu njega pa sta
bili vrajeni dve lipi, in nicer na dan nječinjenja
dne 1. 12.

Na ioli, kje že več časa ni bilo dovolj mišljenja,
je bil bil pred sklepom leta izpolnjen učit.
gbor. Obšel je upravitelj Klič s soprogo mišljenja
v Grcino, na njuno mesto pa sta prišla upr.
Predan in soproga, nato pa še mišljenj Spindler.

Med prisolitev je iketi še otvritel lekarni v ju-
geri hiši. Lestniva lekarna je m. f. Dora Zore.

To leto, in nicer 22. 7. je bila slovesna otvoritev
Sokol. Doma, ki je bil v tem letu popolnoma
otvoren. Ob tej priložnosti je vžil na sejminicu tel.
nastop, po katerem je dobil praprot nov trak.
Ob otvoritvi Doma po nastopu se je zbrala množica
pred domom in privstvovala otvoritvi po vsemu
naselbinu Kandiču, ki je nastopal potkovitelja
slavnosti bana st. Mariniča. Prsta zabava po
Kandičevem ofic. delu je bila priložnost na otvoritvi
novega doma, za plešice pa je služila družina.
V praznično obleko se je odel trg Anti v dnevi 22.
23. in 24. junija v spomin na 20 letnico vla-
danja M. V. Malja (regent od 24. 6. 14.). Spred: 22. 6.
nasvetljava, 23. 6. spominna svečanost ob rojst-
vanju kol. mladine.

Šabelčiči je vrtu tudi proslavo 100 letnice pojstva
največjega šebelarja in velikega svetovnega šebelarja
Antona Janša po šebelarški potrojnici na velika-
ninski ponedeljek 2. 4. Na sporedu je bil govor
o Ant. Janši, pri katerem se je omenjal tudi šebelar
Janca Golčnik, grški župnik, kot prevajalec
Janševoga „Kavka o šebelarstvu“. Ta knjiga je bila
prva slov. knjiga o šebelarstvu. Po igri je bila
igрана igra „Gle vrtince“. Prihodil 210 din.

Ta li bilo mogoče obnoviti šiblarijo župne
ceste, je Katoliška škola pričela pod

režiserjem sedmošolcem Viljem Platoričkom urko
igro. Slekerič na prostem pred cerkvijo v dne
11, 12. in 15. 8. Igra je vsakič bila igrana pred
mnogimi občani od blizu in daleč,
glede dne 12. 8. je bil obisk dan je ves dan
dejavno, toliko, da je hotel primanj kovati
prostran na oglednem prostoru. Iz istega so-
bista, ki mi vedno zagotavlja, je slikar M. -
potnik iz Jalec obnovil slikarstvo v cerkvi in
umazal oltarje, potem ko je bila elektrina
napeljava vidana. V cerkveni namene je kat.
skupina igrala 26. 12. in 30. 12. Meškovega, Jeleniča-
gobovega vikarja in se ob 1. predstavi 26. 12. spominja.
la Meškovega bo letnice.

Dostavnik: Popoj, izvoljen za župana lanske leto, sploh
ni prevzel poslova obč. uprave o mar. otkolici. Obkolici
je bila priključena prihod, in tako so postale
potrebne nove volitve, za katere je bila voljena
le Meškova lista. Tako potrebnije sedaj o okol.
občini Mešk.

1935. januar. - 26. dne jan. pop. so se vsagale v žup-
nijski saje in ogledale sosednje stavbe, ker je
prvi hujši pihal pravi hudi veter. Hvala Bogu,
spetilo se ni nič. - že drugi mesec se vrši v
1. nadstropju km. posojilnice gospodinjstvi-
tečaj, ki ga vodi voditeljica potujoče gospodinj-
stke šole. Trajal bo tri mesece in se zaključil
koncem februar. Da se ne pozabi! 14. je nekdo otkadel
samega sebe. Drugi 3 mesece. tečaj za gospodinj. je trajal do 31. 5.

Marec. V sok. dom je bil postavljen odtar, ki
je bil izročena v uporabo 24. Igrana je bila igra
, Legijonarji'. Drugi dan pomoritev.

Maj. Bogoljub Jevtič je dosegel, da je bila
6. 2. skupščina razpisana in za 5. maj
razpisane nove volitve. Pomoč kandidatke sta posta-
vila Jevtič in dr. Maček. Na javni listi sta
nastopila triki župan Marija Goričar in boiki.

župan Žetelj, na listi dr. Matka nekdanji magist. listi župan in trgovec Rudolf Pevec iz Ormoža. Največ glasov je zbral Matija Gorjanc, najmanj Rudolf Pevec, a po volilni geometriji je postal palanec Rudolf Pevec, ki je zapustil dr. Matka in se pridružil Jestiču; to pa je ta moral odločiti svoje mesto kot min. predsednik dr. Milana Stojadinovića, je Pevec potegnil s Stojadinovića, "Spetni pa smo!"

V Stojadinovićevo vlado je stopil iz slovenske dr. Korošec kot min. minister, nato dr. Miha Krek kot min. brez portfelja. S tem je bila končana strahovlada zadnjih let, to je bil protidržaven svet, ki ni mogel hoteti v skladni pog in pogov po vseh državni razpustitvenih vlažnih priznanjih. Kivice so začele popravljati. Tretemu sta bila vpostavljeni Novel. guver. v Ljublj. in P. Z. s Maribor odpriceni, upokojski in premijski uradniki se vračajo na svoja mesta. Med razpisanimi društvi je bilo tudi Katol. slo. izobraževalno društvo v Mariboru kot član P. Z. Slovenci so začeli gopet delovati 27. 10. in je kotaj proslavilo tudi svojo 25. letnico. Naknadno

Razpisani člani razpis. izob. društva so našli gostilneno steno v Katol. akciji in nastopali s karminimi nopolni. Lani so izdali listnat "Slovenski", letos listnat "Nove strahenje", izso o kptjenju J. K., ki jo je prevzel Vilko Platosnik, umirolec. Gladali so prihajali od toliave in Nove Stifte do toštarija in Broslovi, nekateri po večkrat.

Sej obisk so imeli tudi znani Plovec, stki slaviki v Sok. domu 21. 9. Kmalu ga tam je zavrlo črvjenje v Sok. d., ker je nutilstvo v znanj prosteta radi javljanja plač izstopilo iz točila. Gorjanc. Miza traja dalje, izhoda ni videti. Vse je letina bila dobra, le satja so imeli le posmagniti.

Pa si dostajamo: Islati se je začelo na gledanju obh. dnu.

Leto 1936.

Vlada dr. Milana Stojadinovića, v katero je vstopil dr. Antun Križevac, je ostala na Krimlju druga. Ve tudi to leto. V pozni jeseni, potem ko je odločila občinam meje po ljudski želji, je razpisala volitve v imenovane edince. V mojiški okolici, kateri so bile l. 1933. pridružene Naraye, je bila občini zopet z izločitvijo narayške okolice stana stara meja. Obč. volitve v trg in okolici niso bile na isti dan; v trg so se vršile 25. okt., v okolici 6. 12. V trg je bila postavljena le ena lista z Matijo Goričarjem na čelu, v okolici pa sta bili obloženi dve. Eno je sestavil Joip Joit iz Linbiye, drugo Benic Ljindarić iz Šurihela. Večina volilcev se je odločila za Joita, tako da ni prišel v obzor niti sam nosilec druge liste.

Gospodarska Kriza traja nadalje. Da bi dosegli večje cene živini, je predsednik živinorejstva združenje franc. Strucej zbral draknat po en vagon pitanih volov in jih poslal na Dunaj, kjer so dosegli boljšo ceno kot doma. Sadržje je imelo lepo ceno, a kaj, ko ga ni bilo dosti in je še bilo, ki je bilo, kazalo vse možne nevednosti. Tako okolščani, ker je tudi lema Naprija gostala, niso prišli do večjega dohodka. V trgu pa je omeniti dostotke od letovisčarjev, ki jih je bilo to leto kakor prej dosti.

V gradbenem okviru budi omenjeno, da je olepš. društvo Kopalnice podalo in napravilo novo večjo nto. Na Tratah si je postavil novo hišo franc. Gaičnik 129. Na hiši št. 141. je bilo zgrajeno novo gospodarsko prstlopye. Obnovljeno je bilo tudi obzidje pri cerkvi.

Kakih večjih prihodov to leto ni imenovati, tudi razmere niso po tem.

To leto sta umrli dva visokojša bratana. Okrog Velike noči je po kratki bolezni zaharil oči podobar Ivan Desar, znan po vojih iz delnih daleč okrog. Bil je delaven mož, ki je

soje zmožnosti proučeval tudi javnim interesom, polit., gospodarskim in prostornim. Kuzgo stabi in dela so mu dale upravičenosti gažde in le njegovi žilavosti se imajo upravičenei zahvaliti, da so prišli do svojih pravic. Upravičenei so lastniki skupne zemlje, kotaj le še gozda. Ivan Perar je odshamil nevarnost, da bi zemlja prišla v občinske roke.

V visoki starosti je umrl jerevi Ivan Lepold, eden prvih muzikskih tokolov. Lujc dnu je bil postavnik in gostilničar. Upravljal pa je tudi prve obč. tajnika in sodeloval v Gorjescavinski posojilnici.

Na svojem inspekcijskem potovanju po bandovini je prišel ban dr. Marko Kattlačen dne 27. maja tudi v Morije in se za nekaj minut ustavil. Se u razgovarjal s člani, ki so se udeležili sprejema. Tug jo predstavljala le odbojnik obč. Karel Kosem, poitar, članov tokola ni bilo. Istovni narop ali Raj!

Lina 25/36 je bila mila, nestalka petaljšana jasn. Smejarji, ki oživljajo tug, otolice in vrtrove mnog muzikalle Roce, niso prišli na svoj račun. Smečle so to leto bolj ali manj froivale.

Lina 36/37. je dala na Miklavžev dan sneg, ki je do Gozica skraj ob jasnem nebu in silovnih dnevih izginit.

Leto 1937.

V vladi ni bilo bistvenih izpremenb, vlada dr. Milana Stojadinovića je delovala tudi to leto. Napokon otolice se je posrečilo doseči edinstvo občin Morije tug in otolice. Poltve so bile razpisane in so se vršile 19. 12. Lina je bila sločena le ena z novicem J. Jovtom, dotedanjim otolitskim županom.

Leto je bilo zelo mokro in pridelki vodeni. Sadja ni bilo dosti, tudi koraljka se ni poskarala v najlepši lici. Vmeniti pa je, da je sadna letina v Sloveniji bila na splošno obilna, zato cene nizke in zahvale nakupovalcev visoke. Nasprotno je pa les dobil boljše ceno in je zato marsikdo raje poletel. Radi neprimerne cene čivine so kmetje še nadalje klali na domu, da so dosegli nekaj višje cene. Tudi je v poletnih mesecih skoraj dnevno pop. večevalo, so letovničarji vendar vtrajali in tako tržanom in po teh okoliščinah dali nekaj dohodka.

O gradbenem ceiku mi kaj zapisati. blepičalno družto je paritilo steno pri Kopalnici in ji tudi pogotilo. Na Goltek pa so 6. 6. blagoslovili temeljni kamen za nov dom.

Prireditve: 6. junija se je vrila proslava 40 letnice Mozij. Noče. ^{list 95}

13. junija je imela gasilna četa večjo venico.

27. junija je prišlo koncertipat Celj. pev. družto.

Od 7. julija do 10. julija so se mudili na Bledu dijaki, ki jih je 9. jul. obiskal sam škof dr. Tomajič in jih nasodreval pri zaključitvi tečaja drugi dan.

18. julija Tabor. Glej hišni popis!

24. " predvečer 40 letnice ordinacije domačega župnika g. Franca Krošelj-a. Nastop cerkve. prvočnega zbora pri posvetitvi. Drugi dan ob 10^h služba božja jubileanta. Pridigal profesor iz Splita, ki je bil na letoviscu, in sicer v hrv. jeziku.

24., 25. in 26. avgusta so bili na Bledu teologi. Tudi te je obiskal škof dr. Tomajič, No so bili na tečaju.

Tabor v Mozirju

Mozirje, 18. julija.

Današnji tabor v Mozirju je zbral može in fante večinoma iz srednje savinjske doline, in sicer večinoma kmečke fante. Vreme je bilo skozi ves teden aprilsko in tudi v nocojšnji noči ni prižaneslo. Ponoči je močno deževalo in šele davi se je zvedrilo, tako da ni oplašilo naših fantov, ki so bili namenjeni v Mozirje. Zjutraj so oživele ceste v Savinjski dolini, vendar po njih niso vozili avtomobili, temveč dolgi lojtrski vozovi, okrašeni s smrečjem in državnimi zastavami, nabito polni naše mladine. Vozili so se tudi fantje na okdašenih kolesih z narodnimi barvami in cvetjem, nekateri pa so se podali kar peš po pet ur in še dlje. Može in fante, ki so prišli iz spodnje Savinjske doline, so pozdravili mozirski fante pri kapeli sv. Miklavža na Ljubiji, kjer je bil napravljen lep slavalok z napisom: »Bog živi! V imenu mozirskega okrožja jih je pozdravil tamkajšnji član Mravlje, nakar se je razvil lep sprevod v Mozirje. Na težkih konjih je jezdilo 20 mozirskih fantov, za njimi pa osemdeset kolesarjev. Za velenjsko rudarsko godbo so stopali fantje v narodnih nošah in krojih, nato pa člani in mladci fantovskih odsekov in ostali može. Med njimi so nosili fantje štiri svoje prapore in več državnih zastav. Sprevod, v katerega se je nabrala velika množica mož in fantov, je zavil med vihnarim vzklikanjem kraljevi hiši, naši vladi in slovenskim voditeljem v trg Mozirje.

Mozirje, ta lepi trg v srednji Savinjski dolini, je bil danes ves prazničen. Fante so postavili osem velikih okrašenih mlajev, na katerih so plapolale državne zastave. Postavljenih je bilo tudi več slavalokov z lepimi pozdravnimi napisi. Mozirski hišni posestniki so razobesili s svojih hiš državne zastave v počastitev dragih gostov. Ob hišah so delali špalir tržani in navdušeno pozdravljali može in fante. Na koncu trga, pred lepo župno cerkvijo, je bil postavljen lep slavalok z napisom: »K božjemu soncu dvignimo srca!« Pod slavalok je stopila mogočna, dolga vrsta fantov, ki je izgledala kot dolg potok, ki se zliva v mogočno reko — cerkev. Dasi so fantje svojo versko dolžnost opravili že v svojih župnih cerkvah doma, so kljub temu šli k pobožnosti. Okrog oltarja so se postavili fantje v krojih s praporji. Med njimi je bil tudi eden z veliko državno zastavo. Pri sveti maši, ki jo je daroval g. župnik Krošelj, je lepo prepeval domači pevski zbor, vmes pa je igrala velenjska godba. Posebno lep vtis je na-

pravilo, ko so fantje v krojih stregli pri sv. maši.

Pred cerkvijo je bila postavljena tribuna, vsa ovita v številne vence in cvetje. Okrog tribune se je nabrala po končani pobožnosti nad 3000 glava množica iz Mozirja in okolice. V imenu mozirskega okrožja je pozdravil navzoče predsednik mozirskega Katoliškega izobraževalnega društva g. Remšar. Povedal je, da obhaja mozirsko društvo 30 letnico obstoja. Nato se je spomnil kraljevske hiše, kraljevskega doma, kraljevske vlade in slovenskih voditeljev, katerim so ljudje navdušeno vzklikali.

Besedo je dobil g. Zorko Kotnik, šolski upravitelj iz Rečice ob Savinji, ki je orisal delo Katoliškega izobraževalnega društva v Mozirju v teku tridesetih let in njegove prosvetne naloge. Za njim je čestital društvu k tridesetletnici predsednik Fantovske podzveze iz Celja, g. profesor Mirko Bitenc, ki je bodril društvo, naj dela tudi v bodoče za Boga in domovino. V imenu gornjegrajskega okrožja je pozdravil zborovalce g. Matko Jamnik iz Radmirja, v imenu braslovškega okrožja pa g. Ivan Palir iz Polzele. Za njim je spet govoril g. prof. Mirko Bitenc, ki je v lepih besedah orisal delo naših katoliških organizacij. Naposled je spregovoril še mariborski podžupan g. Franjo Zebot, ki je prav tako orisal delo naših katoliških organizacij in omenjal njihove velike zasluge za slovenski narod.

Popoldanska prireditev

Pod trgom Mozirje so Mozirjani na travniku pripravili lep telovadni prostor, na katerega so fante postavili šest visokih mlajev. Tukaj so se pričeli zbirati ljudje že ob pol 2 popoldne in je do 3, ko se je prireditev pričela, že zmanjkalo vstopnic. Kljub slabemu vremenu se je zbralo na telovadišču nad 2000 ljudi. Najprej so nastopili mladci, 136 po številu, ki so lepo izvajali proste vaje. Za njimi so izvedli člani fantovskih odsekov Valantove proste vaje. Nato je sledila telovadba na drogu in bradlji. Fante so naredili kar po vrsti veletote, med njimi pa se je posebno odlikoval Celjan Veber. Telovadci so želi velik aplavz, enako pa tudi skupine, ki so izvajale proste vaje. Nato so nastopili še telovadci na krojih. Naposled pa je prikorakalo na telovadišče 162 članov fantovskih odsekov. Prisrčno jih je pozdravil g. profesor dr. Hanželič iz Celja. Po lepo izvedenih vajah članov, ki jih je občinstvo nagradilo z burnim ploskanjem, se je lepa prireditev zaključila.

*Na dan velike svetnikov je umrl po dolgo-
trajni mučni bolezni posvetnik in pobožni
mojster Martin Šuster. Bil je izvrsten gospo-
dar, večletni obč. odbojnik, vnet gasilec in
planinec. N. v. m. p.*

*10 novem letu je padlo malo snega, ki ga je
začetkom febr. pobral j. g. Pustina medelja
je bila skoro spomladanska, zato pa veliko-
nočna preozimstva. Če v soboto je nalahaval
sneg, ki je čez noč pobelil vsi narovo precej
na debelo.*

1938. Tega leta je bila Avstrija, naša sosedka, priključena na Nemčiji; nato pa še deli Češkoslovaške. Mi smo mogli biti mirni, zaskaj z vsemi sosedmi smo v prijateljskih odnosih po zaslugi vlade Stojadinovič - Korošec - Spaho. V notranjem življenju je omeniti volitve v narodno skupščino dne 11. decembra. Za mandatar gorjijskega okraja so se potegovali Martin Steblovnik iz Šmartne na Paki na Stojadinovičevi listi; Vinko Rabič iz Kalca na Ajdličevi listi ter Franjo Laper iz Ljubca in Anton Zehelj iz Bočne na Mačkovi listi. Dماغel je Martin Steblovnik. Takoj po volitvah je vlada odstopila. Dr. Korošec v novo Stojadinovičovo vlado ni več vstopil, bivši minister brez listnice dr. Kretl je postal v novi vladi gradbeni minister, minister brez listnice poslanec frano Smoj.

Letina, izjemni hmeljska, je bila dobra. Posebno pa je obrodilo sadje (jabolka). Kee je imelo sadje tudi lepo ceno, je prišla v občino lepa vsota denarja. Cene za kg 2.- 2.50 din. Tudi vinjiske Kože so imele odlično ceno; kg je veljal 12.25 - 13.25 din. Meseca avgusta se je vrnil v Moravijem ogled rodovniške živine. Kee so bile nagrade lepe, so bili nekateri živinorejci izposredno odlikovani. Tudi cene leva so se dvigale visoko, okrog 160-170 din za m³. Kato so pa tudi sekali trsti, ki jih prej-šnja leta cene niso imkale in so mogli klyn-lovati. Po dolgem času so nastavili sekirni Anbi v upravišerni Bi Beli peči.

V gradbenem okiru in Raj posebnega za-belciti. Tač so se začele priprave za ngradbo Prosvetnega doma. Letos se je pripravilo deloma stavbišče. Vstabljeni so že načrti in propačun. Resno se misli tudi na razširitev vse pre-majhnega pokopališča. Načrt je pripravljen. Vmes prireditel je prosbej omeniti

igro na prostem: Veliki oder življenja. Vse tri predstave
so bile dobro obiskane in gledalci s potvrdilo niso
štedili.

Barmeroma deževnem poletju je sledila lepa
jesen. Sneg je pobelil svet malo pred Božičem.

Posojilnice so zopet oživle, ne vicer popolnoma, a vsej
deloma. Kmetje, ki so jim bili dolгови znižani za
50%, prejo zadovoljnejše v bodočnost.

1939. Spomladi se je osamosvojila Slovaška, Češka
pa je bila postavljena pod nemški protektorat.
Prišlo je tudi do spora med Nemčijo in Poljsko.
Ta se je razšla v varstvo Anglije in Francije, a Nem-
čija se je zverala z Rusijo. Brez običajne vojne
napovedi je udarila po sklenjeni zvezi z Rusijo
Nemčija na Poljsko začetkom septembra in
jo prijemajoč jo zlasti s severa in juga v dobiem
mesecu pogazila. Med tem pa se dvignila
tudi Rusija in začela osvajati Poljsko od vzhoda.
Kljub junastvu poljskega naroda sta danes
(11. okt.) gospodarja Poljske Nemčija in Rusija.
Napad Nemčije je imel za posledico vojno na-
poved Anglije in Francije Nemčiji, ki ji pa še
niso sledili resni spopadi. Na tem bojišču bi moglo
priti celo do miru, a Anglija in Francija nemške
ponudbe ne sprejemata, češ, da mora Evropa priti
do najnega miru. Vzglada Nemčije je sledila Rusija
in zahtevala od baltičkih držav oporišča ob
njihovi obali in celo garnizije v notranjosti.
Estonija, Letonija in Litva so se uklonile, ne tako
Finska. Kato je Rusija udarila nanj z vojaško silo,
a finci ji nudijo odpor, ki ga običajno ves svet.
Koncem leta so finci še gospodarji svojih meja.

Kaj pa pri nas? Najvažnejši dogodek v polit.
življenju je sporazum, sklenjen avgusta med vlado,
ki ji je stopil začetkom leta na čelo Dragica Lučko-
vić in ki v njej sodeluje izmed Slovencev dr. Miha Krek.

ter voditeljem Elevator dr. Mačkorn, po katerem je se
hrvatske ozemlj. združeno v banovini Hrvatski. Javo-
vina Slovenija je na vidiku. Po geselbi Albanije po
Italije o Veliki moči, posebno pa po napadu Nemčije
na Poljsko je vojaška uprava maršila Klica vo-
jaške obveščevalne na grožnje vaje.

Proti Nemcem leta so nekatere gospodarske potrebnosti
bile težje dobiti, nekatere so se tudi podražile. Kupci so
iz strahu preš vojno!

Letina ni bila prebna, saj so imeli le po-
sameljivki. Tudi krompirja je beloma odpovedal.
Hmelj, ki ga pa ni več mnogo v moj. okolici, je
imel že skrajno precej lepo seno (25 din), ki se je pogreje
se dvignila blizu do 50 din.

Sneg, ki je padel pred Božičem je izginil januarja
popolnoma. Kar ga je padlo pozneje, ni smenilo vedno.
Koncem dec. smo dobili prvi sneg za zimo 39/40, na
kar je pritisnil občutno mrak ob praznikih.

Vprašanje Posvetnega doma se je rešilo. Na zadnjem
Klet in zadnji magacin so sezidali dvorano. Vsa
stara je pod streho in čaka dovršitve. Za Klet je
bilo treba odvoziti velike gume.

Sam neomnjenim hiši pod Brdami (h. št.) sta
se leta pridružili dve novi. J. Essarjeva si jo je po-
stavila ob poti na Brezje (Turekova hiša)
pa jo je sezidal ob cesti v Kazarje nad Leliniškom.

V tem letu je bilo bismovanje, opravil ga je
savant. Škof dr. V. Tomazič junija.

Posebni prireditvi ni bilo. Se dijaki so priredili
igro "Maturo" v Sott. domu.

1940. V tem letu smo živeli v upu in strahu. Vojna se je
bližala tudi nam. Zato ni nič spomina vrednega eneniti.

1941-1945, ta čas je obširno opisan drugod. Zato tu opis
am odpade.

1945. Takoj po končani vojni so namesto občine postavili krajevene ljudske odbore (KLO) v Mozirje, Ljubijo - Lepo njivo in Šmihel. Obdobje ni bilo okrajnemu ljudskemu odboru, najprej s sedežem v Gornjem gradu, potem v Belci in od l. 1946-50 v Mozirju. Od 1950 je bil sedež okraja v Šoštanju.
- 1946 Tega leta je bila obnovljena nižja gimnazija, ki je leta dni go-
stavala v osnovni šoli dobila novo steno v graščini Brdce.
Misli bi pa bilo treba na novo stavbo za šolo, ker ne ena
ne druga ne odgovorja več potrebam.

- 1751 Terezijanski kataster
- 1771 Popis hiš
- 1789 Jožefinski kataster
- 1851 Začetek okrajnih sodišč
- 1945 Postavljeni krajevni ljudski odbori (KLO) v Mozirju
Ljubiji-Lepi njivi in Šmihelu
- 1944 Od 15. do 30. maja so bile enote IV. operativne
cone v uspešnih borbah s sovražnimi kolonami
na Mozirskih planinah
- 1946 Mozirje sedež Okrajnega ljudskega odbora (OLO)
- 1950 Sedež okraja prenesen v Šoštanj
- 1950 Dne 24.4. ustanovljeno Planinsko društvo Moz.
- 1952 Dne 1.3. so se združili vsi trije krajevni ljud.
odbori v krajevni, prav za prav občinski lj.
odbor Mozirje
- 1952 Od 13.11. so izpremenjene hišne številke
- 1952 Dne 17.11. otvorjena v Moz. podružnica Nar. banke
- 1953. Dne 14.6. odkrit spomenik padlim v Šmihelu
- 1953 Dne 2.8. odkrit spomenik padlim v Mozirju
- 1954 Dne 12.9. praznovali prvi krajevni praznik v M.
Pri tej priliki odkrita spominska plošča
na Lipoldovi hiši
- 1955 Mozirje postane sedež velike občine Mozirje,
ki obsega vso Zgornjo Sav. dol. Glavne pisar-
ne so bile adaptirane v nekdanji kaplaniji
- 1956 Uredili kopalni bazen
Asfaltirali ceste skozi trg od Čoha do mostu
in tlakovali s kockami od mostu do Pfeiferja

1957 Začeli delati cesto na Šmihel. V tem letu so
jo naredili do Jaklna

Dodelali so prvi (uradniški) blok

9.4. ~~postala podružnica Narodne~~ banske podružni-
ca celjske komunalne banke

25.8. praznovali 75letnico telesnovzgojnega dela
v Mozirju in razvili nov prapor

10.12. ustanovni občni zbor Vodovodne zadruga
Decembra začeli pokopavati na razširjenem po-
kopališču.

1958 8.1. izvedel od Dreževega kovača Anza (Završnik),
do so blizu njegavega doma stale valhe. Tudi
barvali so tu. Preden si je njegov oče po-
stavil hišo, je prebival v valharski bajti.

1958 18.2. so pustili podrli lipo pri mostu pod cerkvi-
jo. Da je niso posekali pri tleh, temveč ta-
ko, da je ostal visok štor in ni bilo debla
kaj vredno, to je bila imenitna "šala"

Iskali vodo za vodovod *in dove, prižigal pri Šlant. J.*

Postavili sušilnico za hmelj v Ljubiji

1959 Položili cevi za vodovod v trgu

10.10. otvoritev vodo voda

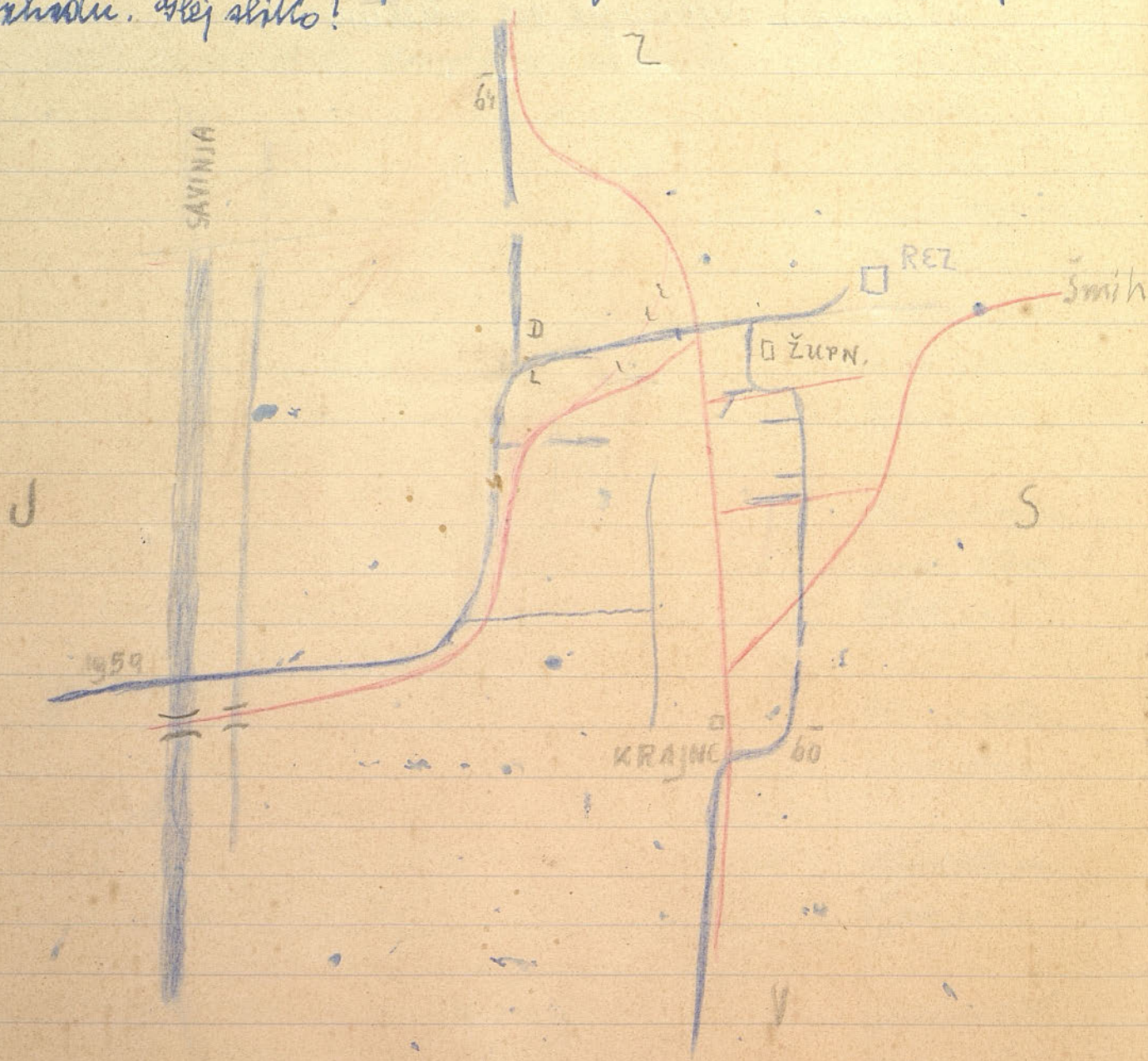
Postavili sušilnico za hmelj v Mozirju

Dovršen drugi blok za uradnike gozdarsko-kmet.
poslovalnice

17.10. zgorel Redkov kozolec in narof ter Smo-
žev kozolec in štible

Pri Savinji so postavili prve tri Weekend hišice

Vodovod: Glavna cev gre pod Savinjo nold mestom, pod dolgo most
 "Kocjanikom" in doseže mesto v dolki poti Žitniki (Jame Kruberček-Jurjevo).
 Pri žitnikih vzhajajo proti Smreči, gre po njenem in Kaptolčkovem vrtu
 v novo naselje, kjer med Dolajcem in Lavrenčičem napravi pravi
 kot na preprosti do mesta. 60 kot gre na desni strani prvega bloka
 in vialotniška pota prečkava. Pri vialotniški se odcepi druga
 cev in teče pred župniščem k župni, kline po cesti naravnost, potem
 pa med Benincem in Zagorčičem Goričarjevim maršom proti
 vzhodu. Glej skico!

1960 Vodovod podaljšani od Mame kupa do župnije.
 Skupni cevaste v župni (3.4.).
 Asfaltiranje ceste od Šušterjevega Mame kupa do St. Ruperta.
 Postavljeni hišni vzhod 4. in 5.
 Dogotovljen 3. blok poleg prejšnjih dvoh in štirih blokov
 pri transformaciji.

1961. Dvorana za Kino podaljšana

1963. Obč. skupščina se je udeležila iz Kaplarije v novo poslojje. Nekaj let gostovanja v Kozinju po Rely. narodnem gledališču tega leta ni bilo več, spemalo zanimanja.

1964. Vzporedno s treni bloki dograjena sta bloka. Tako je v vseh 6
blokih 6 stanovanj (1948, 1949, 1952, 1951, 1952)
Cvotna za sobnijo namenjena zgradba dograjena. Kiblice
je začela postaviti, s. nadst. mltica, s. nadst. Komunalna
banke. - Savič je s svojim očetom zelo marala.
Votovaš podkizali in nareja nareja mltica s. nadst. s. nadst. s. nadst. s. nadst.
hit. obenem dobil Mandelavsko kuc del tega od občin s tega
upravnega posloja do Moravice.

1965. Preden zapišem prve vrste o dogodkih tega leta, smakam, da je zdo primerno, ako se spomnim pokojnega Franca Kibernika, prejšnjega ravnatelja naše gimnazije v Ljubljani in knonika, ki je pred dne 4. Oktobra 1931. od pokojnega inženirja, ga nadučilga Franca Praprotnika to knjigo in pisane knonike.

Franc Habermuth je umrl dne 21. aprila v Kozinju v 78. letu svoje starosti. Rojen je bil v Maslovčah. Učiteljstvo je dobil v Kariboru. Kot mlad učitelj je služboval v poznih krajih Spodnje Štajerske. L. 1911 je prišel v Kozinjo na takratno štiriklasno ljudsko šolo. Po končani prvi svetovni vojni se je za nekaj kratkih časa vrnil v Kozinjo, nato pa je nadaljeval službo na meščanski šoli v Celju, opravil mešan kosovski izpit in bil poslušan za pramateja meščanske šole v Šentanju, ki jo je kar neposredno vodil do l. 1941 nad 20 let. Vključno ga ni sprejel v šolsko službo, zato je postal doma v Kozinju kot zasebnik. Ko vojna je z besedo, nasotli in dejanji pomagati tpečnemu ljudstvu Kozinja in okolice.

Ko je bila leta 1945. ustanovljena nova nizja gimnazija Franje Savinjske stolice v Ljubljani, je postal Hibernik njen prvi rektor, ki je veliko vnega pomagat terenskega mlada šol.

ki mu pa bilo dano, da^{bi} ta s^{ki} z^{arod} oddil dalj
časa. Aprila l. 1946 je nenadoma obel in stopil v
pokoj, ki ga je n^{iz}val tu s k^{ozija} ne do svoje
smrti l. 1965.

Kubernec je bil odlični vzgojitelj in izvesten učitelj.
Temeljit je bil strokovno v vseh panogah vzgojstva in
ukolstva. Kot učitelj je bil strog, a pravičen in razumen
pogledu. Leta 1950, in naslednje, je z^{ahval} br^{onost}, pred in
disciplino tudi od svojih učencev, med katerimi je bil tudi
podpisani kronist.

K. je pisal strokovne razprave in pedag. revijo Popotnik.
Ker je bil z^{agotovno}. Napisal je z^{agotovno} mesto
Iščanja, kje je oddil k^{uzajno} me^{nost}. S^{ilo} nad
20 let. Z^{bral} je obilo z^{gledovskega} gradiva za k^{uzijo}
in s^{colica}. Z^{aprosil} je bogata z^{brala} n^{arodopisnih}
ilustrir. Nekateri članki so šli v Etnografskem glas.
niku.

Izlasten je bil do svoje zadnje ure, da^{kar}no ga je vsi
let mušila z^{do} m^{adlezina} bolezen.

Leta 1965 je povzelo m^{ijd} r^{abilo}, da sodeluje na kongresu
etnografov in leⁱⁿ kot predstavnik za s^{plavstvo}. Pripravi
je daljši p^{edat} za kongres, ker^{den} sm^{rt} ga je prehitela,
njegovi sk^{rbni} sodeleno razprave je prebrat podpisani.
K^{ojnik} je bil odlični in enaⁱⁿjen človek. U^{zival} je
med prebivalstvom oddil ugled in raz^{stano}
op^{stovanje}. S^{las} tudi njegovemu op^{stovanju} in
priznanju njegovemu delu!

Prireditve in javna dela.

P^{rostranje} se je v^{arilo} po stari moz^{ski} s^{gi}, ede biⁿⁱ.
Leta 1965 (č^{asopis}) je v^{aril} p^{et}valcem p^{egram}
p^{rostr} p^{redit} v s^{kupe}. (2 p^{rode} sta p^{ilozna}
by kroniki.)

11. julija se je v^{aril} II. dan s^{avirj} p^{itice}. G^{ama} p^{ri}.
p^{itice} je bila na s^{irniš} in s^{parka}. U^{deležba}: odlična.
K^{te} p^{redit} sⁱⁿde s^{voje} p^{rebr} p^{ostane} v
p^{rostr} s^{de} s^{legu}) in s^{icer}: k^{ulturo},
k^{ulturo}, p^{lavin} s^{en} in k^{ul}
s^{en}.

Prodava mesta republike je bila v kino-dvorani, osredotočeno
so plesali in slišali mladinu z lepimi pregranami.
Gariboldi skupščina je priredila občinski v Domu
Starka Štandera. Vse skupščine je bil v vsakem
mesecu praznik. Sploh ne moremo omeniti, da
vse skupščine so velike zabave priredile v kuzini
velik ugled, ker so velike regimistike in na
njih ni nobenih incidentov (metast, partija str. 14)

Ker javnosti ddi naj omeritve osrednjo občinico
na Britnem jelu. ^{TVD Partizan} Omeritve, ki je lasti moziškega
tudi: ^{TVD Partizan} skupščina, ki postala eden izmed temeljev
zimskega turizma v kuzini. Škoda je, da je bilo
to leto premalo snega in je zimska obdobja le
kake 3 tedne.

Grozno gospodarsko stanje je zgradilo kamni,
osrednjo in Želovce in še dalje tja pod Bodo pet.
Leta so stisnili v prvi vrsti za prevoz lesa in gozdov
na potroju Golte in dolino.

Letos septembra je bila imena osrednjo in Želovce obdobja
na snetu.

V tem letu se je osrednjo skupščina priredila
Lokim in še v druge predela in okolici tega.

Na 30. oktobra je odprla osrednjo skupščina in
kuzini moderno urejeno osrednjo trgovino
in nekdanji osrednjo in Želovce, ki moremo le
praznik pokazati, ker pomeni take trgovski
lokal viden napredok in pripravo našega sveta.
deleke tega.

Osrednjo skupščina. Leta 1965 je bilo izdanih 22
skupščin skupščine za pripravo tega in nepo-
redni in lokalni. To je bil praznik, ki nam pravi o
izredni gradbeni dejavnosti naših ljudi in o njihovi
žilavosti, ki si ustvarjajo svoje lastno domovino in
velikino izdani.

Kraj inna letos z osrednjo skupščino, ker
je pokazalo, da je zgradila nekaj "novih" gradenj.
Kerda to, zgradnja ni znana.

To leto je začel gospodarske reforme v naši
deželi. Dobili smo novi denar: 1:100. Ta reforma
pomembni dolgotrajni proces obnove vseh stvari
našega gospodarstva in to zlasti v veliki zvezi
vseh stvari preko sveta.

Koziška turistična društva, ustanovljena l. 1892 (glej
zapis o tem letu 1892 in popis doma in celice Portarini
2. avg. 5/2 1893.) je tudi v tem letu prva zveza dolo-
čeno. Za turistično je bilo na vojo 119 potov in 57 oboj
koiter je bilo skupno: 2660, od tega 420 modernih
Na naši turistični je negativno vplivala letna gospo-
darska reforma. Skerbi se je prišlo turistov in prijanz
kakor hitro pa je meseca julija nastopala prenova
na gospodarstva, so interesi po vrsti preseljavali
svoje prijaze.

Letniške poletje je bilo izredno hladno, kar je
tudi zadržalo mnogo turistov doma.

Letina je bila srednje dobra; sadja ni bilo.

Delovanje društev in kozišja.

v kozišu je registriranih 16 društev, to so: Partizan
društvo za teleono razgo, turistično društvo, prostno
društvo, lovski društvo, ribiška društva, društvo psi-
jateljev mladine, ljudska tehnika, Redni Ravi, društvo
upravnikov, rojstni rojstni inodolci, žebelarsko druš-
tvo, planinsko društvo, stelsko društvo, društvo
kujigovodij, hortikulturno društvo, gariboldi društvo,

Društvo je oicer lepo število vendar pa nekaj teh
ni kar do nobenih znakov delovanja.

V Inibolu dela in ima uspehe prosv. društvo, Portar

limo naštetih društev pa imamo zelo borcev,
(KROD) madarje zelo rez. oficijes in proficijes; ob združevju
Stojimo nad organizacije.

Nekaj glavnih podatkov. Število prebivalstva in ljudi:

l. 1857 je bilo v kraju 323 preb. in 59 hiš. (Zapis o
Statusu animarum in župnišču). l. 1900 je bilo 511 preb. in
86 hiš; l. 1921 (31. 1.) 587 prebivalcev; podatka o številu

hiš za to ledo nisem mogel najti. L. 1965 dne 31.12. jo
zabilo v legu 1029 meteoaloca.

Šerilo medenih vozil. Dne 31.12. 1965^{id} je bilo v legu 124,
kar je že zelo visoko šerilo za kozijo.

v kozijo, dne 31. decembra 1965.

Frano Vajd, kronist.

1966

Začnimo opis kar z letino, ki je bila po naši
oceni kar srednje dobra. Zlatica so lepo upole,
prav tako je bilo dovolj krompirja in drugih okro,
paravnih. Sredna letina je bila pa slaba, zlasti
pa ni bilo lepega normirane sadja. Štani pa,
dovrnjaki so prepereli, soje dovolj tudi kaper.
Mislim, da leta na protopno obnovo sadja,
njakov in na pravilnejšo nego sadnega drevesja,
kerne za živino ni manjkalo.

Utem, ki bi povzročilo škodo po požih, ni bilo.
Poleti je bilo le malo pravih dni, precej
lahko, da smo imeli hladno poletje.

Kakovost hrane je bila dobra.

Pravditre in karni dogovori.

Kakovost je vedno bolj in tudi letos kozijani preživeli
gali prave dni v rednem razporedju. Že je
"Praviti kurni". Tj kroniki je priložena zbirka
"fotografij karnih nadopov in pisarov praveh
šem. Nekateri nadopi so bili prav precejšnji, a
kakih je bilo prav malo. Zdi se mi, da tako podijo
tudi drugi kozijani, da se je praveanje
nekam preveč moderniziralo in da mu manjka
čisto prave segovosti. Toda kaj hoče,
mo, kajti novim časa opliva tudi na
stare ljudske običaje, ki izgubljajo svoje
not.

Partisan je odlično organiziral in izvedel svoje

kvadrilna masčarado, na pikevitu je bilo
izredno veliko število iz tujih krajev.
Turistični teden od 3/7 do 10/7, nato dan za
ringovskimi pitičci, 10/7, III. po vrsti. V tel. smek je
bila pasovata slovarskih del domovih di.
kajer, Bruno Borčičarja, Nika Klakarja in Karla
Pavčičarja. Njim se je pridružila inšpektorica
Bika Novak.

Dne 18. 9. je dobilo naše gostilno društvo
novo motorno brizgalno, ki jo kupilo v
Zapadni Nemčiji, velja za 2.200.000 Sdm.
V demarju in lesu za pripravo za brizgalni
prebivalci tega in okolice.

Dan republike ^{29.11.} smo praznili z izbranim
kulturnim programom v kino dvorani
Letočje silovstevnanje se priredila skupno
turistično društvo in Partizan, predikto
je propla v vsakem pogledu pravo dobro.

Cisti dohodek prebivalci da si obe društvi
razdelili po bratskem sporazumu. Lep pri-
mor bristnega skupnega dela obeh društev.

Večja maza je izbruhnila v novi obliki ringovsk
kuga. Burgijani ukrepi rehabilitacije službe
so epidemijo v kati zaleli.

Pravniki ukodi 1. maja so bili Logli in poručnik
knjgojo bilo izletniški mi hojivski brat. koz
noš trg so skvela neštetna meduna ovrta
poti Logarovi doline.

Burcan je bil odhod za gradnjo novega mostu
na Sarnjo poti Logan Stari klavir most je
potem dodušil - V posni joumi so zgradili
3 opunika iz betona. Potrdajo leto bodo
položiti traverse. Čet je gradilo rodna
skupnost, občina in zodružiti so priprave
za gradnjo mostu priprave v gostilni in
les.

Priglasila podjetje Savinjo je razpisala s biro: Kolarari
biro: med tega madams urjem legatski lobel
za marupatstvo. (Julija 1966)

Gostinsko podjetje Turist je začelo pripravljati
prosto za madams gostino s biro: Kolarari
biro: upati je, da bodo dela končana do začeta
sezone 1967.

Uradna djavrost: Kolararja škriluh zasebnih
bis je s tem letu zelo napredovala.

Leta 1966 je bilo izdanih za marupatstvo
s novim gradbenim dopolnjenj. - Kolarar
se širina vse stečeni: Konvencija Kolarar
Kolarar.

V Kolararji leta 1965 smo poslovali na dmrota,
ki vključajo na poslovanje. Leto tega
ne bomo ponavljali; lahko pa pričnemo, da
so majhni delavci naslednji dmrota: turisti-
čno dmrota, Partizan, gostinsko dmrota, pla-
mirske dmrota, kobilice dmrota, letna dmrota,
na; odela dmrota pa ali popolnoma neob-
na ali pa konaj zbiranja.

Naše turistično dmrota je tudi s tem letu
pozivale s sobni meji svojo djavrost, le sezona
ni bila prav morda. Zopet je bilo neugodno
poletje, ki verjetno ni bilo prav nič ugodno za
turiste.

Kolob mriter je bilo skupno 2519, od teh inozemskih:

506 : inozemci, predvsem Avstriji, Italiji, Kolararji
marup zaradi pobilova, marup zaradi
oddelka.

Dmrota ima na Bedolom vku lepo izpeljano poslo-
izdelo stečeno, ki pa zaradi ste zimi ni imela
poslo
v obliki Kolarar, ki ni bilo pregledno.

V Kolararji je bilo dne 31. 12. 1966 sleden števil
motornih vozil: vsi avtomobili : 61

motorna kolesa, mopedi : 112

konvencija avtomobili : 13

Dne 3. julija je bilo v Šmihelu veliko srečanje
borcev KOŠ. na tem stolu so bile navzoče
Številne delegacije iz kvartora, Ceha in še drugi.
Predsednik je imela zelo lepo.

Istega dne je pred svojo novo maso Jože ~~Glav~~
~~Glav~~ Golčnik, p. d. Vrhovnik, iz Lese imel
st. 20.

Posledice gospodarske reforme, ki je zajela celotno
naše gospodarsko življenje, pa med lastničinim
pobiralstvom ni kaj čuditi; ni znano, da bi se
gospodarska prava prava znižala. Če namreč
opazujemo kupce po trgovinah vidimo, da ku-
pujejo poleg potrebnih življenjskih potrebščin
tudi še v veliki meri prave drage delikatose,
jutrino sadje, dragi krompir, otroško igračice in
prave ludanske presmeto. Za to tudi je bilo
še vedno dovolj denarja.

Prav tako se ljudje udležujejo pravih mar-
nih potrebščin po domovini, še več potrebščin
inzenerskih. Ta potrebščina so organizirali, izletniki
in domovini.

Pomembnega denarja pa je čuditi pri takih podjet-
jih in ustanovah, kjer je bilo treba omesti prave
investicije in denarja široko raznovrstne poslovne
transakcije.

Sklepno la opis za l. 1966 z željo, da bi naša de-
žela prebrala vse kar brez prevelike škode,
ki je najprej združena v novo reformo.

V Ljubljani, dne 31. decembra 1966

Janez Fajdy, brniš

1967.

Kar ugodna naj zapišem, da tudi v tem letu ni bilo kakih zelo pomembnih dogodkov, ali kakih naravnih katastrof. Lahko rečem, da¹ potokalo & žitje v lugu in skolici pravo živahno, nikakor pa ne razbujeno. Mozi je bilo in ostane najpomembnejši kraj naše Gornje Savinjske doline. Kosi lug, težjo ščitne avtobusne proge iz obel dolin, Ladleške in Savinjske. Tu je tudi sedes občinski skupščine, karne prilagajo stani vsak dan po naravnih opravkih. To je dobro opazi tudi po naravnih gostitvah, kjer je vedno dovolj gostov. Ni treba poudariti, da je tudi kupen vsak dan lepo število po trgovinah. Gostje, po gostitvah in kupci po prodajalnah prinasajo denar v lug, s čimer paste promet in dohodki teh podjetij.

Letina je bila zelo dobra & vrhovi, prebrus sadja je ^{bilo} toliko, kakor ga ni bilo že morda 10 ali 20 let. Žal ni bil organiziran odkup. Ostalo je mnogo sadja na drejnih. Kmetje so pripravili nošeto palecijakov sadja in skuhali nič koliko kroginorca. To sadje tako si torej dobro zapomniti.

Javna dda. Pomembno delo je bilo opravljen & novogradnja savinjskega mesta proti Lokam. Traversa leži na dobi belovskih opremitih. Na traversah leži dogne trasov masline. Gradnja je solitno izvedena. Koli b služila nešteti padorom naravnih znanstven. Kaja je bilo izvirno asfaltiranje prostorov med hišami in cesto med toja ob Elberadnega doma do hiše Franca Klavnička koga je 53. Kar tako je bil asfaltiran prostor pred hišo št. 12,

tako znan kot setro. Osredotočili so tudi
ceste, ki vodi med nekdanjo Goricnjano,
sedaj Kalamajano hišo in Kolenčev hišo, mimo
Goricnjane hiše nad klancem do Gradnjah
krat do mizarja Jurčiča.

V zvezi s temi javnimi dela nujamo
zapisati, da je bila v kozijah izredno žrtev
gradbena dejavnost. V neposredni okolici
tega na nek skromen so zrasle skoraj
stanovanjske hiše. Zgradili so jih v glavnem
mladinci, razni volonteri in prostovoljci. Lepo
skoro hiš pa še čaka na prihodnje leto, da
bodo popolnoma dograjene.

Veljavni dogovori v tem letu.

Najprej nujamo poudariti, da to leto ni bilo
v kozijah običajnega prostovanja v tradiciji,
natnem slogu. Razlog: neuglasi^{med} prostovoljci
"aktivisti".

Verjela pa se je Partizanska mladina, ki
je uspela, kar se da dobro. Udeležba obiskov,
valov od blizu in daleč je bila vprav posebna.
Domana je bila lepo dekorirana. "Partizan"
je bil z gostnim popedom privedel na novo
zadostno.

Fekunaje je bila tudi velika gostinska družba,
ki ni dosti zadržala za Partizano.

Meseca aprila so bile volitve v zvezi, republikan
in običajno skupščino.

Dom paringih ^{12.7} partij je bila privedel v
velikem slogu; verjela se je na sejmščino.

Basolci so proslavili 80 letnico domstane,
ga obkroja. Obe omrežni privedli sta
bili lepo organizirani in odlično izvedeni.

Ob družini in narodnih praznikih smo prisotni,
tali posnim poskovanu. Tudi se je vsilo v naši
kino dvorani.

Naša družina, našeta in pohotno omrežena so
o laski krasni so tudi leto našega dela.
voda. Plavinske družine je priredilo so izletu
po naših gajih svinjskih vrtov in tudi je
na Hraupke so pohiteli in tisti kdi nekateri
plavinske podjavnke.

Kozije naša slova starega turističnega kraja,
toda neugodno poletno vreme je odpravilo
mnogo turistov od letovanja pri nas in
splot v Gornji Savinjski dolini. Imamo
izmatne prometne zveze na vsaki strani, tudi
naši godinski lokali so se modernizirali.
Včas prebivalcev do naših letoviščanj
je vse kosi pravilen in o vsakem delu
korenito.

1942. -
Kozije in domače: 1750 tuje: 308 skupaj: 1750
Včeraj hrišče tur. družine, pri kopališču
so se zelo prigrizile svojim gostom.

Imunizirsko vlečnica na Bradem orhu je
obredno korigi dolge 4 tedne, bilo je paš
premal sroga in četa ni dolgo tešab.

Za konec leta se je vsilo v Dornu Hanks
Hraupke obkrajno silvestronije.

v Koziji dne 31. decembra 1967. Imuniziraja
Hraupke.

Leto 1968.

Kakor v l. 1967^{tako} se tudi v tem letu mislo odli-
gali kakšni veliki dogodki, ki bi vzbudili
jaki pozitivni našega kozinja. Pri tem mis-
da ne mislim na dogodka svetovnega po-
mana, kakor so bili: zasedba ČSSR, olimpijske
igre v Mexiku polt ameriških astronautov,
toma priti Lunini in oditi Lune. Ti so pač vsi
zvali povsod napeto živahno življenje,
kar je vreda čisto naravno.

Z letino tega leta se nikakor ne moremo
pohvaliti, bila je le srednje dobra. Žetev
si še kar dobro uspela, korenje je bilo pre-
malo, fižola skoro ni bilo. Leto 1967 je dalo
izredno bogat donos sadja, to leto^{pa} ni bilo
jabolk prav nič, vrhodilo so še kar obilno le
kruške. Živinske hleve ni bilo prav preveč,
spomnkanti so bili smolni letni, vloga je bil
dozoren, da se krmijo le z veliko majo in
zornudo sušili in kvarčili krmno. Prišel
brudja je bil dober. Raznih vrstovinskih
mim ni bilo, tudi porodeji miso nikjer
pratošile.

V zvezi s praskar opisano letino, je prask, če
pravno, da palagoma le napreduje kacio,
natno obdelovanje zemlje. To dokazujejo že
kar številni stroji za obdelovanje, mest njimi
je dosti veliko število krosilnična metalni
pogon.

Turizem postaja od leta do leta vse bolj upre-
števana gospodarska panoga po vsi Ljubiji Sa,
vinskih dolini. To dokazuje hvalovredna pagil,
nost turističnih društev na misem področju
Turističnega kozinja smo stavili v tem pogledu
vojjo dolžnost, kajti pokazano lahko

na pomembne pridobitve za razvoj turizma
v našem kraju. Turistično društvo je strukiralo
svoj kopalni bazen, ob koprski strani, ki je
dobil betonirano dno. Istovrsto je bil ure-
jen ^{potok} izliv Tuvare v Savinjo, ter akvedukt
tega potoka preko koprke struge ob koprščem
Ponikvi je bil nujen prenos, ob koprščem
na desnem bregu Struge. Ta dela je izvedla
Podna Murno v Ljubljani, sklenjeno leto bodo
mednarodno tega vodnega nadziranja.
Ob delovanju jara v Savinji je bilo utegneno
v betonni obreži na desnem bregu. Tudi
tudi ob jaru je bil delno urejen.

V tujem samem je bilo 27. aprila podpisano
govorilo Hotel Tuvare, in sicer naslednjem kot
prebena monastorska prizidek k nekdanji
Koloniji hiši. Hotel je moderniziran in poln
urejen. Karkoli je "bistveno in turistično pod-
jelo Tuvare v Savinji. Ta hotel je res velika
pauza obisk za koprke, ki daleč ni imela
sodobnega gostinskega objekta.

Na Goltu je začel sežvek "Zalutani" graditi velik
turistično centro gostinske zidnice. Delo se je
začelo že zgodaj spomladi, toda neugodno vreme,
zakasnilost kooperativ in, dolga in dolga sta
se preprečila dogovoriti tega objekta do 1. dec.,
kateri je bilo planirano. Upajmo, da bo 1. maja 1969
zidnica začela obratovati. Zopet velika uspešna
pridobitev za naš turizem.

Naše turistično društvo je doseglo v letu
svojega z ustaljenimi turističnimi kraji Slove-
nija glede na agencije, najenostavnejše, številne
turistične kapacitete in novih objektov pristno
5. mesto, kar je v vsakem pogledu vsega
upravičeno vredno posredovanje delovnih
turističnih aktivnosti našega kraja.

I turistično samsko smo bili bolj srečni z n.
doročini. Vsi nriki je bila 2100, od teh
domačih 1527, tujih 393, napram lastni
sistemi nasmoten napredok. Logor je bil skro-
pen, dober.

Prostori je bil precejšen življenjski, dobitno zame
+ vse stvari so bile precej štetne, ne moremo
si izdelati boljših.

Državno življenje + nasmoten legu se kazija +
17 pravnih dvestih, toda le dobra država je
po delovna! Poljani, Tur. dvesto, Romani
dvesto, Garbo dvesto, Hortikulturno dvesto,
Znaa tucet)

Posvetno dvesto ima svojo gimnazo knjiz-
nico, + njegova ^{tudi} delujoča ⁱⁿ misli
zdr + 30 ilovske misli sta, ki je nebejkrat
prej, precejno nadopis doma + tudi drugod.
V postavi tega dvesta je kinoskopsko, ki
skiti za redne filmske predstave trikrat na
teden.

V kinu sovarani so tekoni hla godovali pozni
glaskani nasmotli različne kvaliteto,
toda skro + si so bili precej dobro obiskani.

Šolsko. Kozija ima popolno vsornletno otla
+ podučeničnimi solami + šolske, ne
lepi njevi in + Kozajski. Šola je zadela huda
nezgoda: v šolskem podučju + tuzi, bje +
bile nālneve za prvi + pozreide, se je zaviš
na doth nudiš podučiti + stopi Zavarstje
je bil prave + teh protokih nemogoči. Pove
se je viti + noli domani telovadnega doma,
+ zgraditi gubijse zadrega (provd po ioddlek)
+ na Pradach^{pa} nudi nudi celostni prave
Taka mediter prave nudi vpliva zeto ne,
nudi na redno šolsko solto. - Pove,
nudi se je viti + zgraditi nudi šolsko po.

službo. Tako je organiziral široko akcijo za zbiranje
sredstev za to namembnost.

Grabska dejavnost v tej in neposredni okolici
je bila zelo pogostejša. Vendar je bilo 23
gradb. dovoljenj za zgradbo Stanovanjske
sklade.

Prireditve. V prostnem času je bilo, kakor smo
tega že omenili, velika mas karada v nek
prostorih telovadnega doma. Vsek. vsi
kavinski prostori so, sicer prve dni
pripravili in izvedli vsakega prostora.
Ker je bilo preveč prostora. Prostori so po
stari tradiciji bili.

Dan porinjal kotiček je bil 9. julija. V prostu
ob Savijski so bili prostori, vsi, vsi
tudi. Vsi so bili preveč dobri.

Tudi dan je bilo v telovadnem domu
narodna cvetja, kakor so se korigirali
videli. Tudi cvetja, praviš, in se drugo
je bilo na dolgi in vsi. Vsek. vsi
vredni. Ob karli kulturni prostori je bilo
tudi kulturno podelje. Raslo je
je organiziralo tukajšnje kulturne
društvo, kulturno pa kul. društvo korigir.
Gostei so imeli so imeli svoje stave pre
25. avgusta pri telovadnem domu.

Silvestrova je mladinska organizacija.

V korigir. dne 31. dec. 1968 Franko

Leto 1969.

Letina tega leta je bila prav dobra. Leta je dobro obrobla, lep je bil sušilek, oboravine. Sklad je dobro uspel. Tudi živinske kmetije so bile dobre. Leta letina je bila precej bogata, karkoli ni bilo niti vsake desetletja. Kmetje niso mogli vsega sadja, obrata in ne govejati. Mnogo ga je odšlo na devoja, po tleh pa so oblesali ovrhani kusi neprobarnega sadja. Škoda je bila ogromna. Grejati bi nam morali našo trgovino, ki ni bila priprava, da odkupi vsaj večji del sadnega pridelka. Resno se, da so kmetje napelovali naiteto hektolitrov sadja in jagode.

V tem letu je bilo vreme v polovnem kar ugodno za pridelke. Tudi, vendar, dolgoletnih nalivov ni bilo. V zimskih mesecih leta je bilo dovolj snega. Vlečnica na Bledem vku je izraženo obratno, izreda je mnogo obiskovalcev. Tudi v posuših krajih snega in gube do line. Povsod je bila primerno topla, le skoli so. Naša je vendarle pritožnih mraz, ki je povzročil povsod slono, pri nas ni bilo škode. Povzročiti moram, da se dolgo vrsto let v naši kmetijski kmetijski ni bilo v tem času tako nizkih temperatur. Junij je bil topel, vendar je bilo precej dežja. Kmetje so se v veliki znanosti in tožarstvu kmeti, posili in kmetijski kmetije za živino. Najbolj vroče je bil julij. Bogastvo vreme je bilo za turizem kar malo ugodno. Lepi in topli so bili jesenski dnevi obilno in vreden. V drugi polovici oktobra je padel sneg do nižin in oblesal. L. Lavstine sereno se ne moremo prav pohvaliti. Leta 1968 smo imeli pigistevanil

1890 nošitel: 1527 domačih in 373 tujih. V
tem letu je bilo domačih 1750 in 580 tujih
nošitel: skupno 2338.

Naši letoviščarji so se hranili v 3 gostiščih v
tugu, in v eni v hotelu Tivoli, pri kajarkalden in v
Tivoli (Turija Dotsak.) Bili so pravi gosti za
dolgino.

V tej zvezi moram povedati, da je zvezo dne 15.9.
okategorizirali v nekaterih žirijah na Golto. Velika pri-
doba za kozoje. V zimskih mesecih je bil precej
velik promet na tem objektu. Kakor karani torej,
torej, je gradnja žirij "Izletnik" iz leta.

Promet s našim objektom se je močno povečal,
mehurik. Torej, goste so avtomatsko zvezo kozoje-
leže pa tudi skrbne zvezo invarno v svoji kugi
v naši žiriji. Izbijajoči dolini. Več kilometrov
ceste proti Solčari je asfaltiziranih. Razčrta je,
da to asfaltirani trak ob koncu leta, daugel
Solčari.

Prometu sledi tudi nova bencinska žirijka,
izročena najimno novemu novembra. Ta žirijka
stoji ob glavni cesti nedaleč od tam, kjer se
odcepi cesta v žirijah oz. v Žetovci; tu je
namreč prodaja prodaja nekaterih žirij. Žirijka
je last prodaja "Petrol".

V tem letu je po osmi precejšnje kozoje
arčiji. Izbijajo najimno turistični kraj med 42
turističnimi kugi. Izbijajo doregle 7. morda.
(Lani 5. mesto.) niso kozoje.

Prosveta. Izbijajo žiriji v kozoje in tako
prezoro prezo, kakor bi človek mislil. Razisk
amiko in organizacij je menda 17, res intenzivno
na delu: Partizan, Izbijajo amiko. Planinski
amiko, Ribiška in Ljubke amiko, garilej in

Šteti kulturno dediščino, izmed organizacij je po
glas delavne, Brest bince.

Velika gradnja novega obsevnega področja, ki to
področje je intenzivno nadzoroval s svojimi
akcijami za zbiranje materiala in zbiranje.
Na tem mestu je glas, če zapošljam, da je novi
materialni materialni obsevi Jože Horvat. Jaki
publikirali so vodo vijo število milijonov visoko bora,
litetribi dolo in vrednosti 15 milijonov dinarjev.
Res pravo mesto!

Previdnost, da se bo začel porok s novim področjem
in začetku od leta 1970/71.

Glavni obsevi področja in tega je kupilo legovito
področje Savinje in Korinje za enake 15 milijonov.

Prostorski dediščina in Korinje ni pravo mesto nobene
reje dejavnosti: deluje njegov knjižnica. V obsevu
dediščina je bomo sekcijsko pravo mesto. Vd
časa do časa se je pojavljajo parne glasbene
skupine, čiji nastopi so se vedno prišli,
vendar zdaleke ne vti tako, kakor je bilo pred
leti.

Gradbena dejavnost. V tem letu je bilo izdano
18 gradb. stroškov za steno obsevi, za weekend-hiti,
je po 8 stroškov. Na našem teritoriju stoji
danas 17 weekend-hiti.

Prireditve. Vseh stroškov pravnih so se
nosile in kine dokoni primerne prodane s steno
in reklamacijami, skupinski nastopi, izpisani
st. Kečirama so izvajali programi in
motivske osnovne tole pod nadzorom svojih
nastopov. Kine lahko pravo, da se ti ni program,
ni po kvadratu.

Področje je trajalo tri dni in bolj ali

mnaj upeljeni šaljivni prizori in notri
sredi tega, kjandi se je nabralo vse postro od oseh
strani.

Partizan je imel ^(18.2.1) februarje svojo mostarado v
velikem slogu. Brez me je bilo obravnave v
japonskem slogu zelo postro in se izblevimo
skromu. Vbiok je bil velikanski. Organizacija
in vsemu red sta bila na višku s vsemu
vsiom.

Izid je Partizani, izvor je pilosin tej šoviki

Najpomembnejša in najlepša prireditev s tem
letu je bila Rastlana protja a kozija od 12. - 14. julija
v rask poslati Dima Slarka Štandra. Težko najde,
mo beude, da bi z njimi pravilno ocenili to postro,
slavo. Poleg rastlan cvetja smo videli eksonate,
turističnega društva, persutnega društva, lovške
društva, planinskega društva in pa nekdanjo
rastlano slok našega slokja Jazeta Slavate -
Jatija. Rastlano je organiziralo kulturalno
društvo kozija ob pomnozi zgraj macedonik društvo.

Prva nedeljo v avgustu se je vrtil na jubileu
Šoviti Slavate bal. Udeležba jeas velika, saj
je turistična razna v naši dolini na
viška.

To leto je organiziralo Turistično društvo Silvestro
včer v Dima Slarka Štandra. Klaka običajno
je na to let zapoved je bila prireditev odlično
obiskoma. Čirki slobiok so priredilefi name,
vili za sloke infaliranjja skavskib celo
tugu. Običajno je bilo, da je eno od naših poborj
mitijon dimarjev.

trga. Leta 1957 in še v naslednjih letih so
bili zgrajeni prvi stanovanjski bloki na z. om.
hruš. v zapadnem delu trga. Investitorja: Obč.
vredn. komisija, ter Javna agencija za industrijo
Maribor. Blokovi so dobili stano-
vanjske inženirski oblik investitorja. Pred nekaj leti so
že začeli ob blokih postati nove stanovanjske
hiše. To so domove so si podarili inženirski iz
projeke projekt. Danes je teh hiš že lepa
vrsta. To so v nekaj letih dobili nov del
trga.

Na takem zvonem kataru so že prva leta po konca-
ni vgrajeni stavbe nove stanovanjske hiše. Tadel
trga je dobil ime Novo naselje (rekonstrukcija)

Kozirje ime svoj urbanistični načrt. Jedro trga
bo ostalo steno neizpremenjeno. Na paradiž-
niku gostilne celotno, kjer se tudi gradi,
maj bi moralo obstajati predstava. Na prostoru
približno tam, kjer se zdaj postavlja park s čimbel,
tudi nekje parni trgovini s lokalni, gostilna,
(hoteli) i. dr.

Sklepno končno za leto 1969 z izmenimi se,
hruš. da bi se naše predrago kozirje tako
lepo stilo od leta do leta in da bi to živilo
ni v miru, rasti, razvoju ter pristnih
poslovnih razvojih.

Kozirje, dne 31.12. 1969.

Franci Vajdi

Dostavki: stro 15.7. je prejel tudi stroki kozirje franci
Cesaja. Kozirje je stal v srednem vrtu za Cesaja
hišo i. Vrt. Vrt. : vrtovi so se razvijali z originalnimi.

1970.

V tem letu smo s kozijske stavbe naš občine
Obč. prost. pravnik s dnevi 11, 12. in 13. septembra z bogatim
niko, spremenjen kakor doslej še nobeno leto. Najpomemb.
nejši dogodek v teh dneh je bila otvoritev novega
šolskega hodnika, son. šole dne 12. septembra. Kozijske
je dobilo novo moderno urejeno šolo, ki je pravi
poraz knjižnice in tudi cele občine. Staro šol. hodnik
v letu, zgrajeno leta 1896 za 16.000 goldinarjev, je
stalovžito v vsakem pogledu, ker ni več imela
sodobnim zahtevom vzgoje in pouka. Zato je bilo
nujno potrebno, da smo zgradili novo. Za to
tako pomembna stvaritev dneve se je pripravila
na tej. knjižnici hišni prostornosti so ustoli
okroja svojih hiš in jih okrasili s cvetjem in
zelenjavo. Tudi tri dni dni so viseli po hiše
svetle in svetle svetle. Po tihu je sledilo
samostojno preproščanje.

Program proslave:

Petek 11/9 1970.-

- 1/ ob 10. uri otvoritev tovarne Elcroj v Nazarjah;
- 2/ ob 19. uri v kino dvorani koncert komornega zbora iz Celja;
- 3/ ob 21. uri ognjemet.

Sobota 12/9

- 1/ ob 9. uri zbor prebivalcev pred obč. skupščino;
 - otvoritev novoasfaltiranih cest,
 - sprejem taborniških patrulj,
 - povorka do nove šole,
- 2/ ob 10. uri otvoritev in ogled nove šole;
- 3/ ob 15. uri otvoritev spomenika padlim borcem II. grupe odredov
pri Sv. Joštu na Dobrovljah;
- 4/ ob 16. uri veselica v prostorih TVD Partizan Mozirje.

Nedelja 13/9

- 1/ ob 8. uri streljanje z vojaško puško na strelišču ob Mozirnici
- 2/ ob 8.30 uri košarka mladinci Mozirje : Luče
- 3/ ob 10. uri rokomet mladinci Mozirje : Luče
- 4/ ob 10. uri simultanka 40 šahistov v občinski dvorani
- 5/ ob 11. uri streljanje z zračno puško na nogometnem igrišču
- 6/ ob 16. uri nogomet Ljubno : reprezentanca Mozirje, Nazarje, Rečica.

LETO - 1969 -

Vrstni red in ocene posameznih krajev v akciji „Iščemo najbolj turističen kraj“

1. BLED	55,54	23. TOLMIN	46,31
2. RADOVLJICA	53,69	24. KOMEN	46,24
3. PORTOROŽ	52,40	25. POLHOV GRADEC	45,80
4. BOHINJ	52,34	26. ŠMARJE PRI KOPRU	45,18
5. KOBARID	51,73	27. ROGATEC	44,36
6. METLIKA	51,31	28. ORMOŽ	44,27
7. MOZIRJE	51,27	29. ČRENŠOVCI	43,93
8. AJDOVSCINA	50,75	30. LITIJA	43,39
9. RADLJE OB DRAVI	50,32	31. KOSTANJEVICA	42,67
10. RADENCI	50,09	32. DOLENJSKE TOPLICE	41,92
11. DOMŽALE	49,85	33. BREŽICE	41,25
12. SODRAŽICA	49,57	34. DIVAČA	41,20
13. ANKARAN	49,34	35. LENART	
14. DOBROVO V BRDIH	48,93	V SLOV. GORICAH	40,44
15. GROSUPLJE	48,40	36. LOGATEC	40,11
16. ŠENTILJ V SLOV. GORICAH	48,19	37. RAKITNA	39,10
17. OTOČEC	47,80	38. GORENJA VAS	38,19
18. ŠEMPETER		39. VITANJE	38,17
V SAV. DOLINI	47,78	40. PODČETRTEK	37,00
19. ČRNA NA KOROŠKEM	47,50	41. LOVRENC NA POHORJU	35,97
20. RIMSKE TOPLICE	47,20	42. GORNJI PETROVCI	35,24
21. ŽELEZNIKI	46,76		
22. VINICA	46,47		

* (Najvišje možno število točk je 60)

Nekaj podatkov o novi sili:

Izbrani učilnici: 14. Škole katoliške 7
oddelkov: 16 in vtec.

Učenci in učice: 33

Novi sil. prostornost pod Brdačevim je štalo 313 milijonov
st. dinarjev; vrednost okoliš, napeljav. električne in
telefonarne 44 milijonov: skupaj 357 milijonov st. dinarjev.
Domača prebivalstva je, delež republika, občina, kmeti
mladost in podjetje pa tudi domovinski ^{zbička} med občini
kmetijsko in okoliš je delež 13 milijonov.

Asfaltiranje

skromnih Po pričetku je bregovno skupnosti kmetijsko, tenis, športna
cesta in pa tudi mladost in zgradbeni in tudi in neposredno
okoliš se bota s tem asfaltirane na vseh krajih:
po Trstah, na prihodnosti, slovi Novo mesto,
po t. dr. Liganjskem firkah, kmetijsko kmetijsko
bi se po d. d. ^{asfaltirane} prostora, tudi v njih hiš in gospod.
prostorij. Kmetijsko prostora vedno bolj razvijajo
in prikladi za kmetijsko in za vseh krajih, kmetijsko.
Deležna, asfaltiranih cest: 2 km.

Obstoječe avto. Ima 19.12. je bila oficijalna obnova nove
masne bota. avtomatizirane bota. To je voljo prišlo.
Centrale bota je naš prostni promet. Za zacetek je imela
za 200 novih avtomobilov, kmetijsko kapaciteta bo 1000 novih.
Kakor smo poročali na te ogledne prireditelne
v tem letu, tako nam ni oseno, da se je
Elektrij tovarna konferenca. Elektrij je kmetijsko, bota je
bila mladenkova in delala vodo let, prebivalstvo
s svoje nove ^{v naznanje} prostora. V kmetijsko bota mi bilo zanj
mladenkova lokacija.

Delovanje poročnika in drugih demškov v Norvegi
je bilo v tem letu posebno intenzivno. Le nekaj
demškov je živelo in poročilo vidno dejavnost.
Taka demštra so bila: Partizan, Turistično in
depravirano demštro, govilci, Zvezarice, lovsko in
pobitko demštro, planinske demštro

Tekom leta so imeli svoje nastope kar ni
perski in glasbeni ansambli, kakor je to
bilo že več let po vrsti.

Tudi v tem letu so zvedle po naši repi,
redni oklici nove domorajke hiše. Če jih
je bilo sregajnik. To so hiše, ki so jih loni
začeli graditi. Ob blokih jih je nastalo
največ. To je nekaj nov del tega. Imena se
nima. Letos je bilo na občini izstavil 12
gradb dovoljenj za stan. hiše in 14 za weekend hiše

Prireditel Tekom leta smo imeli dve prire,
ditar v večjem slogu, to je bila Partizansko
mostarada februarja, ki je kakor običajno
vsledy leta namerno sijajno odpela. Vse je
bilo na višku: organizacija, dekoracija, tovar,
na, prosveta, gradba itd. Udeležba pa je bila prede
tu velikansko. Zlasti mnogo je bilo iz govor
iz bližnjih in daleč krajov naše doline ter
se razkuro.

Silvestro večer je organizirano turistično
demštro. ki je tako bilo nastalo zadovoljivo
s uspehom, v realni pogledu, kakor Partizan.
Dejstvo je, da se te prireditve v Norvegi že vrsto let
na najvišjem glasu, zato so tudi obilno
obiskane. Vsekar pravičje v redu in brez materialnih
incidentov. Je par stovara moriško in tradi,
cija, posred hrabrosti in prirona

V tem poglavju kronike naj zapišem pomenljiv
dogadek, to je concerna domov, koje

držala našo župno cerkev ki nove zvonove.

Dne 26.4.970, na junjsko nedeljo, jih je blagorodni naš škof dr. kardinal Alojz Ušenič.

Prva 1. svet. vojna je pokrvala stare tri zvonove. Nekaj let po vojni so zbedi župljani denar za nove. 2. svet. vojna je vsela tudi to. Ko sedaj imamo zopet nove. Prebivalci so na nje zelo ponosni.

Lelina je bila, lahko rečemo, prav dobra. Vse, kar ni bilo nujno, ni bilo. Žitni pridelek pa ni bil najboljši, drugače pa je bilo drugih poljskih pridelkov kar obilo.

Kakor je bilo leto 1969, izredno podvirno sadno leto, tako je bilo to leto izredno slabo.

Bilo je prav malo ali povsem prav nič jabolk.

Kar pa je zrostlo je bilo drobno in nekaj bi prišlo v trgovine s svojim seveda ni bilo nobena.

Puristična sezona v tem letu je bila tako uspešna, karšna še ni bila nobena po vojni. V tem uspehu je pa največ pripomogla naša župnica na Bolto, ki jo je v zimskih mesecih obiskalo posebno število smučarjev. Pa tudi ob drugih letnih časih je bilo zlasti ob nedeljah in drugih dneh prostih dni (1. maj, dan borcev itd.) vedno dovolj gostov. Vse leto so prihajali sprotaj izletniki, seveda največ iz Slovenije, kar mnogo jih je bilo iz Zagreba, Reke pa, ^{tudi} iz ostalih delov jugoslovije jih je bilo nekaj.

V tistem sarnem je bilo kar nekaj dovolj prostih po gostih in po zasebnikih na voljo turistom. Gleda na hrano in prenoči ni bilo storo nobenih priložnosti. Razume se, da je bil ^{pramoti} tiste leto v našem tugu in skozi naš bog izredno živahen.

Kozirje, dne 31.12.1970

Južjo Rajter
Kozirje

Sept 1971.

Is lebo ja potrkalo brez velikih ali parburgijskih
dogodkov. V tugu je sladal mir, kot pa je bil
osebni in domni promet izredno ziran in
vel velik čas. Nekateri dogodki, pomembni za
nas niso, bom malo pozneje.

Temne je bilo v tem letu brez večjih preobratov. Le polčje je v juliju in avgustu je bilo zelo vroče, ta vročina je tudi trajala raj v teh mesecih č, šibek letov. To hladnost in vročina je na mnogih krajih poškodovala. To vreme je bistveno vplivalo na poljske pridelke. Zelo slab je bil bi, delo živinske kreme na krmilil, zlasti pa so na pod, našel tleh ob Svojni. Ka je bilo pravih kreme, in bili mnogi kremeje posiljeni svetati del živine. Pridelov živine je bil n. n. v Lokah zelo slab, po vseh pridelkih (vseone stran pa povprečno. Med obsevinomoni ne je krompir splošno dobro obrodil. Vsele obsevine so bile precej slabše. Tretja letina je bila povprečno, dobra ple mas dobre.

Četudi v rje položje ni ugotovno vplivalo na kmetijske
stoj. pridelke, zato pa ^{je} porasel turistični promet o poljubnih
mnošic. Mogočemu privlačilo je bil turistični centar na
Golobu. V zimskih mesecih pa je bilo še nič obiskovalcev.
Številne lepe smučišča so bila postala mladi in stari
smučarji. To je bil lujski promet kakoršnega Slovenci
se niso nič čudili, če je močno priravnjavljalo turistični
vrh. Sreča je bilo tudi topografske vedno polno ter.
preteklo. Tudi mi kolikoj ugotovni prostoričarji
imeli bomo poorn turistične obiskovalcev. Sreča je bil
promet pa gostičih celo zelo velik. Nikoli ni manjkalo
gostov. Čeno pa bile s splošnim primeru.

Ne smi krivo proučavati, da je bil plamen na nožih
kotih preznan gost. Inga potokani na en strani naras,
na drugi odliči.

8. tega obstaja nekajenje starostne razlike med njimi, vendar
le majhen je odstotek tistih, ki pro delajo in imajo

določim splis na židovsko prebivalstvo v tega. kar naj bi
regitna naj naredim: Partizani, Komunisti, amštro, Josih
amštro, Turistični amštro, židovske upoštevajo, obale
amštro so bili običajni židovski. Kartulinski amštro
je prešel na naj. amštro prešel na leto. V oplisnem in
upom zapisi, da je sledilo glase amštronik dejavni
v tem letu prejšnjega leta.

Dne 16. oktobra je bil v Moskvi slovesnost ob
mizah iz ne Slovanije. Udeleženi okoli 1500. Ključni so
imeli lep kulturni spored predstaviteljev
V tem letu je bilo izdanih za knjige in amštro 16 grobov.
in srednjaj za amštro. hče in 6 dodaj za prejšnje leto.
Sledijo se nekaj amštro in skupaj je bilo 16. Zgradili
so jih prejšnji iz Moskve (Ljubljana), kjer knjige in amštro so
prejšnji in prejšnji amštro.

Razmi dogovori. Izdavači se je vrnilo pri nas po
amštro, običajni in amštronik. Bodoči Ica ob običajni
udeležiti tega prejšnjega iz tega in, običajni. V
prejšnjem letu je imel. Partizani soji sloves
mizah amštro. Hče v tem letu je bilo izdanih
telo amštronik amštro hče leto izdanih lep amštronik.
Hče to prejšnjega prejšnjega okoli let prejšnjega
Dne 1. 10. je odšel na običajni prejšnjega prejšnjega
prejšnjega v hče prejšnjega. Prejšnjega, prejšnjega
mizah in hče.

Dne 30. 9. 1971 je bil v Moskvi prejšnjega prejšnjega
prejšnjega sprejeto za prejšnjega. Tega amštro hče amštronik
Dne 15. dec. so imeli v tega prejšnjega prejšnjega hče
običajni običajni amštronik iz tega amštronik.
Na tem običajni so prejšnjega hče prejšnjega amštronik
mizah prejšnjega iz prejšnjega amštronik.

Moskva, 31. 12. 1971

Juan: Vajda
travaj

Leta 1972.

Letina tega leta je bila tako slaba, da take
naš pod je dolgo ne trami. Pridelok žita je bil
zelo pričen, vse okopavine so, dale prav slab pridelok.
Žirinske kreme, zofje, pope itd., je bilo tudi zelo malo.
Edino kreme za gorjo žirino je bilo dovolj, saj ni
bil čudno, če smo pa imeli štelo in predtelo
dolja. Sadja sploh nismo imeli prav nič. Kaj
takega že mnogo let ne pravnimo. Kmetja, ki so
imeli po 100 in še več sadnega drevja, niso
niti enkrat „prešeli“. Vse tam je bilo krivo spon,
kadi in proletni dolgolegni, driscoje.

Zakaj takega vrnanja je tudi tudi turistični
prerast. V zimskih mesih se je pa poskušalo na
Goldt poskušati zimski turizem (ta smekla!)
Tu smo bili lahko zadovoljni; - obiskovalci -
smučarje - je bilo zlasti prav mnogo tega leta
vedno doraj po smučarjih na Goldt. (januar, febr. mesec)
Na Podčam vrtu je kar nekaj časa, delovala
smučarska vlečnica, bila je zaenkrat kar potrebna.
Prerast na vrtu postal naglo narasla ka, tu je
rošil prava norana gošča. Primalil pravih je,
storo nimam v tgu, kot je vrtu pomagal. Kot smo
verile prija stoji tgu, da moramo biti pač jo, snem
v, dar bolj priroben, da pa ne deli neneže.

Dne 30.7. je bila skusna, dobita poslatim
coste v Ljubljano, in sicer od partizanskega mesta skozi
na Loka do krmnega mesta je sedel loškega profa. Podlaka
je bila škerita, obiskana. Vrnili smo se, da se
Ločeni, sedlo je karisti pri zbiranju nevtor za to
grahajo coste.

Glavikulturo, sunitro s krmijo je paridelo v
prerastit moč not, om. je oblično paraviziona
paravizija: 4/8, 5/8, 6/8, 7/8. Naletka, obiskovalci na Llin
in obiskovalci petvoda.

30. / 9 1971

Zbor volivcev v Mozirju

Na podlagi razprave je bil sprejet naslednji zaključek:

1. Pristojni občani niso navdušeni za gradnjo arkad. Vsi novi objekti naj bodo zgrajeni toliko od ceste, da se bodo lahko vgradili pločniki in bo s tem zaščiten pešec.
2. Po perspektivi se naj porušita Grabnerjeva hiša in hiša ZSKZ. S tem bi bil rešen promet v tem predelu Mozirja. Promet mora biti usmerjen čez trg. Rezervat za novo cesto naj ostane.
3. Lokacijo nove blagovnice je najemsto na prostoru prizidka Pevčeve hiše in Škrubovega marofa. Locirana naj bo na črti prizidka.
4. Rušitev gasilskega doma in Bilganove hiše je umestna.
5. Sprejme se naj odlok o obranitvi videza starega trga. Notranja ureditev zgradb naj bo prepuščena investitorjem.
6. Parkirni prostori so umestni, vendar se naj v načrt vpišejo obstoječe hiše. Mrliška cesta in bodoča cesta vpadnica šmihelske ceste.
7. Vsi prisotni so bili mnenja, da se avtobusna postaja načrtuje izven trga. Strokovnjaki naj naredijo sanacijski načrt za promet.
8. Zazidalni okoliši za gradnjo vikendov naj bi bili samo: 1. Trnavče, 2. Srednje Vrbje (od struge do Stružnice v Lokah), 3. Na Butejevem vrhu in v Lepi njivi.
9. Naredi se naj zazidalni načrt za cel Podbreclovski vrh do Čebelarjev.

90 - letnica v Mozirju

VISOK JUBILEJ!

Pred zaključkom starega leta so Mozirjani svečano proslavili izreden jubilej — 90 letnico organiziranega dela na področju telesne vzgoje in športa. Zgodovinsko dejstvo je namreč, da je bila zibelka telovadnega in planinskega gibanja za vso vzhodno Slovenijo prav v Mozirju. Od tod se je razraščalo telovadno in planinsko gibanje na širši slovenski prostor. Mozirjani so lahko brez dvoma upravičeno ponosni na ta dva pomembna mejnika v zgodovini naše telesne kulture! V letu 1882 je bilo v Mozirju ustanovljeno telovadno društvo »Savinjski Sokol«, nekoliko let kasneje pa »Savinjska podružnica SPD« kot prva planinska organizacija v vzhodni Sloveniji.

Ob tem zgodovinskem trenutku je prav, če se sprehodimo ob 90. letnici mozirskega telovadnega društva po pomembnejših obdobjih v razvoju te organizacije. Pobudo za ustanovitev telovadnega društva v Mozirju je dal zagrebški primarij dr. Josip Fon, ki je kot letoviškar kaj rad zahajal v ta kraj in celo pošiljal na zdravljenje večje število svojih pacientov. Tudi ljubljčanec Vekoslav Legat, tiskar in narodnjak, ki je vsako leto prihajal na letovišče v Mozirje, je podpiral dr. Fona v razgovorih z mozirskimi rodoljubi, da bi ustanovili telovadno društvo. L. 1881 so se zbrali mozirski zavedni Slovenci Jože Lipold, Anton Goričar, Josip Pirš, Ivan Vrankovič, Jakob Skoflek in Ivan Klemenak, nato okrajni tajnik Ivan Gabršek Franc Sentak iz Vranskega, Pawer, Prisljan in Puncer iz Braslovca ter ustanovili pripravljalni odbor. Ze 29. maja 1882 je cesarska namestnica v Gradcu odobrila društvena pravila, 8. septembra istega leta pa je bil že ustanovni občni zbor telovadnega društva pod imenom »SAVINJSKI SOKOL«, ki je združeval vse prebivalce Spodnje in Zgornje Savinjske doline, Celje in Saleško dolino. Ze na ustanovni skupščini je društvo štel 202 člana, za častna člana pa sta bila izvoljena dr. Josip Jurij Strossmayer, ustanovitelj jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti ter dr. Josip Fon iz Zagreba.

L. 1884 je društvo razvilo svoj prapor, ki je bil izdelan v Pragi, s slovesnostjo sredi mozirskega trga. Tej sloves-

nosti je prisostvovalo nad 2.000 ljudi, delegacije iz Zagreba, Trsta, Gorice, Ljubljane in celo iz Prage. Prapor, pod katerim so se skozi desetletja zbirale stotine društvenih pripadnikov ter na prireditvah, shodih in nastopih izpričevale svojo narodnost, zahtevo po svobodi in povezovanju z drugimi slovanskimi narodi, je ohranjen kot zgodovinski dokument še danes, saj ga celo nemški fašisti in Gestapo niso uspeli uničiti.

Od l. 1888 do 1898 je pod okriljem Savinjskega Sokola deloval tudi odsek požarne brambe!

Pogoji za telesnovzgojno delo so bili v prvih letih težavni. Članstvo se je pripravljalo za svoje telovadne nastope po Sloveniji, Hrvaški in celo v Beogradu ter Pragi po dvoriščih, vrtovih in gospodarskih poslopjih. Za prvo telovadnico brez orodja je služil pod na Majerholdovem marofu, pozneje so telovadili v l. nadstropju gostilne »PRI LIPI«, pa pri KOLENCU (kjer je današnji hotel!), nad sedanjo zadržno mesnico sredi trga in od l. 1906 v »pravik telovadnici na marofu sodavičarja Antona Miklavca, kjer je bilo še prvo klasično orodje — drog in bradlja. Društveno delo se je razbohotilo po I. svetovni vojni, še posebej po l. 1932, ko je pod predsednikovanjem enega najaktivnejših članov Jožeta Trogarja Mozirje pridobilo dom s telovadnico in gledališkim odrom. Doba okupacije je bila boleča tudi za Mozirjane. Društveno delo je bilo prekinjeno. Gestapo je zaprl vse vodilne člane društva. Članstvo je prispevalo velik delež v NOV. Kar 23 društvenih članov je dalo svoja življenja za svobodo bodisi kot partizani, talci in politični interniranci v koncentracijskih taboriščih. Večje število zavednih Mozirjanov je bilo izseljenih tudi v Srbijo in na Hrvaško.

Izreden razmah, povezan s številnimi delovnimi in telesnovzgojnimi in športnimi zmagami, pa je društvo doživelo po l. 1945. Mladina se je množično vključevala v društvo, ki je po l. 1952 pozvelo ime TVD Partizan. Ze l. 1946 je društvo združevalo v osmih oddelkih nad 130 članstva, ki je pokazalo veliko aktivnost z nastopi in tekmovanji v širši celjski in jugo-

slovanski regiji. L. 1947 je društveno članstvo pričelo graditi športno igrišče v mozirski gmajni, l. 1956 je bil povečan telovadni dom, ki je ob 75. letnici telesnovzgojne dejavnosti prevzel ime po narodnem heroju Slavku Slandru. Nove oblike in vsebina dela se vse bolj bogatijo društveno dejavnost. Namizni tenis, smučanje, odbojka, plavanje, kasneje še košarka in rokomet poleg splošne vadbe razširjajo vse širši krog aktivnega članstva. Z udarniškim delom in vlaganjem lastnih sredstev društvo gradi nove športne objekte. V gmajni raste centralni športni park, l. 1967 pridobi Mozirje prvo asfaltno igrišče v občini za rokomet, dve leti kasneje asfaltno igrišče za košarko, v telovadnici so nove naprave za igranje namiznega tenisa, košarke, in odbojke. Na Brčkem vrhu je bilo urejeno razširjeno smučišče z vlečnico, ki je letos modernizirano in opremljeno s sodobno smučarsko vlečnico. V podnožju Brdca je zrasla nova šola z moderno telovadnico in novimi igrišči za športne igre in atletiko, ki služijo šolski mladini pri pouku telesne vzgoje in pri delu številnih krožkov v SSD. Za Savinjo je urejeno plavalnišče s plavalnim bazenom. Na Golteh je zrasel nov zimskošportni turistični center. Mozirjane pa še čaka veliko dela ob nadaljnji izgradnji pre potrebnih objektov ob tem centru v samem Mozirju z razširitvijo hotelskih kapacitet in novih športnih objektov (pokritega plavalnega bazena, kegljišča), ki so v perspektivnem programu.

Razvojna pot organizirane telesne kulture v Mozirju v obdobju 90-tih let je pokazala zlahen sad. Tako je seme davnih prednikov na področju telesne vzgoje padlo na plodna tla, ki zavezuje sedanjo in prihodnje generacije, da to bogato dediščino oplemenitijo ob skorajšnji ustanovitvi telesnokulturne skupnosti z novimi oblikami dela na področju šolske telesne vzgoje, tekmovalnega športa, športne rekreacije in planinstva. Materialni pogoji za nadaljnji uspešen razvoj so ustvarjeni. Ker številni Mozirjani dihajo in živijo s telesnovzgojnim življenjem v svojem kraju trdno povezani, smo lahko prepričani v njihovo nadaljnjo uspešno pot na tem področju. JUG.

V minulom letu smo imeli pri nas dve prave
pomafije, oblativci, ki sta nam bila, vsaki se
dolgo, v gozdu. Dne 16. 7. 1972 smo shvalili 85 letnico
intenzivno goščeno goščeno s kocijo, ki se je l. 1972
1977 postavila v Gorijskega šola. Razdeljena po
bila s temna odlikovanja z dolžnim planom.
Druga je pomafijevska prodaja je go letnica
tlačnogo goščeno s kocijo. dne 26. 12. decembra.
Prodaja opis te prodaje pilosov: Višje jubilej
Ta prodaja pika, v leti namomizirani
morisat, trinaris v 2. prilozi minuloga st.
leja tri heli z no pravo pravo na naše
leke goščeno pravo.

Dne 24. 1. 1972 je naš prota Trnava tako
nameril, da je v dolgi^{roba} pravo krajem in zabil
v tri in tri v svojem dolgem toku na Trnati.
V leti, žolke, žviti, Eleonora. Bilo je tudi Trnava
populano. Po pravoje žirine iz letov so baje
sodelovali naši goščeni. Škoda na vrhovi je
bila tam pravoje.

Naš, taj roba je na bil turistični kraj. Na
pravoje so to shvaljeje je dala naš turistični
shvalje celotna pravo v Trn. zvece celotna kot kraj,
lepše, naš pravoje pravo kraj na območju
celotna pravo v l. 1972. Leto je in v letu Trnati
območju je območje pravoje pravo podvil
bi v Trnati in v letu v letu.

Rasne mikodite. Območje pravoje po Trnati pravo
3. dni; Partizanska elita Trnati, Trnati
naše arado, pravo pravoje Trnati in
Trnati s kocijo naš pravoje Trnati in
v letu in dolgi Trnati.

Šport!

Na Goltch se je v letu - dolgi v letu Trnati.
Trnati Trnati, in pravo Trnati Trnati
Trnati Trnati Trnati Trnati Trnati
Trnati Trnati Trnati Trnati Trnati
Trnati Trnati Trnati Trnati Trnati

mladinsko prvenstvo v pomurju ter se število
drugega manj pomembna telovarenja.
Notarna vezila vsake vrste in tuc ob koncu leta 1972
v naši občini: bilo jih je 2925

To leto je nastalo brez razmislekovih soglasov.
Ker prebirala je vladal pet in mis.

Juanjo Vojtek
Kamnik.

1974

Pirauje moriška kucina mi je izšel prvi
umetniški nižje gimnazije in kasneje osrednje
šole v Ljubljani. Leta 1974. Nadaljeje pirauje mi je osrednjela
bolavice.

Profesor France Tajd je bil rojen moriško
leta 1899. Leta 1920 je postal ^{profesor} pred-
metni učitelj - zgodovinar. Skušal je po-
kazati razlik in razdalje v raziskavi
v Ljubljani. Bil je dobra pedagog in zato od
vseh spoštovan. Posti se je prijavil na nap-
redno Ljubljano, saj je bil ob tem letu
posrednik Prosvetnega društva, Ljubljane-
nega društva in še drugih organizacij.

Leta je potekalo na ali manj dve raziskovalni
društvo. Zaradi vse večjega števila študentov
vseh njih avtomobilov, se je iz mesta v mesto
s strani pravih. To je splošno predstava v Ljubljani,
ki je postal v tem pogledu ozko golo za gorje
predel obad obale.

France je bil v tem letu skoraj morda. France
je bila sestra, saj ni bilo v družini in jama
nobenih pravih. pa tudi v ljubljani malo.
Skupina, vendar je bila skoraj brez pravih,
glavni sestra. To sestra, posebno po
skoraj morda prišli na svoj kate. Poleg je
bila običajna, zato so kateje težko našli sestra.
Dne 8. junija je zapadel sneg do Kosca in
še istega dne obkopal. Tudi jesen je bila
običajna in hladna. Zgodnje je slabo slova-
kalo, vendar so bila kista.

Ljubljana je bila razgledno še obkopa. Dobro

je obkrodila pršnica, rikočna čitanica
na sploti. Iz kolesa dobro je obkrodil
krupe in sadje. Tudi obilni pridel-
ki so bile vse nizke. Tudi krupe kot
sadje so pridelovale kmeti čitanice.

Četaki pridelki, kot opazimo so bili slabši.

Turistični promet je bil v tem letu v porastu, so
zlasti zato, ker je bilo v juliju in avgustu
razmeroma boljše vreme. V primerjavi
z letom 1973 je bilo v krovju po podatkih
občinskega sveta 30 štelo gostov
naslednje:

	domači gostje	tujci gostje
1973	8.123	2.070
1974	10.966	3.589

Na turistični center "Golte" pa je bilo štelo
naslednje:

	domači gostje	tujci gostje
1973	3544	712
1974	4876	306

Pri tem je računati so na približno 15%
poročnega naprejšnjih gostov.

K poročnemu prometu na soto prispeva
tudi poročno štelo turistov.

gostinja stanovanjskih hiš je tudi v tem letu
naredovala. Stanovanjske hiše so se gne-
dile na bresce, debeljši, tanjši
pri kapelici. V tem letu je bil v tujem poro-
ču gostilski dom in poleg njega bresce
Furpotrova hiša. Četaki je le hiša lesarjeva.
Lasteča gostilna Fina je dobil v znanost
stanovanjske hiše bresce, gorenje, kmeti
pri Furlatu, običajno Fina. Hra je
bil obstoječi gostilski dom poročni, je bila
začeta novogostilna pri lesarjevi. Na
prostori mešanih obok, ki sta bila
poročna je bila začeta gostilna
postrokih prostorov za lesarje, kmeti

banke, prostora za družbene organizacije,
zavoda za zaposlovanje, socialno varstveno
in druge.

Proslava Slovenske republike se je vršila v
linobrodskem prostoru društva z običajnim pro-
gramom na dnu prvega prostora. (Glasba vedno
v tem letu je dejstvo, da v tem letu ni bilo
pustovanja, kar je že tradicija za koroško.
Des je, da je ta izjama programa) To
napoved, se glasi ob slabem vremenu.
Leto je minilo brez kakšnih posebnih dogod-
kov, kot požari, poplave in podobno. Ob takšnih
bi success in se gojilo kot na oku,
balzoni, kar je vsakega prebivalca
samih, posredno pa tudi turističnega
društva ter Holističnega.

Koroške 31/12-1974

franc Škibec
Koroška

1975

To leto je prišlo nekaj novih dogodkov,
ki jih je v tej kroniki potek no omeniti.
France v tem letu je bila donaj čisto. Tjaniarje
februarja in marca ni bilo padavine, kar
je poročilo občutno pomanjkanje vode.
Del maja, junij in julij so bili precej dežev-
ni, kar je omogočilo sušo. Posledica
tega je bila tudi slaba kmetijska.
Zaradi hladne jeseni tudi to leto goveje
ni kaj preda dozorilo. Sadeži je bilo
malo. Zita so obrodila srednje. Boljši
predelek je bil koren in tudi oporavila
miso zastajalo.

Grednje: po strahu je bil dogovorjen nov gasil-
ski obseg in Zgradba kmetov, kreditne
banke in drugih organizacij. V drugi

polovici tega leta so začeli pripraviti na
gradnjo vodovoda Vazanje - kotanje. Le-ta
je bil zgrajen od Letošca do Vazanja še
prejšnje leto, zaradi zagotovitve dovoljnih
količin vode v Vazanjah pa tudi dograje-
tes do kotanja je bila predvidena. Potreba
je pokazala da ni mogoče, saj so bili koncem
leta stanovanjske bloki brez vode pa so
muri katero gospodinjstvo. V tem letu je
bila dograjena tudi izkušnja. Delovnega
območja "Partizane" kotanje v Lokah.
V tem je dosegel svoj delež mo-
stanovaljenci nogometni klub "Koraj"
kotanje, ki sedaj izkušja tudi kotanje
klubja. Tudi gradnja stanovanj se je
v tem letu nadaljevala v prejšnje
mesece na bivšem Delovnem gazdinstvu,
v novembru mesecu je prenehala poslo-
vati pekarna v kotanje, klub pa je
gostil čisto podjeto "Koraj" iz tega začela
dograjati iz Vazanja - iz moč pekarna.
Kotanje in kvaliteto kluba niso bili
zadovoljni.

Jubileje: praznovanje posebnih jubilejev v tem
letu ni bilo. Praznovanje občinkega
praznika je bilo v Ljubnem in otoreja
šole in Travnice. Priloga Drugega republi-
ke je bila v Ljubnem kot običajno.
Silvestrovanje pa je prešlo v domov
I. F. D. "Partizane" kotanje, nogometni
klub "Koraj" kotanje. Prireditev je lepo
uspešno.

Turistični promet: tu je meniti, da so bile v
polju podeto nabire in kopališče zaradi
dobrejši. Botala je le gorjanjsa
in de. Ljubna. V gnezdi pri "Koraj" v
Lokah pa so bila večja dela na
uredbi prava na tem prostoru. Pri

za 30. obletnico osvoboditve. Naslednja
gledevalca, je bila velika, kar pomeni je
samostojno moriščarstvo in oblikovanje za
dokumentirano? Dela je revija in vodil orga-
nizacija je priredila moriščarstvo lesar Fran,
ki je bil ob svoji uporabi tudi obni moriščar
pri gledališču v Ljubljani.
Značilno je tudi za to leto, da običajnega
poslovanja ni bilo.

novi 31/12 - 1975

Fran Škibarič
Ravnatelj

Uvod:

Po sklepu Sveta krajevske skupnosti Mozirje mi je bila dne 1/12-1978 zaupana naloga, da nadaljujem z vpisovanjem najpomembnejših dogodkov v Mozirju in okolici v to kroniko. Pri tem se bom poskušal ravnati po napotkih in mislih, ki jih je v svojem predgovoru zapisal avtor kronike, urednik Franč Praprotnik.

Do konca leta 1975 je vodil to kroniko Franc Hubersič, ki ga domačinu poznamo pod imenom Jurij Franc. Rojen je bil leta 1916 v Breški. Pred vojno je vodil tajniške posle in rodovnik plemenske živine pri kmetijski zadrugi Mozirje, ki je takrat obsegala vse Zgornjesavinjsko dolino in še Smartno ob Paki. Med vojno je sodeloval z NOB, pa ga je zato gestapo zaprl in interniral v zloglasno taborišče Mauthausen, od koder se je vrnil šele koncem junija 1945. Po vojni je bil nekaj let predsednik in pozneje tajnik Krajevnega ljudskega odbora Ljubija - Lepa njava. Za tem je bil do leta 1955 knjigovodja kmetijske zadruge Ljubija. Od takrat pa vse do danes pa je zaposlen kot referent za premoženjsko-pravne zadeve pri SO Mozirje. Poleg tega aktivno delo v gasilstvu, saj je že 17 let predsednik Občinske gasilske zveze.

Ta preobremenjenost in pa slabo zdravstveno stanje sta bila glavni vzrok, da je koncem leta 1975 prenehal z vpisi v to knjigo. Ker pa so se v letih 1976, 1977 in 1978 zgodili nekateri dogodki, ki so pomembni za razvoj Mozirja in okolice, jih bom poskušal z maknadnimi vpisi čim bolj verodostojno predstaviti. Pri tem se bom poslužil vseh možnih virov informacij in slikovnega gradiva, ki mi bo na voljo.

Vlado Liklaar
kronist

1976

Plodno
sodelovanje

mladih

Iz priloženega programa prireditel ob letosnjem kulturnem tednu od 7. - 13. februarja je razvidno izredno pester repertoar, v katerem so bile posebno močno zastopane kulturniške skupine Prosvetnega društva Mozirje. To velja zlasti še za dramsko skupino, ki se je ob režiji Franja Cesarja tokrat predstavila s komedijo "Sreče me laže".

V počastitev letošnjega 8. marca - Dneva žena je Občinska strelska zveza organizirala na strelišču za Mozirnico strelsko tekmovalno ženo, ki se ga je udeležilo 24 članic strelskih družin z vsega območja občine.

Ob proslavi dneva ustanovitve OF 26. aprila so bila podeljena priznanja in srebrne značke OF:

Hriberšku Francu iz Mozirja za aktivno delo v gasilski organizaciji,

Lukše Viktorja iz Mozirja za razvoj strelstva v občini

Mejaču Jožetu iz Mozirja za delo pri graditvi samoupravnega družbenega sistema in uveljavljanju koncepta vseljudske obrambe.

Enaka priznanja sta v letu 1975 prejela:

Zager Rudi iz Mozirja za dolgoletno delo v družbenopolitičnih organizacijah ter izgradnji ljudske oblasti in samoupravnega sistema in

Niklaru Angelca iz Mozirja za dolgoletno revolucionarno delo in prispevek k izgradnji ljudske oblasti in samoupravnega socialističnega družbe.

Spomladi je vzdolž ulice za cerkvijo nad kloki
zagorela javna razsvetljana. Stroški so
znasili 100.000-din, prebivalci te ulice pa
so s prostovoljnimi delom izkopali in zasuli
jarek za kabel in za betonirali 6 kandelabrov.

5. junija je Prosvetno društvo Mozirje slavilo
100-letnico gledališke dejavnosti. Proslava v
prosvetnem domu v Mozirju je potekala pred nabito
obvarano nadvoje slovesno. Ob tej priliki so
mozirski gledališčniki pod režijo Franja Cesarja
postavili na oder igrano "Krof iz Mozirja", ki so jo
pred 100 leti, pod originalnim naslovom "Boh
iz Kranja", igrigali takratni mozirski podoljubi
v sklopu Narodne čitalnice. Uprižaritev je bila
v zgornjih prostorih nekdanje gostilne pri
Kolencu (sedaj hotel "Turist").

100-letnica gledališke dejavnosti v Mozirju
pa je sovpadala tudi s 50-letnico amaterskega
gledališkega delovanja Franja Cesarja, za kar
ga je že leta 1973, ko je zaradi upokojitve
prenehal z delom kot tehnični vodja pri
celjskem gledališču, tovariš TITO odlikoval z
redom dela s srebrnim vencem.

Velika medicinska (Mozirje, Žalec, Velenje) razstava
sivorjavega goveda je bila 8. septembra v
Gornjem gradu. Poleg naših najboljših živinorejcev
in nekaj tisoč obiskovalcev, je bil tu zbran
domala ves živinorejski in veterinarski strokovni
team republike Slovenije, pa tudi visoki gostje
iz SR Hrvatske, ki so zatjevali, da je bila to
doslej najkvalitetnejša razstava sivorjavega
goveda v Sloveniji. Za prientacijo naj zapisem,
da je prvo nagrado prejel Jurjevce Edi (p.d.
Prodnik) iz Jurvanje za razstavljeno kravo
Etno, ki je v mi laktaciji dala 8319 l mleka.

KULTURNI TEDEN OBČINE MOZIRJE

Zveza kulturno prosvetnih organizacij in Kulturna skupnost občine Mozirje sta letos prvič pristopili k organizaciji KULTURNEGA TEDNA, ki bo trajal od 7. do 13. februarja 1976.

Spored prireditev:

Sobota, 7. 2.: **Otvoritev KULTURNEGA TEDNA** s Prešernovo proslavo v Gornjem gradu ob 19. uri. Program je pripravilo Prosvetno društvo Mozirje.

Nedelja, 8. 2.: **SOLČAVA:** nastop dramske skupine PD Mozirje ob 11. uri z igro **SRCE NE LAŽE**.

LJUBNO: nastop dramske skupine PD Mozirje ob 16. uri z igro **SRCE NE LAŽE**.

REČICA: nastop dramske skupine domačega prosvetnega društva ob 15. uri z igro **PRISEGA O POLNOČI**.

MOZIRJE: nastop Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja z delom **ZOJKINO STANOVANJE** ob 19. uri.

Ponedeljek, 9. 2.: **LUČE:** koncert moškega in mešanega pevskega zbora PD Mozirje ob 19. uri.

Torek, 10. 2.: **BOČNA:** nastop dramske skupine PD Kokarje ob 19. uri z delom Frana Ksaverja Meška **MATI**.

Sreda, 11. 2.: **GORNJI GRAD:** nastop dramske skupine PD Mozirje ob 19. uri s komedijo **SRCE NE LAŽE**.

Četrtek, 12. 2.: **REČICA:** koncert moškega in ženskega pevskega zbora PD Bočna ob 19. uri.

Petek, 13. 2.: **MOZIRJE:** Zaključna prireditev z literarnim večerom, na katerem bodo brali svoja dela znani slovenski pesniki in pisatelji.

ZKPO Mozirje

Svoja živino so razstavili tudi nekateri
najboljši rejci z območja krajevne skupnosti
Kozinje. Posebno dobro sta se odrezala
Ivan Atelšek (Rženičnik) in Anton Verbič,
oba iz Šmihela, ki sta za razstavljene
živali prejela več nagrad in priznanj.
Gotovo lepa vzpodbuda za nadaljnje delo!

Še tridesetih po vojni je bila 22. decembra
u Kozinje vsrednja slovesnost ob obzoru
Jugoslovanske ljudske armade z bogatim
kulturnim programom. Slavnostni govornik
je bil rezervni kapetan korvete Čelinskih
Jože iz Sp. Rečice.

1977

Dne 15/9-1972 je bil za Muzirje in Nazareje na podlagi občinskega odloka organiziran odvoz smeti in odpadkov, v januarju 1977 pa je tak organiziran odvoz zajel še kraje Rečico, Garupski grad, Ljubno in Lucie. Obvezna uporaba te komunalne storitve je bila predpisana zato, da bi naše okolje ohranili pred narasčajočim onesnaževanjem s smetmi iz gospodinjstev in drugimi odpadki.

Za nadaljnjo izgradnjo Muzirja je ta akcija takega pomena, da ji kaže tudi v tej kroniki posvetiti nekaj prostora.

Muzirje se je v zadnjih 10. letih izredno hitro razširilo. Stanovanjski bloki, še bolj pa privatne enodružinske hiše so rastle, kot gobe po dežju in kmalu zajele vso vzhodno, južno in zahodno vznožje Brecljevega vrha, medtem ko je bilo zemljišče imenovano "Lipoldov marof" (zadaj za upravo zgradbo občine) zapidano že prej. Muzirje je torej v sorazmerno kratkem času izgubilo značaj obrtniško-kmečkega trga in se razvilo v urbanistično solidno urejen upravni center občine, na srečo brez industrije.

Posledice tako hitre stanovanjske izgradnje pa so se začele kazati v nerazvitih komunalnih objektih in storitvah. Naj mimogrede naštejemo samo nekatere.

Muzirski vodovod s črpalno napravo v Lokah zlasti ob sušah ni zmogel več dati dovolj vode, problemi neurčene kanalizacije so bili vse hujši, zaradi vse večje uporabe elektrike, so bili nujni novi transformatorji, pa tudi trgovine so postajale vse pretesne. Hitro narasčanje prebivalstva pa je povzročilo tudi velike količine smeti in odpadkov, ki so jih začeli ljudje odlagati na najbolj

neprimerenih mestih zlasti potem, ko so se
zapolnile vse gramozne jame ob Savinji in
v Lokah. Turistični delavci smo kritizirali
in poskušali preprečevati odlaganje smeti
in odpadkov na bregovih Savinje, Mozirnice
in Trnave, posebnega uspeha pa nismo
dosegli. Šele z organiziranim odvozom,
ki ga izvaja komunalno podjetje Mozirje in
z namestitvijo velikih železnih smetnjakov
(kontejnerjev) je problem v glavnem rešen.

Dne 6. februarja je bilo v Mozirju ustanovljeno
Društvo za varstvo in vzgojo ptic KALIN.

Ptice so sestavni del žive narave, pa jim je
zato treba vsestransko pomagati. Zato so se
ljubitelji teh koristnih in ljubkih živali
sklenili združiti v društvo, da bi tako
lažje izmenjavali strokovne izkušnje pri gojenju
ptic, proučevanju njihovih navad in pri njih
prehrani pozimi.

V sedanjem času so to gotovo zelo koristne
in plemenite naloge. Žajelimu jim plodno in
uspešno delo!

V soboto pred praznikom žena 8. marcem so
v oborani TVD Partizan svečano odprli razstavo
izdelkov solskih strok. Gre za prisrčno in
madrse kulturno obliko slavlja, ko so otroci
za praznik njihovih mamic pokazali, kaj
zmorejo ustvariti ob skrbnem mentorstvu
pedagoških delavcev mozirske osnovne šole.

Na slavnostni seji občinske konference ZKS Mozirje,
ki je bila sklicana ob praznovanju 27. aprila -
obnova ustanovitve OF, so bila podeljena
priznanja in srebrni znaki OF za leto 1977.
Med nagradenci, ki so bili iz vseh občin

1977

KOLTOVA
MOZIRJE
ARHIVSKA ZBIRKA

občine, je bil tudi Vlado Liklače iz Mozirja in sicer zaradi dolgaletnega dela v družbenopolitičnih organizacijah in območjih.

27. in 28./11-1976 je mozirska gledališka skupina pod režijo Franja Lesarja uprizorila canekarjeve "Hlapce" ob proslavi 100-letnice + ^{kojstev} Frana Cankarja. Z istim delom so 6/2-1977 gostovali na Ljubnem, 10/2-1977 pa v Gornjem gradu.

Ne bo odveč, če zapisem, da je bil 3. aprila na igrišču ob Savinji zelo zanimiv nogometni derbi med domačima kluboma Gradbenikom z Ljubnega in Elkenjem iz Mozirja. To zelo neresni in barbeni igri sta se rivala razšla z neodločenim izidom 1:1. Posebno zanimiv pa je bil interes obokrajanskih novinarjev, saj se jih je ob prenovljenem igrišču zbralo preko 2000.

4. marca so mozirski gledališčniki uprizorili dramo Otona Župančiča "Veronika Deseniška". Na domačem odru so jo ponovili 5. in 6./3 ter 11./4, gostovali pa so z velikim uspehom 27/3 v Lučah (2krat), 3./4 v Kokarjah, 17/4 v Gornjem gradu in 8./5 v Žrečah na območnem srečanju gledaliških skupin.

Plodnih 90 let gasilskega društva

1977

Mozirje je bilo v začetku julija priča častitljivemu dogodku – 90-letnici obstoja gasilskega društva. Ob tem so 3. julija v počastitev 40. obletnice prihoda tovariša Tita na čelo KPJ in 40. letnice KP Slovenije pripravili praznovanje. Plod njihove velike prizadevnosti je bila otvoritev sodobnega gasilskega doma, med svojo opremo pa so vključili tudi novi gasilski avtomobil.

Pogled v leta, ko se je med takratnimi krajski porajala misel, da bi ustanovili svojo „požarno brambo“ odkriva marsikaj zanimivega. Kronist je zapisal, da je že leta 1660

prvič pogorel ves trg, leta 1774 deloma, dve leti zatem pa je bilo Mozirje popolnoma upepeljeno. Tudi leta 1798 je bil v trgu velik požar. Te česte nesreče so povzročile, da

so krajski pričeli misliti na organizirano borbo proti požarom. 1825 so kupili dve ročni brizgalni in nekaj orodja. Stroške so nosili vsi takratni hišni lastniki. Do ustanovitve društva je prišlo šele v letu 1887, dasiravno je stari gasilski dom, kjer je bilo shranjeno orodje služil svojemu namenu že od leta 1884. Prav zanimivo je dejstvo, da je „prostovoljna požarna bramba“ takrat delovala kot odsek „Savinjskega sokola“.

Sele v letu 1898 so ustanovili samostojno „požarno brambo“ v Mozirju. Na čelu gasilcev in društva so tedaj stali najzavednejši narodnostni borci, kar kaže že samo dejstvo, da so gasilci v začetku delovali v sklopu mozirskega „Sokola“. Znano pa je, da se lahko prav Mozirje pohvali z eno prvih organizacij tega naprednega telovadnega društva na Stajerskem. Vedeti je treba, da so tož živeli resnični rodoljubi in buditelji slovenske narodne zavesti, kar lahko podkrepimo z dejstvom, da je bila v Mozirju ustanovljena ena prvih slovenskih hranilnic po Vošnjakovem vzoru. Takrat je grozila nevarnost potujčenja z ekonomskim pritiskom nemške vladajoče strani. Vedeli so, da le ekonomsko neodvisen Slovenec lahko ostane narodno zvest. Zato je nedvomno tudi ustanovitev gasilskega društva v Mozirju pomenila takrat nov branik slovenstva v tem predelu naše ožje domovine. Da je temu tako priča zapisnik seje društva z dne 20. 1. 1907, kjer je zapisano, da je član odbora Anton Lekše zahteval, da se spominske kolajne našijejo na slovenske trobojnice, nemški napis pa naj se odstrani.

1938. leta so gasilci prodali stari gasilski dom pri šoli in uredili „Vaupetovo“ hišo, poleg nje pa zgradili vodni rezervoar, kar je bilo pomembno ob dejstvu, da vodovod še ni bil povsod urejen. Med drugo svetovno vojno so gasilci opravljali svoje delo naprej. Veliko njih se je odzvalo klicu osvobodilnega boja in mnogi med njimi so za to, kar danes imamo, žrtvovali svoja življenja.

Današnji sestav društva je tako v pogledu števila članstva, kot po aktivnosti mlajših zelo zadovoljiv.

Aktivnih članov imajo 87. Letos sta dosegla zavidljiv jubilej Leopold Jurič in Fran Remše, ki ki delata v gasilstvu že celih 50 let. Za strokovnost vodstvenega kadra zelo skrbijo, saj bodo tudi letos poslali v gasilsko šolo tri svoje člane. Seveda se je z napredkom gospodarstva in s sodobnim načinom življenja tudi njihovo delo prilagodilo utrupu časa. V zadnjem času vztrajno spodbujajo preventivno dejavnost med krajski, saj pravijo, da je ceneje nesrečo preprečiti, kot reševati ostanke premoženja!

Prav zanimivo je njihovo sodelovanje s krajski. Da so med njimi gasilci upoštevani in priljubljeni, so ti dokazali s pomočjo pri gradnji gasilskega doma in pri nabavi orodja. Njihov delež je vreden 34 starih milijonov. Gasilci so ob tem opravili kar preko 4500 prostovoljnih delovnih ur, medtem ko je skupščina občine Mozirje najela 50 milijonov starih dinarjev kredita.

Lastna udeležba društva je v denarju znašala 19 starih milijonov, sem pa je všteta še vrednost starega in odprodanega doma. Cenijo, da je današnja vrednost lepega in funkcionalno prilagojenega doma preko 120 starih milijonov. Stavba, ki je v ponos kraju, pa služi tudi širšim namenom, saj delujejo v njej še delavska univerza, združenje soferjev in avtomehanikov ter občinska gasilska zveza. Navedene organizacije opravljajo svoje delo za območje celotne občine. Ker denarja še vedno manjka, so na zadnjem občnem zboru izglasovali članarino 100-tih dinarjev, ki jo plačujejo vsi člani.

Vsi želimo, da bi gasilsko društvo v Mozirju tudi poslej uspešno opravljalo svoje plodno delo, ki ga odlikujeta humanost in prostovoljnost. Že sedaj je imelo vso podporo krajanov, prepričani pa smo, da bo takšno sodelovanje tudi v bodoče oblikovalo globok smisel kraja za svoje požrtvovalne gasilce.

Iskreno čestitamo društvu in obema jubilaroma!

ALEKSANDER VIDEČNIK

Nov dom gasilcev

V nedeljo, 3. julija, je praznovalo mozirsko gasilsko društvo. Slavja se je udeležilo štirinajst društev iz mozirske občine in člani prostovoljnega gasilskega društva Dubrava pri Zagrebu s katerim so se mozirski gasilci pobratili. Udeleženci so se zbrali na prostoru ob Savinji in od tam v sprevodu krenili mimo Turista ter po trgu do slavnostnega prostora pred novim gasilskim domom. V odprtem paradnem avtomobilu, ki je načeloval povorki, sta bila tudi jubilarita Leopold Jurič in Fran Remše. Sledili so zastavonoše, nov mozirski gasilski avtomobil, prapor-

ščaki, godba na pihala iz Rečice ob Savinji, predstavniki pobratenega društva iz Dubrave, združen ščalon gasilcev mozirske občine, rep parade pa so tvorili društveni avtomobili.

Pred novim domom je Anton France orisal zgodovino gasilstva v Mozirju in nedvoumen pomen novih pridobitev. Pozdravom in čestitkam so se pridružili še drugi in med njimi Nikola Boljanec, predsednik gasilske zveze mesta Zagreba. Najzaslužnejšim članom so podelili občinska in društvena priznanja, prebrali listino o pobratenju in si z Dubravčani izmenjali spominska darila. V imenu številnih botrov je nov gasilski avto TAM 2000 krstil Franc Kajzer.

Po slovesnosti so si gostje ogledali prostore novega večnamenskega gasilskega doma in njegovo bogato opremo ter se na koncu poveseleli na družabnem srečanju.

V.Ž.

MARJIVI KOSCI V REDIH

organizirali kosnja
in naseenje sena.
Talejo so presunili
koncem julija 1977
na Breznikovem
travniku pod Brecljevim
rehom. Okrog 20
kosev se je že ob
starih žutraj zbralo
pri Majerholdu, od
koder so z ukrano
pesnijo in vriskanjem
ob spremljavi

Obujanje

Kosnja ni spravilo
kone sta zdaj že tako
mehanizirana, da se
uporaba ročnega orodja
pri teh opravilih le še
redko vidi. Zato so
skoliski fantje in dekleta
(pa tudi možje in žene)
sami prišli na izvirno
idejo, da bi kot turisti-
čno folklorno prireditev

Foto: Miklavc Bojan

....IN ČEDNE GRABLJICE PRI DELU

PO DELU PA SKOZI CVETOČE MOZIRJE

harmonike in klarineta
krečili preko trga na
travniki, kjer so se
eden za drugim
zagrnali v redi tako
kot nekdo. Ob sedmih
so prišli na travnik
grabljice, ki so trosile
redi. Selo je teklo
ob kmečki pesmi,
glasbi in vriskanju
ter ob prisotnosti

starih spominov

stevilih rodolovnih krajanov in turistov. Ob osmih sta gospodar in gospodinja s konji, zapreženimi v kolesih pripeljale zajetke, kot se spodobi za tako težko delo: zabeljene ajdove in koruzne žgance ter kisto zelje in kravo, medtem ko sta bila Jakobčnik in žganje na voljo že vse od zajetke.

Po opravljenem delu je uriskajreča in prepovedna povarka vseh koscev in gradljic s konjsko uprego in muziko na čelu krenila skozi novo naselje in mimo občine do gostilne Omladič (Hajerkald), kjer sta jim kmetska zadruga Mozirje in Obrat gozdarske kooperacije pri Glinu Nazdarje pripravila likof z golazem, potico in drugimi dobrotami v trdem in tekočem stanju, kakršne pač sodijo praven po starem običaju ob takih prilikah.

Priveditev je v celoti uspela. Ob laskavih priznanjih in pohvalah pa so organizatorji obljubili, da bodo podobno zamisel izpeljali tudi prihodnje leto.

Odločitev je padla: MOZIRSKI GAJ DO!

Na pobudo Turističnega društva Mozirje je Krajevna skupnost Mozirje v sodelovanju z Ribisko družino, Planinskim društvom, Čibelarsko družino, Hortikulturnim društvom Mozirje in Društvom slovenskih vrtinarjev, začela akcijo za gradnjo **Savinjskega gaja** že leta 1974. Šlo je za zemljišče, ki leži med Loško strugo in Savinjo, pa od Belejevega jezna do Loškega mosta.

Spominim se, da smo pred vojno že večkrat glasno razmišljali, kako bi bilo lepo, ko bi od »kopele« speljali bro preko Savinje v mozirsko gorajno, tamkaj posekali pregosto gromarje,

malo splinirali teren in naredili sprehajalne stezice. Seveda so bile to takrat le nedorezene iluzije. Zdaj pa je že kar od nege začetka kazalo, da gre bolj zares.

Ko so mozirski turistični delavci ob neki priliki leta 1974 pokazali mozirsko gmajno ing. Miha Ogarevca, direktorja arboretuma Valčji potok, je bil le-ta navdušen nad izrednim prirodnim ambientom tega skoraj 6-hektarskega zemljišča. Takoj je sam poudaril izdelavo projekta za parkovno ureditev zemljišča. Spominjam pa se, da je pozneje, ko so se že kazali obrisi bodočega parka, večkrat izjavljal, da takrat na začetku sploh ni bil trdno prepričan, da bi lahko iz tega kaj nastalo, ker se mu je zdel to le prevelik materialni pa tudi organizacijski zalogaj za tako majhen kraj, kot je Mozirje. Kmalu nam je prinesel izdelane skice terena z vrisanimi stezami, predanimi objekti, v pismenem poročilu pa je podrobno obdelal celotno zamisel dokončne ureditve parka, v uvodu v svoje poročilo, ki je obsegalo tri tipkane strani, je dobesedno napisal naslednje:

„Mozirski gaj, kakor zapravljen biser na desnem bregu Savinje čaka na svoje ponovno odkritje. Že bežen sprehod po tem zapuščenem otoku izvirne lepote daje slutiti izredne potencialne možnosti, ki jih je mogoče aktivirati, če se to območje programsko obdelata tako, da se združijo etnografske, floristične in druge posebnosti Gornjesavinjske doline z vitnarsko-likovnimi dodatki v temkointno iskajen, didaktično-kulturni in turistično-rekreativni center“....

Tako nam je ing. Ogarevec dal dovolj materialen napotek in vzpodbudo za delo, ~~ki~~ sicer

pa je ves ta čas, ko se je iz zaraščene gmajne
kojeval park, bil z mami, mami pomagal,
snoval in tudi fizično delal.

Že v letu 1975
je stekla akcija
za pritegovanje
slovenskih
vrtinarjev k
sodelovanju.

Odziv je presegel
vsa pričakovanja.
Do leta 1977 je
bilo z mami lahko
povezanih že 20
vrtinarskih
delovnih orga-

nizacij, 32 privatnih vrtinarjev in 12 delovnih
organizacij izven področja vrtinarstva.

Domačini in slovenski vrtinarji z ing Ogorevcem
pred začetkom akcije v mozirski gmajni

V letu 1976 je bilo s Hortikulturno zvezo
Slovenije dogovorjeno, da bi se struktura
Savinjskega goja prevzela Krajevna skupnost
kozije organizacija republiške razpise
"Hortikultura 78", pokroviteljstvo pa naj bi
prevzela Izvršni svet SR Slovenije in skupščina
občine Kozije.

Do jeseni 1977
se je v goju zvesto
lo dosti delovnih
akcij, v katerih so
neutrno delali
člani vseh mozirskih
družbeno političnih
organizacij in
društev, šolski
otroci z učitelji,
slovenski vrtinarji,

Ing. Miha Ogorelec (čisto levo) vodi delo svoje
skupine delavcev iz Volčjega potoka

Ekipa Komunalnega podjetja iz Ptuja pri urejanju "soje" parcele.

v jeseni 1977 pa je bilo posajenih preko 100000 kom. čebulic tulipanov, marcis, muskarjev i. dr.

Preko vrtnarjev smo navezali tudi tesne stike s Holandci, ki so nam podarili jeseni 1977 45000 kom. čebulic tulipanov in 30000 kom. ostalega letnega cvetja. Opravljenih je

Dragocena je bila pomoč moriških žena pri sajenju tulipanov.

Takole je izgledala greda s čebulicami tulipanov, predno so jih zasuli z zemljo

gojenci vrtnarske šole iz Celja, študentje višje agronomske šole iz Ljubljane in drugi.

Naveženo in splansirano je bilo preko 6000 m³ zemlje, posajeno ogromno okrasnega grmičevja in cvetja, ki so ga v glavnem podarili vrtnarji in vrtnarske organizacije,

bilo preko 7000 udarniških delavskih ur. Med tem so bile urejene sprehajalne steze, postavljen ribiški dom, košča, kmečka hiša, kovačnica, čebelnjak, mlin in planinski dom, gozduji del gozda pa so uredili in opremili nazarski gozdarji in lesarji

v tej kroniki seveda ni mogoče opisovati vseh problemov, ki so spremljali to akcijo. Pomembno je le, da je bilo z združenimi silami opravljeno ogromno delo. Zrelostni izpit pa bomo opravili šele prihodnje leto, ko nas čakajo še težje naloge otvoritve gaja in okrog izvedbe programa "Hortikultura 78".

TRNAVA REGULIRANA – velika pridobitev za Mozirje

Letos jeseni je bila končana regulacija Trnave, ki je doslej vse pre pogosto prouzročala veliko škodo in strahu krajanom, ki živijo ob njenih bregovih. Upajmo, da je s tem za vedno odpravljen eden izmed kritičnih problemov komunalne urejenosti Mozirja.

v I. etapi, ki se je začela v letu 1968, končala pa v letu 1969, je bilo zgrajeno podslapje, jez, akvadukt in korito nekoli-ke visjše betonske brvi.

v II. etapi od pomladi do septembra 1972 je bilo zgrajeno kamnito korito

delo na odseku pri Jergovi hiši (Klaker Marija), kjer je bila brežina prej hudo nacieta.

do Klemenakovega (Tinetaovega) marofa.

Zaradi pomanjkanja sredstev so ta dela obstala. 25. maja 1976 pa je Trnava spet polinjala in zalila hiše in ostala poslopja pri Klemenaku, Leonu (Tineta), Juricu Leopoldu in Zorke Franca (Krivcu). To je vzpodbudilo akcijo za takojšnje nadaljevanje del.

To je bila III. etapa, ki se je pričela junija 1976, končala pa jeseni 1976 pri Lukovem mazarju.

V IV. etapi od spomladi do oktobra 1977 je bil zgrajen zadnji del do veta Zvirone Fanike.

29. novembra je 15 družin ob cesti proti Lokam dobilo telefonske priključke. Interesentov je bilo enkrat nič, čiprav je bilo treba odšteti okrog 10.000 din za vsak priključek.

Ob tej priliki naj se zapišem podatek, ki je sicer že zastarel, pa vseeno toliko zanimiv, da ga ne kaže pozabiti.

Cesta v Loke je bila asfaltirana ob prispevkih prebivalcev ob tej cesti in občinske skupščine v letu 1972. Svetovalna stvaritev je bila 31. julija pri Ločkem mostu. Od tu se je formirala izredno dolga proverka jezdecov na konjih, okrašenih kmečkih vozov in pešcev. Za tem pa se je v Lokah v gorici ob Karenovem kozolcu začela kmečka veselica, ki je od blizu in daleč privabila preko 1000 ljudi. Veselica je odlično uspela. Ostalo je čistih rek 15.000 din. S tem denarjem ni pa seveda dobro organiziranim mladinskiim delom, smo zgradili betonski most preko Ločke struge, namesto prejšnjega lesenega, ki je že prazen odslužil.

Dolgoletna mozirska gosta prof. Jure Erega in njegova žena Mira sta s fotoposnetki otvaritvenih slovesnosti opremila poseben album, ki sta mi ga kot osebnemu prijatelju poslala 25/9-1972. Album sem odstopil v kranjsko Egadovinskemu arhivu pri PD Mozirje.

1978

Januarja je zasvetila javna razsvetljava
v novem naselju za cerkvijo med klaki.

Mladi mozirski dramski delavci, zbrani
okrog režiserja Franja Lesarja so 25. decembra
1977 ob prenapolnjeni dvorani prostornega
doma zaigrali komedijo „Naši trije angeli“.
Izredno zanimanje občinstva kažejo tudi
tri uspele ponovitve v hozoju in sicer
26/12-1977, 6/1-1978 in 19/3-1978, gostovali
pa so še 11/2-1978 v Gornjem gradu in
13/2-1978 na Ljubnem.

Njegova ekselencija Pust Mozirski

Letos je ta stari mozirski običaj spet zaživel
v vsej svoji pestrosti in satirični domiselnosti.
Iz prejšnjih zapisov v tej kroniki je razvidno,
da so tudi kakšno leto tudi predahnil zaradi
takih ali drugačnih uprkov. To leto pa so
običajni programi popestrili z mnogimi novimi
točkami s kritično ostjo na dogodke doma
in v tujini.

Posnetke je
prispeval
znani
mozirski
fotoamater
klakar
Niko

Takole je letos izgledal mozirski trg
za časa tridnevne vladavine Pusta Mozirskega

Pustni godbeniki
imajo vse od
pustnega ponedelj-
ka do pepelnice
srede t. j. do
pogrebnišne sve-
čanstvi izredno
pomembno vlogo.
Tuje ansambla
je „BOJ SE GA“!

Ta posnetek je
ovekovečil bližnje
sorodnike pusta
na sedmini za tem,
ko so na Pekovih
Lavah vpevali
pokojnika po običaju,
ki je v seljavi
že toliko let,
kolikor starejši
kozirjani pomnimo.

Nogometno igrišče in kegljišče

Letos spomladi je Kozirje pridobilo zelo
pomemben nov sportni objekt. Ob prenovljenem
nogometnem igrišču je bila stvorena
zgradba z modernimi garderobami, štiri-
steznim avtomatskim kegljiščem in bifejem.
Ideja se je pravzaprav začela že 19/1-1975
z ustanovitvijo občinskega zbora nogometnega
kluba ELKROJ Kozirje. Prizadevni člani
kluba so že takrat začeli in vsako leto
nadaljevali z urejanjem igrišča in okolice.
Igrišče so povečali na 106 x 65 m, obnovili

travnato področje in ga ogradoili. Že leta 1975 so opravili 4000 m² delovnih ur. V naslednjih letih je kljub poleg rednega tekmovalnega ustvarjalnega dela za izgradnjo lastnih klubskih prostorov in pomožnega igrišča. Ob finančni pomoči kmetijske zadruge Mozirje kot investitorja, je bilo to veliko delo opravljeno v sorazmernem kratkem času.

3. aprila je v novih prostorih nad lekarno začelo delovati predstavništvo Zavarovalne skupnosti Triglav - občinske skupnosti Celje.

Ob proslavi dneva OF 27/4 je ŠPEH Ernest iz Mozirja prejel priznanje in srebrno značko OF za dolgaletno in uspešno delo v družbeno-političnih organizacijah in društvih.

..... in vrata v GAJ so odprta!

27. aprila so Mozirjani položili prvi izpit kot gostitelji tisočev gostov, ki so prišli od blizu in daleč na svečano otvoritev Savinjskega gaja.

Vso Mozirje je bilo v zastavah in transparentih. Najbolj praznično vzdušje je bilo središča okrog slavnostne tribune pred vhodom v Gaj. Tudi slabo vreme ni moglo bistveno zmotiti razpoloženja.

Poleg nekaj tisočev obiskovalcev in najvidnejših predstavnikov mozirske občine so se slovesnosti udeležili tudi ing. Andrej Marinc, podpreds. ZIS,

Častni gostje pred slavnostno tribuno

Dr. Avgustin Lah,
član VS BRŠ, Jože
Sebersček, predsednik
rep. izob. skupnosti,
Jelka Kraigher, preds.
ZHOŠ in drugi.

Slavnostni govornik
je bil dr. Avgustin
Lah, kot predstavnika
pokrovitelja.

Poleg mnogih slovo-
vničarjev in drugih
sodelavcev
Savinjskega gaja,
so se nahajali tudi
predstavniki
hrlandskih slovo-
valcev in občanite-
ljev četrnih občulic

!

Muzički kulturniki na otvoritveni slovesnosti

Razkožje cvetočih begonij
in bela laboda —
pazdeav obiskovalcem
ob vhodu v Savinjski gaj

... tu pa ob belih stelah in zelenih
tratah barvni tepihi tisočeri cvetov

in cvetja, ki
so ob tej pri-
liki prejeli
priložnostna
darila.

Po otvoritveni
slovesnosti se
je reka ljudei
mnenila v goj,
ki jih je priča-
kal v prazni
obleki pisanege
cvetja in zelenih
tratah čudovitem
skladju z vsi
prirodno lepoto,
ki obdaja ta
koseček paradiza
ob Savinji,
paradiza, ki je
nastal iz zopuš-
čine opojne.

Tekstualni del
zapisa o tem
dogodku

poskušam popes-
triti z barvnimi
posnetki ker
mislim, da bo
le tako lahko
poznejšim rodo-
vom ohranjena
verna podoba
o ustvarjalnem
poletu sedanjih
muzičarskih genera-
cij.

Ljubitelji naravnih lepot, cvetja in
etnografskih vrednot so prišli na svoj način!

Svoj bogat prispevek k programu ob slovesni
 otvoritvi Savinjskega gaja je prispevala
 tudi gledališka skupina Društva
 Mozirje s 6-kratno uprizoritvijo Finžgarjeve
zgodovinske drame "Pod svobodnim soncem",
 ki jo je režiral Franjo Cesar. Premiera je
 bila 25/4, ponovitve pa 26., 27., 28. in 30/4
 ter 10/6. Nastopilo je 60 mladih igralcev.

Gaja je bil izglasovan drugi referendum
 za plačevanje samoprispevka v občini.
 Ker živi v krajevni skupnosti Mozirje 21 %
 vseh občanov, ji pripada po pravilniku
 tudi 21% referendumskih sredstev, ki se
 namenijo direktno za njene potrebe. Tako
 pripada naši krajevni skupnosti skupno
 3.650.000 - din, ki se zberejo v 5. letih. Svet
 krajevnne skupnosti Mozirje pa se je odločil,
 da bo ta sredstva uporabil takole:

1. prispevek k izgradnji otroškega vrtca	500.000 - din
2. za izgradnjo mrliske vežice	1.500.000 - din
3. za sekundarno kanalizacijo	730.000 - din
4. za prispevek k asfaltiranju ceste:	
Ljubija - Lepa njava	670.000 - din
Trnavce - dol Luba	250.000 - din
skupno	3.650.000 - din

Luseniki v Mozirju

Zažje, da delovna zagnanost organizatorjev
 po otvoritvi Savinjskega gaja še ne jenja.
 30. junija so povabili v goste Lusenike.
 Veliko parkirišče ob ribniku se je spremenilo
 v slavnostno okrasen prireditveni prostor.
 Naval ljudi in avtomobilov je bil nepopisen.
 Luseniki so nastopili s svojim izbranim
 repertoarjem pred množico preko boro
 navdušenih poslušalcev. Enkratno vzdušje
 je doseglo svoj vrhunec, ko so Luseniki

zapeli in zaigrali prvo novo pesem v čast
Savinjskemu gaju. Besedilo zanj je pložil
harjan Stare, nglasbila pa sta jo brata
Slavko in Vilko Kosemnik. Besedilo se glasi:

Greva pod Galtè!

V bregovom zelene Savinje,
kjer polje cvetočih pastlin je
prerastlo gemanje in brinje.

V Mozirje vabim te!

Ž doline tja v hladno gozdovje,
v gostè kličè znano Dobrovlje,
v prelepi savinjski svet.

V savinjskem se gaju
sprehajala bova v maju,
kjer rože za naja
ob svezem jutru dehte!

Kjer bistra Savinja
prepraga cvetja razgrinja,
naj vsak se spominja,
da tod so dobri ljudje!

Dehtijo vrtnice,
in v vetru dehte tulipani,
ob svišču rudečem pastani,
s planin tam cvetovi so zbrani.

V Mozirje vabim te
in v gaju lepoto užijva,
omamne si rose nalijva,
med cvetjem sva srečna oba!

V savinjskem se gaju

20. avgust - vrhunec cvetnega slavlja v Mozirju! 1978

Glavne slovesnosti ob republiški prireditvi HORTIKULTURA '78 v Mozirju so se odvijale od 18. do 21. avgusta. Npravičeno lahko zapisem, da je bila po obsegu programa in kvaliteti izvedbe to doslej največja hortikultura prireditve v Sloveniji.

18. avgusta je bila zelo svečana stvaritev velike cvetlične razstave v Mozirju, ki so jo prizadevali urediti iz vseh koncev Slovenije ob pomoči domaćinov pripravili v novi osnovni šoli. Ob tej slavnostni priložnosti je naš mozirski urednik Jože SKORNŠEK prejel za svoj velik prispevek hortikulturi častni naziv "VRTNAR 1978" in krasen pokal, ki mu ga je izročil predsednik Društva vrtarjev Slovenije Janez Janke iz Kranja. Razstava je bila dostojna temu republiškemu slavlju. Na njej je sodelovalo 21 razstavalcev - delovnih organizacij in privatnih vrtarjev iz vse Slovenije, obiskalo pa jo je okrog 15000 ljudi.

Vrhunec celotne prireditve pa je bila cvetlična povarka, ki jo je sestavljalo 35 s cvetjem in zelenjem bogato dekoriranih skupin iz vseh koncev Slovenije pa tudi iz avstrijske Korvike. Skupine so se formirale na travnikih nasproti beljanskega jezera 20. avgusta ob 10. uri dop. Priključno eden in pol kilometra dolga pisana povarka je ob spremeljavi starih godb krenila skozi Mozirje in dalje proti Savinjskemu gaju, kjer je bil zaključek povрке. Na obeh straneh ceste se je v spalnem zbralo preko 2000 navdušenih gledalcev. Skratka, vse je bilo nepopisno in mislim, da mi preveč pesimistično, če zapisem, da bo kaj takega verjetno težko kdaj ponoviti. Mislim, da bo barvitost in obseg teh dogodkov dosti lažje predstaviti poznejšim rodovom z barvnimi posnetki in matinskim programom, kar prilagam tej kroniki.

Fotoreportaża cvetlične razstave

Jang. Andrej
Marinc, podpreds.
ZIS in Hinko
Čop, predsednik
So Moxirje
med prvimi
gosti na razsta-
vi.

Foto: Ugorsik Feliks

Osrednji del
razstave v
šolski telovad-
nici.

Foto: Ugorsik Feliks

Del prikaza
aranžerske
umetnosti -
ikebane

Foto: Ugorsik Feliks

..... in parade cvetja

Konjeniki na čelu
eden in pol
kilometra dolge,
kot mavrica pisane
kolone

Foto: Miklavc Dojan

Brikupne
"sončnice"
Hortikulturnega
društva
Trbovlje

Foto: Miklavc Dojan

Folklorna skupina
kulturno -
prosvetnega
društva ZARJA
iz Železne Kaple
v avstrijski
Koroški

KULTURNA SKUPNOST
MOZIRJE
ARHIVSKA Zbirka

Foto: Miklavc Dojan

Mozirski kosci in grabljice

Skupina narodnih noš iz Kamnika

AGRARIA Brežice z bogatimi aranžirani cvetja in predice TD Luče na okrašenem vozu

1978

KULTURNA SKUPNOST
MOZIRJE
ARHIVSKA Zbirka

„ZELENA STRAŽA“ Hortikulturnega društva Velenje

Foto: Miklavc Bojan

Zastopstvo
ELKROJ-a,
športnikov
in
trg. delovne
organizacije
SAVINJA
iz Mozirja

Foto: Ugorsick Feliks 71

Foto: Ugorsick Feliks

Ta program priča o izredno obsežni organizacijski zasnovi celotne prireditve.

PROGRAM PRIREDITEV OB HORTIKULTURI '78 V MOZIRJU OD 18. DO 21. AVGUSTA 1978

Petek, 18. avgusta 1978

Ob 16. uri otvoritev razstave cvetja v osnovni šoli v Mozirju. Razstava bo odprta do vključno 21. 8. 1978 vsak dan od 8. do 19. ure.

Od 17. do 19. ure tekmovanje v vezanju šopkov za različne prilike.

Sobota, 19. avgusta 1978

Od 5. do 8. ure Jutro koscev in grabljic pod Brecljovskim vrhom v Mozirju.

Ob 16. uri nogometna tekma v Mozirju med selekcijo Gornjesavinske doline in Kamniško-domžalsko selekcijo.

Ob 18. uri nastop folklorne skupine iz pobratene občine Čajetine na prireditvenem prostoru ob Savinjskem gaju v Mozirju.

Ob 20. uri ognjemet ob ribniku.

Sledi prosta zabava.

Nedelja, 20. avgusta 1978

Ob 9. uri promenadni koncert v Mozirju.

Ob 10. uri cvetlična povorka skozi Mozirje v Savinjski gaj.

V času od 18. do 21. avgusta 1978 bodo v prostorih OŠ v Mozirju strokovna predavanja popestrjena z barvnimi diapozitivi in filmi in sicer po naslednjem razporedu:

Sobota, 19. avgusta 1978

Od 10. do 11. ure Strgar Jože: Obhišni vrtovi.

Od 11. do 12. ure Keršič Marjan: Varstvo človekovega okolja.

Od 15. do 16. ure Piltaver Andrej: Užitne in strupene gobe — kulturnejši odnos pri nabiranju.

Od 16. do 17. ure Zgonec Slavko: Uspešna nega lončnic, okenskih in balkonskih rastlin.

Od 17. do 18. ure Skoberne Peter: Lepote planinskega cvetja in njegovo varstvo.

Od 18. do 19. ure Kos Klara: Ikebana

Nedelja, 20. avgusta 1978

Od 16. do 17. ure Bedič Jože: O vzgoji in negi kaktej in nekaj o okamenelih rastlinah Karavank.

Od 17. do 18. ure Skoberne Peter: Lepote planinskega cvetja in njegovo varstvo.

Od 18. do 19. ure Kos Klara: Ikebana

Ponedeljek, 21. avgusta 1978

Od 10. do 11. ure Piltaver Andrej: Užitne in strupene gobe — kulturnejši odnos pri nabiranju.

Od 11. do 12. ure Kos Klara: O urejanju cvetja.

Vse obiskovalce, posebno pa filateliste obveščamo, da bo v času razstave od 18. do 21. avgusta na poštnem uradu v Mozirju v uporabi poseben priložnostni poštni žig.

V Savinjskem gaju je stalna vrtna razstava.

Odprta vsak dan od 7. do 19. ure.

Novo presenečenje v Gaju je sedaj tudi razstava ptic.

Vljudno vabljeni!

Folklor in cvetje

Foto: Nikolač Bajon

*To je le majhen del narekoja
cvetja in barv na zbornem mestu
po zaključku parade*

v paradi so s svojimi skupinami sodelovali:

Hortikulturna društva: Dobrovlje, Lasko, Zalec,
Ilirska Bistrica, Murska sobota, Celje, Polzela, Mozirje,
Turistična društva: Kamnik, Ljubus, Luče, Solčana,
Gornji Grad in Mozirje, ter cerkve na Gorenjskem,
Kulturno prosvetno društvo ZARJA iz Železne kopre
Vrtnarstvo Celje,
Vrtnarska sala, Medlog, Celje,
Agraria, Brežice.

Svetličarica, Ljubljana.
 Beliskar Janez, Ljubljana.
 Berlić Andrej, Ljubljana.
 Skornšek Jože, Mozirje.
 Varik Dušan in Tanika, Črnuče.
 Kvačurina skupnost, Imenatno ob Dravi.
 Lovaška družina, Cerklje na Gorenjskem.
 "Elkraj", Mozirje.
 "Lavinja", Mozirje.
 Strelška zveza, Mozirje.
 Osnovna šola, Mozirje.
 Zveza sofarjev in avtomehaničarov, Mozirje.
 Sever Francka, Kranj.
 Pivovarna, Laško.
 Plamensko društvo, Mozirje.
 Gasilsko društvo, Mozirje.
 Poleg manjših instrumentalnih skupin so v
 paradi sodelovale godbe na pihala iz Rečice
 ob Savinji, Domžal, Mežice in Brevalj.

V teh dneh je bil svedec tudi Savinjski gaz
 deležen takega obiska, kot si ga nihče od
 organizatorjev ni mogel predstavljati. Po
 obstoječih podatkih je obiskalo Savinjski gaz
 od njegove otvoritve 27. aprila do teh
 avgustovskih prireditev okrog 6500 ljudi
 iz vse Jugoslavije in mestnih evropskih držav.

V sklopu prireditev ob "Hortikulturi '78" je
 moziško društvo za vzgojo in varstvo ptic
"KALIN" odprlo v Savinjskem gazu lično leseno
 zgradbo, v kateri so priredili bogato
 razstavo ptic perke.

Prijatelji ptic v Mozirju so ponosni na svoj dom v Savinjskem gaju

Okolica Mozirja je dobila letos dva pomembna objekta:

- Cesta od zadruge v Ljubiji do Brinovske Franca n.d. Pezoleha je dobila asfaltno prevleko. Bil je že tudi skrajni čas, saj je bila cesta že povsem dotrajana. Investicija v vrednosti 1.100.000- din je plačala krajevna skupnost Mozirje. Dela na 1200 m dolgi in 3,5 m široki trasi so bila začeta avgusta, otvoritev pa je bila 12. septembra, na dan občinskega in krajevnega praznika.
- Istovrstno so tekla dela na asfaltiranju 1000 m dolge in 4 m široke ceste skozi Trnavce. Otvoritev je bila prav tako 12. septembra. Tako je končno Trnavce dobilo asfaltno povezavo na eni strani s cesto v Žekove, na drugem koncu pa s cesto Rečica ob/S - Dol, ki so jo Rečičani asfaltirali že leta 1977.

25. novembra je bil TRC Galte ponovno odprt po tem, ko je bil domala vse leto 1978 zaprt zaradi nemogočih razmer pod upravo Izletnika Celje. Končno je dne preopela Galte "Rdeča dvorana Velenje", ki je z intenzivno delovno akcijo uspela v kratkem času odpraviti glavne pomanjkljivosti na izredno zamemljivih smučarskih napravah in tudi v hotelu. Na novo so tudi uvedli električno osvetlitev vsega smučišča ob seoležnici na Medvedjak. Vsa dela so bila opravljena v lepem sončnem vremenu, že naslednji dan po otvoritvi t. j. 26. novembra pa je zapadlo blizu pol metra snega.

Žažitek je torej dokaj obetaven.

Vse od 4. oktobra do 26. novembra je bilo lepo, toplo in sončno vreme. 26. novembra pa je preko dneva in noči zapadlo po dolini okrog 40 cm snega, nivo vode v Savinji pa je še naprej ostal izredno nizek.

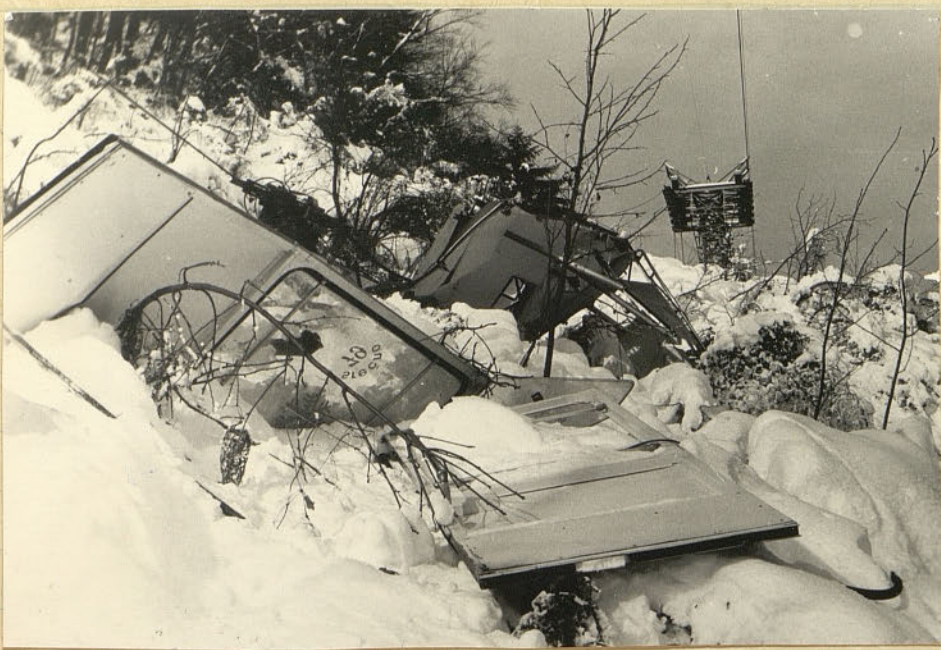
Novo naselje na tkzo. Lipoldovem marofu (za občino) je decembra dobilo javno ulično razsvetljavo. Stroki so znašali 280. 000 - din, stanovalci tega naselja pa so sami izkopali in zasnili jame za kable.

1979

Huda nesreča na Golteh

14. januarja ob 18,45 uri se je na gondolski žičnici na Golte pripetila huda nesreča. Ena gondola s tremi potniki je padla 25 metrov

globoko in se razbila. Dva potnika sta bila hudo, eden pa lažje ranjen. Druga gondola s 25 potniki je obvisela na vrveh cca 90 m nad zemljo. Vsi potniki so se pesili tako, da so se po posebnih vrvi spustili na zemljo. Vzrok: Nepravilno ravnanje z vlečnico v stropnici, vlečna vrv je presegla nosilno, nakar jo je prerezalo kolesje gondole v premiku. Sezurni stropnik ni imel izpita za upravljanje žičnic.

Dne 3. februarja je bila, kot navedeno v iv. kulturni teden občine Mozirje, srečana otvaritev novih prostorov centralne knjižnice v prizidku prosvetnega doma v Mozirju. Knjižnica je bila ustanovljena 1/6-1973 kot občinska matična knjižnica z začetnim knjižnim fondom 800 knjig, preuzetih od Prosvetnega društva Mozirje. Prvi zasili prostori so bili v pritličju prosvetnega doma. Takrat je bila tudi nastavljena prva strokovna knjižničarka.

Kulturna skupnost Mozirje je v naslednjih letih namenjala znatna sredstva za razvoj knjižničarstva v občini, zlasti pa povečevanju knjižnega fonda. Da bi knjige čim bolj približali vsem občanom, so odprli izposojevalnice tudi po drugih krajevnih skupnostih in sicer: 22/11-1977 v Gornjem gradu, 10/9-1977 v Novi Štifti, 12/6-1977 na Ljubnem, 16/11-1977 na Rečici ob/S in 29/11-1979 v Solčavi.

Ob preselitvi v nove prostore v prosvetnem domu v Mozirju je imela knjižnica 880 izvoda knjig s 1100 člani in 8 eno redno zaposleno knjižničarko.

Mozirska dramska skupina pod vodstvom Franja Cesarja je neustrašna. Tokrat so zaigrali komedijo Cvetka Golarja "Volova Rošljinka". Premiera je bila v Mozirju 13/1, ponovitve 14/1 in 2/2, gostovali pa so 4/2 v Solčavi in 17/2 na Ljubnem. Vseh pet predstav je bilo igranih ob nabito polnih dvoranah.

Društvo vrtnarjev Slovenije je
17. februarja prinesilo prvi cvetlični
ples v domu Partizana v Mozirju.
Številna ekipa slovenskih vrtnarjev
in repihovih aranžerjev ter mnogih
mozirskih prostovoljcev je po
zanimivi priznanelega vrtnarskega
arhitekta Janeza Seliskarja iz
Ljubljane spremenila ves dom
Partizana v pravljični svet bujnega zelenja,
razkošnega cvetja, pestrih barv in luči.
Upravičeno lahko trdim, da mozirska telovadnica
se nikdar ni bila tako bogato in mojstersko
dekorirana.

Mozirje se klanja, velikemu rojaku!

K programu kulturnega tedna
v občini je sodila letos med
drugim pomembna slovesnost,
v spomin na našega velikega
rojaka Žiga Laykaufa,
narodnjaka, pesnika, publi-
cista in prevajalca je
bila dne

odkrita spominska plošča
na pročelju hiše št. 1, v
kateri je živel in delal.

Najbolj verne podobne o
življenju in delu Žiga Lay-
kaufa je razvidna iz članka
Aleksandra Videčnika, ki jih
je objavil v Savinjskih novicah
v oktobra 1978, pa jih zato
v fotokopiji prilagam
tej kroniki.

Spomini Žige Laykaufa

Pesnik, publicist in kronist
Žiga Laykauf je bil pred 110
leti rojen v Mozirju. Napisal je
vrsto pesmi, med njimi zelo
poznane, „brambovske“. V dru-
gih je iskal mavdih v lepotah
domačih krajev in gora. V svo-
jem delu Kronika trga Mozirje
od nekdaj pa do danes je leta
1926 objavil zgodovino Mozir-
ja. Pisal pa je tudi vojno kroni-
ko trga iz časa prve svetovne
vojne. V literarnih krogih tak-
ratne dobe je bil upoštevan,
saj je njegovo delo opisano v
biografskem leksikonu leta
1936. Takole se spominja ča-
sov, ko so se bili boji za severno
mejo 1918–19:

... S severa nam je grozil
pritisk nemških čest, ki so jih
nazivali „Volksschutz“ (narod-
na zaščita, op. A. V.), bila pa je
to vsedrugega nego ljudska stra-
ža, druhal, gladni dunajski
„Puelcherji“ (lopovi, op. A. V.)
in mestna fakinaža, fašisti. Ta-
krat smo že začasno izgubili
Koroško, o koji hočem žalost-
no zgodovino na koncu te kro-
nike končati. Naprej pa že koj
omenim, da je vrgel svoje sence
sleparski plebiscit na to epizo-
do, ko smo morali prvič bežati
iz Koroške. Kakor goriški be-
gunci so morali zavedni koroški
Slovenci pred grozovitostjo, ro-
panjem in ubijanjem, svoje do-
move zapustiti in mnogo jih je
pribežalo tudi v naš trg. Bili so
to večinoma učitelji, trgovci in
narodni duhovniki, katere je
nemčurska sodrga najbolj na
piki imela. Preko govčke naše

planine in sem od svetega Križa
se je že čulo bučanje topov.
Tedaj smo organizirali, kakor za
Napoleonovih časov, narodno
stražo v trgu, — svojo national-
gardo. Odposlali smo svoje pa-
trulje do koroške meje, preko
zornjega Brložnika. Naše voja-
ške patrulje na Koroškem bile
so proti premoči v smrtnih ne-
varnostih. Tako se je zgodilo,
da je pri nekem pohodu bil
patruljski komandant, nadebud-
ni sin tukajšnjega dacarja Pun-
cerja od sovražnega komandan-
ta roparsko ubit! Sosednje, ko-
maj iz pesti Nemcev iztrgano
mesto Šoštanj se je že na beg
pripravljalo, na Rečici na Paki
so bili že pripravljeni vagoni za
beg. Nemškutarija pa je na
skrivnem triumfirala. Prišle so
nam sedaj na pomoč zmagoslave-
ne srbske hlabre čete, ko so
ponekateri. Krajnski Janezi
„mejdus“ puško v kuruzo vrgli
in zbežali k mamici v krilo.
Tudi skoz naš trg so taki dezer-
terji šli, ki so med potoma svoje
puške prodali. Ti junaki so se
zbali namških roparjev, in to
potem ko so baje neustrašeno
stali v krvavih bojih z Rusi in
Lahi. Takrat so iz prekmurske
in medjimurske strani pritisnili
še Ogri...

Besedilo je natanko prepisa-
no in v ničemer popravljeno.
To je le del sklepnih misli Lay-
kaufa v vojni kroniki 1914 –
1918. Da so podatki točni je
jamčil takratni občinski svet z
lastnoročnimi podpisi.

A. VIDEČNIK

Pesnik Žiga Laykauf

Rodil se je 1868 v Mozirju. Kot posinovljenec mozirskega kirurga Žige Laykaufa je imel možnost za izobraževanje. Želel je postati živinozdravnik, zato se je tudi vpisal na živinozdravniško šolo na Dunaju. Gimnazijo je obiskoval v Celju, maturiral pa je v Beljaku in ker mu očitno ni šlo s študijem, je stopil v službo kot odvetniški uradnik. Kot takega ga srečamo še v Ljubljani, kjer se je poročil. ~~Blenderjevo~~ Po preselitvi v Mozirje je urejal arhiv takratne trške občine in bil nekaj časa tudi njen tajnik. Pozneje je služboval pri izpostavi celjskega glavarstva v Mozirju. Tu je 1938 umrl.

Že kot dijak je pesnil. Tako najdemo njegove prve pesmi, v katerih opeva težke dni našega ljudstva pod neusmiljenim gospodstvom tujcev. Hitro je uvidel, da mu bodo takšna pisanja prinesla težave s takratnimi oblastmi, ki so vse, kar je bilo slovenskega zatirale, zato je pisal pod pseudonimom Žiga Lajakov – Mozirski. Zaradi tega ga tudi nekateri sodobniki imenujejo kar Mozirski. Zelo so odmevale v javnosti njegove brambovske pesmi ob prelomnici preteklega stoletja, saj v njih ni skrival svojega slovenskega narodnostnega hotenja. V nekaterih od teh pesmi govori o jugoslovanskih ljudstvih in nakazuje rešitev v združitvi južnih Slovanov. Seveda so morale biti takšne „prevratniške“ ideje kaznovane! Takoj po izbruhu prve svetovne vojne so avstrijske oblasti Laykaufa v Mozirju pod obtožbo veleizdaje zaprle in ga odgnale v deželne zapore v Gradec. Ker je postal za avstrijsko vojsko neustrezen, ni smel obleči vojaške suknje in je tako po izpustitvi iz zapore ostal v Mozirju. V medvojnih časih je nastala njegova slovita Vojna kronika trga Mozirje. Neumorno je pesnil skozi vsa leta. Svoje stihe je objavljaval v Slovenskem narodu, Prijatelju, Sloveniku in v Slovenskem gospodarskem kolektaru. Pri vsem tem je treba poudariti, da je v začetku tega stoletja veliko pisal o ožji domovini. Nešteto pesmi, ki opevajo lepoto Gornje Savinjske doline, je tudi objavil. Opeval je vse, kar je vzbujalo občudovanje ljubiteljev lepote. Tako najdemo med njegovimi stvaritvami pesmi z naslovi: Savinji, Logarski dolini, Noč v Solčavi, Lučam, Mozirskim zvonovom, Slap Rinka in podobno. Ker so bile te pesmi objavljene v takratnih slovenskih glasilih, je tudi na ta način mnogo doprinesel k spoznavanju lepote domače krajine. Zato mu smemo tudi mi v naše čase priznati, da je bil resnično Mozirski! Napisal je tudi kroniko trga Mozirje, ki je bila objavljena 1926 v Novi dobi v Celju. Tako ga najdemo opisanega tudi v Slovenskem biografskem leksikonu, ki je izšel 1936 v Ljubljani, kjer ga dr. Štebinger predstavi kot pesnika, publicista in prevajalca. Posebej pa ga opiše kot kronista. Tako smemo biti prepričani, da je bilo njegovo

delo zelo pomembno, posebno, če vemo, da je pisal v časih narodnega prebujenja! Sicer pa je bil tudi miselno napreden. Najdemo ga kot urednika delavskega časopisa „Delavec“, kjer je šibal takratne socialne krivice in odvisnost od tujega kapitala. V tridesetih letih po vojni je prevedel veliko pesmi šmihelskega rojaka Florijana Vodovnika in se zavzemal, da so bile te v zbirki pozneje tudi izdane. To delo je denarno omogočilo takratna Zgornjesavinjska

hranilnica in posojilnica v Mozirju. Potem, ko je skupaj s pokojnim kronistom Franjom Vajdom urejal trški arhiv v Mozirju, so po njegovi zaslugi bili prevedeni v naš jezik nešteti dokumenti, ki so pričali o zgodovini Mozirja.

Ko zremo danes nazaj v njegov čas moramo ob branju njegovih pesmi razumeti takratne razmere na Slovenskem. Bil je pač človek tistega obdobja. Tako je treba presojati tudi njegov jezik, saj so pesmi izpod

njegovega peresa ostale povsem nespremenjene. Ustrezna strokovna obdelava bi verjetno marsikaj približala zvenu današnjega izražanja. Vedeči pa je treba tudi to, da je bilo njegovo življenje polno težav in razočaranj nad družbo, v kateri je živel. To izraža jasno v nekaterih njegovih delih. Najizraziteje pa navaja slabosti takratne družbe v vojni kroniki. Biča malomeščanstvo, ki se je

Nadaljevanje na 14. strani

Pojno polje.

Nu polju se klasje vprogi ba težko,
premočruti vrost teh ne more ono,
kermejui valovi naprej valove,
in zavrki jutranji jih soluce klasje. —
Oj klasje, priklilo iz zemlje ni tal,
dar mater je naših, njih srčua je kal,
iž rau tisočeri gorka je kri
guojila to polje, da zgošno kori.
Zastrela ločitve je solza ono,
kosila je grusto, pojila zemljo.
Le čanaj do žetve doxoreni cvet
sklepčuj to srpi, umri se prožet!
Se vrisnajo ^{grela} pesmi, vskipeva rau kri,
ki mo'ra že drevi to polje rudi, —
bučide fanfare, le diči se vidi
izbrata že cvet si življenja je — smrt!

20/5. 1917.

NOVICE

Dne 7., 8. in 16. aprila so mozirski gledališčniki s 26 igralci uprizorili Brezihovo kmečko dramo „Perunjakovi“. Vse tri predstave so bile v dvorani prosvetnega doma v Mozirju.

Ob letosnjem prazniku OF 27. aprila je več zaslužnih občanov iz Mozirja in okolice prejelo priznanja in značke OF in sicer so srebrno značko OF prejeli:

- Lovro Golčnik iz Šmihela za sodelovanje v NOB, graditvi ljudske oblasti in za delo v SZDL,
- Franc Omladič iz Mozirja za delo v družbeno-političnih organizacijah in društvih,
- Stane Brodnik iz Mozirja za udejevanje ljudske oblasti in za delo v družbenopolitičnih organizacijah,
- Franjo Kaiser iz Mozirja za delo v družbeno-političnih organizacijah in društvih,

Bronasto značko OF pa so prejeli:

- Jože Škvernšek za delo v hortikulturi,
- Martin Ambrecht za delo v Plaminskem društvu,
- Marko Jurkovnik za delo v SZDL.

Dan koscev in grabljic postaja tradicija v Mozirju!

Barvni posnetki bodo najlepše ilustrirali pestrost letosnje folklorne prireditve, ki je v lepem julijanskem jutru privabila na Breznikovo travnik pod Brečjemim vrhom številne domačine in turiste.

Ni bilo mogoče ugotoviti komu se odkriva Brinove Ivan p. a Jožek. Vemo le, da je kosil naprej ali rednjak, kot smo temu včasih rekli.

Takoj za njim pa se peha Podgoški Jože.

Pesnik Žiga Laykauf

Nadaljevanje s 13. strani

do njega pač obnašalo „zviška“. Človek kakršen je že bil, morda res ni ustrežal takratnim ozko začrtanim družbenim pravilom, zato je razumljivo, da je včasih pikro odgovarjal na opazke sodobnikov v samem kraju. Ne gre torej soditi po slabostih človeka, temveč treba je priznati njegovo delo za širšo slovensko javnost.

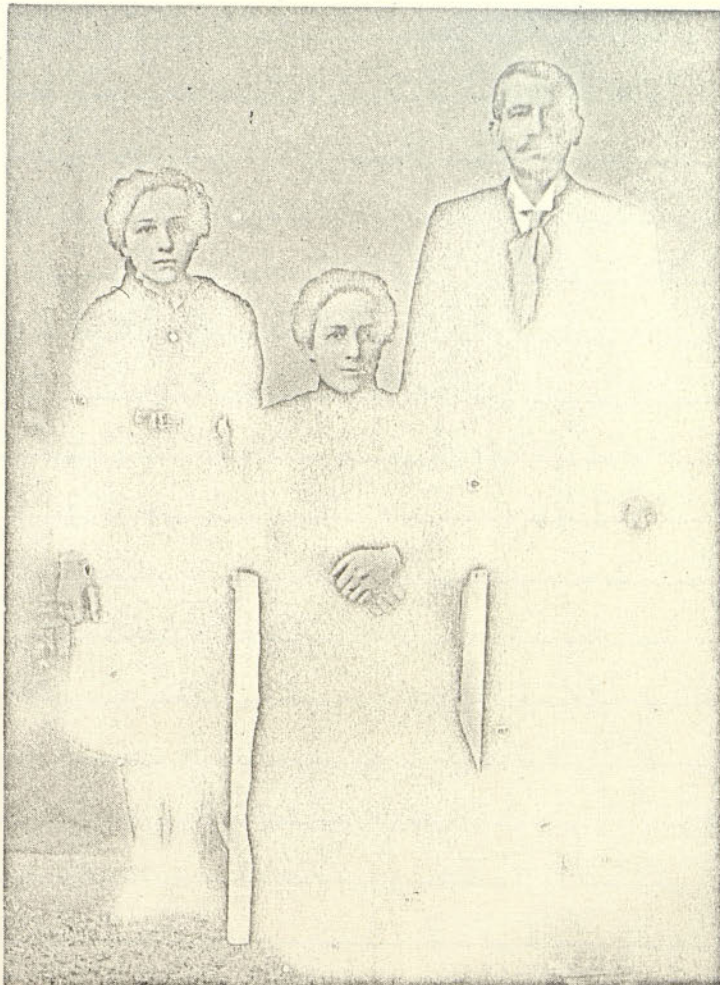
Veliko je sodeloval s takratnimi slovenskimi pisci, posebno pa z urednico Slovenke Zofko Kvedrovo. Časopis Jutro je dne 8. 8. 1926 objavil tale zapis Kvedrove:

„Dobila sem še nekaj v album. V albumu se laska, to se razume, a fletno se čita. Napisal mi je Žiga Lajakov Mozirski:

Da sem Rafael, Rubens nizozemski,
Šubic, mojster naš slovenski,
jaz pri Jakopiču bi v Ljubljani
Tvoj portret – zijalom – ne! razstavil!
Če Petrarka bil bi, slavnoznani,
al'Prešeren, te v sonetih bi proslavil.
Ker pa skromen le slovenski sem poet,
nimam teh nesmrtnikov proslav,
vtrgal sem samo na naši gori cvet,
ki pošiljam v srčen ga pozdrav
prvi nam „Slovenki“ ...

Logarski dolini je posvetil v Jutru, dne 27. 6. 1925 tale stih:

Ni bog nam dal srebra, zlata,
a dal nam v last je kos sveta;
nanj blagoslov nebes razlil
in v zemski raj ga spremenil.

Žiga Laykauf v krogu družine

Komisija za delovna razmerja Trgovske delovne organizacije „SAVINJA“ Mozirje

OBJAVLJA
prosta dela in naloge za:

ENEGA PRODAJALCA – MESARJA, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom, za prodajo mesa in mesnih izdelkov v poslovalnici 4 – Trgovski dom Nazarje.

2 PRODAJALCA ZA TRGOVINO MOZIRJE

Poleg splošnih pogojev mora delavec za opravljanje objavljenih del izpolnjevati še naslednje zahteve:

– da je KV delavec mesarske stroke in dokazilo, da ni zdravstvenih zadržkov za delo z živili.

Pismeno ponudbo z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev sprejema Splošna služba delovne organizacije 15 dni od dneva te objave.

O rezultatu objave bo vsak kandidat pismeno obveščen.

Številka: 1246/78

Mozirje, dne 26. 9. 1978

TDO „SAVINJA“ MOZIRJE
Komisija za delovna razmerja

Časopis Jutro je takrat na pobudo Laykaufa priobčil daljši članek o lepotah Gornje Savinjske doline. Kot moto pa je služil omenjeni verz.

V Slovenki je leta 1902 priobčil Laykauf pesem

Logarski dolini

Ti svet prelep, planinski svet,
iz dna srca pozdrav ti vnet,
pozdravljen cvet in kras planin
in ti, najlepša vseh dolin.

Tu kos nam raja še cveti,
očit ves božji kras leži,
ki dičil je nebeški vrt,
prvotni sreči razprostrt.

Kot v dolu jezero temno,
kjer bajne lilije cveto,
tako ležiš tu vrh planin,
najlepša gorskih ti dolin.

V lraljevi kroni ni vkovan
samaragd tako bliščeč, krasan
kot mični ta planinski svet,
v zelenje ves in cvet odtel

Ponosno na te zre oko,
srce pa vriska mi glasno:
Pozdravljen cvet in kras planin,
in ti najlepša vseh dolin!

Kot vsakemu pisatelju, oziroma pesniku, so nekateri krogi takratne meščanske družbe omalovaževali njegovo delo. Verjetno je iz tega razloga nastala tudi 13. 4. 1932. takale pesnitev:

Klevetnikom

Vedno svoje je zijalo
nosilo na sejm budalo,
pesnika pa bog je vstvaril
in z modrostjo ga obdaril,
da ne poje le domovju,
kakor ščinkovec v grmovju, –
da posveti z lučjo v mrak
kjer šopiri se – bedak!

Med prvo svetovno vojno pa je napisal nekaj protivojnih pesmi. nekaterih jasno poziva k uporabi zoper zatiralce. V naslednjem želimo prikazati eno izmed njih. Takole je pisal:

(BOJNO POLJE –
Original je na strani 13)

Naša samoupravna socialistična družba neprizadeto priznava velikim možem preteklega časa svoje. Tako bo tudi predsedstvo občinske konference SZDL Mozirje razpravljalo o predlogu Savinjskih novic, da se uredi spominsko obeležje pesniku Žigi Laykaufu v Mozirju, na hiši kjer je živel in delal. Istočasno bo predsedstvo obravnavalo predlog za spominsko obeležje velikemu slovenskemu planincu Francu Kocbeku v Gornjem gradu.

ALEKSANDER VIDEČNIK

Zahvala

Krajevni odbor Rdečega križa Mozirje se toplo zahvaljuje Franju Kajzerju za izdatno gnotno pomoč.

ZAHVALA

Zahvaljujem se mladini za lepo in plemenito dejanje, da so uredili dostop do groba od okupatorja ustreljenih partizanov 17. decembra 1944 leta. V tem grobu, ki je ob cesti Radmirje – Gornji grad v smrekovem gozdičku, je našlo svoj mir 14 partizanov in 1 partizanka.

Mladina zavedaj se in ne pozabi, da so dali svoja dragocena življenja za Tvoj lepši jutrišnji dan in za svobodo vseh nas!

ZORA OSET,
CELJE

Oktobar 1978

Košnji je seveda sledila
kmečka pesem.
Sredi zbora fiksitor
Francl (Pečnik) in levo
od njega veterinar
Resnik Tone, dva izmed
najaktivnejših organiza-
torjev te lepe prireditve.

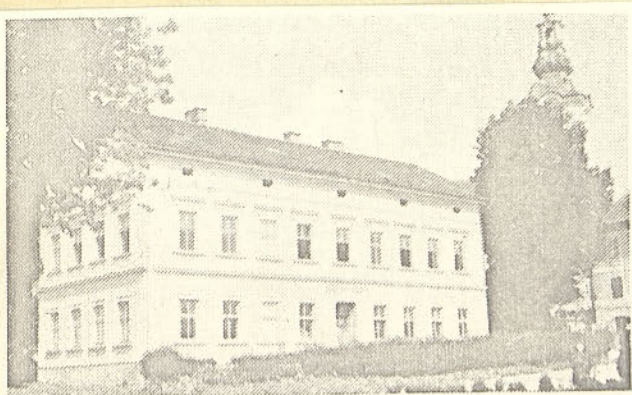
Poglejte kako zadovoljna
je videti gospodinja
Brinjavc Vida p.d. Blermi-
kova sredi koscev, ki
jim je za zajtrk
pripeljala zabeljene
koruzne in ajdave
žgance ter kavo.

gospodinja in muzikanta
na kolesju, zadaj pa
koseci in grabljice s
pesmijo in vriskanjem
na poti proti gaju.

Posnetke prispeval Miklavc Bajan

Stare mozirске šole ni več!

Da, v bistvu gre za zgodovinski posnetek, čeprav napravljen pred štirinajstimi dnevi. Gre za staro osnovno šolo v Mozirju, ki so jo pred kratkim podrli. Domačini zdaj ruševine, še vedno uporabno opeko, pridno odvažajo, na temeljih ponosne stavbe pa bo zrasel novi market trgovskega kolektiva Savinja v Mozirju.

MB

Poslopje stare osnovne šole v Mozirju, ki je bila zgrajena leta 1896 za 16000 goldinarjev, je dočakala svoj konec dne 7. avgusta 1979 ob 15. uri popoldne. Razstrelivo je dobesečno s trenutka razrušilo ta 83 let stari dom učenosti. Minerji so svoje delo opravili zelo nestrno, če že ne močeno, pa vsaj častitljiva

zgradba se je ob močni detonaciji v nekaj sekundah spremenila v kup ruševin, ne da bi bila sosednjim zgradbam povzročena kakršnakoli škoda. Prvozaprav so se ruševine pokazale mnogim radovednim in nekoliko prestrašenim krajanom šole pa približno 1/4 ure, ko je veter razpihal ogromen oblak prahu in dima. Posebne žalosti pa nismo občutili za to zgradbo pa čeprav nas manjše nežjejo lepi spomini na našo mladost. Trgovsko podjetje Savinja se je namreč odločilo na tej parceli zgraditi market, v katerem bo 570 m² prodajnih prostorov, namenjenih samo = postrežni trgovini, 650 m² pa trgovini pohištva.

Minerji se zadnjič pregledujejo varovalne opaze

MOZIRSKO JUTRO MED KOSCI IN GRABLJICAMI

SO PA FANTJE
ZGODAJ VSTALI...

Nekoč običajna kmečka opravila le še na turistični prireditvi

Takšno jutro je treba doživeti, z njim živeti, ga sprejeti in dojemati vse, kar daje narava. V tem ni romantike. V tem je lepota, ki jo največkrat prezremo, ker hitimo na sestanke in druga opravila in ker nimamo časa, da bi se spojili z naravo, sprejeli lepoto zemlje.

Jutro se je komaj pričelo prebujati. Na nebu je bilo še precej oblakov, ki pa k sreči niso nosili dežja. Umikali so se prvim sončnim žarkom, ki so začeli prodirati izza gora. Obetal se je torej lep dan. Težko pričakovano. Kako bi sicer s košnjo brez lepega vremena?

Tudi zdaj je šlo zares, čeprav je bila predstava le turistična, četudi je šlo le za Tretje jutro koscev in grabljic, za tretje turistično prireditev v organizaciji mozirskega turističnega društva.

Mozirje. Sobota, 8. avgusta.

Pri hiši ob vstopu v mesto so se zbirali kosci. Dobro razporejeni, čeprav so bili morda prikrajšani za daljši počitek. Za slaminiki in travniški hlebci so nosili rože. Torej, le praznik. Da, košnja je bila in je vselej praznik, čeprav trdo in naporno delo. Zdaj je šlo za to, da bi opozorili na delo, ki se ga le malokje še lotevajo. Na delo s kosami.

Ura je bila pet zjutraj.

Zdaj je prišel še njihov vodja. Visok in postaven možak. Odločen in zgovoren. Za klobukom prav tako rože. V eni roki cekar, v drugi pa palico. Torej, oblast.

»No, pobi, preglejmo, če smo vsi. Za korajžo najprej požirek domačega, potem pesem in za tem na delo...«

To so bile besede Franca Pečnika.

In že se je oglasila domača pesem. Ubrano so zapeli.

Oglasila sta se tudi muzikanta.

S pesmijo torej na delo, ki postaja že narodopisna posebnost. In tokrat ni šlo samo za košnjo, tudi za delo grabljic, tudi za klesanje drevja, tudi za postavljanje pašnih ograj, vmes pa za vse ostalo, kar sodi zraven. Tudi za primeren zajtrk.

Fantovski vrisk je pretrgal jutranjo tišino.

Tu in tam se je premaknila zavesa in na skrivaj, skoraj malce v zadregi, je pokukala na dan skuštrana in zaspana glava. Pa se je hitro umaknila. Kajti tu na cesti, ki pelje skozi Mozirje, se je porajalo novo in veselo življenje. Polno življenje. Na delo so šli kosci. Dvajset jih je bilo. In na čelu je korakal Franc Pečnik.

Pot do Brinjavčevega travnika ni bila dolga.

Na travi je ležala rosa. Zelenica se je počasi izpenjala v hrib. Vmes je bilo nekaj dreves in krompirjeva njiva. Torej, same zapreke.

Hitro so se postavili v vrsto. Začel je prvi in za njim počasi, kot je to v navadi, vsi drugi.

Zapele so kose. Ostra rezila so sekala visoko in gosto travo. Prva vnema je bila velika. Toda, roke, ne več vajene takšnega dela, čeprav spretne, so kmalu potrebovale počitek.

»No, ste malo zastali. Pa vam prinesem bencina. Bo lažje šlo...«

In spet požirek domačega žganja. Zdaj se je že močno prilagajal.

Kratek odmor je izpolnila tudi pesem. Preplavila je dolino, nad katero so še ležale meglice.

Znova so šli na delo, spet vsak na svoje mesto.

»Zdaj pa zares, da bodo prišle na koncu tudi cigare. Cigare samo za dobro delo, sicer pa prežganka in nič žgancev ter ocvirkov...«

Da, nekoč, je gospodar, ki je najel kosce, obljubil najboljšim cigare. Samo najboljšim. Ostali so se morali zadovoljiti tudi s slabšim zajtrkom.

Za moč in dobro voljo požirek domačega žganja. Ponuja ga vodja koscev Franc Pečnik (na levi).

Ostre kose so zarezale v travo...

Tudi grabljice so hitro opravile svojo nalogo.

Brez jela ni dela... Zajtrk je tu.

Po dveh urah dobre košnje, v kateri ni bilo slabih, marveč so bili samo odlični kosci, se je delo bližalo h koncu.

Zdaj se je tudi na travniku zbralo več ljudi. Sicer pa bi jih bilo lahko več. To bi si zaslužila prireditev in zlasti kosci.

Zdaj se je travniku približala kolona grabljic.

»Le oglejte si jih...!«

Niso še kosci končali z delom, že so stopile v vrsto grabljice. Spretno so razmetavale mokro travo, na katero so že legali topli sončni žarki.

»Ne tako hitro, saj ne boste plačane!«

Pa se niso ugnale. Morda so se pognale za pokošeno travo še bolj. Lica so se razžarela, roke ogrele...

In spet nakaj novega.

Na travnik je pripeljal lepo okrašen voz. Tudi konja sta bila lepo opravljena. Na vozu pa furman Jože Marolt-Brecelj in gospodinja Vida Brinjavc. Pripeljala sta zajtrk.

Se malo sta počakala. Zdaj je oglasil glas iz roga. Klical je k zajtrku.

Gospodinja je hitro pogrnila po pokošeni travi prte in nanje položila velike skledе, polne ajdovih žgancev. Pokrivali so jih ocvirki. In zraven še zvrhane posode mleka in kave. Zadišali so veliki hlebi domačega kruha.

Glavno delo je bilo končano.

In tudi zajtrk je bil tak, kot nekoč. Kosci so posedli in polegali okoli prtov in prijeli vsak za svojo žlico. Jed je teknila. Tembolj, ker ni bilo prežganke. Torej, za vse tudi cigare.

Grabljice, ki to jutro niso vstale tako zgodaj, so dobile za zajtrk le potico.

Gospodinja je bila ponosna. Kosci zadovoljni. Veselje na obrazih vseh. Tudi šale.

»Ivan je moral na izpit. Pa ga je učitelj vprašal, koliko je ena in ena. Pa se je Ivan odrezal: ja, veliko že ne more biti...«

Eno opravilo je bilo končano, sledilo je naslednje.

Štirje pogumni so splezali v visoke smreke. S pomočjo krampižerjev. To je železna palica, ki ima na koncu dva navzdol zavijena kavlja. Krampižerja so privezali na nogi tako, da so bili kavlji na notranji strani. Z neverjetno naglico so splezali v vrh in se s sekuro lotili vej.

Klešarenje. To je delo, ki so ga nekoč opravljali zlasti v jesenskem času. Pripravljali so steljo živini. Danes seveda vsega tega ni treba. V hlevih vlada drugačen red.

Mojstrsko so opravili svoje delo in pri tem prijetno potrkavali s sekirami po mestih, kjer so odsekali vejo. Odmevalo je po gozdu in v dolino.

In za konec še eno delo, ki je že tudi narodopisna značilnost. Postavljanje pašnih ograj. Spretno roke so hitro opravile svoje. Danes jim tega ni več treba. Električni pastir je izrinil lepe lesene ograje ne samo iz gozdov, tudi s pašnikov.

Tretje jutro koscev in grabljic se je prevesilo s toplo dopoldne.

Prireditvi, ki je terjala veliko naporov, dobre volje in pripravljenosti, se je bližala koncu.

Delo na travniku in v gozdu je bilo sklenjeno. Spet zbor in za tem so vsi skupaj, spet s pesmijo, odšli skozi Mozirje proti Savinjskemu gaju, kjer jih je čakala še pogostitev.

Delo koscev in grabljic, klesarenje in postavljanje pašnih ograj izginja iz vsakodnevni opravil. Prehaja v narodopisno blago, ohranja in oživlja pa se na tej tradicionalni prireditvi, ki jo je tokrat že tretjič po vrsti pripravilo mozirsko Turistično društvo

MILAN BOŽIČ

ČRNI PONEDELJEK NA CESTAH UJV CELJE

TRAGEDIJA V ŠMARJETI

Pet mrtvih v avtobusu med hišama št. 189 in 222

Ponedeljek, 20. avgust. Dan, ko bo verjetno še dolgo ostal v žalostnem spominu nam vsem je posebno pa tistim, ki stanujejo v Šmarjeti pri Celju in tistim, ki so pomagali ponesrečencem v nesreči. Hudi prometni nesreči, ki se je zgodila v ponedeljek zvečer ob 20.45 na magistralni cesti Celje-Maribor med tovornjakom in avtobusom. Bilanca trčenja je grozljiva: pet mrtvih, trije hudo poškodovani, dva lažje in samo dva brez poškodb. Materialna škoda po prvih ocenah je 400 tisoč din!

Pred tedni smo z veseljem pisali, da se je prometno stanje na naših cestah izredno izboljšalo, saj tudi po več dni skupaj na cestah območja UJV Celje niso zabeležili nobene težje prometne nesreče s smrtnimi žrtvami. Veselje pa ti skazi in pokvari ena sama nesreča, ki zahteva kar pet smrtnih žrtev.

Iz celjske avtobusne postaje je odpeljal Certusov avto-

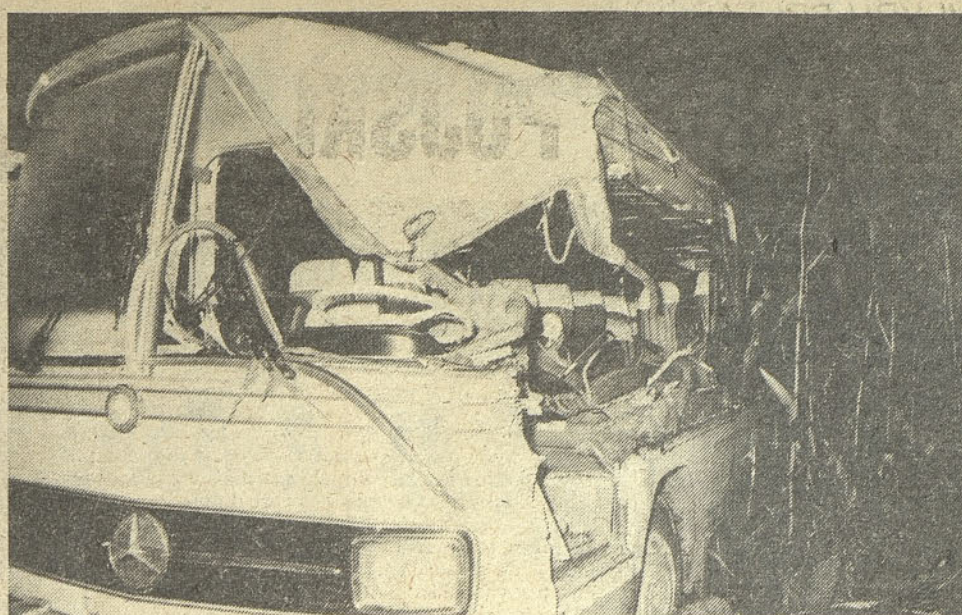
bus, ki sicer vozi na redni liniji Ljubljana-Celje-Maribor. V avtobusu je bilo devet potnikov, šofer in sprevoznik, skupaj torej enajst oseb. Težko je opisati vzdušje, kakšno je bilo vse do Šmarjete, torej tri do štiri kilometre izven Celja. Avtobus je zapeljal čez nadvoz hitre ceste, se znašel v dveh precej zapletenih ovinkih, kjer je umrlo že veliko voznikov in pešcev, nato pa je počilo. Kot da bi se zemlja prelomila, so pripovedovali očividci. Z nasprotni smeri je pripeljal tovornjak, prišlo je do trčenja, katerega posledice so več kot samo hude. Tovornjaku je odtrgalo sprednji kolesi, s kesonom pa je dobesedno razparal celotno levo stran avtobusa, ki je po nesreči pristal nekaj metrov višje na desni strani ceste (gledano v smer proti Mariboru) v koruzi.

Ivanka Kotnik stanuje na Mariborski št. 193: »Bili smo pri večerji, ko je strašno počilo. Pogledali smo na ce-

sto in videli malce nižje tovornjak, avtobusa pa nikjer, saj je bil v koruzi. Pritekel je sprevoznik in zahteval baterijo, češ, da je medna šofer mrtev. Grozno je bilo in takšne noči si ne želim več!«

Marija Sorec, Mariborska št. 222: »Voznika tovornjaka so prenesli v našo hišo, kjer je počakal do prihoda zdravnikov in drugih. Nič ni govoril! Dala sem mu kislo vodo in kamilice. Rekel je samo, da ga boli v prsih. Veste, kljub temu da je to moja hiša bi jo dala podreti, toliko krvi je že steklo okoli nje. Tudi moža mi je tu povozilo. Z zdajšnjim tovarišem, ki je avtoprevoznik, že dve leti prosiva za varnostno ogledalo, ki bi ga sama plačala, pa ni nič. Prej ne bo mir, da bo spet nesreča.«

Albin in Marija Čater, Mariborska št. 195: »Spala sva že, ko je počilo, kot da bi se zemlja prepolovila. Oblekla sva se in odšla pogledati, kaj je. Avtobusa sploh videl nisem pa čeprav je bil v ko-

ruzni takorekoč nasproti moje hiše. Na pomoč ni nihče klical! Samo sprevoznik je prosil za baterijo. Kmalu so prišli reševalci pa domačini, ki so pomagali pri reševanju te hude prometne nesreče.«

In kdo so udeleženci te hude prometne nesreče?

Tovornjak je vozil avtoprevoznik zasebnik Mihael Rojnik, roj. 1923, iz Babnega pri Celju. Pri njemu gre verjetno samo za notranje po-

škodbe.

V avtobusu je bilo enajst oseb. Mrtvi:

voznik avtobusa Franc Čarni, roj. 1944, iz Starš 66 pri Mariboru, Vera Pinter, roj. 1947 iz Verpet 2 pri Frankolovem (mami petih otrok, op. p.), Stojan Princič, roj. 1957 iz Kozane v Goriških Brdih pri Novi Gorici ter še dve osebi, fanta med 20 in 30 let, ki zaenkrat še nista identificirana. Trije potniki

so bili težje poškodovani, dva lažje, dva (sprevoznik in en potnik, ki je sedel na sprednjem sedezu desno) pa sta ostala brez poškodb. Letos je na cestah UJV Celje izgubilo življenje že 67 oseb. Tragična bilanca z vrhuncem v Šmarjeti!

TEKST: TONE VRABL

FOTO: DRAGO TROBENTAR

ORGANIZIRANO PLANINSTVO V GORNJEM GRADU

NARODNA ZAVEST V GORSKEM SVETU

Razmah planinstva po drugi svetovni vojni - Boljši pogoji dela

Pravo zanimanje in odkrivanje naravnih lepot Slovenskih planin se je pričelo v drugi polovici 19. stoletja. Slovenija je alpska dežela. Zaradi lepega gorskega sveta, z gozdovi poraščene planine in gričevje, je razumljivo, da so tuji osvajači začeli organizirano osvajati lepi gorski svet in mu dajali tuja imena, da bi ga lažje izkoristili v gospodarske, turistične, politične in vojaške namene.

Proti koncu 19. stoletja, pa se je tudi med Slovenci začela prebujati narodna zavest. Mnogi slovenski planinci pa so delali nato, da bi slovenski planinci imeli svojo organizirano planinstvo. Slovenski planinci so leta 1893 v Ljubljani ustanovili »Slovensko planinsko društvo«. V istem letu je bila ustanovljena podružnica društva v Kamniku in takoj zatem 28. 8. 1893 pa še podružnica društva za Savinjsko področje, katere ustanovni občni zbor je bil v Mozirju. Takratna Savinjska podružnica je delovala v zgornji in spodnji Savinjski dolini. Ustanovljeni so bili odseki po večjih krajih Savinjske doline. Odbor podružnice je imel 4 člena. V odboru pa so bili še predstavniki odsekov, ki so organizirano delovali na svojih krajevnih področjih.

Med glavnimi pobudniki za ustanovitev Savinjske podružnice je bil FRANC KOCBEK, takratni nadučitelj v Gornjem gradu. Bil je tudi prvi predsednik in blagajnik podružnice. Predsedniško delo je opravljal od ustanovitve 1893 pa vse do leta 1927. Še istega leta se je sedež podružnice preselil iz Gornjega grada v Celje. Prvi tajnik je bil Ignac Zganec in pozneje Zdošek, oba učitelja iz Gornjega grada.

Da je sedež podružnice od ustanovitve pa do preselitve v Celje dejansko bil v Gornjem gradu, je razvidno iz arhiva, shranjenega pri tov. Jakobu Fi-

laču, gostilničarju p. d. TROBEJ.

Ko smo bili Slovenci še pod avstro-ogrsko monarhijo, se je naše mlado organizirano planinstvo moralo krepko boriti za svoj narodni obstoj z močnejšo nemško planinsko organizacijo, imenovano »ALPENFEREIN«. Toda slovenska narodna zavest je bila močnejša in je postopoma zajela ves slovenski gorski svet. Z graditvijo planinskih koč so postojanke in vrhovi dobivali slovenska imena. Savinjska podružnica je začela graditi planinska zavetišča, kot so: Kocbekova, Mozirska in Gornjegrajska koča. Slednja je bila dograjena leta 1898 na Menini planini in je služila svojemu namenu do leta 1918, ko je na žalost pogorela. Kočo je v prvem letu obiskalo 212 planincev, vpisanih v planinsko knjigo. Za takratne razmere zelo veliko. Drugo že delno obnovljeno kočo je kmalu doletela katastrofa. Pogorela je leta 1922. Tako na gornjegrajskem področju, vse od leta 1922 pa do leta 1950 niso imeli planinci svojega zavetišča. Zavetišča so iskali v pastirskih kočah v katerih so jim pastirji nudili tudi ajdove žgance in mleko.

Poleg gradnje koč in zavetišč je Savinjska podružnica vedno bolj načrtno skrbela za razvoj planinstva, najbolj se je to začelo odražati po prvi svetovni vojni. Med drugimi je bilo potrebno urejati nove planinske poti in jih markirati. Pri tem so Gornjegrajski planinci že v takratnem obdobju uredili in markirali mnoge poti na Menino, Rogatec z Lepe-natko, Črnivec in Kašni vrh. Te pomembne naloge v planinstvu je takrat zelo uspešno urejal in hkrati izvajal pokojni Matija Trobej-Tiček.

Med obema vojnama na Gornjegrajskem področju ni bilo nobene industrije, oziroma ni bilo delavcev, ki bi brez dvoma povečali število članstva. Zato je

isto bilo predvsem iz vrst inteligence, katera je imela smisel za planinstvo. Toda zadnjih nekaj let pred drugo svetovno vojno se je mladina intenzivno vključevala v planinstvo, sprva z zimsko športnim smučanjem na Menini in drugot, pozneje pa so se začeli skupni izleti v planine. Organizator teh je bil takrat še študent Tone Bukovec. Na pohodu je bila nova mlada generacija; toda druga svetovna vojna je zaustavila vse delo in je začasno prenehalo slovensko planinstvo.

Na Menini in sosednjih vrhovih pa so vključ obupaciji ostali gospodarji Slovence, saj teh okupator nikoli ni zavzel. Planinci so postali partizani - borci za svobodo.

Po drugi svetovni vojni se je planinstvo povsem spremenilo. Z načrtnim razvojem, ki ga je nova ljudska oblast sprejela, so bile dane večje možnosti delovnim ljudem, da uživajo lepote naših planin. Tudi gornjegrajski planinci smo se kmalu zavedli svojih hotenj in na pobudo Toneta Bukovca in Martina Voščiča, leta 1948 ustanovili odsek planinskega društva in se organizirano vezali na Planinsko društvo Domžale. Takratne ekonomske razmere so narekovale za najtesnejše sodelovanje odseka s pašniško zadrugo za skupno graditev pastirsko-planinske koč na Menini planini. Planinci so imeli v zgrajeni pastirski koči eno sobo in podstrešje, s pravico uporabe, dokler si ne zgradijo svoj planinski dom.

Sam razvoj planinstva je na gornjegrajskem področju terjal široko obliko organiziranosti. Na željo planincev in predvsem na pobudo Martina Voščiča, so planinci v letu 1949 ustanovili samostojno planinsko društvo v Gornjem gradu. Novo organizirano društvo je kmalu za tem intenzivno pripravljalo

gradnjo novega planinskega doma na Menini planini. Z zbiranjem finančnih sredstev ni bilo lahko. Ni pa manjkalo planincem volje in so uspeli, da so z premagovanjem vseh ovir in z obilnim udarniškim delom dom dogradili. Dokončno je bil planinski dom dograjen leta 1957. Vanj je bilo vloženo mnogo truda vseh članov. Smelo in uspešno je takrat vodil društvo že pokojni Martin Voščič-Tinko, kot gospodar društva in tajnik. Te funkcije je vodil vse do svoje smrti. Pri sami gradnji doma je nesebično vlagal svoj trud tudi sedaj že pokojni Jože Urank. Sedanji planinski dom je polnih 18 let kljuboval lepemu in slabemu vremenu, ter sprejemal številne planince, ljubitelje naših gora. Polagoma pa je razumljivo začel tudi močno razpadati.

V letu 1975 je bil v tako slabem stanju, da ga je društvo moralo začasno zapreti in ga obnoviti. Sanacija doma je terjala ogromno truda in denarja. Sanacija je trajala vse do danes.

Dom pa je bil ponovno odprt že 15. avgusta 1977, ker je že bil delno usposobljen, da služi svojemu namenu. Pri sedanjih obnovi je bila zopet prisotna velika požrtvovalnost planincev, ki so pomagali s prostovoljnim delom, za kar jim gre vsa zahvala. Razumevanje so pokazale tudi tukajšnje delovne organizacije in društva. Zahvala gre vsem delovnih organizacijam in društvom, ki so prispevale k obnovi doma, telesnokulturni skupnosti SO Mozirje in Planinski zvezi Slovenije Ljubljana, ki so imeli razumevanje in prispevale svoj delež k obnovi. Tudi število članstva se je v zadnjem času zelo povečalo, predvsem med mladino, tako da lahko s ponosom gledamo na boljšo bodočnost in napredek društva.

FERDO RIFELJ

Delavci v privatnem sektorju!

Sindikata delavcev v privatnem sektorju prireja na vašo željo brezplačno strokovno ekskurzijo s TTG v Kragujevac in na Djerdap. Stroške 3-dnevnega izleta bo kril sklad za dopolnilno izobraževanje delavcev v privatnem sektorju.

Odhod je 7. septembra ob 21. uri s TTG, rok prijav pa je 28. avgust. Vse podrobnejše informacije dobite po tel. 24-420. Vabljeni v čim večjem številu! V tovarni boste videli opravljanje del najrazličnejših poklicev.

KRAJEVNA SKUPNOST MOZIRJE

ODBOR ZA GRADNJO CESTE ŠMIHEL

PREBIVALCEM M O Z I R J A !

Prebivalci Šmihela in okolice si že več let prizadevajo, da bi modernizirali cesto proti Šmihelu. V letošnjem letu so izvolili odbor za izgradnjo, oz. modernizacijo ceste, ga registrirali pri krajevni skupnosti in pričeli z akcijo zbiranja sredstev.

Predračun za 5,5 km ceste znaša cca 5 (500 starih) milijonov. Prebivalci Šmihela in okoliških zaselkov, ki gravitirajo na to cesto so se obvezali zbrati do 50 % sredstev, kar je izredno visok prispevek, ker so ti kraji redko naseljeni in je obremenitev na posamezno družino zelo visoka. Razliko sredstev do predračunske vrednosti bi morali zbrati iz drugih virov, med katerimi se računa tudi na solidarnost prebivalcev Mozirja in okolice.

Odbor za gradnjo ceste bo organiziral nabiralno akcijo po Mozirju in okolici za zbiranje sredstev. Prispevki se bodo zbiral v denarju, obveznicah, materialu in storitvah. Prepričani smo, da se boste tudi vi odzvali s svojimi prispevki in se tako vključili v to solidarnostno akcijo izgradnje ceste, ki je zelo pomembna za prebivalce Šmihela in okolice, kakor tudi za širšo okolico naše krajevne skupnosti, saj vsi radi obiščemo prijazne ljudi pod Mozirsko planino in se odpočijemo v tem lepem naravnem okolju.

Mozirje, dne 15. 3. 1979

Odbor za izgradnjo ceste!

*Neponovljiv posnetek
v trenutku eksplozije!*

*In, ko je veter odpihal
velik oblak prahu,
se je od častitljive
zgradbe pokazal
samo še kup ruševin*

Modernizacija ceste proti Šmihelu in Lepi njivi

*Letos je šlo zares tudi pri akciji za modernizacijo
ceste proti Šmihelu. Organizirni odbor, v katerem
sta bila poleg Šmihelčanov tudi ing. Martinčič
Sušnar in Lament Toka iz Mozirja, je že jeseni 1978
začel z akcijo za zbiranje sredstev. Naloga je
bila izredno zahtevna že zaradi visine
stroškov glede na dolžino trase (5 km), delno*

pa tudi zaradi križanja različnih interesov
zlasti se po nesreči gondolske žičnice na Golte,
ko se je porodila ideja upravljalcev RTC Golte
o gradnji ceste preko Smihela do Plominске
ravne pod kozirsko kočo. Končno je v odboru
obveljala varianta asfaltiranja ceste od
odcepa pri Znidarju do Smihela v dolžini
5 km in širini 3,5 m s predračunom 7.654.000 - din.
Do jeseni letos je bilo zbranih 4.740.000 - din. Od
tega so krajani Smihela zbrali lep delež
1.765.000 - din. Pokazala pa se je tudi solidarnost
kozirjanov, ki so prispevali 150.520 - din.
Do jeseni 1979 je bil položen asfalt od odcepa
pri Znidarju do Vodovnika, opravljena pa so
bila tudi nekatera zemeljska dela na trasi
od Vodovnika proti Smihelu.

Avgusta letos so bila pričeta dela na podaljš-
evanju asfaltnege cestnega od Brinovskega p.d.
Prezdele do lepenjinskega komunoloma. Stroški
so znašali 1.250.000 - din. Od tega so krajani
zbrali 580.000 - din, ostalo pa je primaknila
krajevna skupnost Kozirje.
Srečana otvoritev je bila 12. septembra t.j. na
dnev občinskega in krajevnega praznika.

Radio klub Kozirje se uveljavlja!

V okviru republiške akcije "Nič nas ne sme
presenetiti" (NNNP) je bila dne 29. in 30/9.
v telovadnici doma TVD Partizan v Kozirju
zanimiva razstava orožja, opreme civilne
zaščite, teritorialne obrambe, taborniške in
sredstev za zveze.

Razstava je bila v celoti zelo zanimiva
in dobro obiskana. Posebno pozornost
obiskovalcev pa je pritegnila razstava

modernih aparatov in drugih sredstev za zveze, ki jo je pripravil Radio klub Mozirje. Zato naj njihovem pomembnem delu tudi v tej kroniki posvetimo nekaj prostora.

Klub je bil ustanovljen po dogodkih na čehoslovanskem leta 1968, začetni namen pa je bil vežbanje vojnih rezistov. Z vključevanjem in usposabljanjem novih operativcev pa je v naslednjih letih postal prava amaterska vzgojno-izobraževalna organizacija, ki ima zdaj že 70 članov

Del razstave
Radio kluba
Mozirje

od tega kar 16 operaterjev. Osnovna značilnost kluba je postalo delo z mladino. Zasilne prostore so si uredili v garažah za samopostrežno trgovino. Imajo že pet sodobnih sprejemno-soddajnih aparatov, s katerimi so doslej amaterji vzpostavili pea 10000 zvez z vsemi celinami sveta. Imajo mnogo diplom, priznanj in QSL kartic. Vsako leto organizirajo zveze med šolami, sodelujejo v tekmovanjih v HKV Stafetah, vključeni so v alarmno-reševalni sistem, prenašajo šahovska tekmovanja it.d. Po svojem značaju je

občinska organizacija, pa je zato njena naloga razviti to dejavnost tudi v ostalih večjih krajih občine, zlasti pa na vseh osnovnih šolah.

Radio klub Mozirje je doslej že 7 let kot predsednik vodil Es Ludvik iz Mozirja, ki je tudi še zdaj glavna gonilna sila vseh aktivnosti kluba.

Leto 1979 naj zaključim s štirimi prispevki Savinjskih novice, od katerih nam trije odkrivajo zelo razgibano kulturno življenje v Smihelu, četrta pa je zabeležil veliko priznanje Mozirju, ki ga je Celjska turistična zveza, še posebej zaradi izredno privlačnega Savinjskega gaja, proglasila za najlepši kraj v celjski regiji.

Mladi zadružniki iz Šmihela nad Mozirjem že nekaj let nazaj uspešno prirejajo ovčarsko slavlje. Tudi letos jim je uspelo zvabiti v to lepo hribovsko vasico mnogo ljudi. Navzoče je pozdravil direktor zadruga Lojze Plaznik, običaje pa je pojasnjeval Anton Acman. Na sliki pa vidimo prizadevanje sodelujočih, da bi kar se da dobro oprali ovco pred striženjem. Ob širšem sodelovanju dejavnikov v kraju in v Mozirju, bi gotovo prireditev lahko postala še zanimivejša. Vsekakor pa gre mladim v Šmihelu vse priznanje.

— v bližini naselij varovati gozdne površine glede na funkcijo vzdrževanja naravnega ravnotežja in oblikovanja krajine

— graditi in dopolnjevati prometno omrežje za potrebe gozdarstva

— varovati in aktivirati gozdove z vidika razvoja turizma in rekreacije

6. Turizem, šport in rekreacija

Pri načrtovanju turistične dejavnosti se je še naprej potrebno povezovati s širšim prostorom regije. Razvijati je potrebno rekreacijo v smislu izletništva, planinarjenja in zimskega športa. Dani so vsi pogoji za razvoj turizma, še posebej pa se moramo zavedati vrednot bivalnega okolja, ki jih nudijo naravne danosti prostora občine. Podpirati je razvoj vlečnic in smučišč ob naseljih in razvijati regionalni smučarski center Golte. Opredeliti in turistično aktivirati je potrebno območje Logarske doline, za katero je po-

V okviru zgodovinskih spomenikov sta na območju občine območji — območje Črete, katerega glavnina je v občini Žalec, in območje Solčavskega, od arheoloških spomenikov imajo posebno vrednost Potočka zijalka, Rečica ob Savinji in Sentjanž; večina naselij v občini pa je uvrščenih med urbanistične spomenike (Mozirje, Luče).

Oblikovani bodo kriteriji varovanja krajine s stališča gospodarskih in družbenih potreb in določeni kriteriji varovanja kulturne dediščine (naselja, objekti, spomeniki.)

V. KRAJEVNE SKUPNOSTI

Potrebna je nadaljnja krepitev krajevnih skupnosti kot primarnih nosilcev razvoja na osnovi Resolucije skupščine SFRJ o nadaljnjem razvoju krajevnih skupnosti.

Razvijati in vzpodbujati bo potrebno sodelovanje in povezovanje med krajevnimi skupnostmi, predvsem zaradi oblikovanja skupnih strokovnih služb in organov združevanja potrebnih materialnih sredstev ter spodbujanja in vodenja skupnih akcij med njimi in drugimi nosilci planiranja glede skupnega pripravljanja razvojnih in delovnih planov posameznih področij.

VI. SPLOŠNI LJUDSKI ODPOR IN CIVILNA ZAŠČITA

V okviru družbenega in prostorskega planiranja ter urbanističnega načrtovanja je potrebno zagotoviti vsklajeno planiranja in izvajanje ukrepov za zaščito prebivalcev in materialnih dobrin. Dosledno izvajanje vseh načel in določil, ki jih je možno v prostorskem planiranju uvesti za doseganje optimalnih pogojev zaščite pred vojnimi in elementarnimi katastrofami, zahteva obvezna vlaganja in je zato v praksi nujno upoštevati realne možnosti in potrebe.

ja družbe ni delavci iz Mozirja in

99
nov
september 1979

o. Savinji
b. Srednost
oloških
in ob-
terega
te

Bogatejši smo za novo šolo

Naša učilnica je velika, svetla in topla. Te besede ponavljajo šmihelski otroci, kajti ne prihajajo več v staro zakajeno učilnico, ampak v novo. Njihove dolgoletne želje so se uresničile, saj so prav za praznik naše republike dobili novo šolo.

Zgrajena je bila iz sredstev samoprispevka. Na ta objekt smo lahko vsi ponosni, saj je vsak od nas prispeval svoj delež v obliki samoprispevka. Novo šolo smo odprli prav v mednarodnem letu otroka in s tem prispevali k uresnitvi gesla:

otroci — naša bodočnost.

V šoli pa bo dobila svoj prostor tudi mladina, ki si ga je že tako dolgo želela. V dvorani bodo zopet lahko zaživele igre in druga kulturna dejavnost. Tako bodo Šmihelani lažje nadaljevali s kulturno tradicijo, ki je v tem kraju bogata. To nam priča izredno pester in bogat kulturni program, ki so ga pripravili otroci in odrasli ob otvoritvi šole.

Z njo je kraj pridobil novo kulturno središče, saj pomeni šola v vsem kraju srce kulture.

Pred otvoritvijo šolskega poslopja v Šmihelu.

socialnega skrbstva Mozirje dogovorila za sodelovanje z Občinsko skupnostjo socialnega skrbstva Velenje.

Zakonska svetovalnica bo delovala v okviru Skupne službe SIS občine Mozirje od 1/1-1980 dalje, prvo svetovanje pa bo že ob koncu decembra 1979.

Zakonska svetovalnica bo opravljala predzakonsko svetovanje, zakonsko svetovanje in spravni poskus med zakonci, ki so uvedli postopek za razvezo zakonske zveze.

Zakonsko svetovalnico so dolžni obiskati vsi kandidati za sklenitev zakonske zveze, ki bodo sklenili zakonsko zvezo po 1/1-1980. Prav tako naj bi obiskali zakonsko svetovalnico vsi zakonci, ki se želijo razvezati na predlog enega ali drugega zakonca in tudi tisti, ki se žele razvezati sporazumno, preden bi bil opravljen spravni poskus, katerega od 1/1-1980 dalje opravlja poseben svet pri občinski skupnosti socialnega skrbstva. Zaželeno pa je, da bi zakonci tudi v drugih primerih, ko potrebujejo nasvet glede urejanja medsebojnih odnosov ali odnosov v družini oziroma kakšen drug nasvet, ki zadeva reševanje problemov v družini, obiskali zakonsko svetovalnico.

Zakonsko svetovanje opravljajo posebej za to usposobljeni strokovni delavci, psiholog,

menjeno predvsem k
za sklenitev zakonske

Minimalni program skupnega svetovanja traja okoli 15 in pol. Svetovanje za zakonci bo potekalo na podoben način, vendar bo pri tem več posamičnih svetovanj posameznika strokovnjakov, odvisno od problemov, zaradi katerih bodo zakonci potrebovali pomoč.

Kandidati za poroko dobijo po obisku zakonske svetovalnice potrdilo, ki ga priložijo prijavi za sklenitev zakonske zveze.

Kandidati za poroko dobijo ob obisku zakonske svetovalnice poleg koristnih nasvetov tudi potrdilo, ki ga priložijo prijavi za sklenitev zakonske zveze.

Zaradi kadrovskih in finančnih težav zajema program zakonskega svetovanja le tiste oblike svetovanja in za tiste primere, ki jih določa zakon. V prihodnosti pa naj bi zakonska svetovalnica razširila svojo izobraževalno dejavnost tudi na šole, v organizacije združenega dela in krajevne skupnosti.

Sele tako organizirana dejavnost zakonske svetovalnice bo v celoti opravljala družbeno nalogo, ki ji je pravzaprav določena. To je pravočasno pripraviti mlade ljudi za tako pomembno življenjsko in družbeno dejanje kot je sklenitev zakonske zveze in ustanovitev družine.

T. R.

placember 1979

...gram skup...
...n A...
...je okoli šir...
...ben za zak...
...amici...

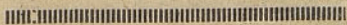

Levstikova rojstna hiša v Šmihelu

Slovenski književnik iz Šmihela

Šmihel nad Mozirjem je prijetna hribovska krajina. Njene lepote so znane že dolgo let. Ljudje v tem zaselku pa se odlikujejo po zvestobi in pripadnosti k svojem kraju. Šola je bila ustanovljena že 1892 leta, vendar je takratni oddelek domoval v hiši, ki stoji sedaj nasproti šole, v kateri je še sedaj pouk. V tej mali hišici se je leta 1886 rodil takratnemu učitelju Levstiku sin Vladimir. Sedanja gospodinja pripoveduje, da je bila v hiši še, ko je prišla tja, črna kuhinja. Ko je v njej bila še šola, je tam stanoval tudi učitelj. Vladimir Levstik je kmalu postal viden slovenski književnik, novinar in prevajalec iz ruskega ter francoskega jezika. V dobi Moderne je pisal izrazito narodnostno. Dopisoval je v vidne časnike takratne dobe. Poznali pa so ga tudi kot družbenega satirika in kritika. Njegova najvažnejša dela so: Obsojenci, Zapiski Tine Gramontove, Gadje gnezdo, Višnjava repatica, Pravica kladiva, De-

ček brez imena. Veliko je njegovih prevodov najvidnejših ruskih književnikov, kot Gogolja, Tolstoja, Dostojevskega, Gorkega in še drugih. Njegovi prevajalski spretnosti se imamo zahvaliti za slovenske izdaje nekaterih del francoskih pisateljev kot Flöbert, Balzac, Coster, Zola, Maupassant. Iz angleščine pa je prevedel posamična dela Scotta, Londona in Mautheaa. Njegovo plodno življenje je prekinila smrt 1957 v Celju.

SOLČAVA DOBI NOV OBJEKT

Dokončno je jasno, da bodo v Solčavi gradili večnamenski objekt. Graditi ga bodo pričeli že letos. Združeno delo v občini bo združevalo sredstva v višini 3 milijone din, kar bo zelo olajšalo financiranje gradnje. Nosilec investicije je Zgornjesavinjska zadruga, ki bo manjkajoča sredstva oskrbela s krediti.

Poštna delavke v Mozirju pri urejanju zelenice. Žal imajo malo posnemalcev . . .

O varnosti prometa

V letu 1978 se je na območju naše občine dogodilo 98 prometnih nesreč ali dve nesreči več kot v preteklem letu. Smrtno se je ponesrečilo 10 oseb, od tega trije pešci, trije vozniki osebnih avtomobilov, en voznik mot. kolesa, ena kolesarka, en traktorist in en so-potnik v osebnem avtomobilu. Ostale posledice pa so bile: 27 hudo in 36 lažje telesno poškodovanih. Materialna škoda na vozilih in objektih pa je bila ocenjena na 238.575,00.- din. V preteklem letu pa so na cestah izgubile življenje tri osebe, 22 jih je bilo hudo in 37 lažje telesno poškodovanih.

Večina najtežjih prometnih nesreč se je dogodilo na regionalni cesti Sentrupert – Logarska dolina – kar sedem s smrtnim izidom. Vseh prometnih nesreč, ki smo jih obravnavali na tej cesti, pa je bilo kar 52 in jih na ostale cestne površine odpade le 46. V naseljih se je dogodilo 35 in na ostalih odprtih cestah 53 prometnih nesreč. Vzroki za najhujše prometne nesreče so predvsem ne-

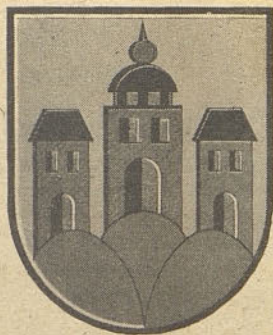
kršiteljev, ki so storili 676 prekrškov. V smislu člena 203 TZVCP je bilo odvzetih 62 voznških dovoljenj.

MOZIRSKA LABODA ZDRAVA

Vse preteklo leto sta obiskovalce Savinjskega gaja razveseljevala s svojo prisotnostjo dva lepa laboda. No, ko je nastopilo mrzlo vreme so se ljudje spraševali, kako bosta ti dve živali preživel zimo. Sedaj lahko povemo vsem ljubiteljem labodov, da je vse v redu. Zimo sta dobro preživel v dobrem skrbništvu vrtnarja Jožeta Skornika v Mozirju. Takoj, ko so ju spustili v ribnik ob Savinji, sta se počutila kot prerojena in jela kazati znamenja pomladnega razpoloženja. Preostane le še skrb, da bo bodoča družinica dobila ustrezno domovanje, ki jih bo zaščitila pred živalskimi vsiljivci. Upamo, da je novica, ki smo jo prejeli, resnična. Baje se v Gornjem gradu pri Smreki že

REČICA OB SAVINJI

MOZIRJE

Savinjske

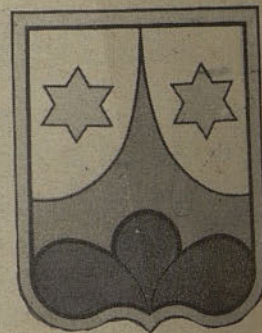
NOVICE

Leto XI
Številka 12
December 1979

Glasilo skupšine občine
in delovnih organizacij
občin Mozirje

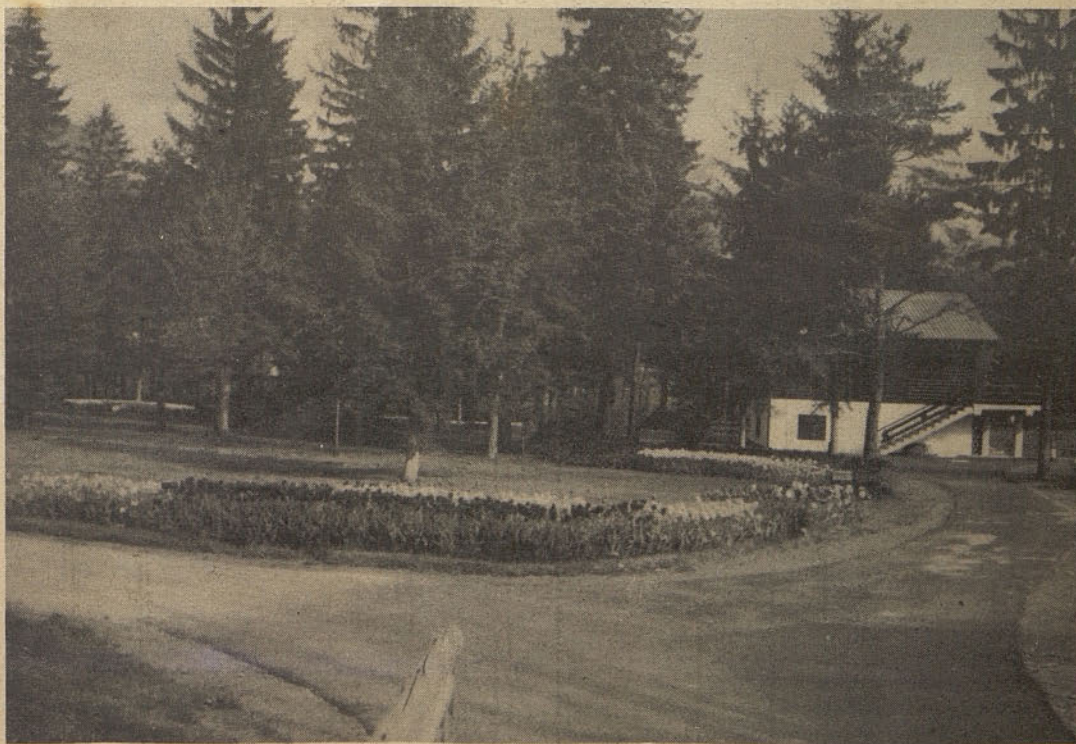
LJUBNO

GORNJI GRAD

Mozirje najlepši kraj

V decembru 1979 je Celjska turistična zveza slavila 25 let dela in obstoja. Na slavnostnem zborovanju, ki je bilo v Celju so podelili mnogim turističnim delavcem za dolgoletno delo priznanja in plakete. Veliko odlikovancev je iz naše doline. Ob tej priliki so izbrali najboljše turistično društvo v celjski regiji, najlepši kraj in najlepše mesto. Za nas je razveseljivo, da je bil za najlepši kraj letos proglašeno Mozirje. To visoko priznanje zasluži zaradi ureditve Savinjskega gaja in seveda tudi okolja hiš. O razvoju turizma v povojnih letih je govoril prof. Tine Orel, medtem, ko je prof. Zoran Vudler orisal dejavnost Celjske turistične zveze od obstoja do danes. Predvsem prvi govornik se je v veliki meri ozrl na možnosti tujkega prometa v naši dolini. Krajanom Mozirja in vsem turističnim delavcem našega območja, ki so prejeli odličja, najlepše čestitamo!

Mozirje – Savinjski gaj

Mladi v združenem delu

„Lepo je zreti srečne obraze teh ljudi, lepo je biti med njimi, delati, odločati, samoupravlјati, reševati navidezno nerešljive probleme“

Delovna organizacija Smreka Gornji grad postaja skupek mladosti, vedno več in tistih, ca, da sodeluje v sistemu informiranja in kasnejšega odločanja. Organizacija sledi štiri-

znoj in žulje v trdne temelje današnje organizacije. Zavedamo se lastnega gospodarskega položaja in bomo tudi sami sodelovali pri varčevalnih ukrepih, kar nas je vodilo, da bomo srebrni jubilej proslavili delovno z dokončno dograditvijo skladiščne hale za elemente vikend objektov, da bomo v prihodnje razširili proizvodne prostore in zmogljivosti. Tudi na kulturno življenje ne pozabljamo. Šestindvajsetega januarja želimo počastiti tako visok jubilej na svojstven, domač način. Prireditv pod skupnim naslovom — KVALITETA, UDOBJE, ZDRAVJE — 25 LET SMREKE, prinaša bogat kulturni program, tekmovalni del in prikaz mladih ustvarjalcev kot darilo ustanoviteljem Smreke in ostalim delavcem. Kraju, ki raste z delovno organizacijo, želimo prikazati sadove obdobja 25 let. Mladi ne moremo brezskrbno zreti v bodočnost, saj nas čaka še veliko dela. Potrebno bo razvijati tradicijo delovne organizacije, poskrbeti za mlade matere, varstvo otrok, izboljšanje delovnih pogojev, letni poročni problem pa rešiti

ne samo nam, administrativni predpisi, ki zavezujejo brez-pogojno spoštovanje in realizacijo. V določenih primerih pa tudi nemost odgovornih ob problemih zaposlenih delavcev v odrečnem kraju.

Življenje mladega delavca, njegov odnos do dela, do razvoja, do vsega, kar je pogojeno iz delovnega razmerja, ne sme ostati problem, ki ga bodo rešili drugi, moramo se zavedati, da smo mi tisti, ki bomo pomagali na tej poti, da smo enakovredni in verjemite: „Mladi, njih delo, kritike in predlogi imajo pozitiven odmev in spoštovanje v vseh, če le niso egoistično obarvani.“ Biti mlad je velika obveza, kar nam priča tudi rek: „Mladost je neponovljiva, zato se bori za ideale mladih danes!“ (Kopušar) Praznujmo delovno, bodimo še naprej ponosni . . . Vsem zaposlenim v delovni organizaciji Smreka, vsem delavcem v pokoku, vodstvu družbenopolitične skupnosti in ostalim, ki so prispevali k razvoju, izrekamo priznanje in zahvalo, hkrati pa čestitamo k tako visokemu

Lena vrata pri Goveku (Jože Praznik) v Kolenici

1980

Visoka odličja našim živinorejcem

Ob letošnjem pregledu napredka v živinoreji, ki ga je za 12 občin celjske regije organiziral v Ljubljani Živinorejsko - veterinarski zavod Celje, so se naši živinorejci izredno dobro odrezali, saj so pobrali več kot polovico vseh razdeljenih odličij. Broom posebej pa smo lahko ponosni na rejce iz moziške krajevne skupnosti, ki so za visoko proizvodnjo mleka prejeli na tem slavnostnem zborovanju 5 zlatih, 8 srebrnih in 3 bronastih odličja.

Ker so "Savinjske novice" natančneje poročale o tem dogodku in objavile tudi podrobnejšo karakteristiko gospodarjenja na kmetijah dveh dobitnikov zlatega odličja, ki živita v moziški okolici, sem se odločil, da ohranim v tej kroniki kar celotne časopisne zapise.

6 **Savinjske** NOVICE

Kmetijska šola v Mozirju?

Kmetijstvo je v naši občini izredno važna gospodarska panoga, zato je odločitev o tem, da se prične načrtno šolati bodoče kmetovalce na mestu. Kmetijsko izobraževalni center Celje je pripravljen ustanoviti takšen oddelek v Mozirju, stroške pa bi pokrivala izobraževalna skupnost Agroživilstva. Predvideva se, da bi pouk trajal deset mesecev, to je 35 tednov po trideset ur. Pričeli bi v pomladnih mesecih, nadaljevali pa v jeseni in preko zime. Zaželen je tudi vpis deklet, saj bodo ta lahko izbrala pouk gospodinjstva. Šola bi dala poklic „usmerjeni kmetovalec“. Učenci prispevajo za stroške izpitov okoli 300 dinarjev.

Prijav je veliko. Delavska univerza Mozirje zagotavlja prostore v osnovni šoli. Splošne predmete bodo podučevali domači prosvetni delavci, strokovne pa učitelji šentjurske kmetijske šole in strokovnjaki zadruga. Zaradi visokih stroškov so morali odložiti pričetek na jesen. V zadrugi so nam povedali, da pričakujejo izdatnejšo pomoč republiške izobraževalne skupnosti in da je z veliko verjetnostjo računati na to prepotrebno šolo v Mozirju.

Vsekakor razveseljiva novica, ki obeta zasrati v celino smiselnega izobraževanja mladih kmetijskih gospodarstev in gospodinj. Najmo le, da bi zadeva stekla čim prej tako, kot so si to načrtovalci zamislili.

Zbolel nam je TITO!

Predsednika Tita obiskala sinova

LJUBLJANA, 23. januarja (Tanjug) – Danes sta predsednika Tita, ki po operaciji dobro okreva, na oddelku za intenzivno nego v Kliničnem centru v Ljubljani obiskala sinova Žarko in Mišo. Tovariš Tito, zelo vesel tega srečanja, se je z njima zapletel v daljši pomenek. (Foto: Miloš Rašeta).

Le pred dobrim tednom je bilo objavljeno v časopisju, da je predsednik Tito bolan in da bo v ljubljanski kliniki operiran na žilah na nogi. V naslednjih dnevih smo izvedeli, da je operacija sicer dobro prestal, da pa se stanje noge ni izboljšalo.

Danes, 20. januarja pa nas je hudo prizadela novica, objavljena po radiu in televiziji, da so morali tovarišu Titu odrezati nogo, da bi tako preprečili

hitro napredovanje bolezni. S komerkoli govorim, vsakdo je hudo v skrbih za njegovo zdravlje. Bojimo se zanj. Upajmo, da ne bo kaj hujšega.

V časopisih beremo, da mu pošiljajo na tisoče pisem in brzojavk z željami po zdravlju vodilni predstavniki držav z vseh kontinentov, posebej pa še naši ljudje.

Žaželimmo mu tudi mi hitrega okrevanja!

Sporočilo o zdravstvenem stanju predsednika Tita

LJUBLJANA, 23. januarja (Tanjug) – Zdravniški konzilij je danes izdal naslednje sporočilo o zdravstvenem stanju predsednika republike Josipa Broza Tita:

»Splošno zdravstveno stanje predsednika republike Josipa Broza Tita se še naprej izboljšuje. Predsednik Tito je minulo noč prebil mirno in se počuti dobro. Začel je polagoma vstajati iz postelje.«

Odlikovani živinorejci

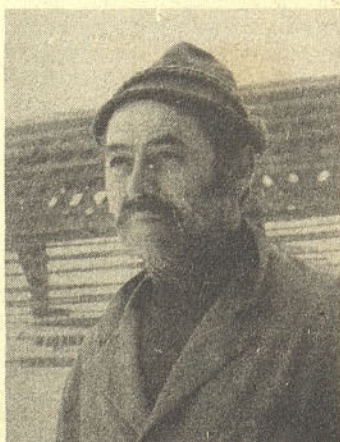
Živinorejsko-veterinarski zavod v Celju že vrsto let opravlja selekcijsko službo na območju 12 občin, tako tudi pri nas. Ob zaključku določenega obdobja podeljujejo priznanja najboljšim rejcem na tem obsežnem območju. Letos so to opravili v Žalcu. Iz naše občine so prejeli zlata odličja: Jože Marolt, Brezje, Edi Jurjevec, Juvanje, Franc Goličnik, Šmihel, Franc Jurkovnik, Lepa njiva, Alojz Bastl, Bočna, Rudi Dolinar, Sentjanž, Jože Germelj, Raduha, Ivan Zagožen, Bočna, Ivan Ateljšek, Šmihel, Anton Brinjovc, Brezje in Ivan Rosc, Strmec. Srebrna odličja so prejeli: Pavel Goličnik, Šmihel, Jože Acman, Brezje, Jakob Breznik, Krnica, Ivan Goltnik, Šmihel, Jože A teljšek, Šmihel, Alojz Kumprej, Savina, Franc Fužir, Lepa njiva, Franc Gostečnik, Radegunda, Jože Rakun, Radmirje, Janez Čeplak, Bočna, Tinko Tesovnik, Savina, Anton Kumer, Krnica, Ivan Presečnik, Lenart, Jože Matek, Volog, Vera Prek, Radmirje, Valentin Lesjak, Šmihel, Franc Forštnar, Dobrovlje in Ivan Glojek, Šmartno. Z bronastim odličjem so bili odlikovani: Karel Zagožen, Ter, Ivan Rakun, Poljane, Martin Presečnik, Lenart, Ivan Blatnik, Žlavor, Ivan Verbuč, Šmihel, Ivan Zgožen, Bočna 104, Franjo Jeraj, Primož, Franc Špeh, Krnica, Alojz Bitenc, Zgornje Pobrežje, Ivan Žagar, Dobrovlje, Peter Jež, Podveža, Albin Robnik, Krnica, Ivan Glušič, Loke, Anton Fale, Dol, Alojz Ermenc, Meliš, Franc Vršnik, Robanov kot, Olga Remic, Bočna, Ignac Bastl, Volog, Franc Tevž, Šmartno, Franc Remic, Volog, Ivan Jurjevec, Varpolje, Ludvik Suhovršnik, Bočna, Vinko Polanšek, Bočna, Ivan Vezočnik, Ter, Jože Praznik, Kokarje, Jože Fricelj, Kokarje, Franc Žmavc, Zgornje Pobrežje, Ivan Krajnc, Bočna, Jože Prodrik, Logarska dolina, Franc Krajnc, Bočna, Franc Bezovnik, Savina, Ivan Gluk, Tirosek in Franc Benda, Spodnja Rečica

Vsem odlikovancem čestitamo in želimo tudi v bodoče dobrih uspehov!

Nekateri od odlikovanih živinorejcev

Na drugem mestu poročamo o odličjih, ki so jih prejeli naši živinorejci za dobre dosežke pri proizvodnji mleka. Izbrali smo tri, vsi so prejeli zlata odličja. Dva, ki imata večje število molznic in enega, ki nima tako velikega števila, pa kljub temu dosega zavirljivo molznost pri svojih kravah.

Jože Marolt — Brecl ima svojo kmetijo na Brezjem nad Mozirjem. Rad obuja spomine na čase, ko je prevzel, domala opuščeno kmetijo. Takrat je bilo pri hiši le nekaj živine — 3 krave in 2 konja. Gospodarska poslopja in ostalo je bilo slabo. Niso imeli ne vodovoda, ne elektrike. V glavnem so iskali dohodek od vleke lesa iz gozdov. K temu še lahko pripišemo znatne obveznosti na posestvu. Sedaj gospodari Jože Marolt že 11 let. Pa še vedno s hvaležnostjo omenja svojega soseda Hudobreznika, ki ga je v najtežjih časih bodril. Znašel se je pred veliko odločitvijo kako naprej. Tedaj mu je prve nasvete in vzpodbudo dal ing. Lojze Plaznik, ki je pristopil k prvim načrtom za preusmerjanje kmetije. Dobro sta sodelovala, saj je agronom upošteval mnjenja kmeta. Povečevanje črede ni šlo hitro. Najbolj zanesljiva je bila domača reja. Na Primorskem je kupil dve telici, ki sta služili za razplod. Ponosno pove, da je vse, kar stoji v hlevu, domače reje. Uspehi so takšni, da so celo iz njegovega hleva vzeli dva bikca za razplod v Gorico. Brecl, sicer poln dovtipov, je veselo pripovedoval, kako so nekateri gledali na njegove podvige. Danes, ko je uspel, pa seveda vzbuja druge vrste pozornost. Mlečna proizvodnja je bila mikavna zaradi stalnega dotoka denarja v hišo, čeprav ni cena povsem ekonomska. Mnogo dobrega pove o sosedu Hudobrezniku, ne samo, da mu je pomagal prebroditi največje težave, temveč tudi to, da še sedaj dobro sodelujeta. Skupaj sta uredila pašnik na Korteh. Sedanje stanje v hlevu je 25 glav. Od teh molze 12 krav. Ko smo gradili hlev, nismo računali na takšno število krav. Pa se kar da. Sodelovanje z zadrugo je dalo uspehe, največ pa Brecl govori o dobrem sodelovanju z ing. Plaznikom. Zamišljeno podari dejstvo, da bi ne uspel, če ne bi bilo tako Hudobreznika, kot Plaznika. V letu 1979 je prodal 41.000 litrov mleka,

Jože Marolt — Brecl

pridelal pa ga je več, saj ga mnogo porabi za vzrejo telet. Pravi, da je naravna vzreja najboljša! Tudi Brecl meni, da se pašništvu posveča premalo pažnje. Treba bo pristopiti k načrtni obnovi pašnikov, ki pomenijo večje število goved in seveda zdravo čredo. Ob koncu našega pogovora je Brecl povedal, da namerava sedaj, ko proizvodnja teče, poskrbeti za sodobno stanovanje svoji družini. Pa ne misli postaviti „mestno“ hišo, kmečka naj bo, saj smo kmetje. Na vprašanje, kako se počuti kot rejec z najvišjo količino mleka v regiji, pa čegavo pripomni JOŽE Marolt, da ga to ne bo izpridilo, je pa vesel, da se je veliko dela njegove žene in njega vendarle poplačalo z uspehi!

Franc Jurkovnik, Lepa njiva. Gospodari na stari kmetiji, saj je že nekaj rodov pod istim imenom na njej živelo. Dokaj hribovito zemljišče s katerim razpolaga predstavlja težje obdelovalne pogoje. Gospodarska poslopja so stara, vendar ustrezno prenovljena. 1956 leta sta

prevzela kmetijo Franc in Apolonija in od takrat na njej gospodarita. Z vidno žalostjo pove Jurkovnik, kako jih je leto 1979 udarilo, saj so morali zaradi pomanjkanja kme nekaj glav živine odprodati. Veselje do plemenske živine in do molznic je privedlo Jurkovnika do tega, da se je odločil za preusmeritev svoje kmetije. Tudi tu je primer, ko so se bolj zanesli na domačo prirejo živine, kot pa da bi kupili podmladek. Res je to dolgotrajnejša pot, pa zato bolj zanesljiva. Leta 1978 so se pričeli z zadrugo pogovarjati glede preusmeritve. Na tem sta delala ing. Cizej in dipl. vet. Nendl. Seveda bi brez kredita, ki ga je posredovala zadruga ne šlo. Vso potrebno opremo in mehanizacijo so nabavljali postopno, tako, da so danes za njihove proizvodne prilike dobro pripravljeni. Hlev so predvideli s toliko stojišči, da zadoščajo za povečanje staleža živine. Po strokovnih ugotovitvah bi bilo moč rediti na razpoložljivi zemlji 14 glav. Z zaupanjem gleda Jurkovnik v bodočnost in pravi, da je delo zdravo in da pomeni veselje, če so še uspehi. In v hiši so obešena mnoga priznanja, ki povedo, da so že od nekdaj bili uspešni živinorejci, seveda je Jurkovnike tokratno priznanje posebno razveselilo, saj je res posledica prizadevnega dela in dobrega

gospodarjenja. Morda bo kazalo v bodoče nekoliko več vrednotiti kmetijske proizvode, saj je delo trdo in nenehno pod nevarnostjo vremenskih prilik. Lažje je tam, kjer se dela pod streho in ni bojazni, da bi ujme uničile trud celega, ali večih let.

Franc Jurkovnik

Seveda bi lahko naštevali primere uspešnih živinorejcev v dolini še in še. Pa žal ne moremo vseh predstaviti. Za enkrat naj ostane pri treh, ki smo jih obiskali. Pozneje, pa bomo skušali obiskati še druge, tako, da bi naši bralci spoznali podrobne prilike na naših kmetijah. Vsekakor pa smemo biti ponosni na živinorejce v dolini, ki so se tako množično uvrstili med najboljše v tolikih občinah regije.

Živinoreja nekoč

Znani zgodovinar Ignac Orožen je zbral nekatere zanimive podatke o stanju živine za nekdanji urad gornjegrajske gospoščine Tirosek. Stanje je zanimivo tudi za današnje čase, saj kaže na vzroke za usihanje ovčjereje pri nas.

leto	konj	krav	volov	bikov	telet	drobnice	prašičev
1542	27	298	152	7	336	2769	244
1910	22	212	148	16	277	969	309

Ferdo Gestrin pa ugotavlja v svojem zapisu Gospodarska in socialna stuktura Gornjegrajske posesti po urbarju leta 1426 k navedenemu, da je porast prašičev zvezan z dejstvom, da so ovce, ki so poleg drugega dajale tudi zabelo, nadomestili z njimi tudi na planinskih kmetijah. Upadanje ovčjereje pa je povezano s propadanjem domačega suknjarstva, ki je bilo tod močno razvito. Po štetju iz leta 1857 je bilo v celotnem gornjegrajskem okraju le še 4641 ovac. Danes lahko trdimo, da je upadanje drobnice šlo svojo pot in je prisotno vse do današnjih dni.

24. januar

Poslednji primeri stekline so bili že lani zabeleženi v severovzhodni Sloveniji (umrli so trije ljudje, ki so jih ugriznile stekle lisice). Zdaj pa se je ta nevarna bolezen preko Koroške pojavila tudi pri nas.

Prvi primer je bil ugotovljen letos 12. januarja, ko je stekla lisica prisla na dvorišče kmetu Hriberšek Ivana (p. d. Ograjšek) v Lepi njeni in napadla domačega psa. Danes zgodaj zjutraj pa je stekla lisica napadla priklenjenega psa na dvorišču Brislom Terezije (p. d. pri Brajzu) prav sredi trga v kozinju.

Veterinarska služba je že pred dnevi izdala vse preventivne ukrepe. Po vsej občini so mahiti plakati, ki opozarjajo na to nevarno bolezen, razglašena je bila zapora vseh psov in mačk, lovci pa imajo nalogo pobijati vse tavajoče pse in mačke, od divjadi pa lisice, kune in jazbeci. Posebna opozarila so bila poslana vsem solam.

14. februarja

Slabe vesti o Titovi bolezni

Že nekaj tednov smo se veselili poročil o izboljšanju bolezni tovarisha Tita. Upali smo že na postopno ozdravljenje. Žal pa so zadnje tri dni poročila o njegovi bolezni vedno slabša. Pri vseh ljudeh je opaziti globoko zaskrbljenost. Samosinja poročila govorijo celo o kritičnem stanju. Bojimo se najhujšega.

V

kulturni teden
občine Mozirje
1980

Zveza kulturno-prosvetnih organizacij občine Mozirje in kulturna skupnost Mozirje sta od 4. do 15/2 organizirali v. kulturni teden, ki je pokazal izredno razgibano dejavnost vseh kulturniških organizacij na območju občine. Mozirski kulturno-prosvetni delavci so obogatili ta program z vrsto kvalitetnih prireditev. Poseben poudarek je veljal posvetitvi spomina na mojstra slovenske besede in smihelskega rojaka Vladimirja Levstika. V kulturnem domu v Mozirju je bila dobro obiskana razstava njegovih del. Po solah so imeli Levstikovo pr. Mozirski gledališčniki so odlično igrali Levstikovo "Gardje gnezdo". V Mozirju je bila osrednja proslava, na kateri je o Levstiku govaril predsednik PD Mozirje Aleksander Vidčnik

15. februarja

Ob zaključni prireditvi v. občinskega kulturnega tedna, ki je bila letos v Gornjem gradu, so prejeli zlato plaketo in priznanja dolgoletni in zaslužni kulturni delavci naše doline. Polna dvorana obiskovalcev je vsakega nagrajenca posebej toplo pozdravila in mu s tem še posebej čestitala ob prejemu

....

PROGRAM KULTURNEGA TEDNA

PETEK, 8. FEBRUARJA 1980:

Otvoritev kulturnega tedna »Večer z Levstikom« ob 18. uri v Mozirju — PD Mozirje v sodelovanju z oktetom PD Šmihel.

SOBOTA, 9. FEBRUARJA 1980:

Otvoritev Levstikove razstave ob 16. uri v Mozirju — kulturni program PD Mozirje.

Koncert godbe na pihala ob 17. uri v Mozirju — izvajalec Godba na pihala občine Mozirje.

»Večer s Prešernom« ob 18. uri na Ljubnem — PD Ljubno ob Savinji.

Prešernova proslava ob 18. uri v Gornjem gradu — PD Gornji grad.

Večer pesmi in glasbe ob 18. uri v Novi Stifiti — PD Luče.

Koncert mešanega pevskega zbora ob 19. uri na Rečici ob Savinji — PD Mozirje.

»Sganarel ali namišljeni rogonosec« Moliere ob 19. uri v Kokarjih — dramska skupina PD Nazarje.

NEDELJA, 10. FEBRUARJA 1980:

»Levstikov dan v Šmihelu« in odkritje spominske plošče Vladimiru Levstiku na njegovi rojstni hiši v Šmihelu ob 10. uri — kulturni program izvajata PD Šmihel in PD Nazarje.

»Sganarel ali namišljeni rogonosec« Moliere ob 14. uri v Lučah ob Savinji — dramska skupina PD Nazarje.

»Lacko in Krefli« ob 15. uri v Mozirju — dramska skupina PD Gornji grad.

»Gadje gnezdo« ob 19. uri na Ljubnem — dramska skupina PD Mozirje.

Večer pesmi in glasbe ob 17. uri v Kokarjih — PD Luče ob Savinji

PONEDELJEK, 11. FEBRUARJA 1980:

Razstava del akademskega slikarja Lojzeta Zavolovška ob 13. uri v DO »Elkroj« Mozirje, Prihova 56.

»Levstikova ura« ob 8,45 na osnovni šoli Mozirje — PD Mozirje.

»Levstikova ura« ob 11. uri na OŠ Gornji grad — PD Mozirje.

TOREK, 12. FEBRUARJA 1980:

»Kekec in Mojca« ob 16. uri v Mozirju — Sentjakobsko gledališče Ljubljana.

»Državni lopov« ob 19. uri v Mozirju — Sentjakobsko gledališče Ljubljana.

SREDA, 13. FEBRUARJA 1980:

»Levstikova ura« ob 9. uri na OŠ Ljubno ob Savinji — PD Mozirje.

»Levstikova ura« ob 11. uri na OŠ Luče — PD Mozirje.

»Gadje gnezdo« ob 19. uri v Gornjem gradu — dramska skupina PD Mozirje.

ČETRTEK, 14. FEBRUARJA 1980:

»Gadje gnezdo« ob 19. uri na Rečici ob Savinji — Dramska skupina PD Mozirje.

PETEK, 15. FEBRUARJA 1980:

Zaključek kulturnega tedna ob 19. uri v Gornjem gradu s podelitvijo »Zlate plakete s priznanjem«. Na zaključnem večeru sodeluje SLOVENSKI OKTET.

Fran Tratnik:
Vladimir Levstik (risba s črno kredo - 1906)

Prosvetno društvo Mozirje je skupaj z drugimi kulturnimi organizacijami med 5. kulturnim tednom 1980 počastilo spomin mojstra slovenske besede in rojaka Gornje Savinjske doline z razstavo, s spominskim večerom, s predstavitvijo mladini, z odkritjem spominske plošče ter z igro Gadje gnezdo.

Vladimir Levstik (1886-1957) je eden od vidnejših pisateljev iz rodu slovenske moderne. Poleg štirih največjih predstavnikov, Ketteja, Murna, Cankarja in Župančiča je namreč še nekaj pesnikov, pisateljev in kritikov soustvarjalo duhovno ozračje slovenske moderne. To so: Ivan Prijatelj, ki se je pozneje posvetil slovstveni zgodovini; pesniki Fran Eller, Vojeslav Mole, Cvetko Golar, Rudolf Maister, Alojz Gradnik, Fran Albreht, Janko Glazer; pripovedniki Milan Pugelj, Etbin Kristan, Lojz Kraigher in Vladimir Levstik.

Kakor za Ivana Cankarja tako je tudi za njegovega dobrega prijatelja Vladimira Levstika značilna vsestranstvo poklicnega literata. Pisal je pesmi, novele, povesti, romane, literarne eseje, članke, kritike. Najpomembnejša so vsekakor njegova pripovedna dela, zlasti roman »Gadje gnezdo« (1918), ki prepričljivo opisuje, kako tudi poostreno preganjanje Slovencev pred razpadom avstroogrske monarhije med prvo svetovno vojno ni moglo uničiti zdravih sil slovenskega ljudstva. Med ostalimi njegovimi pripovednimi deli kaže poleg prve zbirke novel »Obsojenci« (1909) omeniti še nekatera: kratki roman »Zapiski Tine Gramontove« (1919), obsežni satirični roman »Višnjeva repatica« (1919), roman »Hilarij Pernat« (1926), povesti »Pravica kladiva« (1926) in »Dejanje« (1934), v katerih protestira zoper nasilje ter se zavzema za narodno in socialno svobodo.

Mladini je Vladimir Levstik napisal lepo število črtic in povesti in jih je objavljaval v Zvončku in Mladem Jutru. Najlepše med njimi je ponatisnil v knjigi »Deček brez imena« (1924). V zadnjem predvojnem letniku otroške revije Naš rod (1940/41) pa je objavljena njegova povest »Peter in Kostja«, ki opisuje prijateljstvo med slovenskim in ruskim dečkom. Morda bo katera od povesti ki jih je Vladimir Levstik namenil mladini, prišla kdaj na vrsto v zbirki Moja knjižnica, da jo bodo lahko spoznali tudi današnji slovenski mladi bralci.

Enako kakor vsi ostali književni delavci prelomnega rodu slovenske moderne je tudi Vladimir Levstik poskušal čim bolj na široko odpreti preprosto, včasih že zatohlo slovensko ozračje duhovnemu in družbenemu prepihu Evrope in širokega sveta, seznaniti Slovence s svetovnimi literarnimi tokovi. Bogato poznanje svetovnih slovstev ter izostreni čut za jezikovno pristnost in za tenkočutno izražanje, ki si ga je pridobil z nadvse skrbnim oblikovanjem svojih pesniških in pripovednih tekstov, sta uvrstila Levstika med najboljše mojstre književnega prevajanja pri Slovencih, v isto vrsto z Otonom Župančičem, Antonom Sovretom, Josipom Vidmarjem in Miletom Klopčičem. Po številu prevodov pa je Levstikovo prevajalsko delo celo obsežnejše kakor delo kateregakoli od starejših slovenskih prevajalcev, saj smo Slovenci prav v Levstikovih prevodih dobili celo vrsto najpomembnejših del svetovnih literatur, zlasti francoske, angleške in ruske. Iz francoščine je prevajal velike romanopisce Flauberta, Zolaja,

Balzaca, Maupassanta, iz angleščine Walterja Scotta, Roberta Louisa Stevensona, Jacka Londona in Indijca Rabindranatha Tagoreja. Še številnejši pa so njegovi prevodi iz ruščine. Prevajal je pripovedna dela Puškina, Gogolja, Saltykova - Ščedrina, Leonida Andrejeva, Maksima Gorkega, Alekseja Tolstoja, Valentina Katajeva, Nikolaja Ostrovskega in drugih, zlasti pa vsa najpomembnejša dela Fjodora Mihajloviča Dostojevskega (Ponižani in razžaljeni, Zločin in kazni, Zapiski iz mrtvega doma, Besi, Selo Stjepančičkovo, Bratje Karamazovi) in Leva Nikolajeviča Tolstoja (Ana Karenina, Vstajenje, Vojna in mir, Kozaki, Hadži-Murat). Večina teh prevodov, zlasti iz Dostojevskega in Tolstoja je bila natisnjena celo večkrat. Levstik je svoje prevode pred vsakim ponovnim natisom popravljaval in predeloval, samo da bi bile umetniške vrednote teh del Slovincem čim bolj in čim verneje predstavljene. Za Levstika prevajanje ni bilo obrt ampak pravo ustvarjalno književno delo, poustvarjanje vrednot tuje besedne umetnine v slovenskem jeziku. Levstik je namreč znal krotiti svoj osebni temperament ter se z občudovanja vredno vestnostjo in zvestobo življati v mišljenje in čustvovanje, skratka v slog tujega ustvarjalca ter ga skušal čim verneje prelit v slovensko jezikovno podobo. Znal je doseči, da iz njegovih prevodov zavonja original, pa se vseeno tudi v slovenščini zelo gladko in lepo berejo.

Vladimir Levstik je bil zelo navezan na svojo ožjo savinjsko domačo zemljo. Rojen je bil kot sin učitelja leta 1886 v Šmihelu nad Mozirjem, mladost je preživel v Šentandražu nad Polzelo in v Celju. Rad je hodil na počitnice in na oddih v Mozirje in v Ljubno. Po drugi svetovni vojni se je leta 1947 za stalno preselil iz Ljubljane v Celje in tu leta 1957 umrl. Pokopan je na celjskem pokopališču. Njegova vdova Franka Levstikova (u. 1960), pred vojno urednica Mladega Jutra, v katerem je Vladimir priobčil mnogo originalnih in prevedenih del za mladino, je zapustila vso pisateljevo ohranjeno zapuščino (rokopise, pisma, knjige, slike in pohištvo iz njegove delovne sobe) študijski knjižnici v Celju. Tudi pisateljevi sestra Vera Levstikova (u. 1967 na Vranskem) in Jela Levstikova (u. 1972 v Mariboru), ki sta prav tako pokopani v Celju, sta zapustili celjski študijski knjižnici svoje knjige, zlasti pa vse gradivo o njunem pokojnem bratu, pisatelju Vladimiru Levstiku. V tretjem nadstropju poslopja celjske študijske knjižnice je kar najbolj zvesto obnovljena pisateljeva delovna soba. Raziskovalcem in proučevalcem pisateljevega dela dajo knjižničarji tu na vpogled gradivo iz njegove zapuščine. Častilci in spoštovalci njegove osebnosti pa v tej spominski sobi lahko dobe predstavo o okolju in vzdušju, v kakršnem je delal.

Razstavo o Levstiku je omogočila Osrednja knjižnica
Edvarda Kardelja v Celju. Za vso pomoč in razumevanje
se ji lepo zahvaljujemo.

Prosvetno društvo Mozirje

ODDOLŽITEV V. LEVSTIKU

Na rodni hiši odkrili spominsko ploščo

V preteklem tednu so se v mozirski občini zvrstile v počastitev kulturnega praznika številne prireditve, ki so bile posvečene spominu šmihelskega rojaka Vladimirja Levstika, avtorja Gadje gnezda, iz katerega po svoji markantni podobi izstopa mati Kastelka. Vladimir Levstik slovi tudi po odličnih prevodih iz tuje književnosti, pa tudi kot esejist in kritik.

Domačini so se mu v letošnjem kulturnem tednu širom mozirske občine, primerno oddolžili. Na rojstni hiši so mu odkrili spominsko ploščo, mozirsko prosvetno društvo pa je uprizorjalo Levstikovo Gadje gnezdo v različnih krajih mozirske občine.

V počastitev Vladimirja Levstika se je zvrstila še vrsta kulturnih prireditev. Uspel je »Večer z Levstikom«, zanimiva pa je bila tudi razstava, ki je prikazala Levstikovo življenjsko delo. Razstavo je prispevala Knjiž-

nica Edvarda Kardelja v Celju. Novosti pa so bile Levstikove ure v osnovnih šolah, kjer so člani mozirskega prosvetnega društva na svojski način predstavili tega šmihelskega rojaka. Vsak

osnovnošolec v mozirski občini je prejel še »Levstikov list«, ki ga je mozirski mladini poklonila Knjižnica Edvarda Kardelja v Celju.

Z. S.

Lovro Goličnik odkriva spominsko ploščo

program Občinske izobraževalne skupnosti za leto 1980 231.338.000 din, kar predstavlja v odnosu na leto 1979 porast sredstev le za 15,6%, oziroma zmanjšanje vrednosti prvotnega programa za 25.500.000 din. Temu ustrezno se bo znižala tudi prispevna stopnja, in sicer od 5,52 na 5,01, tako da bo povprečna prispevna stopnja v letu 1980 za 0,33 nižja od lanske. Zaradi zmanjšane obsega združevanja sredstev v letošnjem letu torej ne bo mogoče uresničiti vseh nalog v dogovorjenem obsegu in bo potrebno neuresničene naloge prenesti v naslednje srednjeročno obdobje.

Osební dohodki na zaposlenega v vzgoji in izobraževanju bodo rasli v skladu z rastjo osebnih dohodkov na zaposlenega v materialni proizvodnji, vendar v masi največ za 16% v primerjavi z letom 1979. Število zaposlenih v vzgoji in izobraževanju se bo povečalo samo tam, kjer je zaradi povečanega obsega dela to nujno potrebno ter zaradi razširitve izobraževalnih kapacitet, kar se bo odrazilo pri aktiviranju nove osnovne šole v Novi vasi. Izvajalci vzgojnoizobraževalnih storitev bodo organizirali izvajanje dejavnosti tako, da bo kar najbolj racionalno

pri uresničevanju stabilizacijskih prizadevanj na področju vzgoje in izobraževanja zajema še nekaj bistvenih smernic za boljše in učinkovitejše delo na tem področju. O tem bodo sklepali in razpravljali tudi delegati na današnji popoldanski seji Občinske izobraževalne skupnosti Celje. Predlagani sklepi predvidevajo tudi bolj zaostrene pogoje na področju investiranja, kajti razpoložljiva sredstva bo potrebno usmerjati predvsem v dokončanje osnovne šole Fran Roš v Novi vasi. Pri vlaganju v nove objekte pa bo potrebno upoštevati predvsem višino soudeležbe samopriskrbe in širši družbeni interes oziroma skupne dogovore v okviru občine. V okviru danih možnosti bodo prosvetni delavci nadaljevali s pripravami na prehod v usmerjeno izobraževanje, da bi reforma stekla z začetkom naslednjega šolskega leta.

Tudi seje skupščine občinske izobraževalne skupnosti bodo odslej sklicevali v popoldanskem času. Današnja bo ob 16. uri v domu Cvetke Jerinove v Celju. Prav tako bodo večino oblik sestajanja ostalih organov interesne skupnosti prenesli v čas, ko bo najmanj prizadet delovni čas udeležencev.

MATEJA PODJED

podelitvi celjsi to visoko priznanje Viktor zasluži za »izredno, tančno in strokovno stvaratorsko delo pri ohranitvi kulturne dediščine celjskega območja«.

Svečanosti ob podelitvi priznanja so prisostvovali poleg predsednika Občinske skupščine Celje Jožeta Marolta še slavljenčeva soproga, predsednica skupščine kulturne skupnosti občine Celje Aleksa Gajsek-Krajnc, sekretar SIS za kulturo Dane Debič, članica predsedstva SZDL Majda Trogar, namestnik sekretarja občinskega komiteja ZK Srečo Pratlner ter Anka Aškerc, direktorica Zavoda za spomeniško varstvo.

Viktor Povše je potem, ko se je za podeljeno priznanje zahvalil, pripovedoval o svoji ustvarjalni poti, težavah in naporih pri delu, predvsem pa o svoji veliki ljubezni do stvaratorskega dela. Brez nje bi celjsko območje na področju umetnostne zgodovine prav gotovo izgubilo mnogo tistega, na kar smo stoletja ponosni. Čestitamo!

visokega odličja.

Med najstimi odlikovanci so bili tudi
štirje Mozirjani in sicer:

Anton Kemm iz Smihela,

Franjo Cesar iz Mozirja,

Linke Kreulje iz Mozirja in

Ludvik Završnik iz Radelegunde

Mozirski pust

16. februarja

Steklina grozi

Opozoriti želimo na dejstvo, da se je steklina razširila tudi že v naših krajih. Zato je potrebna vsa pozornost, ki jo narekuje takšno stanje. Predvsem je neobhodno upoštevati navodila veterinarske službe. Izvajati ukrepe navedene v predpisih ni samo v splošnem interesu, temveč pomeni tudi osebo zaščito! Nevarnost ne grozi samo od divjadi, temveč tudi od psov in mačk. Glede psov velja opozoriti še tole. Čeprav je pes cepljen pa ga napade stekla lisca ne pomeni da ne prenese bolezni na človeka. Je torej prenašalec kljub temu, da je bil cepljen! Resnost stanja zahteva od vseh obča-

Program tečaja bodo izvedli v treh delih po določenem urniku predavanj. Vsa udeležena tečaja prejme na prvem predavanju poseben priložnik - knjižico, v katerem je snov poljudno opisana.

Priprave za praznovanje letošnjega pusta so do danes tekle zelo prijetno. „Zunanji“ pusti so na terasi hotela Turist že postavili svoje odre in jih okrasili s slikami iz sodobnih problemov, ki so jih v programu nameravali obravnavati. Prav tako pa so člani TVD Partizan „kot „notranji“

pusti že do kraja dekorirali dvorano telovadnega doma za tradicionalno maškarado na pustno soboto 17. februarja.

Tako eni kakor drugi pa so se danes odločili, da zaradi izredno kritičnega stanja bolezni tovarisa Tita opustijo vse nadaljnje priprave in izvedbo pustnih prireditev. Izvedli bi le otroško maškarado na pustno nedeljo.

Z temu zapisu prihajam sestavek „Mozirski pust“, ki ga je napisal Aleksander Vidčnik. Za to kroniko je zlasti zanimiv opis pustnega ceremoniala, kakršen se je ohranil še od naših prednikov.

Tito in zdravniki v borbi z boleznijo

13. marca

Že 62 dni se v ljubljanskem kliničnem centru prizadevajo za ozdravjenje predsednika Tita. Stanje pa je, žal, še naprej zelo težko. Iznimim, da je kjerkoli v svetu doslej tako globoko prodrla v zavest nekega naroda skrb za zdravje svojega voditelja.

1968 v Robanovem kotu...

Dva velikana naše revolucije Tito in Kardelj občudujeta naravne lepote Robanove planskega.

Mozirski pust

Marsikje v svetu in pri nas poznajo najrazličnejše pustne običaje. Ponekod prirejajo velike karnevale, drugod obujajo narodna izročila, skratka povsod je za pustni čas veselo. Mozirjani so bili v daljni preteklosti že duhoviti in veseli ljudje. Zato je tudi ohranjen običaj pustnih obredov še danes Skupina prizadevnih krajanov bo tudi letos pripravila vrsto veselih presenečenj med „oblastjo Pusta Mozirskega“. Tokrat nastopajo prvič v okviru Turističnega društva Mozirje, kot samostojna sekcija. Takšna povezava zagotavlja določeno prednost. Upamo, da bo letos vendarle pomenila ta turistična prireditve v Mozirju povezavo vseh društev v kraju. Vsi bi morali pomagati, kajti nekaj zanesenjakov ne zmore vsega. Morda se bodo združile moči? Ni še mogoče popolnoma natančno predvideti celoten program prireditve, vendar že lahko pove-
mo, da bo v ponjedelok 18. februarja pričelo „ofiranje“, kar pomeni počastitev vseh krajanov, saj gredo v sprevodu od hiše do hiše, pozdravijo in zaigrajo kakšno poskočno. Seveda je ob tej priliki navada, da pade kaj v skrinjico za denar. Skoraj bi pozabili, že 17. februarja je predvidena otroška maškerada v Mozirju. Ta vsako leto lepo uspe. No, pa naprej po sledeh „Pustjakov“. 19. 2. bo zgodaj zjutraj budnica. Trpeči in zaskrbljeni udeleženci na vso moč iščejo „Pusta“, med tem pa opravijo še „oznanilo“, kar pomeni z drugimi besedami, sporočijo krajanom svoje načrte za urejanje javnih zadev v času njihove vladavine. Svetujejo kaj bi kazalo postoriti, da bi se stvari izboljšale in mnogo je

še tega. Ko tako opravijo sporočilo narodu, se prikopljejo na oblast. To opravijo na občini, kjer povedo predsedniku, kako bodo vladali in ga zamenjajo s „pustnim županom“. Spotoma obišejo posamezne kolektive in jim izročijo darila ter predlagajo ukrepe za izhod iz težav. Nato sledi skupen pohod z mladino po trgu. Popoldne tega dne doseže vse skupaj vrhunec s prireditvijo na trgu v Mozirju, kar bo ob 15,30 uri. Ta je vsako leto prava poslastica za gledalce od blizu in daleč. Takoj po tem prične pustno rajanje v domu Partizana. Ob polnoči umre „Pust“, da pa bi ugotovili vzrok njegove smrti, ga seveda strokovno raztelesijo. Temu sledijo žalne slovesnosti. Že dopoldne polože truplo na mrtvaški oder pred Goričarjevo hišo na trgu. Kot se spodobi, stoje ob odru tudi častni stražarji. Tako se lahko pokojnemu Pustu poklonijo tudi krajan, saj leži do pričetka pogrebnih svečanosti na odru. Popoldne krene žalni sprevod na čelu z žalujočo „Pustnelo“ proti Pekovim lavam, kjer se opravi sežig. Sedmina, ki je seveda vedno tisti veseli del slavlja, sledi takoj za upepelitvijo na trgu. Tu se prečita poslednja volja pokojnega „Pusta“. Ob bogato založeni mizi se nato pogrebci še marsikaj pogovorijo. Običaj pa je, da so dobrot sedmine deležni tudi otroci, preste ki jih dobijo gredo dobro v slast. Tako se v glavnem že iz roda v rod praznuje med pustnim časom v Mozirju. Vsekakor gre za običaj, ki lahko preraste v turistično posebnost in zanimivost kraja. Če bodo vsi pomagali bo tudi to uspelo.

13. aprila je bila v Prosvetnem domu v
Ljubljani zaključena enotedenska razstava
o Edvardu Kardelju, ki jo je pripravila
mozirska knjižnica. Razstavljenih je bilo
preko 80 Kardeljevih del in 30 fotografij.
Številni obiskovalci so bili presenečeni
nad tako obsežnim opusom tega našega
velikega revolucionarja in misleca.

27. april

Ob priliki praznovanja dneva OF 27. aprila
so prejeli srebrni znak OF in priznanje:

- Janez Žagar iz Ljubljane za delo v družbeno
političnih organizacijah in krepitev
splošne ljudske obrambe.
- ing. Alojz Blažnik iz Ljubljane za delo v
družbenopolitičnih organizacijah in
krepitev samoupravnih odnosov v
kmetijstvu.
- Martina Čop za delo na področju
zdravstva in krepitev organiziranosti
Rdečega križa.

1980

UMRL JE TITO

KULTURNA SKUPNOST
MOZIRJE
AKUMVSKA ŽIRKA

REČICA OB SAVINJI

MOZIRJE

Savinjske

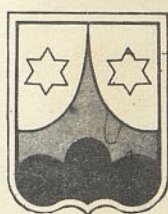
Glasilo skupščine občine
in delovnih organizacij
občine Mozirje

NOVICE

POSEBNA ŠTEVILKA

LJUBNO

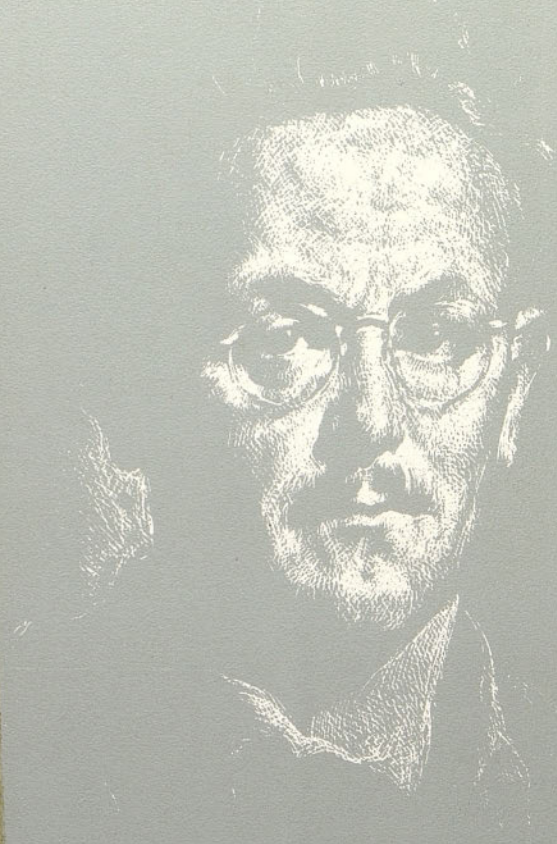

GORNJI GRAD

ne širi na ta način, da bi se ponavljal in da bi se razširjale že dosežene oblike, temveč s pomočjo stalnega porajanja in dopolnjevanja z novimi oblikami, ki vplivajo na stare, jih bogate in na ta način spodbujajo daljni napredek socializma. Vse, kar ovira tak proces. . . mora biti podvrženo kritiki prakse, to pa je mogoče samo v pogojih svobodnega razvoja socialističnih odnosov v vsaki deželi posebej. « (Socializem in vojna, 1960). Pred smrtjo je bil član predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ. Umrl je v Ljubljani 10. 2. 1979

Mislim, da je za človeka vredno živeti le, če ustvarja.
S tem izrazom ne gre razumeti velikih reči. Človek je vreden toliko, kolikor je s svojo ustvarjalno dejavnostjo, kjerkoli in na kakršenkoli način, dal generaciji, ki ji pripada.

B. Jakac: Edvard Kardelj, visoka jedkanica, l. 1944

Pokrovitelj Elkroj MOZIRJE
RAZSTAVNI PREDMETI osrednje knjižnice
Edvarda Kardelja v Celju.

RAZSTAVA O EDVARDU KARDELJU

KARDELJ Edvard (27. 1. 1910 - 10. 2. 1979) politik, državnik, publicist-teoretik.

Rojen je bil v delavski družini, leta 1926 sprejet v SKOJ, leta 1928 pa v KP. Dokončal je učiteljske (1929), a učiteljske službe ni nikoli nastopil. Že februarja 1930 so ga namreč vnovič aretirali, hudo mučili in na sodišču za zaščito države v Beogradu obsodili na dve leti strogega zapor. Po prestani kazni je obnavljal partijske organizacije v Sloveniji, ki so bile v letih najhujše diktature razbite (1929-32) in postal skupaj z Borisom Kidričem in drugimi, član novega Pokrajinskega komiteja KPJ za Slovenijo (1932). V naslednjih letih je intenzivno sodeloval v ilegalnem partijskem tisku ter dal iniciativo za celo mrežo legalnih publikacij in ustanov (revijo Književnost, založbo Nova knjiga, list Ljudska pravica itd.) Leta 1933 je objavil v Književnosti pod psevdonimom Tone Brodar obširno Nacionalno vprašanje kot znanstveno vprašanje, kjer polemizira z malomeščanskim pojmovanjem te problematike. Leta 1939 je objavil knjigo Razvoj slovenskega narodnega vprašanja (pod simboličnim psevdonimom Sperans). V tej knjigi je nazorneje razvil svoje poglede na nacionalno vprašanje v Sloveniji in v Jugoslaviji. Na številnih primerih iz naše nacionalne zgodovine je ponazoril svoje osnovne misli: »da lahko prinese največjo, nepopravljivo škodo nekega narodu iluzija, da bo dobil svobodo v dar za pomoč neki reakcionarni in imperialistični akciji«; in nadalje, da se slovenski narod lahko osvobodi samo v okviru velike mednarodne borbe antiimperialističnih sil in delavskega razreda. Razkrinkujoč tradicionalno oportunistično politiko slovenskih vladajočih razredov je znanstveno utemeljil novo smer, ki se je uspešno uresničila v narodno osvobodilni vojni. Leta 1934 je bil med organizatorji pomembne partijske konference za Slovenijo v Goričanah, kjer se je prvič srečal s Titom. Po dveletni emigraciji v SZ se je januarja 1937 ilegalno vrnil v domovino; med drugimi nalogami je prevzel organiziranje ustanovnega kongresa KP Slovenije (april 1937 na Čebinah). Ko je bilo ustanovljeno novo vodstvo KPJ na čelu s Titom, je bil izbran v najožje partijsko vodstvo (1937), v katerem je delal do smrti. Partijsko in politično delovanje, ki je bilo poprej osredotočeno zlasti na Slovenijo, je razširil na vso Jugoslavijo. Tik pred izbruhom vojne je pripravil skupaj s Titom in z drugimi zgodovinsko V. konferenco KPJ, na kateri je imel referat o političnem položaju. V letih 1941-1945 je s Titom in z drugimi organiziral vstajo na vsem ozemlju okupirane Jugoslavije: V Titovih Užicah, v Hrvaški, v Sloveniji, v Bosni (po umiku iz Srbije) in drugod. Jeseni 1941 je postal član Vrhovnega štaba NOV (ustan. v Stolicah). V Ljubljani je sodeloval pri ustanovitvi OF slovenskega naroda, za katero je dal iniciativo prav on. Z veliko pozornostjo se je posvečal organizaciji ljudske oblasti na osvobojenih ozemljih, ki so bila vedno obsežnejša. Spretno se je preseljeval po vseh koncih okupirane Jugoslavije in povsod sodeloval v različnih, odločilnih obdobjih vstaje in

osvobajanja. Na prvem zasedanju AVNOJ v Bihaću (1942) je postal podpredsednik njegovega izvršnega odbora, na drugem v Jajcu (nov. 1943) pa je izvoljen za podpredsednika NKOJ. Po osvoboditvi Beograda je postal po sporazumu Tito-Šubašič podpredsednik v novi vladi in minister za konstituantno ter vodil priprave za prvo ustavo FNRJ. Razen tega, da je praktično sodeloval v vseh odločilnih obdobjih vstaje in oblikoval novo oblast, se je v številnih člankih in govorih posvečal idejnim osnovam in ciljem tega boja, zlasti značaju in perspektivam nove oblasti in osnovam nove državne tvorbe, ki se uveljavlja v boju s staro, protiljudsko, služeko okupatorju. Po sprejetju nove ustave je bil predsednik kontrolne komisije (1946-1948). V burnih letih mirovnih pogajanj in Stalinovega pritiska (1948-1953) je bil minister za zunanje zadeve, nato podpredsednik zveznega izvršnega sveta in v letih 1963-1967 predsednik zvezne skupščine. Bil je generalni sekretar SZDL in eden izmed sekretarjev izvršnega komiteja CK ZKJ. Ves povojni čas je doprinal s praktičnim delom in s teoretičnimi spisi pomemben delež k oblikovanju in izvajanju poti našega socialističnega razvoja in k enotnosti partije. V zadnjih letih je kot predsednik ustavne komisije bistveno prispeval k oblikovanju nove ustave SFRJ. Pretežni del publicistične dejavnosti o naši izvirni poti graditve socializma je v obsežni zbirki Problemi naše socialistične graditve, ki zajema njegove najpomembnejše članke, govore, intervjuje, razgovore in diskusije v obdobju 1946-1973 (9 knjig, okoli 4000 strani). Posebno pozornost je posvečal mehanizmu delavskega in družbenega samoupravljanja, komunalnemu sistemu, socialistični preobrazbi na vasi, razvijanju znanosti, zlasti družbenih itd. Dosledno in vztrajno je oblikoval zaokroženi sistem družbeno ekonomskih in družbenopolitičnih odnosov v njegovi genezi in v izpopolnjevanju.

Kardelj je najplodnejši in najstudioznejši razlagalec sistema samoupravnega socializma in eden njegovih najodločnejših izvajalcev; hkrati je stalno opozarjal na latentni obliki sodobnega revizionizma: na malomeščanski psevdoliberalizem in na birokratsko administriranje. Prav tako je bil Kardelj v teoriji in v praksi ustvarjal na področju zunanje politike, meddržavnih odnosov in razvoja socializma v svetu. Leta 1946 je vodil jugoslovansko delegacijo na mirovni konferenci v Parizu, v letih 1947 do 1951 pa na zasedanjih Generalne skupščine OZN. Že leta 1949 je govoril s tribune OZN o neogibnosti miroljubne koeksistence, da vojna nevarnost ne preti od razlik v družbeni ureditvi, temveč predvsem od imperilaističnih in antidemokratskih teženj, od eksploatacije in mešanja v notranje zadeve drugih držav. V eni svojih najbolj popularnih knjig Socializem in vojna (1960), ki je prevedena na več kot 30 tujih jezikov, pokaže na številne družbene, ekonomske in politične činitelje pa tudi na razvoj vojne tehnike, ki vpliva na to, da sedaj vojne niso več neizbežne. O perspektivah socializma, ki prinaša krepitev sil miru, govori med drugim: »Socializem se

Nedelja 4. maja

Danes ob 15,05 uri nas je zadel zagotovo najhujši udarec v zgodovini jugoslovanskih narodov in narodnosti - umrl je naš Tito. Vedeli smo, da bo ta težka resnica morala prej ali slej priti. Vsak dan smo preko tiska, radia in televizije s skrbjo sledili vestem o njegovi borbi z boleznijo, ki ga je vztrajno razjedala.

Kljub temu pa je vest, ki sem jo zvedel preko televizije pred nekaj minutami, delovala boljše in pretresljive, kot da mi je umrl oče. Prepričan sem, da v tem trenutku enako čutijo milijoni jugoslovancev in tudi drugih narodov širom po svetu.

Za naprej bomo skoraj morali brez njega, brez našega očeta, zato pa s tako bolj neomajno vero in trdnjo odločenostjo nadaljevati po poti, ki nam jo je nakazal, in vsestransko bogatiti njegovo veliko dediščino.

V tej kroniki je nemogoče zapisati vse podrobnosti o tem težkem trenutku in o vsem kar se bo zgodilo v duhu žalovanja tj. do četrтка 8. maja, ko so predvidene pogrebne slovesnosti v Beogradu. O vsem tem bomo izčrpano pisali vsi naši časopisi, ki se bodo zagotovo hranili v nešteto arhivih tudi poznejšim rodovom.

Zato bom poskušal svoje zapisovanje omejiti v glavnem na to, kako so naši občani in še zlasti krajanje kozirja in okolice sprejeli in spremljali to kruto resnico, na kratko pa bom poskušal zapisovati tudi druge vtise in dogodke, ki so me in me bilo najbolj pritegli.

Ponedeljek 5. maja

Vsi pretreseni smo preko televizije sledili žalnim slovesnostim, (ki so se začele ob 8,05 uri) ko se je herojska Ljubljana poslovjala od svojega TITA. Sez je rosil, kot da tudi narava žaluje in joče z nami. Ves veliki trg pred zgradbo republiške skupščine je bil ena sama onemela množica ljudi in ob vsej dolgi Titovi cesti tja do kolodvora spet množica ljudi, ki se ni trudila skrivati solza. Jokali so Titovi vrstniki, jokali možje, žene in mladina.

Tisti, ki bo čez dolgo let prebiral te zapiske, sploh ne bo mogel domnети, kako smo mi, Titovi sodobniki, doživljali te dogodke.

Plavi vlak, ki je odpeljal Tita na poslednjo pot proti Beogradu, so ob progi pričakale neme množice ljudi. Pretresljivo je bilo videti nštete skupine kmečkih mož in žena, ki so prekinili delo na svojih njivah in poljih ob progi in pospremili plavi vlak z rokami sklenjenimi, kot ob molitvi.

Torek 6. maja

Življenje umirjeno teče naprej, ljudje, ki jih srečujem pa so resni, brez humarja kot običajno. Prijatelji, zlasti barci, si eden drugemu izrekamo sožalje za našim Titom.

Popoldne ob 17. uri je v kinodvorani svetica komemorativna seja vseh zbarov občinske skupščine ter predstavnikov organizacij in društev z območja občine.

Ob 18,30 uri je bila druga komemoracija (prav tako v kinodvorani) za občane krajevne skupnosti Mozirje. Ob nabito polni dvorani

je lik tovariša Tita risal upravitelj osnovne šole Anton Venek, člana mozirske gledališke družine Simona Vjestić in France Fužir pa sta z izbranim recitalom mnogo prispevala k svečanemu vzdušju.

Presenetila me je izredna tišina v dvorani. Ob enominutnem molku mi bilo v dvorani slisati niti najmanjšega šuma, kot da je dvorana povsem prazna.

Nepopisno je bilo tudi vzdušje, ki je vladalo po seji ob podpisovanju udeležencev v knjigo žalosti. Okrog 250 krajanov hozirja in okolice je čakalo na podpis v vrsti mirno in tako tiho, kot pri verskem obredu v cerkvi. Opazoval sem ljudi. Sami domačini smo bili, ki smo se poznali med seboj, pa vseeno takešna presunljiva tišina. Če se je kdo sploh razgovarjal, je to storil šepetaje.

Sreda 7. maja

Bil je sicer običajen delovni dan, toda daleč od normalnega delovnega utripa. Vsak načrt razgovor je izražal skrb, večino ni - pouk. Vso hozirje je v zastavah na pol droga, v vseh izložbah pa žalni aranžmani. Ves prosti čas smo presedeli pred televizorji in sledili žalnim slovesnostim iz Beograda. Ni se bilo mogoče ubraniti solza, ko so se od Tita poslavljali najvišji predstavniki 124 držav - toliko jih je namreč prišlo v Beograd - in več stotisočglava množica jugoslovansko, ki so potrpežljivo čakali do poznih nočnih ur, da bi se lahko poklonili Titu.

Četrtek 8. maja

Titov pogreb v Beogradu je bil napovedan ob 11,50 uri. Zato so podjetja in ustanove sprejle sklepe o skrajšanem delavniku, da bi svojim delavcem omogočili spremljanje pogrebnih slovesnosti preko televizije. To kar smo videli, doslej zgodovina se mi zabeležila. Približno polovici milijon ljudi razpršenih od zvezne skupščine do dedinja, kjer je poslednji dom našega Tita, ter 124 državnih delegacij in več kot 110 obinskih delegacij, vse to je opravičilo misel, da je slovo od Tita preraslo v "VRHUNSKO SREČANJE ČLOVEŠTVA" kot edinstven dogodek v vsej svetovni zgodovini. In kako je Ljuzij preživelo te težke ure?

Ob 12. uri so zazvonili zvonovi v vseh cerkvah in zatulile sirene. Vzdušje kot ob največjih naravnih katastrofah. Moj sodelavec mi je pripovedoval, da se je ob tej uri peljal z avtom iz Lokarij v Ljuzije. Zatrjeval mi je, da na vsej poti ni srečal niti enega človeka niti enega avtomobila. Grozljivo prazne so bile tudi Ljubljanske ulice, ki so jih posneli televizijski reporterji.

Krajani slovenskih mest in vasi so preživeli svoj najsamotnejši popolnoma. Sami so bili s svojimi mislimi na človeka, od katerega so se poslovljali. Vsi so bili na pogrebu, saj jim vendar pripada ta pravica. Brezmejna bolečina in žalost, ki je ni mogoče opisati z besedami, je vseprosvod. Vendar pa iz naših orostenih oči žarita dostojanstvo in ponos, da smo živeli in delali v Titovem času!

S tem zaključujem ta knjiga + želim, da bi z besedo in sliko zapisani dogodki ostali ohranjeni poznejšim rodovom in jim pripovedovali o nekem času in ljudeh, ki so živeli pred njimi.

8. maj 1980

KRONIST:
Vlado Liklaar

Zapis kronista Franca Hribarnika

Celjski zbornik 1964, str. 199. Leta 1895 je prebil dr. Alexander Teodor - Dorian, tedaj prof. na Viški šoli - Sofiji tri poletne mesece v Moskvi. "Spomini na edino letovanje med slovenite" je na slovo spisal, ki je izhajal pod imenom Slovenski pregled (18/1898, 19). Spomni "priključno napisani". Škoda, da ne moremo do njih!

Zapisi kronista Franca Vajda

Balthasar Kaspergius vsr. Balthasar Kaspergius kaspergiensis. Bil je profesor na univerzi v Bonnu in je pisal o glasbi okoli l. 1500. V Bonnu je izdal tudi svojo znamenito krasproso o glasbi pod nadzvom: *Clarissima plane atque exactis musicarum interpretatio*, ki je že l. 1574 doživela prvo izdajo. V nemščini je isto izšlo l. 1576 (izdal ga je ^{Peter} Bohn). Iz tega je jasno razvidno, da je Balthasar dobro poznal vse najprej tedanje glasbene pisce od Boethiusa do Konrada Morica (Conradus Moricus), ko govorimo o koralu oziroma glasbi (Podatke nam je pridal prof. glasbe Emil Coetho.)

R. Eitnerja: Quellen Lexikon, nadalje E. L. Gerberja: Neues historisch-biographisches Lexikon.

Veselilo me bo, če se boste kdaj še oglasili.

Lep pozdrav,

Emil Coetho

Ljubljana, 20. januarja 1965

New Berlin Wis. 21 jan.

Harva ministrantov
→ Mozirja

Dragi prijatelj!

Obljuba dolg dela pravijo. Evo Ti povrnjen dolg.

Bilo je leta 1894tega in v mozirski fari je opravljala imenitno službo ministrantovstva skupina štirih, za pravice zatiranih cerkvenih služabnikov se bojujoča skupina štirih dečkov. Imen vseh se ne spomijam več; v spominu mi je ostel le Franc Deleja (Zekarjev) in pa moja malenkost. Mi stirje smo spadali med visoko kvalificirane ministrante in kot taki ac nismo bili zadovoljni z plačo dveh krajcarjev od tihe mase in tako ostopoma do desetih krajcarjev pri pogrebih in opravilih na treh podružnicah mozirske župnije.

Zbrali smo se pod farovskim kozolcem k važni konferenci. Soglasno smo klenili, da zahtevamo stoođstotno zvišanje place; drugič g. župnik naj kaže farovski kuharici naj nas ona ne odganja iz farovža, kadar pridemo oncem mesca po zasluženno plačo.

si stije smo se napotili v farovž, da predložimo naše zahteve. Prisedsi župnikovo pisarno smo korajžno pričeli predlagati naše zahteve tako, smo govorili vsi stirje na enkrat. G. župnik se je pa na kratko odredil: "Iz vašega koša ne bo hrusk." Mi pa: "naj pa mežnar gara na l zastonj." Tako smo pričeli z ministrantovsko stavko.

No, po dveh tednih te imenitne stavke smo zmagali na vsej ti in smo šli zopet na delo - tudi kuharica nas ni več odganjala, smo prišli v farovž po plačo.

France Duncer
12821 W. Graham St.
New Berlin Wis U.S.A.

Spoštovani tovariš Vajd,

Vaše pismo me je zelo razveselilo. Kot vidim, so še tudi na Slovenskem ljudje, ki skrbno prebirajo knjige in se ob njih poglobljajo tudi v detajle. Naj Vam torej takoj odgovorim na vprašanje, kdo je skladatelj Baltazar iz Mozirja.

Polno ime Vašega slavnega rojaka je: Balthasar Praspergius oz. Balthasar Praspergius Merspurgensis. Priimek Prasperg torej dokaj jasno priča o njegovem štajerskem poreklu.

Bil je profesor na univerzi v Baslu in je predaval o glasbi, okrog leta 1500. V Baslu je izdal tudi svojo znamenito razpravo o glasbi pod naslovom *Clarissima plane atque choralis musicae interpretatio*, ki je že leta 1504 doživela ponovno izdajo. V nemščini je isto delo izšlo leta 1876 /izdal ga je Peter Bohn/. Iz teksta je jasno razvidno, da je Baltazar dobro poznal vse največje tedanje glasbene pisce od Boethiusa do Conrada Norica (Conradus Noricus), *ko govori o kralju oz. glaski.*

Kar zadeva vire, si oglejte morda predvsem

Kapelica sv. Valentina na Gruzjih Tratah.
je stela nekó nad Barbuckovo hišo st.
^{med} in ^{si} sedaj stojéca kavijska kapela, zgrajena l. 1908.
To kapelico so nekó postavili tizari v
spomin na katarskega poveljnika portoka
Tratah, ki je globoko propalavila hišo na Gruzjih
Tratah. Pravili so mi, da je voda tekla
skoraj stena v Barbuckovo hišo. (Danes je
lastnik Portor Repenšec.) Okoli leta 1900 so
to kapelico iz romanskega posloja privedli

Obrambni stolp v 2. polovici 15. stoletja so
zgradili pastirski tega z družinjem posaja
Freiderik (1472) obrambni stolp na desni
bregu Turane, kjer je ríška vzpetina. Stolp je
tobom stolp razpored, odzati pa so množini
nad 1 m debeli kamniti zidovi. Na tem
kamnjem je zgradil predi 19. stoletja (1850?) mo,
zidovi kjer ^{stolp} žirnikov v kamnu oči, da
nes stoji hišo, ki je ločena kavijska klakar.
Stara imena, 'Na turnu' se jo do danes pojavl,
nima posabito. Le pri pestri kavijsani so
vse 26 to ime.

Število prebivalstva v kraju. Leta 1653 je bilo
leta 1822. 29. 346; leta 1921 - 587 preb; leta 1937 -
629 preb; na dan 31.3.1970 je št. 1065 preb

V kraju na levem bregu Turane pod župno
cerkve je skupina hiš, ki je prenovljena Ligon.
sko firkelji. Kakod to ime? Kaj pomeni
oči. Ivan Tajt mi je rekel, da se to ime
vzroči neli nekó vrvinski prstijaki, ki so
imeli na rojem pragnenju prstrik
svoj največji ljudi ločilo. Razdelilo neli,
je tega na edno, četrti (firkelji) št. V
svoj prebivalstvu so šteli omenjenemu

delu tega ime: Liganski firleži. Zakaj namo-
trake ime, so ni dalo dagnati. Res je, da
v tem, delu tega ni bilo nikoli cigorov,
kateri bi morali biti pobit. Izbrali so se
reči imen, toda to domneva se je okrenilo
le to ime. (Vredno prebrati ni.)

Potoček, ki teče čez glavno cesto sredi tega,
nima slovenskega imena. Tudi pa poznamo
njegovo prejšnje ime: Sajspah. Kaj naj
to pomeni? Ugotovili so o tem že naši
predniki. Res je, da se o tem potrčku natira
obilo parne nesnage, ki ta narasli vodotok
odnese v Tinaro, vendar mislimo, da po tem
nima imena. Pred več leti smo našli v sh.,
kjer smo brali: die "Gernd-potzellan am linken
und am rechten Ufer des Scheidobaches. Potoček je
delil tri na dva dela, ločil je spodnji in
gornji tok. Ločiti: scheiden, touz potok
"locilec". Preprosti prebivalci v tuj so glagol
slabo razumeli, iz ^{glagola} "scheiden" je nastala
ono drugo, smiselno ime.

Filiakni vrt. Leta 1837 je bila ustanovljena
kmetijska podružnica štajerske kmetijske družbe.
Podružnica je imela tudi ^{svoj} vrt na znanjstvenem
kju stoji dom: Peršera hiša, Pastina, hiša in
hiša kmetje Vjatič. Nekaj so bila zasajena in
sadna drevesa do 1. prve svet. vojne in se nekaj
let po vojni se je imenoval ta podružnica filiakni
vrt. Danes tega imena ne poznamo več.

Jesik. Vsem dni po poroki so se spet zbrali
svaža in drugi udeleženci poroke v kmetijsko
ali pa v hiši mladega moške in mlade žene
poročnice in starmojšim. Sluga poročni
ženski v ovisni pogledina, ki se je sramoval jiriti.

Zdravilni studonec s kozigraci. Pravili so mi
maji starši in drugi prijatelji našega taja,
da se jstiva netje s kozigraci, doht avstrijski
dонец, ki ima zdravilno vodo za ženske, ki
imajo pame težave na predil. Zato so hodile
v prednik mesece žene sedet s ta protok, in
sicer nad doljšim marofom. Brže je ta kopal
pomagala. Domašnji pod s tej zdravilni vodi
mozovnične vode ne se ničevar vč. - Toda je
kozigraci je bilo tudi zdravilna za vč. Pomak
sem nekaj ljudi, ki so si nabili vodo iz Kozigrac
in si z njo umivali bolna vč.

v kozigrac je bila nekdo drugi. Trdil je je
farmaceut Emil Hontela, prdom vch. Umrl
je 5. 1. 1892 s kozigrac. ^{star 44 let.} Trpeli so ga s njegoro
domovinu. (Kuharica Truban je zapisana s
maličkimi knjig.) Druga je se nahajala v de.
našnji Trgavici hiši št. 8, stare hiše št. 25. Po smrti E. Hontela ni bilo s kozigrac več
družbe.

Stanko mozovnik minihantor je pridal
v pismo, ki je priloženo k pismu, mozovnik
pjar prave Pinner, udobionec to stanka, ki
je bila enkrat v letih 1895-1900. Vsekakor
izustno zanima dogodek.

Obsebnostno razpustilo s kozigrac. Taj Pinner
je priložen krajši stavak o tej udobionci.
Lestavnik je bil priložen s Savinjskim novicam
št. 3. s ^{marc} aprila leta 1971. Savinjske novice so
glasile Savinjske občine kozigrac.

Taj Solarska kuhinja s kozigrac. Nekaj let pred 1. svet.
vojno je pobrala pri nas solarska solarska kuhinja,
namerjena v zimskih mesecih solarske, ki so
prihajali iz obklistih vori s mozovnik s to in
čakali na popoldenski prave. Kmetje so soli

kuhinji krompir, fižol in druge pridelke, Gorjanci
savinjske travnjake s kozijo je shranila
kuhanje in vodenostle druge stvari in
kuhanje (kurivo, nakup hrane itd.) Solariji
so dobivali brezplačno skromno hrano.
Danes bi se imenovali enolomenci. Kulinja
je imela svoje prostora s tako vrsti kakovosti.
v hiši s kozijo št. 12.

V kozijo je bilo nekaj savinjskega in sicer
22. januarja (Vincenc), 29. aprila (Jurij), kinkist
torec, 17. junija (Viktor), 16. avgusta (Rok), v ponedeljek
8. septembra (čistojeva svinja) in 18. oktobra
(Lukša). Najbolj obiskani svinjski so bili: Vincenc,
Jurij, Rok in Lukša.

Krompirji in drugi pridelki so imeli postavljen
na stojišče (stanovalci po obeh straneh ceste
skozí kraj od tovaranskega vrsta do Trn,
gorje, hiše, dnevni št. 8, in nasproti stojišč
biše Goricajev, dnevni tovarniški hiše.

Na dan svinje je hodil obič. redar od stajnice
do stajnice in pobiral predpisano stajnico
(stajnico), ta se je poravnala po polni svinji
sti stajnice. Njuno tega je pobirala obič.
na posebnost tako, s katero so si kra-
njani zagotovili stalno dolgoročno vrsto
za svoje stajnice za do 3 let. To tako
so imenovali "ferjerung". Ta poizkus,
opominja na nemški, izrasel iz fakta.
Svinjske pristojbine so je stekale s obič. bla-
gajno. Na svinjski dan se je brala s župni-
cerkno maza za svinjarije, njeno
Na svinjski dan ob Savinji ~~na~~ ^{na} ~~klavnu~~ ^{klavnu} ~~bregu~~ ^{na}
živimski svinji. Ta prator se je danes imeno-
vuje svinjski.

V letih 1798-1800 so taboili s kuzijo francoski
vojaki (mušicni kuge) odslavine. Ti vojaki so bili
zelo morilni, na dnevno pedo so bili med
njimi razni protopi in drugi neredi.

Dobro kuhinja s kuzijo je bila ustanovljena
l. 1912 in je delovala do l. 1914 l. j. do 1. svet. vojne.
Kuhinja je bila nameščena v obliki, skotom iz
bližnjim daljše okolice tega. V kuhinji so dobivali
vairmih mesecih topla kosila (enolončnice) in
kroš krah. Gore dat je treba, da je bil v tisti dobi
ponovno dopolnjevanje popoldne od enih do treh. Četudi
so bili prihrani prosti. Druge so delili v "kafetariji"
hiše. Druge st. hiše se je kuhinja s kuhinjo
vse hiše. Druge so delili v volični zaje mal.
kroni v ploščinasti sledice.

Pobudniki za ustanovitve te kuhinje: običaj,
sola in Gungjeringjara prory, trica s kuzijo.
Kmetje so proryti prave poljine prihodke
kroplavno prory. Gungjeringjara prory trica
je proryta kuharica od kuhinje in kuhinjo, da
prave proryte kuhinjske prory trice.

Prihodki s oblik kuhinjskih kuhar je bila s kuzijo,
menda ni bilo nikjer na Slovenskem. Zato
so post in kude prorym kuzijam na njihovo
proryd za proryd s oblik kuhinjskih kuhar.

—

1512

da 90% in je se vedno brez nje. Barjani si sedaj na različne načine pomagajo, da pridejo do pitne vode. Nekateri imajo še lastne domače studence, dočim so jih drugi zasuli, ko je bil vodovod izpeljan. V sodih sedaj vozijo vodo celo z Dolenjske ceste in Rudnika. Barjani udano čakajo na boljše čase, dovtipneži pa se pogovarjajo:

— Prosili so Barjani sv. Matijo, da bi led razbil in jim vodovod odprl. Razbil je Matija led, a voda še noče teči po ceveh. Prosili so sv. Jožefa, da bi se jih usmilil. Prošnja ni bila uslišana. Nazadnje se zatekajo k svojemu farnemu patronu sv. Jakobu. Ni dvoma; ta bo zadevo z vodovodom pametno in povoljno uredil.

Zemlja je bila v najhujšem mrazu do 1 m globoko močno zamrznjena, kopanje je bilo silno težavno, trda je bila kakor beton. Delavci ji kar niso mogli do živega s krampom, pač pa s svedrom in kladivom. Ne preostane drugega kakor potrpljenje, da se omeška tudi barjanska zemlja, nakar se bo dal vodovod zopet spraviti v prejšnji red.

Malnska mama

Cerknica, 21. marca.

V sredo popoldne so položili v Begunjah na Notranjskem k večnemu počitku gospo Marijo Medenovo, mater ugledne notranjske družine. Pokojnica je bila rojena v Sobočevem pri Borovnici. Poročila se je že v zgodnji mladosti. Niti 15. leta še ni dopolnila za božji lon, koliko otroških ročic je Begunjah, kjer je ostala celih dolgih 60 let in vzorno vzgojila svojo mnogobrojno družino. Življenje je dala 14 otrokom, izmed katerih jih živi 10 in so vsi na uglednih življenjskih pozicijah, sinovi večji del trgovci in industrijalci.

Kako priljubljena je bila pokojnica, so pričali baš njeni zadnji dnevi, ko so hodili poslavljati se za vedno od nje k mrtvaškemu odru tuji in domačini. Velike procesije so romale tja doli k Medenove-mu malnu, da še poslednjič vidijo »malnsko mamo«. Zlata »malnska mama«, kakor so jo nazivali, je imela vedno odprto srce in odprte roke za vsakogar, ki jo je prosil pomoči in tolažbe, ali ga je sama smatrala vrednega podpore. Koliko vrečic je napolnila za božji lon, koliko otročjih ročic je prejelo od nje vsaj kos kruha! Nešteti je bila skrbna botrica, ki ni nikoli pozabila svojih krščanskih botrinskih dolžnosti.

Na zadnji poti je blago pokojnico spremljala ogromna množica. Nobeno oko ni bilo suho, ko so jo ob zvokih genjive pogrebnice in turobne pesmi zvonov izročili zemlji in krsto pokrili z venci in cvetjem. Še dolgo bo v teh krajih živel spomin navzgor, plemenito mamko Medenovo.

Gozdni požari

Ljubljana, 21. marca.

Popoldne okrog 14. se je pričel s pobočja hriba nad Čadovo gostilno in starim Vrhislofom valiti gost dim. Nastal je gozdni požar, ki se je zaradi vetra mahoma razširil in se raztegnil na površini kakih 3 ha, da je bila velika nevarnost, da zavzame tudi vse večje dimenzije, so bili nemudoma obveščeni ljubljanski gasilci, ki so se speljali gori s trenjskim avtom. Stopili so kakor v akcijo ter pričeli gasiti na ta način, da so ogenj teptali z vejami. Plamen se je prijel tudi pritlikavega drevja, ki mu pa ni mogel prav do živega. Zato je zgorelo le več listja in suhe trave. Posestnik Perles je oškodovan za kakih 1000 Din. Zažgal so ogenj bržkone otroci, mogoče pa je tudi, da je nastal od tlečega ogorka ci-varete, ki jo je vrgel v travo kak nepreviden sprehajalec.

Mladina po deželi ta čas kaj rada kuri suho hosto in kmetje spomladi marsikje zažigajo lasino, pri čemer pa je treba ravnati zelo previdno, da ne nastanejo katastrofalne posledice. Splošno sleherni dan pre-mamo poročila o večjih ali manjših gozdnih požarih na deželi.

V nedeljo popoldne se je vnel požar v gozdu v Sv. Lenartu pri Hrastniku. Tu so ogenj zantile iskre iz lokomotive popoldanskega vlaka. Gozdne površine je uničeno v obsegu 1800 kv. metrov. Posestnika France Majdič in France Rotar trpita škodo okroglih 8000 Din. Na kraj požara je prihitelo orožništvo, ki je pomagalo požar

ogenj razširiti tudi na gospodarska poslopja. Na tem mestu se skoro vsako leto pojavljajo manjši ali večji požari zaradi isker od lokomotiv.

Kakor nam poročajo iz Zagorja, je na Jožefovo gorelo v Hrasteljevi hosti, a so gasilci ogenj kmalu pogasili. Pri Sv. Urhu je n. apraznik nekdo zažgal lasino in se je ogenj s silno brzino pomikal po hribu navzdol ter je že grozil užgati tudi s slamo kriti hlev posestnika Poznajelška. Z velikim trudom je bila preprečena velika škoda.

O večjem požaru v Dobravi smo popoldne prejeli iz Črnuč naslednje poročilo: Danes nekaj pred poldnem je naznanil plat zvona požar. Takoj se je raznesla novica, da gori v Dobravi. Ljudje so bili večinoma ravno pri kosilu; pridružili so se gasilcem iz Črnuč in hiteli na pomoč. Ko so prišli na kraj požara, je bil skedenj posestnika Lapa, po domače Šimna, že ves v plamenih in je gašenje na tem objektu bilo brezuspešno. V veliki nevarnosti so pa bila bližnja poslopja, ki so po večini krita še s slamo. Gasilci so zelo spretno in požrtvovalno omejevali ogenj, pridno so jim tudi pomagali sosedje in vaščani. Ker je bila na razpolago samo ena brizgalna, a vode dovolj v bližnjih vodnjakih, so jo ženske nosile kar v škafih na sosednje slamnate strehe, da jih precejšnji ogorki niso mogli zažgati.

Kdo je zažgal in kako je ogenj nastal, orožniki kljub strogemu poizvedovanju še niso mogli ugotoviti. Pogorelo je nekaj slame in več poljskih pridelkov. Pri Šimnovih je to že drugi požar, zato se razširjajo govorice, da je bil ogenj podtaknjen.

Fran Praprotnik častni občan mozirski

Mozirje, 21. marca.

Poročali smo, da je odlični šolnik in za-služni sadjar Franc Praprotnik, upokojeni nadučitelj v Mozirju, v januarju dopolnil osemdeset let svojega plodnega življenja in mu je ob enem poteklo štirideset let, kar jubilant biva in deluje v Mozirju. Povodom tega je občinski zastop trga Mozirje na seji dne 5. februarja imenoval Franca Praprotnika za svojega častnega občana. Sklep občinskega zastopa je vse, ki delo in uspehe Franca Praprotnika poznajo, zelo razveselil. Ni čuda! Fran Praprotnik je bil, ki je ljudstvu s smotrenim sadjarstvom pokazal in odprl nov vir dohodkov.

Preteklo nedeljo se je vršila izročitev diplome, jako smiselnega dela. Izročitev je bila poverjena trem občinskim zastopnikom, ki so se podali v odlikovančev dom. Po primernih besedah občinskega svetovalca Franca Cilenška, ki je v njih povdajal slavljenčevo vneto delovanje v šoli in njegovo koristno delovanje izven nje, zlasti na področju sadjarstva, je odlikovanec sprejel diplomu, vidno ganjen nad hvaležnostjo občanov in njih zastopnikov. Odlikovancu dodeli nebo še mnogo let zdravja, da se bo mogel veseliti dela svojih rok v pomladi, ki venča njegove ljubljence, in v jeseni, ki siplje z njih bogate darove!

Sinček pri mrtvi materi

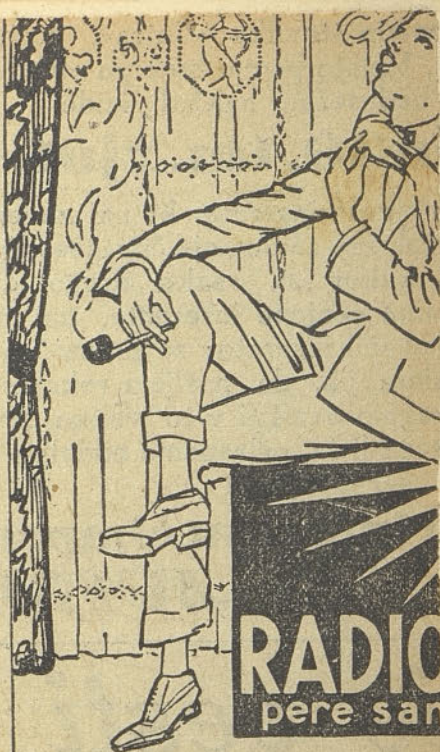
Zagorje, 21. marca.

Marija Leskovšek, 40-letna vdova po rudarju, stanujoča s svojimi otroki in starši v Toplicah, je pred mesecem obolela in je morala iskati zdravniške pomoči v ljubljanski bolnici. V nedeljo zjutraj pa je nenadoma prišla domov in vsi otroci so jo seveda sprejeli z največjim veseljem. Ko je zvečer legla k počitku, je tožila, da ji ni dobro. Seveda otroci in njeni starši pri tem pač niso slutili, da žive ne bodo več videli. Dobro so jo pokrili in ji voščili lahko noč, 10-letni sinček pa je zvesto ostal pri materi in se vlegel k njej v posteljo.

Ker sta mati in sinko ležala zjutraj preko običajne ure, ju je šel eden izmed domačih klicat. Oglasil se je sinček, rekoč,

Naše morje — naša bodočnost!

Danes ob 20. uri v Kazini
predava g. K. Pirnat

„Moj mož
sme kaditi,“

Jutro

1929

KULTURNA ZBIRKA
MOZIRJE
ARHIVSKA ZBIRKA

da mama kar spi in se noče oglasiti, čeprav jo je že parkrat poklical. A kako bi jo tudi prebudili, ko se je ponoči tiho preselila v večnost! Nagla smrt matere štirih otročičkov, katerih radost zaradi materinega povratka se je preko noči izpremenila v najbridkejšo žalost, je vzbudila splošno sočustvovanje. Včeraj se je vršil prav lep pogreb.

Francka na svetovnem potovanju

Ljubljana, 21. marca.

21-letna delavka Franja K. iz Hrastnika je močno pustolovske narave. Že pred leti je odšla z doma in se v svetu seznanila z 22-letnim Ludvikom Lefnerjem iz Lübecka. Fant se je nahačal, ker se mu pač ni ljubilo lotiti se poštenega dela, na potovanju po svetu. Globetrotter, kakor jih dandanes mrgoli po našem planetu. Francka mu je bila koj vseh in pregovoril jo je, da odraja z njim dalje po tujih deželah.

V Ljubljani sta dala tiskati primerne letake s svojima fotografijama in navedbami, da sta preromala že vse balkanske države, dalje Nemčijo, Češkoslovaško, Madžarsko in še nekaj drugih, na koncu besedila pa sta se lepo priporočala za primerno podporo. Ostala sta v Ljubljani več dni, obiskovala razne lokale zlasti na večer ter pobirala dinarje. Francka se je priporočala takole po domače, pa je nabrala precej denarja. In sta c. fantom prav dobro živela.

Pri ishljasi sledi na kozarec naravnih »Franc Josefov« grenčice, popite zjutraj na tešče, brez muje izdatno iz-

očna številka »Jutra«, pestra in bogato pomnožena po obsegu ter nedoseženi nakladi, izide

e 30. tm. zjutraj

ršenost inserata, ki naj zadene v splošno zanimanje čitateliev, je ne, kakor za vsako drugo dobro, samo cenjene inserente, naj nikar naročil inseratov za praznično štetimo jih, da pošljejo rokopise za ravajo uvrstiti v to veliko propagandnega lista, oglasnemu oddelku »Jutro« na Rešernova ul. 4

in interesu čimpreje „JUTRO“

česte vesti

kupnino, pa tudi za ljudsko hrano je divjad velikega pomena.

* **Otvoritev Sokolskega doma na Sušaku.** V dneh 23. do 25. t. m. se bodo na Sušaku vršile velike sokolske slavnosti ob priliki otvoritve Sokolskega doma, ki si ga je postavilo Sokolsko društvo Sušak-Reka, ter proslava petindvajsetletnice obstoja Sokolskega društva. V novem domu bo razen velike telovadnice tudi dvorana za kino, velika restavracija, čitalnica in razni drugi prostori. Gradbeni stroški zgradbe znašajo štiri milijone dinarjev.

* **Mešanje bučnega olja z drugimi jedlinimi olji zakonito prepovedano.** Tovarnar olja nam piše: Zaradi velike razlike med cenami bučnega in drugih olj, katero je povzročila slaba letina 1928, in zaradi tega nastale visoke cene za bučnice je občinstvo začelo sumiti, da bučno olje, ki pride na tržišče, ni več čisto, temveč že zmešano s cenejšimi namiznimi olji. Samo ob sebi razumljiva dolžnost tovarnarjev bučnega olja je, strogo za to skrbeti, da dobi občinstvo čisto bučno olje. V to svrhu je bilo oblastvo naprošeno, da na podlagi zakona za živila strogo kontrolira tovarnarje kakor tudi trgovce. Mešanje bučnega z drugimi jedlinimi olji se strogo kaznuje z zaporom po odredbah §§ 6. in 7. zakona za živila.

Velika senzacija!

Danes po dolgih letih zopet enkrat

Eddy Polo

v njegovem najnovejšem, pravkar dovršenem filmu senzaciji, pustolovščin in napete vsebine.

Roke kv šku...!

Eddy Polo prekaša Harry Piel
Eddy Polo je drznejši od L. Albertinija
Eddy Polo je hrabrejši od Tom Mixa
Eddy Polo je edinstven, nedosegljiv!

Danes ob 4., ½6., ½8. in 9. uri.

KINO IDEAL

* **Fran Bohuslav v praškem radlu.** Oporjamo vse cenjene poslušalce radia, da bo govoril v petek 22. t. m. ob 19.35 bivši član deželnega gledališča v Ljubljani g. Fran Bohuslav v Pragi o svojih gledaliških spominih iz časa angažmana pri ljubljanskem gledališču.

* **Podravska podružnica SPD v Rušah** bo imela redni občni zbor v sredo 27. t. m. ob pol 18. v gostilni g. Frca Glaserja.

* **Letošnja zima** poteka

nomlju in so naenkrat začutili sune v stran. Vlak je obstal sredi proge. Potniki so izstopili in pohiteli do lokomotive, ki se je zarila v zemljo. Na mestu so bile tračnice popolnoma razrvane. Polomljenih je tudi več pragov. Potniki so s strahom opazili, v kaki veliki smrtni nevarnosti bi bili, če bi se bila lokomotiva iztirila na levo stran, kjer leži dolina.

* **Tovorni avto zgorel.** V soboto je na cesti v Jarmah blizu Trojan zgorel avto trgovca Antona Blatnika iz Lukovice. Ostanke tovornega avta sedaj čakajo na cesti za varovalne komisije. Kakor pravi šofer, se je avto užgal zato, ker je moral zaradi slabega stanja ceste voziti s polno paro in je pri tem padla iskra v zalogo bencina, ki se je, seveda, takoj vnel. Splošno se čujejo pritožbe, da je nekdanja lepa cesta v tako slabem stanju, da je otežkočen promet. Primerilo se je že, da so ljudje morali navzdol po klancu porivati neki avto, da so ga spravili iz blata.

* **Goreči avtomobil.** Glede na našo notico od 4. januarja t. l. o nevarnosti potujočega občinstva zaradi eventualnih avtomobilskih požarov, nam sporoča prijatelj našega lista, da obstoji v resnici gasilni aparat »Guwy«, ki se, nameščen pod motornim pokrovom, pri nastalem motornem požaru sam od sebe sproži in v dveh do treh sekundah pogasil nastali požar. Gasilni poskusi so se tudi pri nas že večkrat izvršili. Generalno zastopstvo za Jugoslavijo ima tvrdka »Telo-reklam«, Ljubljana, Resljeva 13. 500

* **Grozen umor v ptujski okolici.** Zandermerijska postaja v Podlehniku je bila v sredo zjutraj obveščena, da so pasanti na nekem travniku našli grozno razmesarjeno truplo neznanega, približno petdeset let starega moža srednje velikosti. Glava je bila strašno razbita. Pri neznancu, ki je dozdevno bil kak živinski kupec, niso našli nikake gotovine, zaradi česar se domneva, da je postal žrtev roparskega napada.

* **Obledele obleke barva v različnih barvah in plisirava tovarna Jos. Relch.**

* **Krasne žalne plašče in obleke priporoča F. Lukič, Stritarjeva ulica.** 479

* **Odrečite se kajenju,** ker dim kviri zavese. Le, če vzamete za pranje Schichtov »Radion«, lahko kadite brez skrbi.

* **Na ženevskih mednarodnih avtomobilskih dirkah je zmagal baron pl. Wentzel z Mercedes-Benzem v sportnem razredu.** Drugi je bil Rosenstein na Mercedesu. Wentzel je uporabljal kakor vedno pnevmatiko Continental, ki so se zlasti v gorah obnesle. Dosegel je povprečno na uro preko 112 km. 498

* **Stavbenikom in tehničnim podjetjem priporoča vse tehnične potrebščine, skicne, pavzne, risalne papirje po najnižjih cenah ter v prvovrstni kakovosti in »Ozalid« svetlopišni papir.** — Iv. Bonač, Ljubljana. 476

* **Notranjska podružnica SPD v Borovnici** bo priredila v nedeljo 24. t. m. ob 15. v prostorih gostilne g. Drašlerja svoj I. redni letni občni zbor. Delo podružnice je dobilo že po prvem letu obstoja velik razmah, vendar bo vse potrebno delo mogoče izvršiti le z naklonjenostjo prebivalstva, to je s pristopom k društvu ali s podporami in nasveti. Vsi prijatelji narave vabljeni. 499

Iz Ljubliane

* **Gostovanje ge. Tinke Vesel-Pola v operi.** V soboto 23. t. m. bo nastopila po daljšem premoru na našem opernem odru priljubljena in poznana operna pevka ga. Tinka Vesel-Pola, sedaj članica opere v Gradcu, in sicer v vlogi Filine v operi »Mignon«.

* **Drž. osrednji zavod za ženski domači obrt v Ljubljani** razstavlja dne 24., 25. in 26. t. m. v svojih prostorih na Turjaškem trgu 4/I. čipkarske izdelke, ki so namenjeni za svetovno razstavo v Barceloni. Vstopnine ni.

* **Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani** bo imelo svoj redni letni občni zbor v nedeljo 24. t. m. ob 3. popoldne v zeleni dvorani hotela »Uniona«.

* **Trgovine v ponedeljek odprte.** Gra-

jam v Ljubljani bo danes v petek ob balkonski dvorani univerze. Ob tej priložnosti bo vršilo zanimivo predavanje prof. dr. L. Ehrlicha o kulturi prazgodinskih jam.

* **Sokolsko lutkovo gledališče** na boru uprizori v nedeljo ob 15. »Gašpe v pekl«. Vhod z Vrhovčeve ulice. Prostovoljni prispevki se hvaležno sprejeto.

* **Sočani, pozor!** V soboto 23. t. m. ob pol 21. bo predaval v salonu pri »Levu« odličen predavatelj g. profesor Fran Džan o stališču človeka v naravi. Predavanju bo nastopil Sočni zbor. — V prost.

* **Za Sokola I. na Taboru** je danes br. Polde Zupančič namesto venca na pokojnemu g. J. Velcu 200 Din.

* **Sneg na Gosposvetski cesti.** H mušneži pripovedujejo, da namerna nekateri hišni lastniki, ki so sneg spravili raz streh svojih hiš, a so ga kopičili ob cesti, ta sneg posušiti ter porabiti za prihodnje leto kot vzorec bi sneg kdo sam odpravljaj, bi pa n za kazen dalje časa stati ob cesti, da ga številni avtomobili pošteno obrizgajo blatom, ki zaenkrat še kar teče po cesti. Tudi Šiškarji so lahko ponosni, da imajo toliko spomina na hudo zimo in da so to spomin vidijo tisoči in tisoči, ki siraajo Celovško cesto.

* **Neroden avtomobilist.** Preds nim okrog 20.40 je privozil neki avtomobilski izvozeček po Šelenburgovi ulici »Zvezdi«, kjer je na oglu zavil v ovinku proti Kongresnem trgu. Bala oglu pa se je pripeljal nasproti na k vrtnarski pomočnik Ivan Rojc, in pravilno po desni strani. Ker je avtomobil zavozil s preveliko brzino, vozila ni gel pravočasno ustaviti in je sledila sreča. Avto je Rojca z vso močjo s kolosa ter ga vrgel v stran. Niegovo je pri tem prišlo pod avtomobil, ki je popolnoma strl. Rojc je pri padcu dobil lažjih telesnih poškodb, na kolesu pa bilo povzročeno nad 1600 Din škode. Iz obzirni avtomobilist, ki premalo spoštuje cestni policijski red, se bo moral zagojati pred pristojnim oblastvom.

* **Čigav je zaboj.** Pred par dnevi, ker je našel nekdo ob Poljski poti v 7. nji Šiški večji zaboj, ki ga je odnese šiščinsko stražnico. Tam so zavoj odprli našli 4 pare otroških čevljev, par o par moških čevljev, dva letna suknjenič s kožuhočinastim ovratnikom nekaj otroškega perila. Navedeni predizvirajo najbrž iz kake tatvine. Lastnik se javi na policijski direkciji, kjer lastnino zopet v svojo last.

* **Prepir in pretep.** V kavarni na Petra nasipu je prišlo predsinočnim nekimi gosti do burne debate, ki se je lagoma razvila v prepir. Trije gostje tor B., Luka Š ter Lojze I. so odšli po na cesto, kjer sta se zadnja dva prvo novanega tudi dejansko lotila. Začela ga pretepati, na kar je na njegov klic hitel stražnik, vendar že prepozno, ker ga nasilneža medtem že precej težko škodovala. Stražnik je Luko aretiraj, čim jo je drugi lunak, Lojze, pobrisal. padenec je moral iskati zdravniške moči.

* **Tvrdba Čadež** ima zaradi opus trgovine na Mestnem trgu razprodajo bukov, perila, kravat itd. Nakup za večnočne praznike se priporoča.

* **Zopet tatvina v cerkvi.** Pred t smo že javili, da se je pojavila v Ljubljani neznana žeparica, ki se specializirala na tatvine po cerkvah. V nunski cerkvi predzrna žeparica odnesla pred tedni o ma ženskama okrog 2000 Din gotovine. Včeraj zjutraj pa je postala žrtev brž iste ženske v stolni cerkvi posestnica šula Toničeva, doma iz Lanišča. Tonič se je nahajala pri jutranji maši, je poto torbico v klopi, kjer se je nahajala makmetsko opravljena ženica. Preden se Toničeva vrnila, je ta torbico odprla ukradla iz nje vso gotovino v znesku

1929

»SLOVENE«, dne 27. januarja

Kaj je novega

30 letnica uglednega šolnika in sadjarja

Vpokojeni nadučitelj Franc Praprotnik v Mozirju v Gornji Savinjski dolini bo obhajal jutri dne 28. januarja svoj osemdeseti rojstni dan. Častljiva starost za ljudskega učitelja, ki je delal celo svoje življenje pridno kot mravlja ter je še v osemdesetem letu tako zdrav in čil, da opravlja razna dela v svojem, nad vse ljubljene sadonosniku. V tem sado-

nosniku, kateri vsebuje več stotin jablan raznih najzlahtnejših vrst, katere je sam nasadil in vzgojil, se počuti najbolj srečnega in zadovoljnega. Gosp. nadučitelj Praprotnik je bil pravi ljudski učitelj. Ko se je pred štiridesetimi leti priselil v Mozirje, se je jasno zavedal svoje naloge. Pazno je premočnil razmere svojega okoliša, razumel je ljudstvo ter svoje šolsko delo podredil izključno dejanskim potrebam prebivalstva. Dobro je videl, da ni dosti samo, da učitelj vlepa suho abecedo in hladne številke, ampak da se udeležuje na vseh poljih, kjer more prebivalstvu pomagati kulturno, socialno in gospodarsko. To nalogo je dobro razumel gosp. Praprotnik. Z veliko vmemu se je lotil sadjarstva ter dosegel neprecenljive uspehe. Cela Gornja Savinjska dolina je obsajena z izbranim sadnim drevjem, ki obdaja kakor v zelenih gozdičih prijazne kmetijske domove. Vzgojil je celo vrsto dobrih kmetovalcev-sadjarjev. Gospod Praprotnik se lahko ob svojem osemdesetletnem rojstnem dnevu z zadovoljstvom v srcu ozira po okolišu Mozirja; povsod zadene na uspehe svojega dela.

Gripo odbije

Naš zaslužni jubilar se je rodil dne 28. januarja 1849 pri Sv. Amdražu pod romantično Oljsko goro v Savinjski dolini. Leta 1870 je absolviral z odličnim uspehom celjsko gimnazijo. Njegovi starši so ga namenili za duhovnika, zato je vstopil v bogoslovje. Ker ni čutil v sebi poklica za duhovski stan, je izstopil in se posvetil vzgoji mladine. Leta 1874 je nastopil službo podučitelja v Selnici ob Dravi. Čez dve leti je bil nameščen kot definitivni učitelj v Limbušu pri Mariboru. Leta 1881 je bil nameščen kot nadučitelj pri Devici Mariji v Puščavi na Pohorju, kjer je služboval 8 let. V Selnici in pri Devici Mariji v Puščavi je imel kot navdušen slovenski narodnjak v šoli in izven šole hude narodnosne boje s tamošnjimi nemškutarji in oblastmi. Neomajen kot kraški hrast in trden kot pohorski granit je neustrašeno odbijal vse napade in v šoli poučeval kljub prepovedi v slovenskem jeziku medtem ko so v vseh šolah njegove okolice poučevali večinoma nemško. Leta 1889 je bil nameščen na dvorazrednici (sedaj štiritirazrednici) v Mozirju, kjer je plodonosno deloval do upokojitve 1. 1915. Sedaj živi kot upokojenec še popolnoma zdrav in čil v krogu svoje družine na svojem vzornem posestvu v v trgu Mozirje.

Povsod kjer je služboval, je imel izborna šola ter povsod gojil sadjarstvo. Seveda je imel najlepše uspehe v Mozirju, kjer je deloval preko 30 let. Za časa svojega službovanja je napravil 11 drevesnic, v katerih je vzgojil čez 50.000 drevesc, ki so prelepo Savinjsko dolino spremenila v ogromen sadonosnik, kateri donaja kmetu neprecenljive koristi. Spisal je mnogo gospodarskih člankov za »Slov. Gospodarja«, »Kmetovalca«, »Poljedelca« »Koledarje Družbe sv. Mohorja«. V Popotniku je navduševal učiteljstvo za kmetijski pouk in kazal pota, kako se naj učiteljstvo približa narodu. Višjemu šol. nadz. P. Končniku je pomagal pri sestavljanju ljudskošolskih beril. Zbiral je narodne pesmi za Strekljeve zbirke; imena rastlin in ljudska imena raznih sadnih vrst.

V znak priznanja in hvaležnosti za svoje delo je dobil več odlikovanj in diplom raznih gospodarskih ustanov. Pet občin ga je imenovalo za častnega občana. Tekom službovanja so mu šolske oblasti priznale delo z 28 priznanimi dekreti. Pred par leti ga je tudi odlikoval N. V. kralj Aleksander za zasluge na šolsko gospodarskem polju z zlato kolajno. Častitljivemu jubilaru kličemo še na mnoga leta.

Koledar

Nedelja, 27. januarja. 1. predpepel. Janez Zlatoust.

Ponedeljek, 28. januarja. Roger, Julijan, Marjeta. — V torek: Frančišek Sal.

Osebne vesti

★ Smrtna kosa. V cvetu mladosti je v četrtek zvečer preminul v Zgornji Siški akademik, tov. Vinko Unk. Bil je blag značaj, marljiv, vedno vesel in radi tega splošno priljubljen, da ga bomo

★ Iz fir
pomočnike
gorije: Antor
Kobav in Ja
činovniki pri
Ljubljani, istra
registratorje
Kovačič in Iv
Vedam, pisar
gacije min. fir
kategorije. —
III. kategorije
plak, Rudolf
Šušteršič, arhi
legaciji min. f
bergoj, arhivsi
novodstva del
iste grupe in
pripravnik v il
ko Kugovnik i
pravnik dose
Ljubljani, iste

★ Lastnik
les se opozarja
naznanijo okra
policijskemu ra
so nastale gled
morda niso bil
istim oblastvo
predpisane talo
želi, da se m
menjajo za nov
naznani zgoraj
lastvu, ker se
gla upoštevati
ki bi se posami
izredno ceno, v
gubo časa, če r
poedine tablice

★ Vsem, i
nega romanja
dneh od 18. de
soboto se odpe
mo!) Vse splošni
zila bosta dva
ljane, drugi z
preko Zidanega
je ta pot za Staj
ljane. Podrobna
se razposlala vs
nilo se na željo
— Sveta vojska

★ Tečaj za
valce sadnega
vinarski in sad
tečaja je, izobra
ne moči v vsel
vilih v dreves
vzgoji, sajenju,
mlajanju, prec
drevja, pri zati
pri najvažnejših
Tečaj traja pet
dobjih: a) tri
marca; b) en
nija in c) en tk

Veliki

ršeno
sploši
, kak
amo
naroč
simo
rava
šega
rešer

ii
leto
slavi
odkriva
lik
logočne
asi bo
a bolgarskem
liko dušo
idar še
kudovanjem
veosebnost
njem in
delom
V našo
jugoslo
vi ime
ot
st
p
jega
meništva,
ke
edem
najstletni
vel, se
nahajajo
včne
delavnosti.
praljeviču
širo
št je
še ohran
je Sava
ustan
n, ki je
kmalu
po
stanov, je
utr
načos, da
so se
stveho
nemoteno
na domovini.
Na
no, ki so
jih v
raz
olje
so se
mladi
stv
jega
ljudstva,
za
trani.
Tako
je
ko
eno
glavnih
gin
poi
vil

Sv. Sava buditelj in vzgojitelj

središč cerkvenega in književnega življenja srednjeveške Srbije, kjer so se vzgajali bodoči voditelji svojega naroda.

Le nerad je Sava po dobrih petnajstih letih življenja in dela v atoški samoti zapustil Sveto goro in se vrnil v domovino, ki je nujno potrebovala njegove pomoči. V težkih časih, ko je pretila vojna nevarnost od sosedov in so notranji boji slabili moč mlade države, je svetogorski asket pokazal svoje izredne državniške sposobnosti. Izravnal je spore med bratoma Štefanom in Vlkonom, utrdil stališče domače narodne dinastije, ki so ga bili medsebojni boji precej oslabili in večkrat je uspešno posredoval tudi pri tujih sosednjih vladarjih. Skozi celo četrstoletje je stal kot najvplivnejši diplomat tiste dobe svojemu narodu in dinastiji ob strani in se neumorno trudil za narodno in državno konsolidacijo. Po smrti brata Štefana (okoli l. 1227) je kronal njegovega sina Radoslava za kralja, a ko je bil ta l. 1233 vržen s prestola in je zavladal njegov mlajši brat Vladislav, je skrbel zopet vladika Sava, da je sprememba kar najmanj škodovala narodu in državi.

Pri tem delu za dobrobit svojega naroda pa je Sava posvečal posebno pažnjo cerkvenim in verskim vprašanjem. V ta namen je šel osebno v Nikejo, da je dobil od patriarha dovoljenje za ustanovitev samostojne srbske nadškofije (1219). Takoj nato se je z vso vnemo in energijo lotil organizacije srbske cerkve, ki jo je razdelil na osem škofij s središčem v nadškofijski stolici v Žiči. Dal je napraviti potrebni prevod zbornika cerkvenih in svetnih pravnih predpisov (Nomokanon), ki naj bi urejeval cerk-

ZA PRANJE OTROČJIH STVARI

kvene razmere, posebne predpise je po grških vzorcih priredil tudi za srbske samostane, po svetogorskem vzgledu je uredil cerkveno bogoslužje v Srbiji. V skrbi za povzdigo verskega življenja in za širjenje prave prosvete med ljudstvom, se je neumorni vladika večkrat osebno podal med ljudstvo. Dvakrat je napravil kano-nično vizitacijo po vsej Srbiji, učil ljudi verskih resnic in jim dajal koristne nasvete, iztrebljal slabe navade in pospeševal lepe običaje.

Pri vsem tem pa slovi sv. Sava tudi kot prvi srbski književnik. Razen samostanskih pravil, ki jih je napisal za Hilandar, Studenico in karejsko kelijo, je izdal lep in jednat življenjepis svojega očeta Štefana Nemanje, ki spada še danes med najboljša dela stare srbske književnosti. Z vso sinovsko ljubeznijo in pristrčnostjo nam je v tem delu sv. Sava naslikal mogočno osebnost velikega vladarja, ki je zadnja leta preživel kot spokorni menih Simeon na Atoški gori.

Z ozirom na vse to veliko delo, ki ga je izvršil Sava na versko-cerkvenem, državnem in političnem, kulturnem in narodnem polju, ni čudno, da se je srbski narod svojega velikega prosvetitelja s toliko ljubeznijo oklenil in da je zvesto čuval in spoštoval njegov spmin skozi vsa stoletja do danes. Zakaj narod ni mogel pozabiti mladega kraljeviča, ki je zapustil udobnost dvorskega življenja in se s toliko vnemo in nesebičnostjo posvetil delu za časno in večno blaginjo svojih rojakov. Zato ni srbske hiše, ki ne bi poznala njegovega imena, zato vse polno poedincev, družin, obrtnikov in vasi, ki so si sv. Savo izbrali za svojega zaščitnika. Nebroj pripovedi in legend je navezal narod na osebnost svojega svetnika ljubljenca, v katerih se jasno razodeva veliko narodno navdušenje za svetnika, ki ga narod smatra za učitelja vsega dobrega in lepega iz hje vso gotovno v znesku

zarja
bo g
član
Fran
spom
skem
bo iz
m. ol
*

iva. V
ugo-
odstot-
prečno
57 %.
stare
inistri-
sti iz-
e pis-
e Juž-
govina
smenih
43 %.
Her-
boških,
tako
ora je
28 %,
sploš-

ustotkov.
Povprečna pisme-
nost okrog 55 %. Naša splošna pisme-
nost je za ono v Bolgariji, kjer so bolj
rešili vprašanje ljudskega šolstva. Po na-
ših naredbah je za otvoritev šole potrebo-
no najmanj 30 učencev. Bolgari pa otvar-
ljajo nove šole, odnosno zvišujejo število
razredov tudi za dosti manjše število učen-
cev. Nas muči tudi problem šolskih stavb.
Preveč prispevkov za šole se nalaga tudi
najrevnejšim občinam in premalo prispeva
za nje država.

Po lanskim statistiki so ljudske šole v na-
ši državi takole razdeljene: Srbija, sever-
na in južna, jih ima 1561, Hrvatska s Sla-
vonijo 1642, Slovenija 649, Vojvodina 607,
Dalmacija 489, Bosna s Hercegovino 426.

Osemdesetletnica nadučitelja Frana Praprotnika

Te dni je obhajal osemdesetletnico
svojega zaslužnega življenja izborni
šolnik in sadjar g. Fran Praprotnik,
vpokojeni nadučitelj v Mozirju. Jubilant
skrbi z vso močjo in največjo požrtvo-
valnostjo za duševno in materialno
dobro svojega ljudstva ter ima velike
zasluge na prosvetnem in gospodar-
skem polju. Štirideset let je deloval v
Mozirju kot pravi narodni učitelj in ko
je mladini bistril um, je tudi skrbel, da
umstvene pridobitve niso izplahnele v
težkih gospodarskih razmerah. Vzgojil
je več generacij dobrih kmetovalcev in

sadjarjev. Za umno kmetijstvo je pri-
dobival staro in mlado in daleč naokrog
ni hiše, ki ne bi bila hvaležna njegove-
mu pouku. Savinjske okoliše je spre-
menil v ogromen sadonosnik, ki prina-
ša neprecenljive koristi. Še sedaj v
svoji častiljivi starosti poučuje ter dela
v svojem ljubljem sadonosniku. Gor-
nja slika je značilna za njegovo delova-
nje. Naj živi zaslužni in častiljivi ju-
bilant še mnogo srečnih let, veseleč se
svojega gesla: Omne tulit punctum, qui
miscuit utile dulci!

Obmejna straža v objemu plazovja

V Vratih je plaz s Cmira zajel štiri graničarje in enega občutno
poškodovao — Trudapolna rešitev v dolino

Mojstrana, 29. jan.

Po Triglavskem pogorju so sredi pre-
teklega tedna divjali silni snežni mete-
ži. Od petka dalje pa so se začeli spu-
ščati z vrhov suhi plazovi v doline. Drveli so z velikansko brzino. Vsak dan
in ponoči je bilo čuti na Krmi, Rjavini,
Kredarici in na drugih vrhovih silovito
bučanje, ki je šele danes nekoliko po-
nehalo. Eventualne po plazovih povzro-
čene škode še ni mogoče preceniti, pač
pa je verjetno, da so plazovi pokončali
mного divjačine.

Šele včeraj so se po Mojstrani raz-
nesle vesti, da je plaz, ki je pridrvel s
kote 2393 s Cmira v Vrata, zasul v bli-
žini Aljaževega doma štiri vojake ob-
mejne straže in da je zasuta celo straž-
nica ali »karaula«, kakor jo nazivajo
graničarji. Govorili so tudi, da je eden
izmed zasutih močno poškodovan.

Drveči plaz s Cmira

Zaradi velikanskega snega, ki je pa-
del v Vratih 240 cm visoko, je bila 8
mož broječa obmejna straža popolnoma

odrezana od ostalega sveta, zlasti ni
mogla dobiti nikakih stikov z Mojstrano
V petek ob 14. so štiri vojaki namera-
vali od stražnice, ki je oddaljena kakih
400 korakov od Aljaževega doma proti
Luknji, iti po vodo k vodovodu Aljaže-
vega doma. Komaj so se od stražnice
oddaljili kakih 200 korakov, so zapazili,
kako je med strahovitim bobnenjem
drčal po pobočju Cmira suh plaz, podo-
ben bolj prašnemu viharju. Vojaki so s
prva plaz strme opazovali, ne sluteč,
da utegnejo postati njegove žrtve.

Ko pa je plaz bliskovito pridrvel v
ravnino, je podsul mahoma dva vojaka
in jima šel kar čez glvo. Tretji vojak
se je nekoliko umaknil v stran ter se
krčevito prijel bližnjega debla. Plaz je
drvel kar mimo drevesa in čez njega.
Ker je stal vojak bolj ob strani od jedra
glavnega plazovega toka, je ostal k sre-
či nepoškodovan. Četrty vojak je skušal
uteči in si rešiti življenje. Zračni pritisk
pa ga je s tako silo vrgel v stran med
drevesa, da se je močno poškodoval po
glavi.

ki je sodeloval pri uprizoritvi »Prodane ne-
vestec, pride spomladi v Prago, da predstavi
Čehom njihovo slavno delo v francoskem je-
ziku in francoskem odrskem slogu.

Slovanska književnost v Italiji. V zbirki
»Il genio russo, ki jo izdaja založba »Sla-
vica« v Turinu, so bile pravkar zaključene iz-
daje zbranih spisov Tolstega, Turgenjeva,
Dostojevskega, Gogolja in Čehova. Sedaj se
vznemlje nova zbirka »Il genio slavo, v

Brez pomoči v sne

Nepoškodovani vojaki
na pomoč zasutima tova-
čel odkopavati sneg. Na-
cal tudi ostalo stražo. Z
pori so oba odkopali. O
vočasno, razen strahu ni
škodb. Nato so iskali če-
ter ga našli ležečega na
ni zavedal. Odnegli so g
in ga začeli negovati.

Ker je bil dostop iz Vra-
polnoma nemogoč zarad-
zametov, so vojaki nestrp-
ve prilike, da zopet dose-
Mojstrano

Naporna pot do M

Ko je v ponedeljek pon-
se je odpravila štiri može
trulja na smučeh proti M
je bila združena s prav ni
napori. Smuči jim niso ni
udirali so se do pasu, ker
suh in rahel, za smuči
Patrulja je prispela trdom
nika, odkoder sta se vrnil
nazaj, dva pa sta nadaljeva
Mojstrani. Za pot, ki jo p
Mojstrane v normalnih razn-
urah, sta vojaka rabila nad

Sinoči sta vojaka prispela
no ter takoj javila koman-
niku Karlu Zavecu dogodek
je takoj odredil rešilno eksp-
stoječo iz treh mož, ki je
in s sankami odšla v Vrata
tja danes zjutraj in je po k
moru naložila poškodovane
Bogosavljeviča na ročne sa-
ričnika nasproti pa so pos-
konjem in danes ob 14.00
pripeljali v Mojstrano, kjer
gledal zdravnik dr. Varb. J
vijo vojaka v vojno bolnico
kjer bo, sodeč po sedanjem
stanju, v doglednem času o

Komanda obmejnih čet v
danes zaprosila predsednik
Tominška, da se straža v
seli v Aljažev dom, dokler
ogrožena od plazovja. Pre-
komandi radevolje ugodil.

Novo! Danes!

Ob 4., pol 6., pol 8. in

Sužnji str

Usoda mladega ribiča
ujela v svoje mreže st
zapeljiva ženska

Napeto dejanje! Izvrstna

Tel. 2124

ELITNI KINO MA

Za gosjo v zledene

Litija, 2
Tako poleti, ko pod sopari-
si res ves zaželiš osvežujoče
stvar pa je brozganje po Sav-
bregove meter visoka snežen-
zomer pa kaže nič nmanj kakor
pod ničlo. Kopel v takih okoliš-
pak lahko privoščijo samo kak
podjeten lovec, kakor — vzo-
Drago Rupnikar iz Litije.

Zasavski ribiči imajo zdaj
ko stikajo za gosmi in racam-
vajo po bregovih. Pod Kosov
je sledil za gosmi znani Nim
Ko je sprožil v jato, je nek
obstrelil in to »oflužil«, kar poi

nočna štepovnice položnice za ob-
čnine. Položnice dobe
imajo naročnino morda
li naj blagovoljšo polož-
za drugič ali pa naj jih
em, ki bi se radi na »Ju-

naročnike prosimo, naj
im prej obnove in skup-
šljejo tudi morebitne za-
naročnini. To je važno
tega, ker velja »Jutrovo«
Savarovanje samo za one
ki imajo vso naročnino v

io. Naročnike in prijatelje
ki prosimo, da vedno in
zarjajo na »Jutro« in mu
zadnje dni v mesecu po-
dobiti s 1. februarjem no-
kov. Čim večje bo število
tem več bomo lahko nu-
čitateljem in prijateljem.

UPRAVA »JUTRA«.

Premijera danes ob
pol 6., pol 8. in 9. uri.

ezzen in zvestoba
iz visokih družabnih krogov
Lepa vsebina
KINO IDEAL

otruje v Črni gori. Kakor v Slo-
sicer v Celju, kjer je biter 17.
mekoncev Dečmanov, tako botruje
je v Podgorici v Črni gori. Po svo-
oln, bniku polkovniku Djukanoviću je
ce, stavevemu sinu-podgoriškega me-
po- Rožarica. Dole je dobilo pri-
na- Aleksander. To je prvo kumova-
steho, Črni gori.

na deladnega lista. »Uradni list« Ljub-
no, kinariborske oblasti objavlja v 9.
razčasbo o poslovanju komisarijev ob-
olij, souprav, uredbo o povračilu pot-
stv, jgvenih stroškov civilnih državnih
ob- tra, ter razglas o sestavi oddelkov
za- letitvi poslov pri državnem sve-
ko- 1929.

girk Milojević odhaja na Dunaj.
poslanik na Dunaju g. Milan Milo-
redvčerašnjim posetil zastopnika
a zunanje zadeve dr. Kosto Ku-
kjer je dobil navodila za pre-
e dolžnosti na Dunaju.

zakoni. Pravkar je izšel v založ-
e zadruge 24. snopič Zbirke za-
snopič prinaša poleg proklamaci-
kralja z dne 6. februarja 1929
ta nagovora na ministre, nasled-
oziroma sprejembe v obstoje-
: Zakon o kraljevski oblasti in
državni upravi, Zakon o zaščiti
osti in reda v državi, izpremem-
nitve zakona o tisku, izpremem-
o občinah in oblastnih samo-
premembe in izpolnitve zakona
n svetu in upravnih sodiščih,
in dopolnitve v zakonu o glav-
zakon o državnem sodišču za
ve in uredba za izvrševanje te-
zakon o postavljanju in preme-
kojevanju in odpuščanju držav-
ov. Novi snopič velja 10 Din; s
Din. Naroča se v knjižarni
adruge v Ljubljani.

vska beseda na Dunaju. V vseh
unajskega »Cursalona« se je v
la svetosavska beseda, ki je ze-
ela. Razen zastopnikov avstrijo-
besedi prisostvovali poslaniki
olgarije, Čkoslovaške, Poljske
eriške republike Peru, legacij-
Nemčije, Rumunije in Zedinje-
severne Amerike, rektorja dunaj-
je in visoke šole za svetovno tr-

gajnikov Hanfenszik. — Zanjili sune-
* Kraljeve gospodarske razstave. — V
kmetijskem ministrtvu je bil v zadnjem
času izdelan načrt za letošnje prireditve
krajevnih razstav v naši državi. Potrebni
krediti za prireditve takih razstav so že
odobreni.

Senzacija! Pride
Greta Garbo
v največjem in najno-
včjem njenem filmu
Grešna strast
Premijera v ELITNEM KINU MATICA

* Desetletnica pravne fakultete v Subo-
ticl. Pravna fakulteta v Subotici je v ne-
deljo proslavlja desetletnico svojega obsto-
ja. Fakulteta je v teh desetih letih popol-
noma zadostila svoji nacionalni in kultur-
ni nalogi, ker je dala doslej 466 absolvir-
nih pravnikov, ki delujejo danes po vsej
Voivodini v upravni službi, na sodiščih in
kot odvetniki. Letos bodo promovirani prvi
doktorji subotiske pravne fakultete.

* Smrtna kosa. V Ljubljani je umrla ga.
Carmen Šantičeva, rojena Nonveiller.
Pogreb bo 31. t. m. ob 15. iz bolnice. — V
Ljubljani je umrla ga. Magda Pockova.
— V Št. Vidu nad Lubljano je zavratna bo-
lezen pretrgala nit življenja, ko naj 20 letne-
mu visokošolcu juristu g. Francetu Pobe-
raju. Pogreb bo v petek ob 9. dopoldne.
— Pokojnikom blag spomin, žalujočim naše
iskreno sožalje!

* Telovadno društvo Sokol v Slovenski
Bistrici priredi dne 1. februarja ob 8. zve-
cer v dvoran Okrajne hranilnice v Sloven-
ski Bistrici svojo letno maskerado. Vstop-
nina za osebo Din 10. Prijatelji društva, ki
mogoče po pomoti vabila niso dobili, se va-
bijo tudi tem potom, da se naše prireditve
udeležijo. — Odbor.

* Godbeni klub Brežice ob Savi priredi na
pustno nedeljo, t. j. 10. februarja svojo vsa-
koletno maskerado pod geslom »Beneška
noč«. Cenjeno občinstvo se naproša, da se
maskerade polnoštevilno udeležijo.

* Za prvo porotno zasedanje v letu 1929,
so imenovani: Pri dež sodišču v Ljubljani
za predsednika predsednik dež. sodišča
Fran Rekar, za namestnike podpredsednik
dež. sodišča Peter Keršič, viš. deželno-
sodni svetnik Anton Mladič, dr. Adolf Kai-
ser in Jakob Antloga ter dež. sodni svet-
niki: Josip Janša, dr. Alojzij Gradnik, dr.
Milko Kranjc in dr. Milko Gaber; pri
okrožnem sodišču v Celju za predsednika
dvorni svetnik in predsednik okrož. sodi-
šča dr. Josip Kotnik, za namestnike viš.
dež. sodni svetniki dr. Friderik Bračič,
dr. Ivan Premschak in Valentin Levčnik;
pri okrož. sodišču v Mariboru za predse-
dnika predsednik okrož. sodišča dr. Fran Ži-
her, za namestnike podpredsednik okrož.
sodišča dr. Fran Pihler, viš. dež. sodna
svetnika Fran Prosega in Janko Guzelj ter
dež. sodni svetnik Oskar Dev, dr. Franc
Vidović, Franc Pečnik in Ivan Zeniljič
pri okrož. sodišču v Novem mestu za pred-
sednika predsednik okrož. sodišča dr. Jurij
Polenšak, za namestnike dež. sodni svet-
niki Anton Kuder, Jakob Luzner in Boži-
dar Romih.

* Sokolska pomoč hercegovinskemu ljud-
stvu. Starešinstvo Jugoslovenskega sokol-
skega saveza v Ljubljani je izdalo okrožni-
co vsem sokolskim župam in drugim sokol-
skim edincam, kako naj bi se pomagalo si-
romašnemu ljudstvu v Hercegovini, zlasti
Sokolom in sokolskim rodbinam. Kakor
javljajo iz Mostarja, je sokolsko starešin-
stvo v Mostarju v zadnjih dneh prejelo že
mnogo ponudb, da se v raznih podjetjih na
Hrvatskem in v Slavoniji enotno na delo

v Ljubljani bo danes v petek ob 11.

9. februarja
na Taboru

* Obtožba proti zagrebškimi demonstran-
tom. Predvčerajšnjim je državno pravdni-
štvo v Zagrebu vložilo obtožbo proti dva-
najstotici demonstrantov z dne 1. decem-
bra 1928. Obravnava se bo vršila v počet-
ku prihodnjega meseca pred sodiščem v
Zagrebu, proti drugi skupini pa pred držav-
nim sodiščem za zaščito države.

* Tragedija starega državnega uslužben-
ca. V ptujski hiralnici je umrl 60letni bivši
finančni nadpaznik Franc Vidović, pristojen
v Sedlaški, okraj Ptuj. Pokojni je službo-
val v Trstu 35 let do preobrata. Potem je
služil tri leta pod italijansko upravo. Ko
je bil iz italijanske službe odpuščen, mu je
naš konzul svetoval, naj se preseli v Ju-
goslavijo, kjer bo dobil pokojnino. Vidović
je optiral in ko je bil 1. 1923 sprejet v našo
državljansko zvezo, je prosil za upokoitev.
Rešitve pa ni dočakal. Ker je bil nezmožen
za delo, je živel vsa ta leta v obupnih raz-
merah. Tu in tam se je vdinjal za hlapca,
a ni nikjer dalje časa ostal, ker ni zmagal
dela. V zadnjem času je beračil na skri-
vaj in le v najhujši sili, ker je mislil, da
mora na vsak način prikriti svojo kruto,
nezasluzeno revščino. Sestrada in bolan
se je končno vlegel in od lakote bi bil
umrl, če ga ne bi bila občina Haidina, kjer
je prebival, spravila v Ptuj v hiralnico. V
Ptujju je imel ženo in dvoje sinov, ki mu
pa zaradi lastne velike revščine niso mogli
pomagati. Edino smrt se je pobrigala za
velikega trpina in mučenika.

* Cenjeno občinstvo se vliudno opozarja
na inventurno prodajo ostankov parov čev-
ljev, osobito malih števil, po znatno zniž-
nih cenah, dokler zaloga traja, v trgovini
PEKO, Ljubljana, Aleksandrova cesta, 131.

* Pri razdraženih živalih, glavobolu, po-
manjkanju spanja, slabem želodcu, utruje-
nosti, potrtosti in tesnobi imamo v prirodni
grenčici »Franc-Josef« domače zdravilo, ki
skoraj nikoli ne odpove, da takoj zastremo

Posebni aparati
in monterji za ofa ovne
ef. kie oz. efilma
„WINGS“
(Krija)
so že prišli iz Berlina
v Ljubljano!! — KINO DVOR

vsako vznemirjenje, naj že izhaja iz kate-
regakoli dela prebavi. Sloviti zdravniki pri-
znavajo, da voda »Franc Josef« zanesljivo
učinkuje tudi pri ljudeh višje starosti. —
Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špe-
cerijskih trgovinah.

* Ukrepi za preprečenje avtomobilskih
nesreč. Ker se množe avtomobilske nesre-
če, ki pogosto zahtevajo žrtve, se priprav-
lja posebni pravilnik o avtomobilskih vož-
njah. V tem pravilniku se predvideva pre-
cej visoka kavčija, ki naj bo garancija za
eventualne nezgode, razen tega pa tudi ob-
vezno zavarovanje onih, ki se vozijo na
avtomobilih.

* Obledela obleke barva v različnih bar-
vah in plisira tovarna Jos. Reich.

Pride! Senzacija! Pride!
Zapečatena usta
Film, lepši od »BELE SESTRE«.
Pride! KINO IDEAL.

Vseblina: Nadvojvoda Ivan in štajersko kmetijstvo. [Ob stoletnici Joaneja.] — Za kaj nam bodo letos brzoparilniki. — Iz razprav osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem. — Zborovanja podružnic. — Razglas. — Prašanja in odgovori. — Razstava v Sofiji l. 1912. — Tržna poročila. — Zadruha: Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Oznanila.

Nadvojvoda Ivan in štajersko kmetijstvo.

Ob stoletnici Joaneja.

Le malo dni nas še loči od onega dne, ko se bodo vsi zavodi, ki so izšli iz štajerskega narodnega muzeja, združili, da bi slovesno praznovali stoletnico onega pomembnega dne, 26. novembra 1811, ko je generalni adjutant nadvojvode, Freiherr von Pley, zbranim štajerskim stanovom slovesno predal že 16. julija 1811 podpisano darilno listino, s katero je visoki gospod nadvojvoda Ivan „vse svoje na večletnih znanstvenih potovanjih in z velikimi denarnimi stroški zbrane znanstvene, pred vsem pa naravoslovne zbirke predal štajerskim stanovom z določbo, naj se s tem ustanovljeni narodni muzej rabi za izobrazbo mladine za razširitev znanja in podjetnosti Štajercev sploh in naj se tudi za bodoče rodove ohrani v dobrem stanju.“

— Za primeren sprejem tega „narodnega muzeja“ se je določil gradič grofa Leslie v Rauberjevi ulici v Gradcu, ki so ga z velikim vrtom in prostanim parkom vred štajerski stanovi kupili. Tam so ustanovili Joanej in popolno tehnično učilišče, ki se je otvorilo še v novembru 1811 in na katerem se je učila mineralogija, geognozija, botanika, zoologija, matematika v vseh zvezah, fizika, kemija, risanje, mehanika, stavbarstvo, kmetijstvo in gozdarstvo, rudokopstvo in livarstvo.

Kot priprava na to tehnično učilišče se je ustanovila deželna višja realka s šestimi letniki.

Kot današnji zastopnik še danes obstoječe stolice za kmetijstvo in gozdarstvo na poznejše nastali c. k. tehniški višji šoli v Gradcu in kot varih in oskrbnik ž njo spojene bogate in dragocene, toda po smrti dra. Wilhelma žalibog zelo slabo spravljene kmetijske zbirke je dobil pisec teh vrst častno nalogo, naj s sestavo posebne zgodovinske kmetijske zbirke na „razstavi v spomin nadvojvode Ivana“ poda jasno sliko o stanju deželne kulture in o njenih pomočkih za časa delovanja nadvojvode Ivana. Poročavec pa meni, da mora to sliko izpopolniti s tem, da poda s pomočjo knjige prvega profesorja za kmetijstvo na Joaneju, dra. Hlubka (Ein treues Bild des Herzogtums Steiermark, als Denkmal dankbarer Erinnerung an Weiland Sr. kaiserlichen Hoheit

den Durchlauchtigsten Erzherzog Johann, herausgegeben von der k. k. steiermärkischen Landwirtschaftsgesellschaft, Graz, 1860) kratek pregled delovanja visokega gospoda za pospeševanje štajerskega kmetijstva in logarstva. Zahteva časti,

že takrat kazal živo zanimanje za vsa štajerska industrijska podjetja.“ Leta 1802 je prišel v Neuberg, Mürzsteg in Freyn in se je potem čez Veitsch, Krieglach in Semmering vrnil na Dunaj.

„Dne 8. julija sledečega leta je prišel zopet v Marijino Celje, obiskal Weichselboden in šotarstvo Rotmoos, 10. julija železolivnico Gollrad, šel na Seeberg in tam prenočil na planši. Nato je šel na Hochschwab, preko Goldsteina in Goldalpe na Sonnschein in Andrat alpe na Leopoldsteinsko jezero, kamor je prispel 15. julija. Isti dan je šel prvokrat na Erzberg, 16. skozi Vordernberg in se je potem skozi Muričino dolino vrnil v rezidenco.“

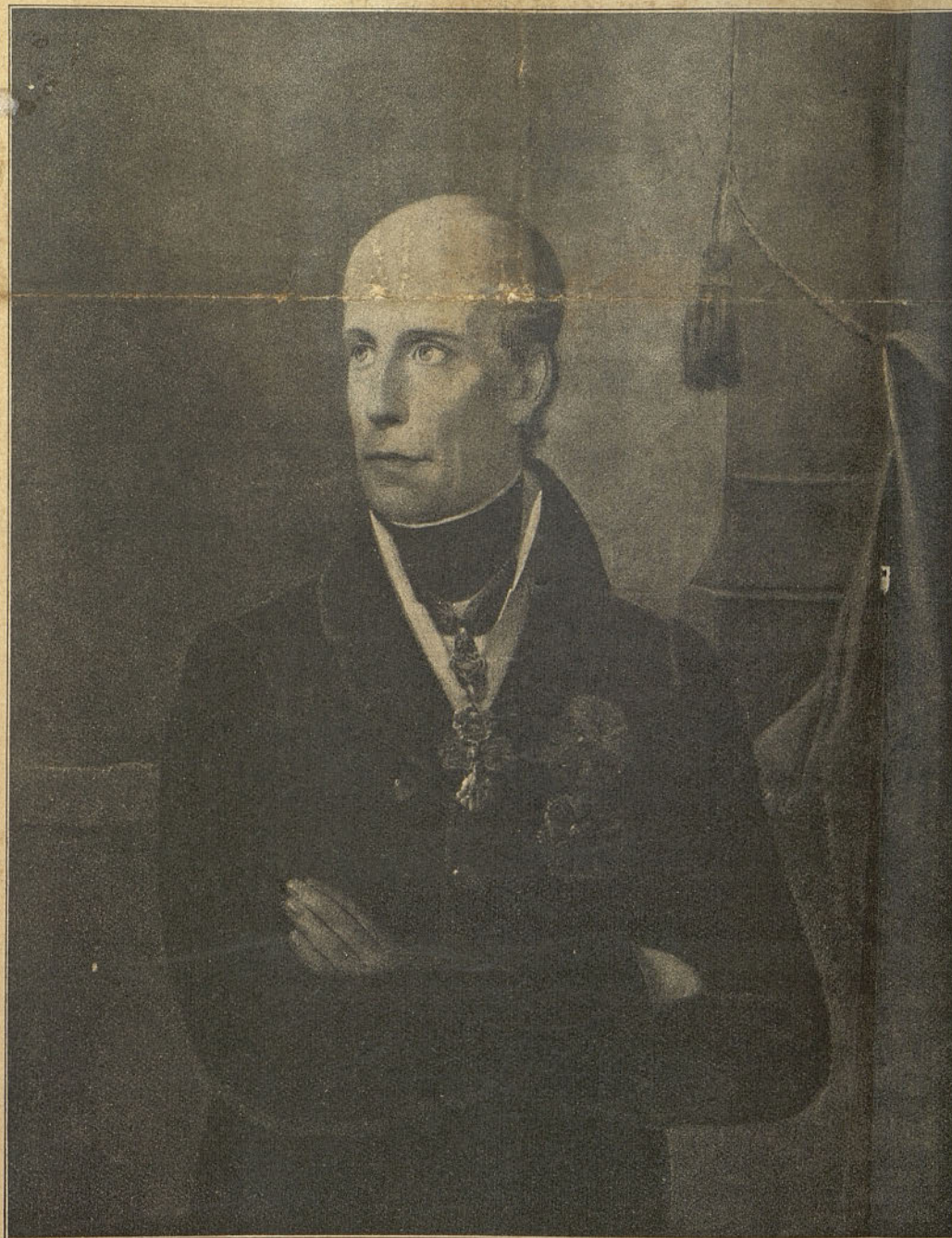
Na nekem vojaškem potovanju je nadvojvoda Ivan leta 1804 prvič obiskal Gradec.

Vsled nesrečnega miru v Požunu, 26. decembra 1805, v katerem je Avstrija izgubila tudi Tirolsko, se je nadvojvoda Ivan, ker so mu sedaj bile retske alpe zaprte, obrnil na noriške, prepotoval je z enako ljubeznijo Srednje Avstrijsko in Solnograško in se je odslej večkrat pokazal v Gradcu.“

Leta 1807 je nadvojvoda kupil graščino Tharnberg v dolini Schwarze nad Dunajskim Novim Mestom, ki jo je dal popolnoma popraviti in kjer je uredil veliko ovčarstvo. Pri svojih izletih na Štajersko, ki jih je delal oblečen po šegi tamošnjih kmetov, „je skušal že takrat po možnosti vplivati na povzdigo deželnega gospodarstva in blagostanja.“ Tako je že leta 1808, meseca novembra dal umnemu in naprednemu kmetu v Großsölku, Jerneju Gintru, devet glav rogateg živine najboljše tirolske pasme v dar, da bi tako povzdignil tamošnjo živinorejo. O uspehu tega prvega dejanja za povzdigo

štajerskega kmetijstva nisem žalibog mogel ničesar izvedeti.

Leta 1811 je obiskal Rogaško Slatino, nato je šel na Speikkogel in od tam v Gradec, da bi tam oživotvoril svoje dolgo pripravljeno, velikansko delo, narodni muzej, s katerim se je začel neprestani ugodni vpliv na pospeševanje štajerskega gospodarstva. — Od oktobra 1815 do aprila 1816 je potoval s svojim bratom

Nadvojvoda Ivan

ustanovitelj in prvi prezident c. k. kmetijske družbe za Štajersko.

ki jo zasluži ta mož, mi je naročala, da ga pustim govoriti samega.

Do leta 1801 vidimo mladega nadvojvodo Ivana na Tirolskem, kako se peča z utrdbami „te že od narave za utrjen tabor narejene gorate dežele v varstvenem sistemu Avstrije in Nemčije“ in pri ureditvi narodne brambe.

„Na svojih vsakoletnih potovanjih po alpskih deželah je prišel večkrat tudi na Štajersko in je

so zarotne izkušnje, ki jim je doživel takrat, v njem rodile misel, da se naj za povzdigo takrat na Štajerskem jako zanemarjenega gospodarstva osnuje za Štajersko splošna kmetijska družba.

Še v letu 1818 je sam naredil osnutek pravil in ga v 300 iztiskih razdelil med umne posestnike vseh slojev prebivalstva, naj izrečejo o njem svoje mnenje. Nato je pravila v končni obliki predložil 4. februarja 1819 cesarju v potrdilo.

Delokrog novoustanovljene družbe pa nikakor ni bil omejen samo na pospeševanje kmetijstva v ožjem smislu, ampak se je raztezal na vse one vede in znanosti, ki lahko služijo kmetijstvu. Najprej se je pod predsedstvom nadvojvode ustvarila centrala v Gradcu; sam nadvojvoda pa je potem potoval po raznih delih dežele in osebno vodil ustanovitve podružnic (takrat se jih je osnovalo 20); povsodi je osebno vodil volitve odborov teh podružnic in osebno sprejemal predloge in nasvete. S tem, da so bile podružnice posejane po celi deželi in s svojim listom („Verhandlungen und Aufsätze“) si je družba dobivala vedno večji in širši vpliv.

Kakor že prej, tako in še bolj pogosto je potoval nadvojvoda po štajerskih planinah, odkar je imel v štajerskih planinah sam svoje posestvo. Oblečen je bil navadno v preprosto obleko štajerskih lovcev.

Ko so leta 1819 priredili osojski meščani o priliki njegove navzočnosti veselico, je spoznal na zabavi med Okroglim in Topliškim jezerom svojo poznejšo ženo Ano, hčer cesarskega poštarja Plochla. Po mnogih ovirah se je z njo oženil leta 1823 na Brandhofu, potem ko je dobil od cesarja, svojega brata, za to potrebno dovoljenje. Vkljub temu, da se je moral po tej ženitvi odtegniti javnemu delovanju, je vendar še bil na vse strani delaven. Navadno je obiskoval vsakoletne seje pri večini podružnic in je povsodi pomagal z nasveti; to se je posebno videlo pri podružnici v Brandhofu. (Izmenično ruhadlo z modificiranim lemežem je menda iznašel sam.)

V ta čas gre tudi uvedba nove vrste ječmena, himalajskega, ki ga je dobil nadvojvoda od Sira Johna Sinclaira iz Angleške in ga dal razdeliti med ude kmetijske družbe, s katerim pa se niso dosegli ugodni uspehi, ker se ni obnesel.

Na nasvet nadvojvode so štajerski deželni stanovni kupili v letu 1822 posestvo z več johami vrta in polja blizu Gradca in so ga dali na razpolago kmetijski družbi, da je tam uredila poskusno in vzorno kmetijo; nadvojvoda sam je kmalu na to podaril tej kmetiji razne sadike in semena in voščene modele raznih sadnih vrst. Vsi ti modeli se nahajajo še danes v kmetijski zbirki c. k. tehniške visoke šole. Skrbel je nadalje za to, da so stanovi postavili primerno poslopje (leta 1834), kjer so se razmnoževale in preskušale vse dotlej znane vrste trt in sadja, kjer so se pridelovale vse žitne, krmilne in trgovske rastline in se njih seme potem na zborovanjih razdeljevalo med člane kmetijske družbe.

Najprej je na svojem Brandhofu ustvaril vzorno živinorejo, nato pa je svojo pozornost posvetil tudi spodnještajerskim vinogradom. Splošno spoštovanemu posestniku Tomažu Foreggerju v Lembachu je naročil, naj mu kupi primerno kmetско posestvo, ki bi s svojo visoko in neugodno lego bilo primerno za to, da bi lahko na njem drugim posestnikom pokazal v dejanju, da se dado vkljub naravnim oviram s pridnostjo in znanjem doseči tako ugodni uspehi, da so lahko vsakomur za zgled.

Vsled tega je Foregger kupil leta 1822 visoko na severnozpadnem pobočju Pohorja ležeče

in vendar prijetno prejo.

Ko se je leta 1829 slovesno praznovala desetletnica obstanka kmetijske družbe, se je ustvarila nova, v družbi sami že štiri leta pripravljena vzajemna zavarovalnica proti ognju, ki je v združenih deželah Štajerski, Koroški in Kranjski začela svoje poslovanje s 1. junijem 1829.

Leta 1834 se je na Plabuču ustvaril vzoren vinograd in leta 1835 so se na nasvet nadvojvode uvedle žlahtne vrste sadja in ameriškega krompirja.

Tudi se je leta 1839 na nasvet nadvojvode razdelilo 10 štipendij za štajerske kmetске sinove, da so se lahko izobrazili v poljedelstvu; število teh podpor, ki so jih dajali stanovi, se je pozneje zvišalo na 18.

Leta 1840 je kupil nadvojvoda Ivan veliko graščino Stainz in se je tako naselil v enem izmed najrodovitnejših delov Srednje Štajerske.

Stanovi so leta 1842 ustanovili učilišče za podkavanje, ki je mnogo delovalo tudi za zdravljenje živine.

Leta 1843 se je na deželnem posestvu v Baierdorfu pri Gradcu posadilo 26 oralov zemlje z murvami; tako se je začelo svilarstvo, ki se je tam gojilo in poučevalo. V ta namen se je osnovalo posebno društvo.

Učenci za poljedelstvo so izšli iz te svilarske šole, pozneje so prišli na poskusno posestvo, kjer so morali opravljati vsa dela in po dveh letih so se razdelili na posestva z umnim vinarstvom. Od decembra do marca se je na poskusnem zemljišču dajal teoretičen pouk, učenci so se učili plesti koše, delati obroče in so se vadili v preprostem sodarskem in kolarskem delu. Vsako leto so morali opraviti skušnjo in so se le po končanem pouku dobili spričevalo.

Leta 1844, 16. oktobra, je kmetijska družba praznovala petindvajsetletnico zelo slovesno, z udeležbo celega Gradca. Srebrna vaza, ki jo je dobil ustanovitelj v poklon, je bila okrašena z njegovo podobo in reliefom Zugmayerjevega pluga. Ta plug sta v dveh oblikah za razne kraje dežele („Fernetzer“ in „Suppinger“) izdelala za kmetijsko družbo kovača Pangrac Fuchs v Wagnersbachu pri Hausmannstättu in Jožef Maier v Straßu v mnogih izvodih, ki so se na nasvet nadvojvode brezplačno razdelili po deželi in velikem številu izvažali tudi na Ogrsko, v Hrvaško, Slavonijo in v vojaško granico.

Dve leti pozneje se je — zopet na n svet nadvojvode, na Štajerskem uvedela škotska mlatilnica, ki jo je, deloma narejeno za živalsko, deloma za vodno moč, kmetijska družba v 36 izvodih razdelila po deželi. Dobile so jih:

podružnica v Gradcu	3
„ „ Gröbmingu	3
„ „ Mariboru	1
„ „ Mürzzuschlagu	7
„ „ Pöllau	5
„ „ Rottenmannu	1
„ „ Trofaiach	3
„ „ Weizu	2
„ „ Wildonu	11

Leta 1844 se je ustanovilo štajersko vrtnarsko društvo, ki bi naj „vse panoge vrtnarstva znanstveno in praktično obravnavalo in koristno delovalo za deželo.“

Slava štajerske kmetijske družbe je bila daleč razširjena, tako da se je na IX. zborovanju kmetov in gozdarjev v Vratislavi določil Gradec za kraj X. zborovanja in nadvojvoda Ivan za njegovega predsednika. Kot darilo na tem zborovanju je izšla na nasvet nadvojvode Ivana iz peresa dra. Hlubka natančna slika štajerskega kmetijstva („Landwirtschaft des Herzogtumes Steier-

1851 izdajati svoj tednik.

V istem letu se je nastavlil poseben inženier za obdelovanje travnikov, ki je z denarno pomočjo stanov teoretično učil zamakanje in osuševanje travnikov in to tudi praktično izvajal.

Zadnje delo nadvojvode je bilo leta 1852 v kmetijski družbi ustanovljeno gozdarsko društvo; sedaj se je tudi nastavlil potujoči gozdarski mojster za pouk štajerskih gozdarjev v tej za Štajersko tako zelo važni stvari. Deljena posestva so primorala družbo v to, da se je uvedel ta način pouka.

Tudi se je iz stanovskih sredstev ustvarilo osem štipendij za izobrazbo logarjev, ki so vstopili pri izbornih strokovnjakih v uk.

Opisovati napredek in razvoj Joaneja, ni naša naloga; to bodo opravili poklicani strokovnjaki. Učno mesto za kmetijstvo in gozdarstvo na tehniškem učilišču Joaneju, pozneje na c. k. tehniku v Gradcu je vsled spremenjenih nazorov in časov seveda doživelo razne spremembe: za časa Hlubka in Schmingerja je zavzemalo odlično mesto, pozneje pa je stopalo vedno bolj v ozadje, tako da včasih sploh ni bilo niti zasedeno. Danes je vsled tega nemogoče, dati mu oni pomen, ki bi mu bil vsled namena visokega ustanovnika primeren. Naša velika naloga pa je, da varujemo — žalibog raztresene — ostanke zbirke toliko zaslužnega nadvojvode. V njegovem duhu pa nadaljujmo delo za napredek štajerske kulture, ki ga je on zasnoval in začel; to bo njegova hvaležnost.

Slava slavni preteklosti, živel krepak in veden napredek štajerskega kmetijstva!

Dr. R. A. Thallmayer.

Za kaj nam bodo letos brzoparilniki.

Dobra beseda najde dobro mesto, pravi pogovor. A še lepše mesto najde „sladka“ beseda. Nikdo pa ne zna tako sladko govoriti kakor različni agentje. Takšen človek ti bo naslikal nebeško kraljestvo v živih barvah, če vidi, da bo neslo kakšno kronico. Za srajco, ki jo kupiš od njega, te bo pustil najmanj dvajset let dalje živeti.

Ni še dolgo, mi je pravil dober posestnik: „No, ta nas je pa našmiral. Prodal nam je mešano umetno gnojilo po 10 K metercent. A okoli Trbovelj je ravno isto robo prodajal po 7 K. O, če zna kdo prav fajn govoriti in lagati, da se kar pokadi, ta nas še pa že vlovi.“ To je res neprijetno, če že zaradi drugega ne, pa vsaj zaradi neprijetnega občutka, ki ga ima vsak, če se čuti ogoljufanega. Če do druge pomladi ne bo pozabil, bo pa menda le rajši naročil pri podružnici.

Pred kratkim sem videl na kolodvoru kakih deset brzoparilnikov, ob enem pa poslušal sledeči pogovor dveh trdnih kmetov: „Ali niso ljudje divji? Zdaj mečejo svoje dobre stare kotle vun in si naročajo tega norca.“ Pri tako trdnih besedah je že dobro, če se vprašamo, kako korist pričakujemo letos od brzoparilnikov, seveda, kaka korist se obeta kmetu, ne pa agentom.

Vsi menda poznate brzoparilnike, v katerih se kuha krma v vodeni pari, saj je zato zadostno poskrbela reklama.

Kaj bomo pa letos parili? Skušnje so pokazale, da parjenje posebno dobro vpliva na krmo, ki je bogata na ogljikovih vodanih, posebna na škrobu. To je posebno krompir. — Srečen pa tisti, ki bo letos imel dosti krompirja svinjam krmiti. Tudi za repo ne bo letos brzoparilnik vporaben, ker je nikjer ne bo. In s korenjem je približno taka. Drugih stvari za svinjsko krmo pariti

70letnica rojstva pesnika Antona Aškerc

Ako bi slovenski narod ne imel svojih požrtvovalnih narodnih voditeljev, bi se bil tekom tisočletnega zatiranja in iztrebljevanja po brezobzirnih Nemcih, Italijanih in Madžarih že davno potujčil. Slovencev bi ne bilo več. Narodni duševni voditelji pa so vzdrževali med ljudstvom ljubezen do materinega jezika, do domače zemlje, do narodnih slovenskih šeg in navad ter so ga vzpodbujali k vedno večji in višji duševni omiki in zunanji olik.

Narodni voditelji so vzpodbujali slovensko ljudstvo, da je vstrajalo v boju proti sovražnim tujcem, da si je pridobivalo kot slovenski narod vedno več pravic v uradnih šolah in cerkvah, da je postal slovenski jezik na slovenskih tleh najprej enakopraven s tujimi jeziki, potem pa prvi jezik, ki ga mora znati vsak uradnik, vsak učitelj in vsak duhovnik. — Dolga je bila ta borba, katero so vodili slovenski duševni prvaki do končne zmage. Marsikak slovenski narodni voditelj je padel v teh borbah v prezgodnji grob ali bedo.

Narodni voditelji pa so se morali na korist ljudstva borovati tudi za kulturni in gospodarski napredek, za osvoboditev naroda iz duševne sužnjosti izpod jarma klerikalcev in drugih škodljivcev.

Najhujši, to je narodni boj je bil za velik del naše domovine srečno dobojevan s prevratom in z rojstvom svobodne jugoslovenske države. Borba za gospodarski in napredni politični razvoj pa traja še dalje. La hvala Bogu: še imamo hrabrih nesebičnih in sposobnih narodnih voditeljev, ki drže na čelu ljudstva meč in zastavo slovenske kulture in vsestranskega napredka. Še imamo prvoborilce za resnico in pravico.

Danes pa naj se z največjo hvaležnostjo spominjamo pokojnega duševnega voditelja, pesnika Antona Aškerc, ki bi 9. t. m. dosegel svoje 70. leto.

Narodil se je namreč 9. svečana 1856. leta v borni kmetijski hiši pri Sv. Marjeti pri Rimskih toplicah na Štajerskem. Ker je bil revež, je moral stopiti v duhovniško semenišče v Mariboru ter je bil potem kaplan in župni upravitelj po raznih štajerskih krajih. Že kot semenišnik pa je začel pesniti in kot mlad kaplan priobčevati svoje pesmi pod

imenom »Gorazd« v dunajskem in potem v »Ljubljanskem Zvonu«. Ves slovenski narod se je razveselil, ko je bral Gorazdove močne in pogumne balade in romance. A nihče ni slutil, da se pod Gorazdom skriva duhovnik. Leta 1884 je zapel svojo samozvestno pesem proti Nemcem »Mi vstajamo!«, ki je postala geslo vseh odločnih Slovencev.

Potem pa je napisal dolgo vrsto pripovednih pesmi iz globine narodovega čustva, iz zgodovine trpljenja kmetijskega ljudstva, zlasti iz dobe puntov slovenskih kmetov proti krutim nemškim graščakom. V teh baladah je bil Aškerc nedosežen ljudski pripovednik, sedeč pod vaško lipo in kakor izkušen stari pripovedujoč o slavni čini slovenskega ljudstva v borbah s Turki, madžarskimi Kuruci, Nemci in Lahi. In Aškerc je pel o žalostnih in veselih dogodkih po naših vaseh, na vaških svatbah, pogrebi, na vinjskih trgatvah, na žetvi in setvi in drugih

prilikah. Pel je o narodnih pravljicah, vražah in bajkah ter ustvaril balade, ki so vrhunec slovenske pripovedne poezije.

Potem je pesnil o celjskih grofi in njih tlačanah, o Primožu Trubarju, prve slovenskem pisatelju in protestantu, o njegovih sodelavcih za slovensko pismo in knjigo, o krasni francoski dobi na Slovenskem, ko je Napoleon ustvaril kraljestvo Ilirijo in prinesel prvi našemu jeziku svobodo, ustanovil Slovincem prve visoke šole ter je storil za naše kraje več, kolikor cesarji pred njim in za njim niso storili sto in stoletja.

Takrat je bil Aškerc že slaven in v vseh književniških krogih priznan pesnik. Pel je tudi že o trpljenju delavcev in delavk ter vseh izkoriščanih sužnjih krutega kapitalizma. Opisoval je pa v svojih jeklenih in kakor bron pojočih verzih tudi trpljenje duševnih sužnjev. Tu je mislil seveda tudi na duhovnike in na vse duševne delavce, katere ubija omejenost in nestrpnost klerikalizma. Ta klerikalizem je bil strašna mora v vseh verah, v Ladiji, v Arabiji, v Egiptu in starem Rimu, a je najstrašnejša pošast v katoliški veri.

Aškerc, duhovnik, je to pogumno povedal in bil seveda zato preganjan iz kraja v kraj. A ni se dal zastrašiti. Potoval je po svetu in pisal pesmi vedno širšega duševnega obzora in vedno pogumnejših besed.

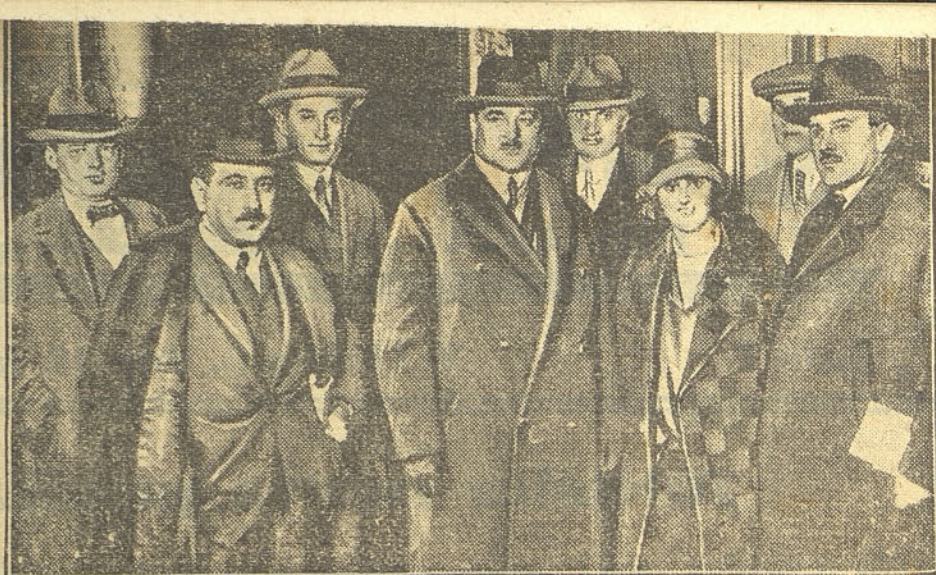
Poln pristno-krščanske ljubezni do vseh revežev, zatirancev in izkoriščevancev, pravi glasnik Kristovih nauk, je bil Aškerc vendarle hud trn v peti slovenskega klerikalizma. Zato so ga poniževali, podili in zmerjali, toda Aškerc ni odnehal in se ni dal strahovati. Bil je mož!

Naposled pa je vrgel duhovniško suknjo s sebe in postal uradnik na ljubljanskem magistratu ter kmalu urednik »Ljubljanskega Zvona«. Napisal je še celo vrsto prekrasnih knjig, a 12. junija 1912 naglo umrl. Imel je pogreb v Ljubljani, kakršnega še ni bilo.

Njegove pesmi so po vseh šolskih knjigah, po vseh knjižnicah in po vseh hišah. Aškerc je bil kakor baklja v temi, ki je kazala pot k resnici in pravici. Zato je nezablien in ostane Slovincem vedno svetel vzgled pravega moža in čistega značaja.

Najnovejša slika kraljice Marije in prestolonaslednika Petra.

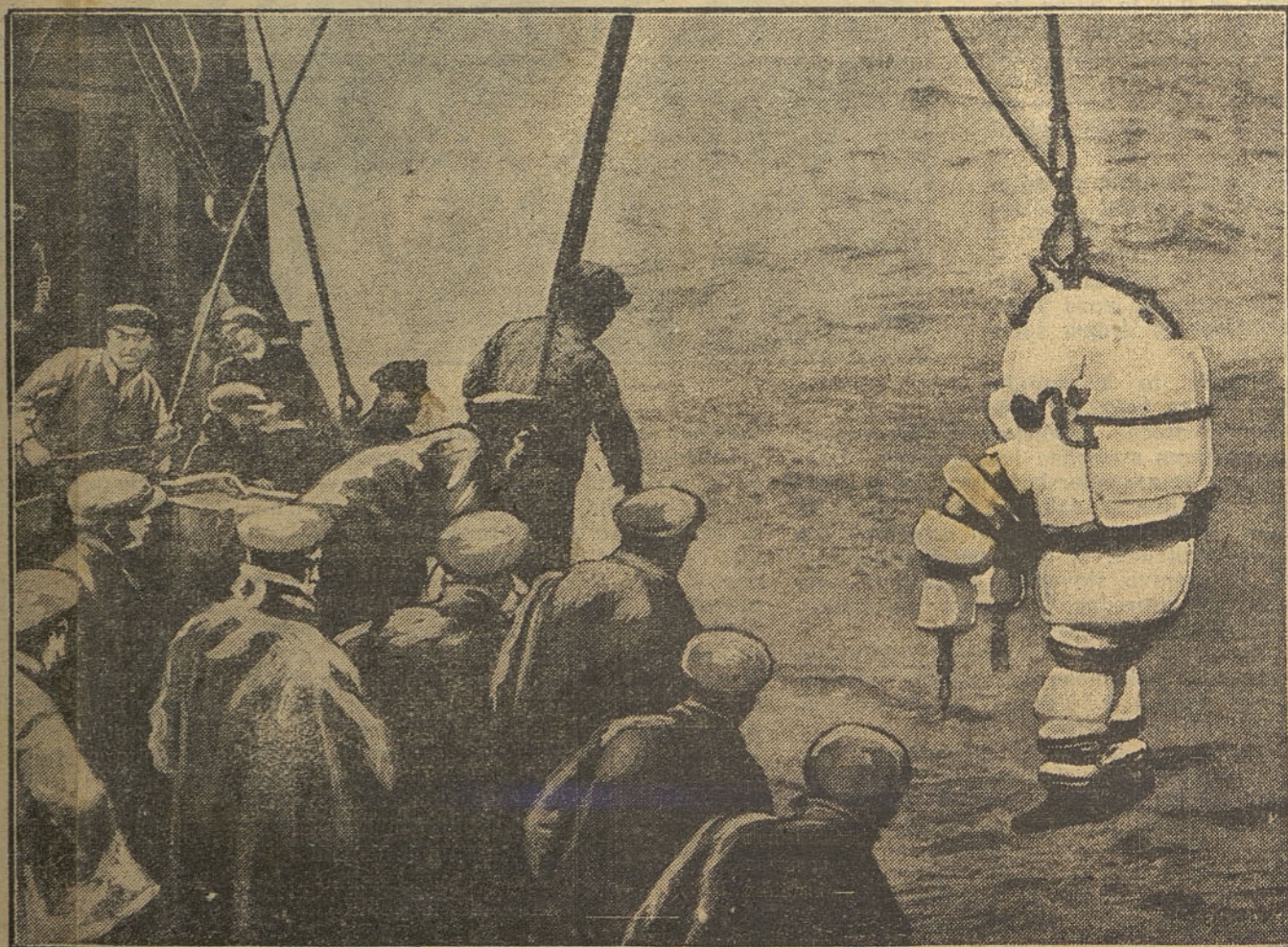

Odposlanstvo naše države, ki je odšlo v Ameriko radi ureditve dolgov. V sredini je finančni minister Stojačinič. Prvi od leve je Slovenec Matjašič, na desni od ministra pa Slovenec Švegel z Bleda. Ta delegacija je odpotovala najprej v Pariz, da se dogovori s francosko vlado, glede vračanja vojnih dolgov ter se je nato iz Hamburga odpeljala v Ameriko, kjer se namene novo posojilo za državne investicije.

Zadnja pot Ivana Kneza, predsednika trgovske zbornice itd. Slika kaže sprejem njegove krste na ljubljanskem kolodvoru ob prevozu z Dunaja, kjer je umrl. Pokojnega veletržca so pripeljali z Dunaja s posebnim vagonom, ki je bil na kolodvoru izpremenjen v mrvaško sobo. Polno vencev vseh naših največjih industrijalnih in denarnih zavodov. Odtod se je vršil nato velikanski pogreb na pokopališče k Sv. Križu, kjer so ga položili v rodbinsko grobnico. Na grobu se je poslovilo od pokojnika več govornikov.

Podmorski potapljači. Ta slika kaže podmorskega potapljača, ki ga spuščajo mornarji z ladje v globočino morja, da dvigne zaklade, ki so zlasti po svetovni vojni, ko so podmorniki uničevali ladje, zelo veliki. Oprema potapljačev je danes taka, da nosi na hrbtu pripravo, s katero lahko umetno diha. Na rokali ima posebno pripravo za prijemanje stvari. Na glavi ima okoli oči močno vdelana očala, da lahko nemoteno opazuje okolico. Zato ima s seboj tudi močno električno luč, da si razsveti večno temo v pomorskih globočinah. Na nogah ima svinčene čevlje, da se lažje potaplja. V najnovejšem času pa nosi seboj celo radio, da lahko sprejema in tudi oddaja svoje vesti o najdenih zakladih.

Vodovnik-Siegenfeld.

V knjigi je obširen spis o njegovem življenju in delovanju